

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

147120

SİYASAL KATILIMIN SOSYOLOJİK ÖZELLİKLERİ

-KIRIKKALE UYGULAMASI-

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Üstün BAYBURTLUOĞLU

Tez Yöneticisi
Doç. Dr. Mimar TÜRKKAHRAMAN
147120

KIRIKKALE-2004

KİŞİSEL KABUL

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Siyasal Katılımın Sosyolojik Özellikleri (Kırıkkale Uygulaması)” adlı çalışmamı, ilmi ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve faydalandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

Üstün BAYBURTLUOĞLU

ÖNSÖZ

Siyasal katılım, modern demokratik toplumlarda önemli bir olgudur. Siyasal katılımında yaş, cinsiyet, aile, sosyo-ekonomik statü, eğitim, meslek, kitle iletişim araçları, kentleşme ve modernleşme gibi faktörler ön plana çıkmaktadır.

Siyasal Katılımın Sosyolojik Özellikleri – Kırıkkale Uygulaması- isimli bu çalışmada seçmenlerin siyasal katılım nitelikleri çeşitli ölçütlere göre incelenmiştir. Kırıkkale İli'nde gerçekleştirilen anket uygulaması neticesinde elde edilen bulguların da yardımıyla siyasal katılımın sosyolojik özellikleri anlaşılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada değerli fikirleriyle tez konunun belirlenmesinde ve yürütülmesinde yardımlarını esirgemeyen sayın Doç. Dr. Mimar TÜRKKAHRAMAN'a teşekkür etmeyi borç bilirim. Yine tezin yazım aşamasındaki eleştiri ve katkılarından dolayı da Doç. Dr. Vehbi BAŞER ve Yard. Doç. Dr. Dolunay ŞENOL hocalarıma teşekkür ederim.

ÖZET

Siyasi katılım, vatandaşların hükümetçe alınan kararları etkilemek üzere tasarlanmış faaliyetlerini ifade etmektedir. Siyasi katılım davranışın yanında tutumları da içermektedir. Bu çerçevede, siyasi katılım vatandaşların siyasi sistem karşısındaki durumlarını, tutumlarını ve davranışlarını gösteren bir kavram olarak izah edilmektedir. Siyasi katılımında kişilerin siyasi ilgi, bilgi ve tutumları da önemlidir. Siyasal katılımında etkili olan sosyal faktörler; yaş, cinsiyet, aile, sosyo-ekonomik statü, eğitim, meslek, kitle iletişim araçları, kentleşme ve modernleşme gibi faktörlerdir.

Bu çalışmada; yaş, cinsiyet, aile, sosyo-ekonomik statü, eğitim, meslek, kitle iletişim araçları gibi sosyolojik özellikler ile siyasi katılım arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla Kırıkkale merkezdeki seçmenlerden tesadüfi oluşturulan örneklem üzerinde bir anket uygulaması yapılmıştır. Bu anketin genel sonuçlarına göre, yukarıda sayılan sosyolojik özelliklerin siyasal katılımında etkili olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siyasal katılım, siyaset, siyasal kültür, siyasal toplumsallaşma, siyasal sistem.

ABSTRACT

Political participation expresses citizens' planned activities which are for the purpose of effecting government's decisions. Political participation includes both behavior and attitudes. In this context, political participation has been explained as a concept of demonstration of citizens' states, attitudes and behaviors against to political system. Additionally in political participation, political concern, knowledge and attitudes are important. In political participation social factors such as age, gender, family, socio-economic statute, education, occupation, media, urbanization and modernization are effective.

In this study; it has been explored the relationship between political participation and sociological factors such as age, gender, family, socio-economic statute, education, occupation and media. For this purpose, in the center of Kırıkkale the questionnaire on the sampling -that is randomly- has been applied. According to general conclusions of this questionnaire, it has been found out that sociological factors which are mentioned above are effective in political participation.

Keywords: Political participation, politics, political culture, political socialization, political system.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
TABLolar LİSTESİ.....	VII

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE SINIRLILIKLARI.....	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	1
1.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ....	2
1.3.1. Araştırma Problemi.....	3
1.3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	3
1.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI.....	3

İKİNCİ BÖLÜM

SİYASET VE SİYASAL KATILIM

2.1. SİYASET KAVRAMI.....	5
2.1.1. Siyasetin Tanımı.....	5
2.1.2. Siyasal Sistem.....	8
2.1.3. Siyasal İktidar.....	10
2.1.4. Siyasal Kültür.....	11
2.1.5. Siyasal Toplumsallaşma.....	14
2.2. SİYASAL KATILIM.....	16
2.2.1. Siyasal Katılım.....	17
2.2.1.1. Siyasal Katılımın Düzeyleri.....	19
2.2.1.2. Siyasal Katılım Yolları.....	22
2.2.2. Anayasada Siyasal Katılım.....	25
2.2.2.1. Dar Anlamda Siyasal Katılım Hakları.....	25
2.2.2.2. Geniş Anlamda Siyasal Katılım Hakları.....	27
2.2.3. Siyasal Rejimler ve Siyasal Katılım.....	30
2.2.3.1. Demokratik Rejimlerde Siyasal Katılım.....	30
2.2.3.2. Otoriter ve Totaliter Sistemlerde Siyasal Katılım.....	31
2.2.4. Siyasal Güçler ve Siyasal Katılım.....	31
2.2.4.1. Siyasal Partiler.....	32
2.2.4.2. Sivil Toplum Örgütleri.....	33
2.2.4.3. Kamuoyu.....	35
2.2.4.4. Elitler (Seçkinler).....	36
2.2.5. Siyasal Katılım Türleri.....	37

2.2.5.1. Mobilize Siyasal Katılım ve Özerk Siyasal Katılım.....	37
2.2.5.2. Bireysel Siyasal Katılım ve Toplumsal Siyasal Katılım.....	38
2.2.5.3. Olağan Siyasal Katılım ve Olağandışı Siyasal Katılım	38
2.2.5.4. Siyasal Katılmama ve Depolitizasyon	40
2.2.6. Siyasal Katılımda Etkili Olan Sosyal ve Psikolojik Faktörler	42
2.2.6.1. Siyasal Katılımda Etkili Olan Sosyal Faktörler.....	43
2.2.6.1.1. Yaş	43
2.2.6.1.2. Cinsiyet.....	45
2.2.6.1.3. Aile	46
2.2.6.1.4. Sosyo-Ekonomik Statü	46
2.2.6.1.5. Eğitim	47
2.2.6.1.6. Meslek	48
2.2.6.1.7. Kitle İletişim Araçları	49
2.2.6.1.8. Diğer Faktörler (Kentleşme, Modernleşme ve Yasal Düzenlemeler).....	50
2.2.6.2. Siyasal Katılımda Etkili Olan Psikolojik Faktörler	52
2.2.6.2.1. Etkenlik Duygusu	52
2.2.6.2.2. Vatandaşlık Duygusu.....	53
2.2.6.2.3. Empati.....	54
2.2.6.2.4. Sosyal Girişkenlik.....	55
2.2.6.2.5. Siyasal İlgi	56
2.2.6.2.6. Olumsuz Psikolojik Değişkenler	56
2.2.7. Toplumsal Hareketlilik ve Siyasal Katılma.....	57
2.2.8. Siyasal İstikrar ve Siyasal Katılma	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KIRIKKALE İLİNİN SOSYO-EKONOMİK VE SİYASİ YAPISI

3.1. KIRIKKALE'NİN SOSYAL VE EKONOMİK YAPISI	61
3.2. KIRIKKALE'DE SİYASİ YAŞAM.....	63

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. FREKANS DAĞILIM TABLOLARI.....	66
4.2. ÇAPRAZ TABLOLAR, T TESTLERİ VE VARYANS ANALİZLERİ.....	128
4.2.1. Yaş İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları	128
4.2.2. Cinsiyet İle İlgili Çapraz Tablolar ve t Testi Sonuçları	141
4.2.3. Meslek İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları.....	159
4.2.4. Eğitim İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları.....	179
4.2.5. Gelir İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları	192
4.2.6. Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları	207

4.2.7. Kitle İletişim Araçları İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları	212
4.2.8. Siyaset ve Siyasilere Güven İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları	221
SONUÇ	227
KAYNAKÇA	239
EKLER	244

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Kırıkkale'nin Son İki Sayımdaki Demografik Özellikleri	61
Tablo 2– Kırıkkale'de Faaliyet Gösteren Siyasi Partiler	63
Tablo 3: Kırıkkale'de Son On Yılda Gerçekleşen Genel Seçimler Sonucu.....	64
Tablo 4: Kırıkkale'de Faaliyet Gösteren Sendikalar.....	65
Tablo 5: Cinsiyetiniz?	66
Tablo 6: Yaşınız?	67
Tablo 7: Mesleğiniz?.....	67
Tablo 8: Eğitim Durumunuz?	68
Tablo 9: Mahalleniz?.....	68
Tablo 10: Kaç Yıldır Kırıkkale'de Yaşıyorsunuz?	69
Tablo 11: Kırıkkale'ye Nereden Geldiniz?	69
Tablo 12: Oturduğunuz Ev Sizin mi, Kiracı mısınız?.....	70
Tablo 13: Aylık Ortalama Geliriniz Nedir?.....	70
Tablo 14: Kendinizi Hangi Sosyal Tabakada Görtüyorsunuz?	71
Tablo 15: Herhangi bir konuda başınız sıkıştığında danışmak veya yardım istemek için en çok kime baş vurursunuz?	72
Tablo 16: Dostlarınızı seçerken en çok neye dikkat edersiniz?.....	72
Tablo 17: Boş zamanlarınızı daha çok neyle değerlendiriyorsunuz?	73
Tablo 18: Gazete okur musunuz?	73
Tablo 19: Gazeteleri seçerken en çok neye dikkat edersiniz?.....	74
Tablo 20: Haberleri ve siyasi programları en çok takip ettiğiniz tv. kanalları hangileridir?	75
Tablo 21: Aile üyeleri sizinle aynı partiye mi oy verir?	75
Tablo 22: Ailedeki bayanların hangi partiye oy vereceklerine kim karar verir?.....	76
Tablo 23: Herhangi bir dini cemaat veya tarikata dahil misiniz?	76
Tablo 24: Herhangi bir dini cemaat veya tarikata dahilseniz bu sizin oy verme davranışınızı etkiler mi?.....	76
Tablo 25: Hangi mezheptensiniz?.....	77
Tablo 26: Kendinizi hangi kimlikle tanımlarsınız?	77
Tablo 27: Herhangi bir derneğe üye misiniz?.....	78
Tablo 28: Herhangi bir derneğe üye iseniz bu derneğin amacı nedir?.....	78

Tablo 29: Herhangi bir siyasi partiye üye misiniz?	79
Tablo 30: Herhangi bir siyasi partiye üye iseniz bu partinin adı nedir?	79
Tablo 31: Çevrenizde karşılaşmış olduğunuz sorunların çözümü için belediye, valilik, vb yerlere müracaat eder misiniz?.....	80
Tablo 32: Bir siyasi parti yada parti gençlik teşkilatı/kadın kolları üyeliğiniz yok ise bunun nedeni nedir?.....	81
Tablo 33: Bir siyasi parti yada parti gençlik teşkilatı/kadın kolları üyeliğiniz var ise bunun nedeni nedir?.....	81
Tablo 34: Ülke meseleleri ile ilgilenir misiniz?.....	82
Tablo 35: Siyasi faaliyetlere ne oranda katılıyorsunuz?	83
Tablo 36: Eşiniz siyasi faaliyetlere ne oranda katılıyor?	83
Tablo 37: Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı ve mitinge gittiniz mi?	84
Tablo 38: Eşiniz seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı ve mitinge gitti mi?	84
Tablo 39: Seçimler sırasında başkalarıyla bir kişiye veya bir partiye oy vermeleri için konuştunuz veya telkinde bulundunuz mu?.....	85
Tablo 40: Eşiniz seçimler sırasında başkalarıyla bir kişiye veya bir partiye oy vermeleri için konuştu veya telkinde bulundu mu?.....	85
Tablo 41: Seçimlerde herhangi bir siyasi parti yada aday için çalıştınız mı?	86
Tablo 42: Eşiniz seçimlerde herhangi bir siyasi parti yada aday için çalıştı mı?	86
Tablo 43: Halkın siyasi kararlarını etkilemek amacıyla yaptığı gösterileri nasıl değerlendiriyorsunuz?.....	87
Tablo 44: Şu anda elinizde bir yetki olsa Türkiye'de hangi uygulamayı değiştirmek yada kaldırmak isterdiniz?	87
Tablo 45: Sizce Kırıkkale'nin en önemli sorunu nedir?.....	88
Tablo 46: Mevcut belediye hizmetlerinden memnun musunuz?.....	89
Tablo 47: Mevcut belediye hizmetlerinden memnun değilseniz nedeni nedir?	89
Tablo 48: Belediye seçimlerinde adayın sizinle aynı ilçe veya beldeden olması sizin oy vermenizi etkiler mi?	90
Tablo 49: Belediye başkanı olacak kişide görmek istediğiniz birinci özellik nedir?	90
Tablo 50: Belediye başkanı olacak kişide görmek istediğiniz ikinci özellik nedir?.....	91
Tablo 51: Belediye başkanı olacak kişide görmek istediğiniz üçüncü özellik nedir?	92
Tablo 52: Önceki yerel seçimde hangi partiye oy verdiniz?	92
Tablo 53: Yerel seçimlerde hangi partiye oy vermeyi düşünüyorsunuz?	93

Tablo 54: Yerel seçimlerde başkan adayı tercihinizi etkiler mi?.....	94
Tablo 55: Arkadaşlarınızla ülke meselelerini tartışır mısınız?.....	94
Tablo 56: Sizce ülkenin en önemli sorunu nedir?.....	95
Tablo 57: Şimdiye kadar kaç yerel seçimde oy kullandınız?.....	95
Tablo 58: Şimdiye kadar kaç genel seçimde oy kullandınız?	96
Tablo 59: Hep aynı siyasi partiye mi oy verdiniz?	96
Tablo 60: Eşiniz hep aynı siyasi partiye mi oy verdi?	97
Tablo 61: Hep aynı partiye oy vermediyseniz parti değiştirme sebebiniz nedir?.....	97
Tablo 62: Hep aynı partiye oy verdiyseniz bu partiyi tercih etme sebebiniz nedir?.....	98
Tablo 63: Oy verme davranışınızı etkileyen birinci etmen nedir?.....	99
Tablo 64: Oy verme davranışınızı etkileyen ikinci etmen nedir?.....	99
Tablo 65: Oy verme davranışınızı etkileyen üçüncü etmen nedir?.....	100
Tablo 66: Seçimlerde beğendiğiniz bir aday desteklemediğiniz bir partiden aday olsa tercihiniz ne olurdu?	101
Tablo 67: Hanenizde siyasi parti tercihi farklı olan var mı?	101
Tablo 68: Siyasi parti veya aday tercihinizde eşinizin fikrini alır mısınız?	101
Tablo 69: Sizce Türkiye'deki siyasi partiler bütün isteklerinizi karşılayabilecek özelliklere sahip midir?.....	
Tablo 70: Türkiye'deki siyasi partiler bütün isteklerinizi karşılayabilecek özelliklere sahip değilse nedeni nedir?	102
Tablo 71: Siyasi haber ve faaliyetleri birinci olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?.....	103
Tablo 72: Siyasi haber ve faaliyetleri ikinci olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?.....	104
Tablo 73: Siyasi haber ve faaliyetleri üçüncü olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?.....	104
Tablo 74: Bir siyasi parti liderinde aradığımız birinci önemli nitelik nedir?	105
Tablo 75: Bir siyasi parti liderinde aradığımız ikinci önemli nitelik nedir?	106
Tablo 76: Bir siyasi parti liderinde aradığımız üçüncü önemli nitelik nedir?.....	106
Tablo 77: Siyasi parti liderinin uzun süre görevde kalmaları konusunda ne düşünüyorsunuz?.....	107
Tablo 78: Siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmaları konusunda olumlu düşünüyorsanız nedeni nedir?	107
Tablo 79: Siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmaları konusunda olumsuz düşünüyorsanız nedeni nedir?	108

Tablo 80: Sizce her düşüncenin mecliste temsil edilmesi gerekir mi?	108
Tablo 81: Her düşüncenin mecliste temsil edilmesi gerektiğine inanıyorsanız nedeni nedir?	109
Tablo 82: Her düşüncenin mecliste temsil edilmesi gerektiğine inanmıyorsanız nedeni nedir?	110
Tablo 83: Oy vermediğiniz siyasi partilerin de size uygun ve doğru görüşleri var mıdır?.....	110
Tablo 84: Sizce politikacılık nasıl bir meslek?.....	111
Tablo 85: İktidar muhalefet ilişkilerinde en çok neyi arzu edersiniz?.....	111
Tablo 86: Günümüz Türkiye'sinde siyasetçilerde görmek istediğiniz en önemli özellik nedir?.....	112
Tablo 87: Mevcut siyasi partilerden hangisi sizin sorunlarınıza öncelik vermektedir?.....	113
Tablo 88: Siyasetçilerin kendi menfaatlerini ön plana çıkardığı veya ona göre hareket ettiğine inanıyor musunuz?	113
Tablo 89: Sizce siyasette en önemli amaç nedir?	114
Tablo 90: Genel seçimlerde oy verirken adayları mı, partiyi mi göz önüne alırsınız?.....	114
Tablo 91: Yerel seçimlerde oy verirken adayları mı, partiyi mi göz önüne alırsınız?.....	115
Tablo 92: Kendinizi siyasi düşünce olarak nasıl tanımlıyorsunuz?.....	115
Tablo 93: Sizce demokrat bir kişi nasıl tanımlanır?	116
Tablo 94: Oy verdiğiniz partinin hangi konulara daha fazla öncelik vermesini istersiniz?	116
Tablo 95: 3 Kasım 2002 Milletvekiliği Genel Seçimi'nde hangi partiye oy verdiniz?.....	117
Tablo 96: 18 Nisan 1999 Yerel Seçimi'nde hangi partiye oy verdiniz?.....	118
Tablo 97: Bugün bir genel seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz?.....	119
Tablo 98: Bugün bir yerel seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz?	120
Tablo 99: Bugün olabilecek seçimde kararsızsanız birinci olarak hangi parti konusunda kararsızsanız?	120
Tablo 100: Bugün olabilecek seçimde kararsızsanız ikinci olarak hangi parti konusunda kararsızsanız?	121
Tablo 101: Bugün olabilecek seçimde kararsızsanız üçüncü olarak hangi parti konusunda kararsızsanız?	121
Tablo 102: Hangi partiye asla oy vermezsiniz?.....	122
Tablo 103: Türkiye'de yeni siyasi partilere ihtiyaç var mıdır?.....	123
Tablo 104: Sizce ülkemizde kaç parti olmalıdır?	123

Tablo 105: Vatandaş olarak vermiş olduğunuz oyun siyasi sistemde nasıl etkili olabileceğini düşünüyorsunuz?	124
Tablo 106: Oy vermeyele bir şeylerin değişeceğine inanmıyorsanız neden?	124
Tablo 107: Sizce aktif politikanın yaşla ilgisi var mıdır?	125
Tablo 108: Sizce siyasi partilerin il ve ilçelerde teşkilatlanmasının en önemli faydası nedir?	125
Tablo 109: Siyasi liderlerin tespitinde delege sistemini beğeniyor musunuz?.....	126
Tablo 110: Siyasi partiler kanunu ile memur, asker ve öğrencilerin siyasi parti faaliyetlerine katılamamaları sizce doğru mu?.....	126
Tablo 111: Tercih ettiğiniz partiye karşı yöneltilen eleştirilerde kabul ettiğiniz yönler var mı?	127
Tablo 112: Atatürk ilkeleri sizin için ne anlam ifade ediyor?	127
Tablo 113: Yaş İle Dostlarınızı Seçerken En Çok Neye Dikkat Edersiniz Sorusu Arasındaki İlişki	128
Tablo 114: Yaş İle Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi Sorusu Arasındaki İlişki.....	129
Tablo 115: Yaş İle Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı Sorusu Arasındaki İlişki.....	129
Tablo 116: Yaş İle Halkın Siyasi Kararlarını Etkilemek Amacıyla Yaptığı Gösterileri Nasıl Değerlendiriyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	130
Tablo 117: Yaş İle Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun Değilseniz Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki.....	131
Tablo 118: Yaş İle Önceki Yerel Seçimde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki	132
Tablo 119: Yaş İle Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız Sorusu Arasındaki İlişki	132
Tablo 120: Yaş İle Oy Verme Davranışınızı Etkileyen Üçüncü Etmen Nedir Sorusu Arasındaki İlişki	133
Tablo 121: Yaş İle Siyasi Haber Ve Faaliyetleri İkinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki	134
Tablo 122: Yaş İle Bugün Bir Genel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz Sorusu Arasındaki İlişki	135
Tablo 123: Yaş İle Türkiye'de Yeni Siyasi Partilere İhtiyaç Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki	136
Tablo 124: Yaş İle Sizce Aktif Politikanın Yaşla İlgisi Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki	136

Tablo 125: Yaş İle Şimdiye Kadar Kaç Yerel Seçimde Oy Kullandınız Sorusu Arasındaki İlişki	137
Tablo 126: Yaş İle Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Değilse Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki	137
Tablo 127: Yaş İle Sorusu 3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Arasındaki İlişki	138
Tablo 128: Cinsiyet İle Gazete Okur Musunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	141
Tablo 129: Cinsiyet İle Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir Sorusu Arasındaki İlişki	141
Tablo 130: Cinsiyet İle 3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	142
Tablo 131: Cinsiyet İle Siyasi Parti Liderlerinin Uzun Süre Görevde Kalmaları Konusunda Olumlu Düşünüyorsanız Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki.....	143
Tablo 132: Cinsiyet İle Herhangi Bir Derneğe Üye Olup Olmama Arasındaki İlişki.....	143
Tablo 133: Cinsiyet İle Herhangi Bir Siyasi Partiye Üye Olup Olmama Arasındaki İlişki.....	144
Tablo 134: Cinsiyet İle Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyeliğiniz Yok İse Bunun Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki	144
Tablo 135: Cinsiyet İle Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi Sorusu Arasındaki İlişki	145
Tablo 136: Cinsiyet İle Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir Kişiyeye Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin Konuştunuz Veya Telkinde Bulundunuz mu Sorusu Arasındaki İlişki.....	145
Tablo 137: Cinsiyet İle Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı Sorusu Arasındaki İlişki.....	146
Tablo 138: Cinsiyet İle Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun musunuz Sorusu Arasındaki İlişki	146
Tablo 139: Cinsiyet İle Şu Anda Elinizde Bir Yetki Olsa Türkiye'de Hangi Uygulamayı Değiştirmek Yada Kaldırmak İsterdiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	147
Tablo 140: Cinsiyet İle Belediye Seçimlerinde Adayın Sizinle Aynı İlçe Veya Beldeden Olması Sizin Oy Vermenizi Etkiler mi Sorusu Arasındaki İlişki.....	148
Tablo 141: Cinsiyet İle Belediye Başkanı Olacak Kişide Görmek İsteddiğiniz Birinci Özellik Nedir Sorusu Arasındaki İlişki.....	148
Tablo 142: Cinsiyet İle Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız Sorusu Arasındaki İlişki	149
Tablo 143: Cinsiyet İle Yerel Seçimler Olsa Hangi Partiye Oy Vermeyi Düşünüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	150

Tablo 144: Cinsiyet İle Hep Aynı Siyasi Partiye mi Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	150
Tablo 145: Cinsiyet İle Sizce Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip midir Sorusu Arasındaki İlişki.....	151
Tablo 146: Cinsiyet İle Sizce Her Düşüncenin Mecliste Temsil Edilmesi Gerekir mi Sorusu Arasındaki İlişki.....	151
Tablo 147: Cinsiyet İle Mevcut Siyasi Partilerden Hangisi Sizin Sorunlarınıza Öncelik Vermektedir Sorusu Arasındaki İlişki.....	152
Tablo 148: Cinsiyet İle Genel Seçimlerde Oy Verirken Adayları mı, Partiyi mi Göz Önüne Alırsınız Sorusu Arasındaki İlişki.....	152
Tablo 149: Cinsiyet İle Oy Verdiğiniz Partinin Hangi Konulara Daha Fazla Öncelik Vermesini İstersiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	153
Tablo 150: Cinsiyet İle Bugün Bir Yerel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	154
Tablo 151: Cinsiyet İle Bugün Olabilecek Seçimde Kararsızsanız Birinci Olarak Hangi Parti Konusunda Kararsızsanız Sorusu Arasındaki İlişki.....	155
Tablo 152: Cinsiyet İle Sizce Aktif Politikanın Yaşla İlgisi Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki.....	155
Tablo 153: Cinsiyet İle Siyasi Liderlerin Tespitinde Delege Sistemini Beğeniyor musunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	156
Tablo 154: Cinsiyet İle Siyasi Partiler Kanunu İle Memur, Asker Ve Öğrencilerin Siyasi Parti Faaliyetlerine Katılamamaları Sizce Doğru mu Sorusu Arasındaki İlişki.....	156
Tablo 155: Meslek İle Kendinizi Hangi Sosyal Tabakada Görüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	160
Tablo 156: Meslek İle Gazete Okur Musunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	161
Tablo 157: Meslek İle Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir Sorusu Arasındaki İlişki.....	162
Tablo 158: Meslek İle Herhangi Bir Derneğe Üye Misiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	163
Tablo 159: Meslek İle Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyeliğiniz Yok İse Bunun Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki.....	164
Tablo 160: Meslek İle Eşiniz Siyasi Faaliyetlere Ne Oranda Katılıyor Sorusu Arasındaki İlişki.....	165
Tablo 161: Meslek İle Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi Sorusu Arasındaki İlişki.....	166
Tablo 162: Meslek İle Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir Kişiyi Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin Konuştunuz Veya Telkinde Bulundunuz mu Sorusu Arasındaki İlişki.....	167

Tablo 163: Meslek İle Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı Sorusu Arasındaki İlişki.....	168
Tablo 164: Meslek İle Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun musunuz Sorusu Arasındaki İlişki	169
Tablo 165: Meslek İle Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız Sorusu Arasındaki İlişki	170
Tablo 166: Meslek İle Siyasi Haber Ve Faaliyetleri Birinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki	171
Tablo 167: Meslek İle Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek Sorusu Arasındaki İlişki.....	172
Tablo 168: Meslek İle Genel Seçimlerde Oy Verirken Adayları mı, Partiyi mi Göz Önüne Alırsınız Sorusu Arasındaki İlişki.....	173
Tablo 169: Meslek İle Oy Verdiğiniz Partinin Hangi Konulara Daha Fazla Öncelik Vermesini İstersiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	174
Tablo 170: Meslek İle 3 Kasım 2002 Milletvekiliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	175
Tablo 171: Meslek İle 18 Nisan 1999 Yerel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	176
Tablo 172: Eğitim İle Dostlarınızı Seçerken En Çok Neye Dikkat Edersiniz Sorusu Arasındaki İlişki	179
Tablo 173: Eğitim İle Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir Sorusu Arasındaki İlişki	180
Tablo 174: Eğitim İle Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir Sorusu Arasındaki İlişki.....	181
Tablo 175: Eğitim İle Herhangi Bir Derneğe Üye misiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	181
Tablo 176: Eğitim İle Ülke Meseleleri İle İlgilenir misiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	182
Tablo 177: Eğitim İle Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız Sorusu Arasındaki İlişki	182
Tablo 178: Eğitim İle Sizce Ülkenin En Önemli Sorunu Nedir Sorusu Arasındaki İlişki	183
Tablo 179: Eğitim İle Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Değilse Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki.....	184
Tablo 180: Eğitim İle Bir Siyasi Parti Liderinde Aradığınız Birinci Önemli Nitelik Nedir Sorusu Arasındaki İlişki.....	185
Tablo 181: Eğitim İle Oy Vermediğiniz Siyasi Partilerin De Size Uygun Ve Doğru Görüşleri Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki	185
Tablo 182: Eğitim İle 3 Kasım 2002 Milletvekiliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	186

Tablo 183: Eğitim İle Gazete Okur musunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	187
Tablo 184: Eğitim İle Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi Sorusu Arasındaki İlişki	187
Tablo 185: Eğitim İle Şimdiye Kadar Kaç Yerel Seçimde Oy Kullandınız Sorusu Arasındaki İlişki	188
Tablo 186: Eğitim İle Şimdiye Kadar Kaç Genel Seçimde Oy Kullandınız Sorusu Arasındaki İlişki	188
Tablo 187: Eğitim İle Hanenizde Siyasi Parti Tercihi Farklı Olan Var mı Sorusu Arasındaki İlişki	189
Tablo 188: Eğitim İle Siyasi Haber Ve Faaliyetleri Birinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki	189
Tablo 189: Eğitim İle Siyasi Haber Ve Faaliyetleri İkinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki	190
Tablo 190: Eğitim İle 18 Nisan 1999 Yerel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	191
Tablo 191: Ekonomik Gelir İle Kendinizi Hangi Sosyal Tabakada Görüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	193
Tablo 192: Ekonomik Gelir İle Herhangi Bir Konuda Başınız Sıkıştığında Danışmak Veya Yardım İstemek İçin En Çok Kime Baş Vurursunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	193
Tablo 193: Ekonomik Gelir İle Herhangi Bir Derneğe Üye misiniz Sorusu Arasındaki İlişki	194
Tablo 194: Ekonomik Gelir İle Sizce Kırıkkale'nin En Önemli Sorunu Nedir Sorusu Arasındaki İlişki	195
Tablo 195: Ekonomik Gelir İle Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız Sorusu Arasındaki İlişki.....	196
Tablo 196: Ekonomik Gelir İle Hep Aynı Siyasi Partiye mi Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki	196
Tablo 197: Ekonomik Gelir İle Siyasi Haber Ve Faaliyetleri Birinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	197
Tablo 198: Ekonomik Gelir İle Kendinizi Siyasi Düşünce Olarak Nasıl Tanımlıyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki	198
Tablo 199: Ekonomik Gelir İle Bugün Bir Yerel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz Sorusu Arasındaki İlişki	199
Tablo 200: Ekonomik Gelir İle Oy Vermeye Bir Şeylerin Değişeceğine İnanmıyorsanız Neden Sorusu Arasındaki İlişki.....	200
Tablo 201: Ekonomik Gelir İle Gazete Okur Musunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	201

Tablo 202: Ekonomik Gelir İle Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyeliğiniz Yok İse Bunun Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki.....	201
Tablo 203: Ekonomik Gelir İle Sizce Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Midir Sorusu Arasındaki İlişki	202
Tablo 204: Ekonomik Gelir İle Önceki Yerel Seçimde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	202
Tablo 205: Ekonomik Gelir İle Sizce Aktif Politikanın Yaşla İlgisi Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki	203
Tablo 206: Ekonomik Gelir İle 3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki	204
Tablo 207: Ekonomik Gelir İle 18 Nisan 1999 Yerel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki	205
Tablo 208: Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Gazete Okur Musunuz Sorusu Arasındaki İlişki	207
Tablo 209: Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir Sorusu Arasındaki İlişki.....	207
Tablo 210: Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Herhangi Bir Dini Cemaat Veya Tarikata Dahil misiniz Sorusu Arasındaki İlişki	208
Tablo 211: Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Herhangi Bir Dini Cemaat Veya Tarikata Dahilseniz Bu Sizin Oy Verme Davranışınızı Etkiler mi Sorusu Arasındaki İlişki	208
Tablo 212: Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Kendinizi Hangi Kimlikle Tanımlarsınız Sorusu Arasındaki İlişki	209
Tablo 213: Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Herhangi Bir Siyasi Partiye Üye misiniz Sorusu Arasındaki İlişki	209
Tablo 214: Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyeliğiniz Yok İse Bunun Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki	210
Tablo 215: Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Ülke Meseleleri İle İlgilenir misiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	211
Tablo 216: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Kendinizi Hangi Sosyal Tabakada Görüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	212
Tablo 217: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Gazete Okur musunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	213
Tablo 218: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Herhangi Bir Siyasi Partiye Üye misiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	213
Tablo 219: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Siyasi Faaliyetlere Ne Oranda Katılıyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	214

Tablo 220: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi Sorusu Arasındaki İlişki.....	215
Tablo 221: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Belediye Seçimlerinde Adayın Sizinle Aynı İlçe Veya Beldeden Olması Sizin Oy Vermenizi Etkiler mi Sorusu Arasındaki İlişki.....	216
Tablo 222: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Yerel Seçimlerde Başkan Adayı Tercihinizi Etkiler mi Sorusu Arasındaki İlişki.....	216
Tablo 223: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Siyasi Parti Liderlerinin Uzun Süre Görevde Kalmaları Konusunda Olumsuz Düşünüyorsanız Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki.....	217
Tablo 224: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Sizce Her Düşüncenin Mecliste Temsil Edilmesi Gerekir mi Sorusu Arasındaki İlişki.....	218
Tablo 225: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek Sorusu Arasındaki İlişki.....	218
Tablo 226: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Vatandaş Olarak Vermiş Olduğunuz Oyun Siyasi Sistemde Nasıl Etkili Olabileceğini Düşünüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	219
Tablo 227: Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Sizce Siyasi Partilerin İl Ve İlçelerde Teşkilatlanmasının En Önemli Faydası Nedir Sorusu Arasındaki İlişki.....	220
Tablo 228: Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Herhangi Bir Derneğe Üye misiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	221
Tablo 229: Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Hep Aynı Siyasi Partiye mi Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki.....	222
Tablo 230: Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Oy Verme Davranışınızı Etkileyen Birinci Etmen Nedir Sorusu Arasındaki İlişki.....	222
Tablo 231: Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Siyasi Parti Liderinin Uzun Süre Görevde Kalmaları Konusunda Ne Düşünüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	223
Tablo 232: Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek Sorusu Arasındaki İlişki.....	223
Tablo 233: Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Siyasetçilerin Kendi Menfaatlerini Ön Plana Çıkardığı Veya Ona Göre Hareket Ettiğine İnanıyor musunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	224
Tablo 234: Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Türkiye'de Yeni Siyasi Partilere İhtiyaç Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki.....	224
Tablo 235: Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Vatandaş Olarak Vermiş Olduğunuz Oyun Siyasi Sistemde Nasıl Etkili Olabileceğini Düşünüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki.....	225

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın, konusu ve sınırlılıkları, araştırma problemi, araştırma amacı ve önemi, varsayımları, evren ve örnekleme ile yöntem ve veri toplama teknikleri incelenecektir.

1.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE SINIRLILIKLARI

Siyasi katılımın sosyolojik özellikleri bu tezin ana konusunu oluşturmaktadır. Kırıkkale kenti merkezinde yaptığımız saha araştırmasıyla konuyu empirik olarak araştırmış bulunuyoruz.

Bu araştırma, siyasal katılımın pek çok yönü olmasına karşılık, özellikle oy verme davranışı ile sınırlandırılmıştır. Diğer siyasal katılım türleri araştırmanın teorik kısmında ele alınmış olsa da, saha araştırmasında oy verme davranışı temel siyasal katılım davranışı olarak incelenmiştir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Her toplumsal yapıda ve sistemde siyasal katılımın söz etmek mümkündür. İnsanlar toplu halde yaşamaya başladıkları andan itibaren iktidar ilişkileri içerisine girmeye başlamışlardır. Bu da, iktidarı elde etme, iktidarı elde tutma ve muhalefet gibi çeşitli siyasal etkinlikleri ifade etmektedir.

Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkede siyasal katılım en çoğunlukla oy verme davranışı biçiminde gerçekleşmektedir. Çok partili döneme geçildikten sonra ve özellikle 1980'lerden sonra, hızlı gelişen ve değişen yapımızda siyasal yaşam da hızla farklılaşmakta ve değişmektedir.

Siyasal katılma davranış biçimlerinin sosyolojik özelliklerinin Kırıkkale İli örneğinde incelendiği bu çalışmanın temel amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Siyasal katılım davranış biçimlerinden en yaygın olarak görülen oy verme davranışı ile bireylerin demografik özellikleri arasındaki ilişkilerin,
- bireylerin siyasal katılım türleri ve düzeyleri ile kişisel özelliklerinin,
- bireylerin siyasal hayata karşı tutumları ve ilgilerinin,
- özellikle son dönemlerde Kırıkkale’de oy verme davranışını ve siyasal katılımı etkileyen faktörlerin,
- Kırıkkale’nin sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel özellikleri ile bu özelliklerin bireylerin siyasal katılımlarındaki etkilerinin ortaya konulması.

1.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ

Araştırmanın yöntemi tanımlayıcı-betimleyici yöntemdir. Kuramsal kısımda kabul edilen kavramsal ilkelere hareketle, varsayımlar oluşturulup bu varsayımları test etmek üzere anket tekniği uygulanarak, veriler toplanmıştır. Anket formu hazırlık aşamasında üniversiteden bazı bilim insanlarının görüş ve önerilerine başvurulmuştur. Toplam 93 sorudan oluşan anket formu sosyoloji bölüm öğrencilerinin de yardımı ile yaklaşık 15 günde uygulanmıştır. Verilerin toplanmasında anket formlarının hem yüz yüze anketörler tarafından hem de deneklerin kendileri tarafından doldurulması yolları izlenmiştir. Anket soruları dışında katılımcıların fazladan belirtmek istedikleri görüşleri not edilerek değerlendirmeye dahil edilmiştir. Anket formunda yer alan sorular üç temel başlık altında toplanabilir. Bunlar:

- Bireylerin kişisel ve demografik bilgilerini içeren sorular (cinsiyet, yaş, meslek, eğitim, yerleşim yeri, vb.)
- Bireylerin siyasal hayata katılımları ile ilgili sorular (oy verme, parti üyeliği, siyasal katılım nedenleri, türleri, vb.)

- Bireylerin siyasal katılım düzeyleri ve dereceleri ile ilgili sorular

Son aşamada ise araştırma verileri çerçevesinde varsayımlar test edilmiş ve bulgulara ulaşılmıştır.

1.3.1. Araştırma Problemi

Araştırmanın problemi, “Kırıkkale kent merkezinde seçmenlerin cinsiyet, yaş ekonomik statü, meslek gibi niteliklerine göre oy kullanma, sivil toplum üyeliği, siyasal parti üyeliği gibi siyasal katılım davranışlarının ne tür çeşitlenmeler gösterdiği” biçiminde dile getirilebilir.

1.3.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni, 2000 Genel Nüfus Sayımı'na göre (Türkiye İstatistik Yıllığı-2003) Kırıkkale İl Merkezinde yaşayan 285.294 büyüklüğündeki nüfusun 18 yaş üzerindeki seçmen nüfusu olan 123.872 kişiden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise 524 kişidir. Örneklem tesadüfi yol ile gerçekleştirilmiştir, seçmenlerin 0.0042'sini oluşturmaktadır. Kırıkkale'deki kadınların anket uygulamasına karşı olumsuz bir tutum sergilemeleri erkeklere oranla kadın deneklerin örnekleme daha düşük bir oranda yer almasına yol açmıştır.

1.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

1. Yaş değişkeninin siyasal katılımı bir ilişkisi vardır.
2. Cinsiyetle siyasal katılım arasında bir ilişki vardır.
3. Hane reisinin oy verme eğilimi ile hanedeki diğer bireylerin oy verme davranışı arasında bir ilişki vardır.
4. Gelir düzeyi yükseldikçe siyasal katılımı olan ilgi ve düzey de yükselmektedir.
5. Eğitim düzeyi yükseldikçe siyasal katılım ilgisi ve düzeyi de yükselmektedir.

6. Mesleğin siyasi katılımı bir ilişkisi vardır.
7. Kitle iletişim araçlarını izlemenin, siyasal katılımı bir ilişkisi vardır.
8. Siyasete ve siyasetçilere olan güven siyasal katılımı olumsuz etkilemektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

SİYASET VE SİYASAL KATILIM

Siyaset ve siyasal katılım kavramları ferdin siyasi sistem ile ilgili görüş, davranış ve değerlerini belirlemede öne çıkmaktadır. Birinci bölümde siyaset ve siyasal katılım kavramları üzerinde durulacaktır. Bu iki kavram bu çalışmanın en temel kavramlarıdır. Bu amaçla siyaset ve siyasal katılım kendileriyle ilişkili olan diğer kavramlarla birlikte ele incelenecektir.

2.1. SİYASET KAVRAMI

Siyasal katılımı incelerken siyaset kavramı ve bu kavramla ilişkili bazı kavramların nasıl tanımlandığını görmemiz gerekecektir.

Bu bölümde siyaset kavramı ve bununla ilintili olan siyasal sistem, siyasal iktidar, siyasal kültür ve siyasal toplumsallaşma kavramları ele alınacaktır.

2.1.1. Siyasetin Tanımı

Siyaset Arapça bir terim olup, kökü itibariyle, at talimi, at eğitimi, at bakıcılığı anlamına gelmektedir (Daver 1976:3). Siyaset kavramı, Türk İslam toplumlarında da uzun süre ceza anlamına gelmekteydi. Bunun bir devamı olarak Osmanlı İmparatorluğu döneminde de, hükümdarın ülke yönetimi ve siyasal nedenlerle verdiği cezaları belirtmede kullanılmıştır (Öztürk 1993: 17).

Türkçe’de siyaset sözcüğü yerine "politika" sözcüğü de kullanılmaktadır. Bu iki terim arasında anlam bakımından hiçbir fark yoktur. Daha önceden vurguladığımız gibi siyaset kelimesi Arapça’dır. Politika kelimesi ise dilimize batı dillerinden geçmiştir. Politika sözcüğü, Antik Yunan’da Polis’e ait Şehir Devleti, siteye ait işler anlamına gelmektedir (Daver 1976:5).

Siyaset kavramının tanımlanmasında şimdiye kadar iki temel yaklaşım kullanılmıştır. Bunlardan birincisi, çıkış noktası olarak siyasal kurumları ele alan ve

siyaseti, devlet kavramı etrafında ve devlet ile birlikte ona bağılı kurumların incelenmesi şeklinde gören yapısal yaklaşımdır. İkincisi ise, siyasal faaliyetleri çıkış noktası olarak ele alan, siyasal faaliyetleri diğere sosyal faaliyetlerden ayırmaya çalışan ve siyaseti, iktidar için yapılan mücadele olarak gören işlevsel yaklaşımdır. Başka bir ifade ile, siyaseti tanımlamakta, birinci yaklaşım devlet, ikinci yaklaşım da iktidar kavramlarını temel almıştır. Fakat bu kavramların ikisi de siyaseti tanımlamakta yetersiz kalmaktadır. Çünkü esasen devletin kendisi tanımlanmasında güçlük çekilen bir kavramdır. Kaldı ki, devlet sadece formal bir örgütlenmeyi ve bununla ilgili faaliyetleri içerir. Oysa siyaset kavramı devlet dışındaki diğere kurumlar ile informal örgütlenme ve ilişkileri de kapsamaktadır (Tekeli 1976:130-131).

Aynı şekilde iktidar kavramının siyaseti tanımlamakta temel olarak alınması durumunda da, bir taraftan genel anlamdaki iktidar ile siyasal hayatta konu edilen iktidarın birbirinden ayırt edilmesi güçleşmekte; diğere taraftan da siyasal hayatın önemli bir bölümü ihmal edilmiş olmaktadır. Siyaset kavramının tanımlanmasındaki amaç, siyasal ilişkileri, diğere sosyal ilişkilerden ayırmaktır. Oysa genel anlamda iktidar söz konusu olunca, din, meslek, ekonomi ve diğere bütün sosyal ilişkiler siyasetin içine girecektir. Ayrıca siyasal faaliyetler sadece iktidar amacına yönelik değildir. Düzeni ve adaleti sağlamak genel ve etraflı çıkarları gözetmek gibi amaçlar da siyasal faaliyetlere konu olabilmektedir (Öztürk 1993:18).

Bir başka anlayışa göre, politika toplumda yaşayan insanlar arasında bir çatışma, mücadele ve kavgadır. İnsanlar yaratılışları, sosyal ve ekonomik durumları bakımından değişik fikir ve değişik menfaatlere sahiptir. Aralarındaki psikolojik eğilim, düşünce ve menfaat farklılıklarından doğan çatışma politikanın temelini oluşturur. Bir bakıma çatışmanın asıl konusu toplumdaki değerlerin paylaşılmasıdır (Kapani 1978:1).

Kapani' ye göre geniş bir perspektiften yaklaşılacak olursa, politikayla ilgili belli başlı karakteristikler dört temel noktada toplanmaktadır. Özetle bunlar şöyle dile getirilebilir:

1. Her şeyden önce politika, zaman ve mekan bakımından evrensellik ve süreklilik niteliklerine sahiptir. Eski çağlardan bugüne kadar gelen en ilkel topluluklardan en gelişmişine kadar tarih içinde yer alan insan toplulukları belirli bir nitelik taşıyabilmişlerdir.

2. Politikanın özü değer dağıtımını ile ilgili bir görüş ve menfaat çatışmaları, bir iktidar mücadelesidir. Fakat bu çatışma ve mücadelenin asgari bir anlaşma temeli üzerinde cereyan etmesi gerekir.

3. Politika sadece bir çatışma değil, ama aynı zamanda bir uzlaşmadır. Siyasal faaliyetler genellikle, karar alma, emir verme ve bunları yürütme şeması içinde ele alınır.

4. Politikanın her türlü değer yarışından uzak, çıplak bir kuvvet ve menfaat çatışmasından ibaret olarak düşünülmesi tartışma götürür bir gerçektir. Politika insanların yaşayışlarını yakından ilgilendiren ve etkileyen bir faaliyettir. İnsanlar, bu faaliyetin bir amacı olması gerektiğini ve bu amacın da kendi yaşantılarını daha iyiye götürmek olduğunu düşünürler. Siyasi iktidardan da bunu beklerler. (Kapani 1978:2-3).

Dar anlamda siyaset, yöneten (siyasal kararları alan otoriteler) ile yönetilen (siyasal otoritelere rıza gösteren ve onların kararlarını etkilemeye çalışanlar) ilişkisinden ibarettir.

Geniş anlamda ise siyaset, genellikle karmaşık bir yapı içerisinde çeşitli roller oynayan yönetenler arasındaki ilişkileri, etkileşimler ve koalisyonlar biçimindeki yapısal oluşumları, yönetenler arasına katılmaya çalışan, yönetenleri etkileyebilmek için yarış veya mücadele edenleri, siyasal kararlar alma sürecini, siyasal kararlara boyun eğme veya eğmemeyi, siyasal faaliyetten soyutlanmaya çalışmayı ve tam bir kayıtsızlık veya ilgisizlik içinde bulunmayı da içerebilecek kapsamda bir kavramdır.

2.1.2. Siyasal Sistem

Sistem onu oluşturan parçalar ve bu parçaların arasındaki uyumlu ilişkilerden meydana gelmektedir (Kösemeihal 1971:48).

Parsons'a göre aktörler arasındaki etkileşim süreçleri sistemine sosyal sistem denmektedir (Canoğlu 1989:49).

Sistem kavramını, siyasal faaliyetleri belirlemek ve onu, diğer sosyal faaliyetlerden soyutlayabilmek için kullanılmalıdır. Easton' a göre sistem düşüncesi, siyaset bilimini tanımlamada kullanılabilecek en uygun ve gerekli olan bir kavramdır. Siyasal sistemin de, diğer bütün sistemler gibi temel ögesi karşılıklı ilişkilerdir. Çünkü siyasal sistem, faaliyetlerinin tamamı siyaset olan insanlardan oluşmamaktadır. İnsanlar çok değişik faaliyetlerde bulduklarından, belli bir grup insanı siyasal sistemin üyeleri olarak belirlemek mümkün değildir. Bu nedenle siyasal sistemin, karşılıklı ilişkilerinden ve bu ilişkilerde taraf olan insanların rollerinden oluştuğu kabul edilmektedir (Öztürk 1993: 20-21).

Siyasal sistem, aralarında karşılıklı ilişki bulunan çok sayıda unsurlardan meydana gelmiş karmaşık bir bütünü ifade eder. Bu bütün (sistem), toplum üyelerinden gelen girdiler (inputs) ve siyasal otoritelerden gelen çıktılarla (outputs) varlığını devam ettirir. Sistem anlayışıyla siyasal hayat geniş ve kapsayıcı bir çerçevede ele alınmıştır. Kısaca siyasal sistem, insanlar arası ilişkiler ve siyasal rollerden oluşan karşılıklı ilişkiler bütünüdür (Tekeli 1976: 41).

Siyasal sistem, yöneten-yönetilen ilişkilerinin oluşturduğu yapı, ilişki ve süreçlerin karşılıklı etkileşiminden alınmış bir bütündür (Kalaycıoğlu, Sarıbay 1996:11). Siyasal sistem Easton' a göre bir toplumun içindeki değerlerin otoriteyle ilişkili olarak bölüşümünü sağlayan etkileşimler bütünüdür (Kalaycıoğlu 1983: 48). Bu tanımların ortak noktalarından hareket ederek daha ayrıntılı bir tanım yapmak mümkündür. Siyasal sistem belirli öğelerden oluşan, bu öğeler arasında kurallı etkileşim ve bağımlılık bulunan tümü, öğelerine indirgemeyen ve gerek kendi iç öğelerinden, gerekse dinsel evrimden gelen etkilere karşı tepki gösterebilen bir bütün olarak tanımlanabilir (Çam 1990:157).

Siyasal sistemi, toplumsal sistemin bir alt sistemi olarak ele alan Talcott Parsons' a göre siyasal sistemin bir işlevi, toplumdaki dengeleri korumak ise, diğer önemli işlevi toplumun ortak amaçlarını gerçekleştirmesini sağlamaktır (Kalaycıoğlu 1984: 28).

Siyasal sistemi diğer toplumsal sistemlerden ayıran farklı yönler de vardır. Siyasal sistem diğer toplumsal sistemlerden daha kapsamlıdır. Sistem içinde oluşan bireysel harcamalardan, yönetilenin hammadde olduğu tüm bireyler etkilenir. Üstelik bu harcamaların toplumun bütün bireylerini bağlayıcı bir niteliği vardır. Başka bir deyişle sistemin ürünü olan kararlara, kararnamelere ve diğer kararlara, toplumun ilgili birimlerinin zorunlu olarak uymaları gerekir. Uymama durumunda bireyler, zor kullanılmayı da içeren çeşitli yaptırımlarla cezalandırılabilir.

Turan, siyasal sistemi, "toplumların kollektif amaçlarını belirlemek ve gerçekleştirmek üzere geliştirdikleri bir örgütler dizisi" olarak tanımlar ve siyasal sistemi diğer örgütlemelere göre farklı kılan özellikleri şöyle belirtir:

- Siyasal sistem, diğer örgütlenmelerden çok daha büyüktür ve kapsamlıdır. Toplumsal hayatın büyük boyutlu ve karmaşık ilişkilerini kapsar. Ayrıca faaliyetleri tüm toplum üyelerini etkiler.

- Sistemin kararları tüm toplum üyelerini bağlayıcıdır. Uyup uymama olayı, zor kullanmayı da içeren çeşitli yaptırımlarla karşılaşır.

-Siyasal sistem bir çevre içinde umut bulur ve faaliyet gösterir (Turan 1986:16).

Siyasal sistemin kaynağını insanın yapısından ve insanların bir arada toplumsal bir düzen içinde yaşamak mecburiyetinden aldığı ifade eden Baykal'a göre, siyasal sistem hem zaman hem de mekan içinde, toplulukları daima siyasal bir maliyet taşımak zorunda bırakmıştır (Baykal 1970: 7).

Yukarıdaki tanımlardan hareketle, toplumsal sistemin bir alt sistemini oluşturan siyasal sistem, toplumun tüm üyelerini ilgilendiren ve onları bağlayan kararlar alan ve kurallar koyan, meşru şiddet tekeline dayanan diğer sistemlere göre

daha kapsayıcı olan faaliyetleri toplumun bütün üyelerini ilgilendiren, çevresine egemen bir sistem olarak tanımlanabilir.

2.1.3. Siyasal İktidar

İktidar, genel ve geniş anlamda "başkalarının davranışlarının kontrol edilebilme olanağı" olarak tanımlanmaktadır (Kapani 1978:27). Bir kimse başkalarının davranışlarını kendi isteği doğrultusunda yönlendirmeye başladığı takdirde onlar üzerinde bir iktidara sahip demektir. Max Weber' in yapmış olduğu tanımlamaya göre, "iktidar, sosyal ilişkiler çerçevesi içinde bir iradenin, ona karşı gelmesi halinde dahi yürütülebileceği imkan"dır" (Weber 1987: 157).

Max Weber meşru otoriteyi üçe ayırır. Bunlar: Geleneksel otorite, karizmatik otorite ve yasal, akılcı otoritedir (Özkalp 1995:185).

Bu tanımlar iktidarın en açık tanımını vermektedir. Görülüyor ki toplumda sosyal ilişkilerin var olduğu her katmanda iktidar olgusundan söz etmek mümkündür. Örneğin, ailede anne-babanın çocukları üzerine etkileri, sosyal guruplarda o gurubu yöneten kişilerin iktidarı veya toplum bazında devletin bireyler üzerine iktidarı gibi.

Kapani'ye göre gerçek ve teknik anlamda siyasal iktidarın başlıca ayırt edici niteliklerini şöyle sıralayabiliriz:

- Siyasal iktidar kapsam bakımından öteki sosyal aktivitelerden farklı olup, onlara nazaran çok daha geniş bir alanı ve bütün ülkeyi kapsar. Belirli sosyal iktidarlar yalnızca belirli sosyal grupların içinde var olmakla birlikte, siyasal iktidar milli topluluğun tümünde geçerlidir.

- Siyasal iktidarla toplumdaki diğer iktidar türleri arasında bir eşitlik ilişkisi değil, fakat hiyerarşik bir ilişki vardır. Siyasal iktidar diğerlerine nazaran daha üstündür. Ülke içinde en üstün iktidardır. Siyasal iktidar belli davranışları kontrol etme ve son sözü söyleme yetkisini elinde tutar.

- Siyasal iktidarın en önemli karakteristiği onun maddi kuvvet ve zor kullanma gücüne sahip oluşunda görülür. Başka bir deyişle iktidar toplumda fiziksel güç

kullanma tekeli elinde bulundurur. Bu fiziksel güç kullanımı da toplumdaki düzenin var olması ve devam etmesi için gerekli bir güçtür.

- Siyasal iktidarın en önemli niteliklerinden bir tanesi de onun rıza ve itaat niteliğidir. Daha önce siyasal iktidarın en önemli niteliğinin kuvvet kullanma niteliği olduğunu belirtmiştik. Bu, siyasal iktidarın her zaman kuvvet kullanma ile ayakta durduğunu ifade etme anlamına gelmemektedir. Toplumda zaman zaman fiziki güç kullanmadan, toplum üyelerinin siyasal iktidarı denetledikleri de söz konusu olabilmektedir. Başka bir deyişle toplumun üyeleri siyasal iktidara rıza gösterirler. Bu rızanın bir çok nedeni vardır. Bunlardan şartlanma, siyasal iktidarlardan memnun olma, gelenek ve göreneklerin etkisi ve eğitim gibi örnekler sayılabilir.

Şu halde "rıza" faktörünü hesaba katmadığımız iktidarın, bileşimini ortaya koymamız mümkün olmaz. Bunu kısa bir formülle ifade etmek gerekirse: İktidar = Kuvvet + Rıza' dır diyebiliriz (Kapani 1978: 28-31).

2.1.4. Siyasal Kültür

Kültür, nesilden nesile aktarılan sosyal bir miras olarak, toplumdan ferde kazandırılan bir yaşama biçimidir ve insanın, insan tarafından tesis edilmiş olan maddi ve manevi çevresini ifade eder (Kurtkan 1976: 16).

Kültür, insan ve toplum tarafından yapılan ya da gerçekleştirilen ve kuşaklar arasında sonra gelene miras yolu ile devredilen bütün davranış kalıpları veya alışkanlıkların tümü olarak tanımlanabilir. Her siyasal sistemde toplum üyelerinin siyasal sisteme yönelik inançları, değerleri, fikirleri, tutumları ve siyasal davranış kuralları bulunmaktadır. Bunların tümü, toplumun siyasal kültürünü meydana getirir. Siyasal sistemler ve sistemlerin içinde yer alan ve onları oluşturan siyasal davranış boyutları, o toplumun siyasal ve toplumsal kültürünün etkisindedirler.

Siyasal kültürü bireylerden bağımsız, onları aşan, fakat aynı zamanda onları bir arada tutan bir bütünlük olarak algılayan Easton'a göre, her toplum, amaçları ve varsayımları çok kutsal ve ihlal edilemez olan bir takım siyasal-kültürel totemlere, tabulara sahiptir. Bunlar tartışma dışı olup, belirli bir saygıyı gerektirir. Bu çerçevede

siyasal kültür, belirli bir düşünme, hissetme ve davranma örüntüsü olarak, inançlar, fikirler, normlar ve değerler dizisini ifade eder. Siyasal sistemin girdileri ve başarısı, siyasal kültür tarafından etkilenir.

Sistem üyelerinin, o siyasal sisteme ve kendilerinin sistem içindeki rolüne karşı tutum, inanç ve değer yargılarını siyasal kültür olarak betimleyen Almond ve Verba'ya göre, siyasal kültür kavramı, bireyde temellendirilmelidir. Bireylerden bağımsız, onları aşan bir siyasal kültür söz konusu değildir (Almond ve Verba 1989: 28-29).

Siyasal kültürün hem toplum olaylarında hem de kişisel tecrübe ve davranışlarda kök bulduğunu belirten Yücekök'e göre siyasal kültür, toplumun geleneklerinin, kurumlarının, ruhunun, vatandaşların ortak arzu ve çıkarlarının ve liderlerinin siyasal stiline yalnızca rastlantı bir tarihi tecrübe sonucu olmayıp, anlamlı bir bütün olarak birbirlerine uymaları, anlaşılır ve açık bir ilişkiler ağı meydana getirmesiyle belirlemektedir. Siyasal kültür bir toplumda var olan inançlar sistemini içerir. Bu inançlar, siyasal ortamın ne durumda olduğu ya da olması gerektiğini saptayan inançlardır (Yücekök 1987: 179). Toplum üyelerinin, ortak inanç, prensip, amaç ve değerler sistemi olarak belirtilebilecek olan siyasal kültür, ancak, toplumun siyasal davranışlarından anlaşılabilir.

Dolayısıyla siyasal kültür, siyasal sistemin hem kolektif tarihinin ürünü, hem de bireylerin özel hayat tarihlerinin ürünüdür. Siyasal kültür adı altında toplanan bu ortak inançlar, değerler, deneyimler ve semboller bütünü zamanla oluşur. Benzer bir tanım veren Ozankaya'ya göre "siyasal kültür, bireylerin içinde yaşadıkları topluluk veya toplumun yönetimiyle ilgili algı, ilgi, bilgi, değer ve eylemlerini ve bunları etkileyen maddi ve manevi şartları anlatır" (Ozankaya 1995: 32).

Toplum üyelerinin siyasal sisteme yönelik inançları, tutumları ve davranış kuralları bütününe siyasal kültür diyen Turan'a göre (1986: 33-34), siyasal kültürün, siyasal süreç açısından iki temel işlevi söz konusudur:

a- Kültür, bazı inanç ve davranış kurallarının standartlaşması yoluyla, siyasal sürecin işleyişini kolaylaştırır.

b- Siyasal kültür, mevcut siyasal sistemin benimsenmesini yönetmekte haklı görülmesini ve dolayısıyla devamlılığını sağlayan bir araçtır.

Bir toplumda var olan inançlar sisteminin siyasal kültürü ifade ettiğini belirten Yücekök'e göre siyasal kültür, siyasal olaylar ve bu olaylar karşısında etkilenen kişilerin davranışları arasında bir köprüdür. Bu davranışlar, insanların olayları nasıl yorumladıklarına dayanmaktadır (Yücekök 1987: 17).

Kültür tipleriyle siyasal yapı arasında ilişki kuran Duverger' a göre, yöresel kültür; ileri derecede merkezkaç bir düzene sahip, geleneksel otoriter yapılarda, uyrukluk kültürü; otoriter yapılarda, katılımcı kültür ise demokratik yapılarda görülür (Duverger 1995: 90). Siyasal kültürle siyasal yapı arasında uygunluk bulunması, sistemin istikrarlı olabilmesi için gereklidir. Ancak hiçbir kültür türdeş değildir; her somut kültürde, yöresel kültürden, uyrukluk kültüründen ve katılımcı kültürden öğeler bulunur ve bunların oranı, kültürden kültüre değişir. Bir toplumda siyasal kültür tipi, siyasal yapının gerçek türevi olan bir kültürse, siyasal sistem belirli oranda kararlı ve düzenli olarak işler. Bunun aksine, siyasal kültür, siyasal yapıya oranla ayrılıklar gösteriyorsa, yani siyasal yapı ve siyasal kültür uyum içinde değilse siyasal sistemin işleyişinde aksaklıklar olabilir. Çam'a göre, az gelişmiş ülkelerdeki siyasal krizlerin temelinde, siyasal kültürün, siyasal yapının türevi olmaması gerçeği yatar (Çam 1990 183).

Şunu da belirtmekte fayda vardır ki, toplumların sosyo-ekonomik ve siyasal sistemlerinde meydana gelen değişimler, siyasal kültürün içeriğini değiştirir. Yine, siyasal kültürün içeriği de söz konusu sistemlerdeki değişimler üzerinde biçimlendirici bir etkide bulunur.

Türkkahraman'a (2000:29), göre bir siyasal kültürün iki önemli ögesi vardır: birincisi devletin siyasal kurumlarına olan tavır ve davranışlar, ikincisi ise vatandaşların karar alma sürecine olan etki ve katılım derecesidir. Dolayısıyla siyasal kültür, birbiriyle ilişkili bir çok faktörün bir ürünüdür.

Siyasal kültür, toplumun tümünü ilgilendirir. Siyaset toplumu, rejimi, hükümeti konu edinen değer yargıları, inançlar ve davranış kurallarını tüm vatandaşlar ya da

büyük bir kesim tarafından paylaşılması istenir. Kitle, ortak bir siyasal kültüre sahip değilse, siyasal toplumun yönetiminin ve rejiminin devamı ve istikrarı tehlikeye girebilir. Siyasal kültürün sürekliliği, bir kuşaktan diğerine aktarılması yoluyla sağlanmaktadır. Bu aktarım sürecine siyasal toplumsallaşma denilmektedir.

2.1.5. Siyasal Toplumsallaşma

Toplumsallaşma genelde bir süreç olarak görülmekte ve toplumdaki değerlerin, inançların, davranışların birey tarafından benimsenme süreci olarak tanımlanmaktadır. Toplum, yeni üyelerine nasıl davranmaları gerektiğini öğretmekle sürekliliğini güvence altına almaktadır.

Toplumsallaşma sürecinde bireyi tümüyle edilgen, toplumsal süreci ise etken olarak görenler yanında toplumsallaşmada, toplumsal etkilere girdi, bireysel niteliklerin gelişmesine ise çıktı olarak bakan ve dolayısıyla toplumsallaşmayı girdi - çıktı süreci olarak tanımlayanlar da mevcuttur (Alkan ve Ergil 1980: 5).

Genel anlamda siyasal sosyalizasyon, bireyin siyasal kültürü edinme süreci olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla, bu süreç birey ile sosyal-siyasal çevre arasında hayat boyu devam eden dolaylı ve doğrudan etkileşimi içerir. Bu yolla fert siyasi sistem ile ilgili görüş, davranış ve değerlerini geliştirme imkanı bulur (Türkkahraman, 2000:22).

Toplumsallaşma süreci, temelde toplumu oluşturan ve biçimlendiren, aile, okul, yönetsel birimler, demekler, yaşıt-arkadaş kümeleri vb. gibi etmenler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Toplumbilimciler, bireylerin toplumsallaşmasını sağlayan etmenleri ya önemlerine göre birinci kümeler (aile, okul, arkadaş-yaşıt kümesi) ve ikincil kümeler (ilişkilerin daha az kişisel ve daha az duygusal olduğu kümeler) ayrımı ile ya da aile,okul,arkadaş-yaşıt kümeleri, çevre, kitle iletişim araçları gibi tek tek birimler olarak kümelendirmektedirler (Aziz 1982: 16-20).

Siyasal toplumsallaşma süreci, toplumsallaşmanın bir bölümünü oluşturur ve genel olarak bireyin siyasal kültür edinme sürecini ifade eder (Turan 1986: 47). Siyasal toplumsallaşmayı, ulusal siyasal değerlerin ve davranışların bir nesilden

diğerine geçirilmesi süreci ve siyasal toplumun düşünüş ve davranış kalıplarını bireyin benimsemesi ve paylaşması için kişiye uygulanan öğrenme süreci olarak tanımlayan Dreyer ve Rosenbaum'a göre, bu rolü hayatın ilk yıllarında aile ve eğitim, yetişkinlik döneminde ise, siyasal partiler ve kitle iletişim araçları üstlenmektedir (Dreyer ve Rosenbaum 1970: 8). Söz konusu tanımda, siyasal toplumsallaşma, çeşitli kurumlar aracılığıyla, kişiye uygulanan bir öğrenme süreci olarak belirtilmiştir.

Siyasal toplumsallaşma kavramını dört yaklaşım çerçevesinde irdeleyen Kavanagh' a göre, siyasal toplumsallaşma;

- Vatandaşları eğitmek veya siyasal sistem hakkındaki bilgilerin iletilmesi anlamında siyasal eğitim süreci olarak düşünülebilir.

-Siyasal kültürün veya alt kültürün, belirli bir rol içinde edinilmesi olarak kabul edilebilir. Örneğin, bir sistemin hakim rollerini kazanılması.

- Tüm yaşam eğilimleri ve siyasal inançların kazanılmasını kapsayan gelişimle ilgili bir süreç olarak görülebilir.

-Toplumdaki güç ayırımında, yasal eşitsizliğin benimsenmesi olarak düşünülebilir (Kavanagh 1983: 35-36).

Siyasal toplumsallaşmayı toplumun bireyleri arasında siyasal bilgi, tutum ve değerleri yayma ve geliştirme süreci olarak tanımlayan Dawson ve Prewitt'e göre siyasal toplumsallaşma sürecini, aile, arkadaş grubu, okul gibi birincil gruplar, ırk ve sınıf gibi sosyal gruplar, siyasal organizasyonlar ve mesleki birlikler gibi ikincil gruplar ile kitle iletişim araçları gerçekleştirmektedir (Dawson ve Prewitt 1991: 100-101).

Siyasal toplumsallaşmayı Kışlalı ise, siyasal inanç, değer ve davranışların birey tarafından benimsenme ya da toplum tarafından bireye öğretilmesi süreci olarak tanımlamıştır (Kışlalı 1998: 103). Söz konusu tanımda, birey edilgen, siyasal toplumsallaşmayı gerçekleştiren toplumsal kurumlar ise, etken olarak görülmüştür.

Siyasal toplumsallaşma konusunda daha kapsamlı tanım veren Alkan'a göre, siyasal toplumsallaşma toplumsal-siyasal çevre ile birey arasında yaşam boyu süren dolaylı ve doğrudan etkileşim sonucunda, bireyin siyasal sistemle ilgili görüş, davranış, tutum ve değerlerinin gelişmesidir (Alkan ve Ergil 1980: 7).

Yukarıdaki tanımlardan hareketle siyasal toplumsallaşma, bireyin, belli bir siyasal çevreye hazırlanma, siyasal değer, inanç ve davranışları benimseme süreci olarak tanımlanabilir. Böylece birey, siyasal sistemle bütünleşecektir.

Çocukların siyasal bakımdan toplumsallaşması hakkında kuramsal bir model kuran Easton'a göre, siyasal toplumsallaşma, dört aşamada gerçekleşmektedir. İlk aşamada çocuk, siyasal alana duyarlı hale gelir. Bu aşama, siyasallaşma aşamasıdır. Bunu kişileştirme aşaması izler. Çocuk bu aşamada, siyasal sistemle ilk temasını otorite sahibi birkaç kişi aracılığı ile kurar. Üçüncü aşama, idealleştirme aşamasıdır ki bu aşamada, otorite sahibi olan kişiler, değer yargılarına konu olacaklardır. Son aşama, kurumsallaşma aşamasıdır. Çocuk bu aşamada, birbirinden kopuk birkaç siyasal otorite sahibi kişiyi algılamak yerine bir sistem meydana getiren bu otoritelerin bütününe algılar (Duverger 1970: 102-103).

Siyasal toplumsallaşma birçok aracı kurum vasıtasıyla yerine getirilmektedir. Bütün toplumlar üyelerine siyasal bilgi, tutum, değerler aktaran ve geliştiren kurumlara sahiptir. Siyasal toplumsallaşmayı gerçekleştiren kurumların siyasal toplumsallaşmaya katkısı toplumdan topluma farklılıklar göstermektedir (Alkan ve Ergil 1980: 29-32).

2.2. SİYASAL KATILIM

Bu bölümde siyasal katılımın tanımı yapıldıktan sonra anayasada siyasal katılımın nasıl ele alındığı incelenecektir. Daha sonra siyasal rejimler ve siyasal güçlerin siyasal katılımı ile olan ilişkisi irdelenecektir. Ayrıca siyasal katılım türleri ve siyasal katılımı etkileyen sosyal ve psikolojik faktörler detaylıca ele alınacaktır.

2.2.1. Siyasal Katılım

Birçok bilimsel çalışmada siyasal katılım oy verme istatistiklerine dayandırılmıştır. Yani katılım olayına sadece oy verme olarak yaklaşmış ve o şekilde tanımlanmıştır. Mesela Robert Dahl'a göre katılma seçimlerde fiilen oy kullanan toplam nüfusun yüzdesidir (Dahl 1996:304). Ancak günümüzdeki genel anlayış, siyasal katılımın oy verme davranışından ibaret olmadığıdır.

"Siyasal katılma, bireylerin üyesi buldukları siyasal sistemdeki otoritelerin aldıkları ve alacakları kararları etkilemek üzere yaptıkları eylemlerdir" (Kalaycıoğlu 1984:201).

Aynı yaklaşım Verba, Nie, Kim ve Converse'de de vardır. Siyasal katılım, vatandaşların, hükümet yetkililerinin seçimi ve onların yaptıkları işleri doğrudan yada dolaylı olarak denetlemek için giriştikleri eylemlerdir. (Nie, Verba ve diğerleri 1989:1).

Esat Çam'a göre ise siyasal katılım "Merkezi ve yöresel devlet organlarının her düzeyinde politikacıların seçimi ve kamu işlerinin yönetimini yada siyasi yöneticilerin seçimini etkilemek amacıyla yasal yada yasal olmayan araçlara başvuruyu benimseyen, örgütlü yada örgütsüz, sürekli yada süreksiz, başarı yada başarısızlıkla son bulan tüm iradi eylemlerdir. (Çam 1990:279).

Oya Tokgöz'ün tanımı da aynı niteliğe sahiptir: "Oy vermeyi de içerecek şekilde kampanyalarda çalışma, siyasal tartışmalara girme, siyaset adamlarıyla ilişki kurmak ve benzeri şekilde pek çok sayıdaki davranışsal faaliyetlerdir". (Tokgöz 1994: 97).

Bir ülkede yaşayan yurttaşların, devletin çeşitli düzeylerindeki karar ve uygulamalarını etkileme eylemlerine siyasal katılım denmektedir. Çağdaş demokrasilerin gelişmişliği, siyasi katılımın yaygınlığı ve etkinliği ile ölçülür duruma gelmişlerdir (Kışlalı 1993: 186).

Günümüzde siyasal sistem geniş halk kitlelerinin günlük yaşamlarını daha etkin bir biçimde etkilemektedir. Halkın, otoritelerin aldığı siyasal kararlardan

etkilenmesi, ister istemez halkın da bu kararları alan siyasi otoriteleri etkileme çabası içerisine girmesine neden olmaktadır.

Siyasal katılım olgusunun temelde toplumların sosyo-ekonomik ve kültürel değişimler sonucu olarak giderek demokratikleşmesi, iktidarın halka dayandırılması ile ön plana çıkmaktadır. Modern toplumlar siyasi katılımın en fazla olduğu toplumlardır. Siyasi modernleşmenin en önemli yönü, toplumdaki bütün sosyal grupların, yöresel düzey ötesinde, siyasete katılımları ve bu katılımı örgütleyecek yeni siyasi kurumların, örneğin siyasi partilerin gelişmiş olmasıdır. (Özbudun 1975: 1).

Amerikalı siyaset bilimcisi Robert Dahl siyasi katılımın boyutlarını; (a) ilgi, (b) önemseme, (c) bilgi, (d) eylem olarak sıralıyor (Kapani 1978: 102). İlgi siyasi olayları izlemeyi; önemseme siyasi olaylara önem vermeyi; bilgi sosyal olaylar ve sorunlar hakkında bilgi sahibi olmayı; eylem ise siyasi olaylara aktif olarak katılmayı içermektedir.

Siyasal katılım değişik düzeylerde kendini gösterebilmektedir. Bunlar belli başlı üç düzeyde sayılabilir. Siyasi katılımın en alt düzeyini kitle iletişim araçları yoluyla siyasi olayları izleme, mitinglere katılma gibi davranışlar kapsamakta, orta düzeyde siyasi katılım ise olaylar ve sorunlar karşısında açıkça vaziyet alma, eyleme geçme gibi davranışları kapsamakta, üst düzey siyasi katılım ise partilere üye olma, mitinglerde konuşma, siyasi liderlerle konuşarak onları etkilemeye çalışmak gibi davranışları kapsamaktadır (Kapani 1978: 102-103).

Baykal'a göre siyasi katılmaya dayanan toplum düzeni, gayet yaygın bir amaç halindedir. Bu eğilim bazen tek partili, bazen de çok partili sistemler yoluyla fakat daima halkı, siyasi hayatın içine sokmaya yönelik bir kuramsal çerçeve içinde kendini göstermektedir (Baykal 1970: 3).

Siyasal katılım kavramına bu farklı tanımlardan baktığımız zaman, kavramın ortak bir tanımının olmadığını görmekteyiz. Bununla birlikte her tanımın ortak noktalarının var olduğunu da görmekteyiz. Siyasi katılımın tanımlarının bazı ortak noktalarını belirleyen Uysal, katılımın ya kararların alınmasına, ya kararların

alınmasında etkili olmaya, ya da alınan kararların uygulanmasına ilişkin olduğunu ve dolayısıyla katılım ile karar arasında organik bir bağ bulunduğunu vurgulamıştır. İkinci olarak da, katılımın mutlaka bir toplumsal grup içinde oluştuğunu ve bir toplumsal eylem olduğunu belirtmiştir (Uysal 1984: 3-4).

2.2.1.1. Siyasal Katılımın Düzeyleri

Siyasal sisteme katılım, yalın bir meraktan, yoğun bir eyleme kadar uzanan geniş bir alana yayılır. Toplumda bazı bireyler, siyasetle içli dışlı iken, geceli gündüzlü ilgilenirken, bazıları siyasal alana ilgisizdir. Dolayısıyla siyasal sistemde çeşitli siyasal katılım düzeyleri ve türlerinden söz edilebilir.

Verba ve Nie, Amerikan vatandaşları üzerinde yaptığı bir araştırmada, bireylerin siyasal yaşama altı düzeyde katılabileceklerini öne sürmüşler ve şöyle bir sıralama yapmışlardır (Turan 1986: 74).

- Siyasal Sürece Hiç Katılmayanlar: Bu kişiler siyasetle hemen hemen hiç ilgilenmemekte, seçimlerde oylarını dahi kullanmaktan kaçınmaktadırlar.

- Salt Oy Kullananlar: Oldukça geniş bir vatandaş kitlesi için siyasal katılma seçimden seçime oyunu kullanmaktan ibarettir.

- Kişisel Sınırlı Katılımcılar : Bazı kimseler oylarını kullanmaya ek olarak, daha çok kişisel sorunlarını çözmek üzere özellikle devlet memurlarıyla ilişki içerisinde bulunmaktadırlar.

- Topluluk Düzeyinde Katılımcılar :Bazı vatandaşlar çevresel yada belirli toplumsal sorunların çözümü için kısmen bireysel olarak ancak genellikle örgütler, gruplar aracılığıyla siyasal süreci etkilemeye çalışmaktadırlar.

- Kampanyacılar: Bir kısım vatandaş seçim kampanyalarına faal olarak katılmakta ve aktif bir görev içerisinde bulunmaktadırlar.

- Siyasal Partide Görev: Son bir grup vatandaş ise, bu saydığımız beş faaliyete ek olarak bir siyasal partide görev almakta ve her türlü, parti yada adaya para yardımı da dahil olmak üzere siyasal faaliyette yer almaktadırlar.

Deniz Baykal da L.W. Milbrath'ın sınıflandırmasına benzer bir sınıflandırma yapmıştır. Baykal, siyasal katılmayı üç düzeyde ele almıştır. (Baykal 1970: 33-34).

- Siyasal Olayları İzleme: Dergi, gazete, radyo, açık oturum yoluyla siyasal olayları takip etmeyi, dinleyici sıfatıyla parti kongrelerine ve mitinglere katılmayı, özel temaslarla siyasal konularla ilgilenmeyi içine alır.

- Siyasal Olaylar Hakkında Tavır Takınma: Siyasal olayları izlemeden daha yoğun bir siyasal faaliyeti ifade eder. Burada belli siyasal alternatiflerin yanında yada karşısında tutum almak söz konusudur. Bu kategoride yer alan kişilerin özelliği, siyasal olayları izlemekle yetinmeyip, onlar hakkında tavır takınarak bunu açıklamak ihtiyacı hissetmelerinde fakat siyasal olaylar yaratmamaya kalkışmamalarıdır.

- Siyasal Olayların İçine Karışma: Siyasal katılmanın en ileri şekli, olayların içine karışarak yapılanıdır. Siyasal partilere yada derneklere üye olarak girmek, siyasal görevlerde bulunmak yada buralara aday olmak, yürüyüş, gösteri ve mitinglerde aktif bir şekilde yer almak gibi faaliyetler bu kategori içerisinde sayılabilir.

Siyasal katılım genel olarak toplum üyelerinin siyasal sistem karşısında durumlarını, tutumlarını ve davranışını ifade eder. Siyasal katılımı yalnızca seçimlerde oy kullanmak olarak değerlendirmek eksik ve hatalı bir davranıştır. "Siyasal katılım, sadece zamanı geldiğinde sandık başına gidip oy vermek demek değildir" (Yücekök 1987: 24). Siyasal katılım, bireylerin siyasal sistemi etkileme çabalarının tümü olarak algılandığında, basit bir meraktan, yoğun bir eyleme kadar uzanan geniş bir faaliyet alanını kapsar. Toplum üyelerinin siyasal sisteme aynı yoğunlukta katıldıklarını söylemek güçtür. Bazı kimseler siyasetle hiç ilgilenmezken, siyasal sorunlara kayıtsız ve ilgisiz kalırken, bazıları siyasal faaliyetlere geniş zaman, emek ve maddi olanaklar ayırabilmektedir. Siyasal sisteme ilgisiz kalma, siyasal

faaliyetlere katılmama durumunun pek nadir olduğunu belirten Daver'e göre insanlar az da olsa siyasal sisteme katılmaktadır (Daver 1976: 203).

Siyasal katılımın çeşitli düzeylerde gerçekleşmesi, çeşitli sınıflamaların yapılmasına neden olmuştur. Siyasal katılımın yoğunluk bakımından bir sınıflandırmasını yapan Dahl, siyasal katılım düzeylerini; ilgi, önemseme, bilgi ve eylem olarak sıralamaktadır. İlgi, siyasal olayları izlemeyi; önemseme, siyasal olaylara önem vermeyi; bilgi, olaylar ve sorunlar hakkında bilgi sahibi olmayı; eylem ise, siyasal olaylara aktif olarak karışmayı ifade eder (Kapani 1978: 131).

Siyasal katılım düzeyini seçime katılıp katılmamaya göre belirleyen Çam' a göre; siyasal katılım başlıca üç düzeyde gerçekleşmektedir.

- Siyasete katılmama, ilgi duymama örneğin oy vermeme
- Yalnız seçimlere katılım
- Seçimler dışında siyasete ilgi duyma

Her üç katılım biçiminde de katılım derecelerini belirtmek olanağı vardır; olayları izleme; siyasal konuşmaları dinleme; bu konuşmalara katılma gibi. Daha üst bir düzeyde ise bir siyasal partiye üye olma, parti içi çalışma gibi siyasal yaşama daha etkin bir biçimde katılım söz konusudur (Çam 1990: 153).

Milbrath'ın sınıflamasına göre siyasal sistemle en az ilgisi olanlar yani seyirciler, gazete, dergi, radyo ve televizyon yolu ile siyasal olayları izleme, dinleyici olarak mitinglere katılım, özel temaslarla siyasal konuları tartışma gibi faaliyetlerde bulunurlar. Bu kategoriye giren insanlar bir nevi siyasal haber tüketicisi, siyasal sahnenin seyircisidirler. Bu kategoride yer alanların bir kısmı siyasal hayat ile ilgili olguların izlenmesine önem verdiği halde diğer kısmı da siyasal değer çatışmalarının, siyasal kavgaların izlenmesine ağırlık verir. Bunun daha ötesinde, siyasal olaylar ve sorunlar karşısında açıkça vaziyet alarak eyleme geçme, yani geçiş türü faaliyetleri vardır. Nihayet siyasal katılımın en ileri kademesi doğrudan doğruya olayların içine karışarak ve aktif rol alarak girişilen faaliyetlerdir (Baykal 1970: 33).

Siyasal katılım türleri hakkında bir sınıflama yapan Ayata temelde iki katılım türünden bahsetmiştir. Bireysel katılım ve toplumsal katılım.

"Bireysel siyasal katılım genel olarak vatandaşlık görevleri arasından sayılan, hiç bir ilgili insan ilişkilerini özellikle genelleştirmeyen, yalnız olarak yapılabilen siyasal katılım türüdür ki; en belirgin örneği oy verme davranışdır. Oy vermenin gizli olma prensibi bu davranışın bireyselliğini korumakta ve kolaylaştırmaktadır. Toplumsal siyasal katılım ise, bunun tersine, açıkça İnsan ilişkileri, grup dayanışması ve sosyal faaliyet gerektirir şekilde yapılmaktadır. Bir siyasi partiye üye olmak gibi" (Ayata 1993: 293-294).

Milbrath' a göre, bireylerin siyasal sistem karşısındaki tutumları farklıdır. Bazı kişiler siyasal sisteme daha fazla zaman ve para harcayarak yoğun bir şekilde katılırlarken, bazıları pasif davranırlar, siyasetle ilgilenmezler. Siyasal sistem içinde bulunan her birey, siyasal sisteme en azından pasif bir şekilde katılır. Varolan rejimi destekler, itaat eder ve böylece siyasal sürece katılmış olur. Tam hareketsizlik farazi bir haldir. Az da olsa hemen herkes siyasal sistemle ve siyasal sorunlarla ilgilenmektedir (Milbrath 1966: 9).

2.2.1.2. Siyasal Katılım Yolları

Bir eylem olarak siyasal davranış çeşitli biçimlerde gerçekleşir. Çağdaş toplumda yasalara uyma, vergilerini ödeme gibi sistemi destekleyici nitelikte olanlar ile siyasal protesto mitingleri, isyanlar gibi, sistemin karşısında, onu değiştirmeye yönelik geniş bir siyasal davranış yelpazesini bulunmaktadır. Siyasal katılım açısından siyasal davranış, seçimlerde oy kullanma seçim kampanyalarına katılım, siyasal parti ya da diğer siyasal örgütlere üye olup etkinlik gösterme, hükümet yetkilileri ile temas kurma, siyasal tartışmalara ve gösterilere katılım gibi çeşitli eylemleri içermektedir. Siyasal davranışların tümü "oy verme" kadar kesin biçimde ölçülememektedir. Siyaset davranışları, kişiyi en az bağımlı kılan ve en yaygın olandan en çok bağımlı kılana ve daha az yaygın olana doğru sıralamak mümkündür (Çam 1990: 185). Dolayısıyla siyasal davranışlar ikili bir sınıflamaya tabi tutulabilir: bunlar siyasal

bilgilenme ve siyaset üzerine konuşma ile aktif eylemde bulunma ve bağımlı olma düzeyleridir.

Bireyler siyasal sisteme çeşitli yollarla katılırlar. Bu yollar temelde oy verme, kampanya etkinlikleri, siyasi partiye üye olma gibi etkinliklerdir. Bu etkinlikler normal demokratik katılım yollarıdır. Bireyler bu yollardan kendi durumlarına göre seçimlerde bulunurlar.

Oy verme, fazla bir gayret gerektirmeyen bir etkinliktir. "Demokratik sistemlerde vatandaşların çoğunluğunun katıldığı en önemli siyasal eylem oy vermedir. Bazı aktif vatandaşlar, çıkar gruplarına gösterilere katılarak siyasal etkinliklerini de kullanırlarsa da çoğunluk için siyasete katılımın en etkin yolu, oy vermedir" (Gülmen 1979, 14).

Oy verme davranışında kişiler edilgen ve onaylayıcı durumdadırlar. Oy verme ile bireyler, liderlerin davranışını baskı yoluyla etkilemektedirler. Ancak oylar seçmenin tercihlerinin ne olduğu konusunda hükümete pek fazla bilgi vermemektedirler. Tek başına oy bir bilgi içeriği taşımaz. Oy kullanma siyasal sistemi denetlemede önemli bir araçtır.

Kampanya etkinlikleri de oy kullanma gibi seçim sürecinin bir parçasıdır. Ancak, daha yüksek düzeyde katılımı gerektirir. Siyasal liderler üzerinde güçlü bir baskı yaratırlar ve katılanların tercihleri konusunda ilgililere daha fazla bilgi ulaştırılmasını sağlarlar. Kampanyaya katılma etken ve edilgen türden olabilir. Bazı vatandaşlar kampanya sırasında adayların, parti sözcülerinin yaptıkları konuşmaları dinleyebilir, partilerin düzenlediği toplantılara katılabilirler. Diğerleri ise, kampanya faaliyetlerine maddi ve emek olarak çeşitli yardımlarda bulunabilirler (Turan 1986: 16). Bununla birlikte kampanya etkinlikleri oy vermeye kıyasla daha fazla girişim gerektirir.

İki seçim arası dönemlerde girişilen etkinliklerde siyasal sistemi önemli ölçüde etkilemektedir. Bunların içeriğini ve zamanlamasını vatandaş belirlemez; hangi konuların tartışılacağı da aday ve görevlilerce saptanır. Yelpazenin öbür ucunda ise, özel sorunları olan bireylerin bunlara çözüm bulmak üzere kamu görevlileri ile ilişki

kurması yer almaktadır. Kamu görevlileri ile bireysel temaslar, askeri bir lideri darbe yapmaya ikna etmekten, belediye görevlisi ile çöplerin toplanması hakkında konuşmaya kadar çok değişik önem dereceleri taşıyabilir (Özbudun 1975: 7).

Grup etkinlikleri, seçim süreci dışında kalan ve düzenli olarak başvuru alan bir diğer siyasal katılım yoludur. Bu etkinlikte bireyler siyasal ve toplumsal sorunları çözmek için tek başlarına davranmamakta, diğer kişilerle birleşerek grup ve örgüt düzeyinde siyasal sistemi etkilemeye yönelmektedir. En genel düzeyde bu örgüt siyasal parti olabilir. Daha alt düzeylerde, meslek kuruluşları, çeşitli amaçları gerçekleştirmek üzere belirmiş kuruluşlar da siyasal katılım aracı olabilirler (Turan 1986: 71). Siyasal katılım eylemlerinin etkinliği ve sağlıklı olması, örgütsel bir sürece girilmesi ile artmaktadır.

Lerner, bir bölgeden bir bölgeye serbestçe dolaşıp yeni işler deneyebilmenin, yeni geçim yolları aramanın batıda büyük çapta görülmüş ve görülmekte olan bir olay olduğunu ve batıda fiziksel ve toplumsal hareketliliği el ele süregelen bir olay olarak ortaya çıktığını vurgulamıştır. Bu gelişmeyle paralel olarak kurumsal ayarlamalar ve yasal düzenlemeler ortaya çıkmıştır. Bu olaylara konu olan kişilerin gönüllü olarak kurdukları kuruluşlar veya örgütler bazı nitelik ve becerilere gereksinimler doğmuştur. Ayrıca, hareketli bir toplum akılcı bir davranışı da kamçulamıştır. Çünkü kişi sürekli olarak tercihte bulunmak ve karar vermek zorunluluğundadır. Kişiler bu karar ve tercihlerin geleceklerini tayin ettiği ve hatta değiştirebileceklerini görmüşlerdir.

Hareketlilik, bireyin içinde yaşadığı çevreden tamamen farklı bir çevreye uyum gösterebilmesi halinde ortaya çıkabilen bir olgudur. Yaygın toplumsal hareketlilik, önemli siyasal sonuçları olan gelişmelerdir. Lerner'e göre önce kentleşme ortaya çıkmaktadır. Sonra iki aşamanın ayırt edilmesini sağlayan özellikler ortaya çıkar, okur-yazarlık ve iletişimin gelişimi okuma yeteneği önce az kişi tarafından elde edilir ve onların modernleşen toplumdaki çeşitli işleri yapabilir hale getirir. Ancak üçüncü aşamaya ulaşıp da endüstriyel gelişimin ilerleyen teknolojisi iyice gelişinceye kadar toplum kitlesel ölçekte gazete, radyo yayını,

film ve sinemalar ağıyla önlenemez. Bu gelişme ise okur yazarlığın gelişimini hızlandırır.

Daniel Lerner'in Siyasal Katılım Modeli:

Kentleşme → Okur-yazarlık

Kitle iletişim araçlarının → Oy verme, siyasal katılma
yaygınlaşması ve incelenmesi

Lerner'e göre oluşturduğu modelde siyasal katılmayı etkileyen ve oluşturan en önemli etkenin kitle iletişim araçları olduğunu söylemektir (Tezcan 1995:53-54).

2.2.2. Anayasada Siyasal Katılım

Bu alt bölümde Türkiye Cumhuriyeti'nin 1982 Anayasası ve sonraki değişikliklerle meydana gelen dar anlamda ve geniş anlamda siyasal katılım hakları incelenecektir.

2.2.2.1. Dar Anlamda Siyasal Katılım Hakları

Bu hakların başında gelen yurttaşlık hakkı anayasada diğer siyasal hakların önkoşulu olarak kabul edilmiştir. Fakat Batı Avrupa'da, Danimarka, Hollanda, İngiltere, gibi ülkelerin öncülük ettikleri bir akım gelişmektedir. Bu akım, seçimlerde yabancılara seçme ve seçilme hakkının verilmesidir. Bu uygulamanın amacı, yabancı nüfusu da sorumlu yurttaş konumuna sokmaktır (Eroğul 1999:85). Batılı ülkelerde başlayan bu yeni uygulamalar istisna olarak kabul edilmektedir. Ülkemiz uygulamasını baktığımızda ise siyasal hakların vatandaş olanlara tanındığını görmekteyiz (Özer 1984:276-277).

Genel ve eşit oy ilkesi artık demokrasinin temel taşı sayılmaktadır. 1982 Anayasasınının 67. maddesi seçimlerin "serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre" yapılacağını kurala bağlayarak bu ilkeyi güçlü ve sağlıklı bir yapı içine oturtmuştur (Demir 1998: 265). Genel ve eşit oy hakkını anayasada yer alması eşitlik anlamında çok önemli bir düzenlemedir.

Seçmen yaşının 18 olarak belirlenmesi demokratik ülkelerdeki genel bir teamüldür. 1982 Anayasası'nın 67. maddesinin seçmen yaşıyla ilgili bölümü üç defa değişikliğe uğramıştır. Anayasanın ilk halinde bu hak 21 yaşını dolduran her Türk vatandaşına tanınırken, 1987 yılında yapılan anayasa değişikliği ile bu yaş sınırı 20 olarak değiştirilmiş, 1995 anayasa değişiklikleri ile de seçmen yaşı 18'e indirilerek demokratik ülke normlarına ulaştırılmıştır (Demir 1998: 314).

1982 Anayasası ile yüksek öğretim elemanlarına ve öğrencilerine siyasi yasaklamalar getirilmiştir. 1995 anayasa değişiklikleri kapsamında 68. maddeye iki fıkra eklenerek, yüksek öğretim elemanlarına ve öğrencilerine siyasi partilere üye olma hakkı tanınmıştır (Gözübüyük 1998:374-375).

Milletvekili seçilebilme yeterliğinde aranacak yaş sınırı ile ilgili düzenleme de 1982 Anayasanın 76. maddesinde "otuz yaşını dolduran her Türk, milletvekili seçilebilir" şeklinde düzenlemiştir. Bazı ülkelerde ise istisnai olarak seçme ve seçilme yaşı aynıdır. Fakat, genelde seçilebilme yaşı, seçmen yaşından daha büyüktür (Teziç 1991:264).

1982 Anayasası, 1961 Anayasası'ndan farklı olarak, memurların seçimlerde aday olmalarını, memuriyetten çekilmeleri şartına bağlamıştır. Bu yasaklamalara ilişkin kuralların iki farklı özelliği vardır. Birincisi kamu hizmetinin seçim amaçları için kullanılmasını önlemek, ikincisi seçmeni kamu görevlilerinin baskılarından korumaktır (Teziç 1991:265).

Anayasanın memurlar, yüksek öğretim elemanları ve öğrencileri ile silah altındaki erbaş ve erlerle ilgili yukarıda değinilen düzenlemelerinin, vatandaşların hem seçme hem seçilme hem de siyasi faaliyette bulunma haklarını çok ciddi bir biçimde sınırladığı ve demokratik katılım anlamında olumlu bir yaklaşım olmadığı bir gerçektir (Erdoğan 1999:146).

Düşünce özgürlüğüne uygulamadaki işlerliğini sağlayan haklardan biri sayılan toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı önceden izin alma şartına bağlanmaması gereken haklardan biridir. Fakat toplantı ve gösteri yürüyüşünün silahsız ve saldırısız olması,

koşul olarak karşımıza çıkmaktadır (Demir 1998: 298). Bu hak, 1982 Anayasası'nın 34. maddesinde düzenlemiştir (Gözübüyük 1998:364-365).

1982 Anayasası; dernekler, vakıflar, sendikalar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına kendi konu ve amaçları dışında toplantı ve gösteri yürüyüşü yasağı getirilmektedir. Bu kısıtlamaların 1961 Anayasasında olmaması, özgürlükler yelpazesinde 1982 Anayasası ile geri atılan adımların bir göstergesidir.

Oy kullanmama için getirilen cezaî müeyyidelere rağmen oy kullanmama oranları, anayasa ve kanunlardaki yukarıdaki gibi kısıtlamalar siyasal katılımı etkilemektedir.

2.2.2.2. Geniş Anlamda Siyasal Katılım Hakları

1982 Anayasası 68. maddesinde, siyasi partileri, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olarak belirtmiş (Mad. 68/2) ve siyasi partileri anayasal güvence altına almıştır (Erdoğan 1999:147-148) Partiler önceden izin almadan kurulurlar ve anayasa ile kanun hükümlerine uygun olarak faaliyetlerini sürdürürler (Mad. 68/3). Bunun yanında anayasada siyasi partilerle ilgili bir takım yasaklar sıralanmıştır (Kocaoğlu 1998:357). Bu yasaklamalara siyasi partiler yasası da birtakım ilaveler getirmiş ve partilerin faaliyet alanı bir hayli daraltılmıştır (Eroğul 1999:225). Bu düzenlemeler siyasal partilere olan güvensizliğin bir vurgulaması olarak değerlendirilmektedir (Erdoğan 1999:146). Sözü edilen bu yasakların bolluğu ve niteliği ise, batılı bir demokrasi anlayışına hiçbir biçimde sığdıramaz düzenlemeler olarak karşımıza çıkmaktadır (Gözübüyük 1998:374).

Siyasal partilerin temelli kapatılma nedenlerini gösteren 68. Madde ise 1995 yılında yapılan değişiklikler ile son halini almıştır (Gözübüyük 1998:154). Parti tüzük ve programlarına yönelik 68. madde düzenlemesi insan haklarına aykırı olmak yasağından suç işlemeyi teşvike kadar birçok yasak koyarak parti faaliyetlerini düzenlemeyi amaçlamıştır.

Siyasi partilere getirilen yasaklar bunlarla sınırlı değildir. Ayrıca; siyasi partiler ticari faaliyetlerle uğraşamazlar. Yabancı devletlerden, uluslararası

kuruluşlardan ve Türk uyruğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden maddi yardım alamazlar, bir siyasi partinin temelli kapatılmasına sebep olan kurucuları dahil üyeleri, Anayasa Mahkemesi'nin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararının resmi gazetede yayımlanmasından başlayarak beş yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve denetçisi olamazlar (Mad. 69) (Gözübüyük 1998: 375-376).

Düşünce özgürlüğünün önemli bir basamağı da düşüncesini bir örgüt aracılığıyla ortaya koyma, savunma ve yayma hakkıdır. Bu örgütlerden birisi de derneklerdir. Derneklerle ilgili hususlar uluslar arası belgelerde de vardır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 11. maddesinde: "herkes, asayiş bozmayan toplantı yapmak, dernek kurmak, ayrıca çıkarlarını korumak için başkalarıyla birlikte sendikalar kurmak ve sendikalara katılmak hakkına sahiptir" (Gözübüyük 1998: 324). Görüldüğü gibi, çıkarlarını savunmak, görüşlerini kamuya ve siyasal erke duyurmak için örgütlenmek, en önde gelen uluslararası belgelerde kabul edilmiş bir haktır.

1982 Anayasası'nın 33. maddesine göre, "herkes önceden izin almaksızın serbestçe dernek kurma hakkına sahiptir." ancak, derneklerin dolaylı ve dolaysız biçimde siyasetle meşgul olmaları, 1995'te yapılan anayasa değişikliğine kadar yasaklanmıştır. Yine anayasanın 1995'de yürürlükten kaldırılan dördüncü fıkrasına göre, "dernekler, 13. maddedeki genel sınırlamalara aykırı hareket edemeyecekleri gibi, siyasi amaç güdemezler, siyasi faaliyette bulunamazlar, siyasi partilerden destek göremezler ve onlara destek olamazlar." (Eroğul 1999:100).

Dernek kurma hakkı bulunmayan kamu görevlilerinden bazıları, ilgili oldukları kurumun veya bakanlığın izni ile bazı derneklere üye olabilirler. Örneğin, İçişleri Bakanlığı, bunların hangi tür dernekler olduğunu resmi gazetede yayınlamıştır (Gözübüyük ve Akıllıoğlu 1992:171).

1982 Anayasası'nın sendikal çalışmaları düzenleyen ve yine 1995 değişiklikleri ile yürürlükten kaldırılan 52. maddesinde sendikalara tıpkı dernekler gibi siyaset yasağı konmuştur. Siyaset alanını sendikalara kapatmayı hedefleyen bu madde, katılımcı demokrasi açısından sakıncalar ortaya koymakta idi. Özellikle

düşüncenin bir örgüt aracılığıyla ortaya konulmaması, bunu hem kamuoyuna hem de kamu güçlerine duyurma hakkının kısıtlanması anlamına geleceği gibi, toplumun üretici kesimini siyaset dışına atma sonucunu doğuracağı muhakkaktır (Eroğul 1999:101). Siyasi amaçlı sendikal etkinlikleri düzenleyen ve sendikalara önemli kısıtlamalar getiren, 52. madde, 1995 yılında yapılan değişiklikle anayasadan çıkartılmıştır (Gözübüyük 1998:370). Böylece sendikaların siyasal hayata katılmalarının önündeki engeller de kaldırılmış olmaktadır.

1982 Anayasası meslek kuruluşları ile ilgili de bir takım yasaklamalar getirmiştir. Kamu kurumlarının bazıları mesleki teşekküller suretiyle kurulmuşlardır. Ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar, barolar gibi kuruluşlar bu gruba girerler. Bu kuruluşlara getirilen yasaklar, devletin bazı meslekleri kamu yararıyla çok ilgili görerek bu meslek sahiplerinin faaliyetlerini denetlemek ihtiyacından doğmuştur (Giritli 1992:180). Mesleki kuruluşların kamu kurumları mahiyetini gösteren nitelikleri; yasa ile kurulmaları, belli bir meslek mensuplarını içine almaları, bunlara katılmadan mesleki faaliyette bulunma olanağının olmaması, üyeleri üzerinde kamu hukukundan doğan bir takım kudret ve yetkilerinin olması (meslekten çıkarılma ve men cezası gibi) ve kamu hukukundan doğan gelir kaynaklarının olmasıdır (Giritli 1992:180, Gözübüyük ve Akıllıoğlu 1992:134-138).

Anayasada düşünce özgürlüğünü sınırlayıcı bir takım hükümler de yer almaktadır. Anayasanın başlangıç kısmında, "hiçbir düşünce ve mülahazanın Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının devleti ve milleti ile bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları ve medeniyetçiliğinin karşısında koruma göremeyeceği" belirtilmiştir (Erdoğan 1999:140).

Anayasamız 25. maddesinde düşünce özgürlüğünü "Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebeple olursa olsun, kimse düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz, düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz" şeklinde düzenlemiştir. AİHS'nin "ifade özgürlüğü"nü düzenleyen 10. maddesi de benzer niteliktedir (Gözübüyük 1998:324, 360).

Bunun dışında, düşüncüyü yayma ve açıklama özgürlüğünün "sınırlanması" genel ve özel birtakım sebeplerle de mümkün olacaktır. Genel sınırlama sebepleri 13. maddede, kötüye kullanma sebepleri 14. maddede düzenlenmiş ve bütün hak ve özgürlükler için geçerli olması öngörülmüştür. Ayrıca ilgili maddelerde de özel sınırlamalara tabi tutulduğu görülmektedir (Demir 1998:290-292).

2.2.3. Siyasal Rejimler ve Siyasal Katılım

Bu alt bölümde siyasal rejimler ile siyasal katılım ilişkisi ele alınacaktır. Bu amaçla demokratik ve demokratik olmayan rejimlerde siyasal katılım nasıl ve hangi boyutlarda gerçekleşmektedir sorusuna cevap aranacaktır.

2.2.3.1. Demokratik Rejimlerde Siyasal Katılım

Klasik demokrasi teorisi, bütün vatandaşların hür ve eşit iradeleriyle toplum yönetimine katılmaları anlayışına dayanır. Ancak, çağdaş demokrasilerde dahi pratik bu "ideal" demokrasi anlayışına tam olarak uygun olmamaktadır. Buna rağmen halkın kendisini yönetecek olanları seçimle iş başına getirmesi ve iktidardan uzaklaştırabilmesi çok önemlidir. Ayrıca, demokrasilerde seçim siyasal katılımın tek yolu değildir. Vatandaşlar, bir parti örgütü veya başka sosyal kuruluşlar ve gruplar içinde çeşitli siyasal faaliyetlerde bulunurlar (Kapani 1993:137-140).

Çoğulcu demokrasilerde siyasal katılma belki bir ölçüde sınırlıdır, buna rağmen diğer siyasal sistemlere oranla gene de hayli yüksektir. Ayrıca, katılımcı demokrasinin üstünlüğüne olan inancın toplumda geçerlilik ve yaygınlık kazanmasının da önemi yadsınamaz bir gerçektir (Kapani 1977:205-219).

Demokratik rejimlerde siyasal katılımın en yaygın ve en temel "aracı kurumu" şüphesiz ki siyasal partilerdir. Siyasal partiler demokratik dinamizm; teşvik eden en geniş çaplı örgütlerdir. Bunlar hem bireysel düzlemde hem de grupsal düzlemde sosyal kesimleri harekete geçirir ve siyasetle bütünleştirirler (Powell 1999:158-159).

Kısaca, demokratik rejimlerde siyasal katılımın üç düzeyde gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Birincisi, bireysel düzeyde katılımdır ki burada birey ya seçimden seçime oy vermekle sınırlı kalır. İkincisi grup düzeyinde gerçekleşen katılımdır. Bireyler bu tür katılım yoluyla bir grup içinde yer alır. Üçüncüsü ise siyasal partiler aracılığı ile gerçekleşen katılımdır (Çaha 1996:205). Olağan katılma biçimleri anayasalarda ve yasalarda yer aldıklarından ya da yasaklanmadıklarından meşru katılım yolları olarak kabul edilirler.

2.2.3.2. Otoriter ve Totaliter Sistemlerde Siyasal Katılım

Halkın siyasal hayata katılması olayı ile bugün totaliter sistemlerde de karşılaşmaktayız. Ancak, demokratik ve totaliter sistemlerde halkın siyasal hayata katılması tamamen farklı anlayışlara dayanmaktadır. Çoğulcu demokrasilerde vatandaşların yöneticileri seçme ve siyasal kararları etkileme yolu olarak kabul edilen katılma, totaliter sistemlerde yönetimin faaliyetlerini onaylama aracı olarak benimsenmektedir (Kapani 1995:42-43). Bu anlamda totaliter sistemlerde katılma değil, katılmaya zorlama ön plana çıkmaktadır.

Demokratik olmayan rejimlerde- ister otoriter olsun ister totaliter olsun- siyasal katılım toplumsal ölçekte "kitlelerin seferber edilmesi" yani mobilizasyon aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu rejimlerde siyasal katılımın amacı hakim sistemin ideolojisini yaymak ve siyasal iktidara ideolojik destek sağlamaktır (Kapani 1995:141). Bununla birlikte, demokrasilerdeki siyasal katılımın da eleştirilebileceği kimi noktalar bulunmaktadır. Her şeyden önce, demokrasinin temeli olan yurttaş, siyasal tercih yaparken bağımsız davranmayabilir ve tercihlerini başkalarına göre ayarlayabilir. Ayrıca siyasal kültür düzeyi yüksek olmayan toplumlarda yurttaş kitlesinin önemli bir kesiminin kendi çıkarlarının bilincinde olmaksızın seçime gittiği söylenebilir (Kapani 1995: 138).

2.2.4. Siyasal Güçler ve Siyasal Katılım

Çağdaş politika biliminin üzerinde önemle durduğu siyasal güçler olarak karşımıza çıkan siyasi partiler, baskı grupları, kamuoyu ve siyasal elitler, siyasal

iktidarı ele geçirmek ve etkilemek misyonlarını üstlenmişlerdir. Siyasal katılmayı doğrudan etkileyen bu güçlerin genel yapılarının ve faaliyet alanlarının incelenmesi konunun önemli bir noktasını teşkil etmektedir.

2.2.4.1. Siyasal Partiler

Doğrudan demokrasi olanaksızlaşıp temsili demokrasi zorunlu hale gelince, seçimler siyasal katılmanın vazgeçilmez bir ögesini oluşturmaya başlamıştır. Bu nedenle de siyasal katılmanın öncelikli ögesi olan seçimlerin yapılması açısından siyasal partilerin oynadığı rol çok önemlidir. Siyasal partilerin en başta gelen görevi seçimde aday göstermektir (Kışlalı 1999:263). Anlaşılacağı gibi, oy verme hakkı kural olarak siyasal parti sistemi çerçevesinde işler (Eroğul 1999:222).

Adayların saptanması aşamasından sonra, o adayların seçilmesini sağlamak konusunda da siyasal partilerin oynadığı rol çok önemlidir. Çağdaş toplumlarda, siyasal partilerin örgütlü desteği olmadan seçilebilmek son derece zor bir iştir (Kışlalı 1999: 264-266).

Siyasi partiler bütün rejimlerde halk kitleleri ile iktidar arasında bir köprü vazifesi görürler. Toplumdaki istekler, beklentiler ve onların gerçekleşmesi yönündeki etkileme faaliyetleri çoğunlukla bu kanaldan geçer. Aynı çerçeve içinde, siyasal partilerin seçmenleri harekete geçirme, yönlendirme, sandık başına gitmeye teşvik bakımından da ön planda rol oynadıkları görülür (Kapani 1995: 166).

Siyasal katılım bağlamında partilerin çok önemli yere sahip oldukları ayrıca, demokratik yaşamın vazgeçilmez unsurlarını oluşturdukları tüm siyaset bilimcilerin üzerinde uzlaştıkları müşterek bir husus olarak ortaya çıkmaktadır.

Bireyin siyasal katılımı üzerinde siyasal partilerin etkisi iki şekilde olabilir. Öncelikle siyasal partiler, bir mobilizasyon aracı olarak bireyin siyasal davranışını harekete geçirebilir. İkinci olarak ise, bireyin siyasal partiyle özdeşleşmesi seçime katılma olasılığını yükseltir. Özdeşleşmenin kuvveti arttıkça siyasal tercihler istikrar kazanır. Aynı şekilde siyasal parti özdeşleşmesinin uzun süre kararlılık gösterdiği yapılan bir çok araştırmayla kanıtlanmıştır (Nie 1989:171).

Siyasal sistemin işleyişi de siyasal katılımı çeşitli yönlerden etkileyebilir. Partiler arası rekabetin yoğun olduğu dönemlerde, siyasete ilginin artacağı, bireylerin tercih yapmak konusunda daha çok baskı duyacakları düşünülebilir. Yine iktidardaki parti ya da partilerin değişme olasılığı varsa siyasal ilgi ve katılımın artacağı beklenebilir (Baykal 1970: 37).

Sistemdeki partilerin siyasete ideolojik ya da faydacı (pragmatik) bir biçimde yaklaşmaları katılım ile ilintilidir. Genellikle ideolojik partilerle siyasete katılanlar nicel olarak az olmakla beraber daha yoğun katılım gösterirler. Pragmatik yaklaşımı benimseyen partiler çoğu kez oyları maksimize etmeyi vurgulamakta, bunun dışında kalan katılım yollarına göreli olarak daha az önem vermektedirler (Turan 1986: 90-91).

2.2.4.2. Sivil Toplum Örgütleri

Demokratik bir sivil toplumun varlığı için demokrasi ve sivil toplumun örtüşmesinin gerekliliği, sivil toplumun sahip olması gereken siyasal kültürün önemine işaret eder (Tosun 1999:155).

Bireylerin siyasal yaşama katılımında siyasal partilerden sonra en önemli örgütlenmelerden biri sivil toplum örgütleridir. Günümüzün çağdaş demokrasileri, sivil toplum örgütlerinin sayısının fazlalığı ve etkinliğiyle ön plana çıkmaktadır. Sivil toplum örgütlerinin insanları siyasal yaşama daha fazla katımlarını sağladıkları bir gerçektir. "Örgütlü Toplum" son yılların aydın söylemindeki en gözde kavramlar arasında yer almaktadır (Erdoğan 2000:20).

Sivil toplum, devletin dışında ve hatta karşısındaki sosyal varlığı temsil eder hale gelmiştir. Devlet-Sivil toplum ilişkisini betimlemede farklı gelenekler vardır (Sarıbay 2000:109).

Hegel ve Marx'ın başını çektiği Alman geleneği, sivil toplum veya vatandaşlar toplumunu devlete dahil eden bir anlayışı yansıtır. Buna karşılık, devlet ile sivil toplum arasındaki 3 İtalyan Geleneği, Gramsci'nin düşüncelerinin vücut verdiği bu geleneğe üç terimde kullanılır, fakat siyasal toplum-devletle özdeş görülür. Sivil

toplumdaki "sivil" in kökü şehir hayatının beraberinde getirdiği hakları ve yükümlülükleri ifade eder (Mardin 1995:20).

Hegel için sivil toplum, içinde yaşayan kişilerin yaşamasını sağlayacak bütün faaliyetleri içeren, yapılı ve organize, bir iktisadi sistemi, bir hukuk sistemi ve bunların düzenli bir şekilde çalışmasını sağlayacak otoriteye sahip bir cemaattir (Mardin 1995:21).

Adam Ferguson'a göre ise sivil toplum, kendi kültürel başarılarını ve kamusal ruhunu olduğu kadar, mekanik ve ticari zanaatlarını da düzenli yönetim, hukuk devleti güçlü askeri savunma yoluyla koruyan ve zarifleştiren bir siyasal düzen tipidir (Keane 1993:97).

Sami Selçuk'a göre ise "Sivil Toplum, bireyin öne çıktığı, devletin insan için var olduğu ve bu yüzden hukuk sınırları içine çekildiği, dokunduğu her şeyin hukuka dönüştüğü, her türlü düşüncenin/inancın dikeylemesine ve yataylamasına örgütlendiği, birlik içinde çokluğun gerçekleştiği, böylelikle de gelişme dinamizminin yakalandığı bir toplumdur" (Selçuk 1998:33).

Sivil toplumun unsurları olarak otonom bireylerin ve birey gruplarının hukuk devletine katkıda bulunabilmeleri, bir egemen otorite tarafından yönetilmeyi beklemekten ziyade kendi kendilerini yönetme alışkanlık ve yeteneğine sahip olmalarına sıkı sıkıya bağlıdır. Kendi kendilerine yeterlilik ve kendi hayatının sorumluluğunu taşımanın önemini belirten filozoflardan biri Alexis de Tocqueville'dir. O'na göre, insanların bu vasıfları kazanmasında gönüllü birliktelikler önemli rol oynar. Uzunca bir süre kendi kendilerini yöneten topluluklar, merkezi otoritenin yetki ve hareket alanının kendi aleyhlerine olacak şekilde genişlemesine izin vermezler (Tocqueville 1994:53).

Sarıbay; sivil toplumun eğer devletin hakimiyet alanının sınırı dışında kalan topluluklardan oluşması durumunda, bu toplulukların zihniyetinde söz konusu sınırın belirgin olması gerektiğini belirtir. Bunun içinde devlet ile sivil toplum arasındaki sınırı sembolize eden bir siyasal kültürün varlığına ihtiyaç olduğunu belirtir (Sarıbay 1995:122).

Sivil toplumun ekseni olan birey, herhangi bir topluluğa aidiyet hisseder. Fakat o topluluğa karşı kendi özerkliğini her zaman koruyabilecek mesafede durur. Bir topluluğa bağlıdır ama bağımlı değildir (Sarıbay 2000:56).

Sarıbay'a göre "devlet ile sivil toplum arasındaki ilişkinin demokratikliği ancak, sivil toplum içindeki hiçbir toplumsal grubun, hakim iktidar olmaya yönelmemesi, hiçbir hakim ideoloji ve hakikatin rehberliğine ihtiyaç duyulmaması ile sağlanabilir... Eğer bir toplumda sivil itaatsizliğe olanak tanıyan bir siyasal kültür oluşmamışsa, mutlak ve tek bir hakikatin arkasına sığınmış bir öznenin halkın ruhunu sahiplenmesinin, dolayısıyla farklı kimliklerin ve söylemlerin bastırılmasının, nihayet demokrasi ve sivil toplumun silikleşmesinin yolları açık demektir." (Sarıbay 2000:155).

Sonuç olarak sivil toplum örgütleri bireylerin siyasal hayata aktif bir şekilde katılmalarını sağlayan en önemli araçlardan biridir. Bireyler, sivil toplum örgütleri içerisinde kendilerini bilişsel olarak da siyasal hayata daha kolay adapte etme olanağına kavuşurlar. Ancak her bireyin üyesi olduğu sivil toplum örgütünün amaçları ve önlendirmesi doğrultusunda hareket edeceğini söylemek her zaman mümkün değildir. Zira birey siyasal hayata dair kararlarını ve katılma kararını verirken son söz her zaman kendine ve içinde bulunduğu şartlara göre verecektir.

2.2.4.3. Kamuoyu

Demokratik yönetimlerde kamuoyu çok önemlidir. Bu nedenle kamuoyu, çağdaş politika biliminin, siyasal etki çerçevesinde üzerinde önemle durduğu konulardan biri olmuştur. Çünkü, halkın yönetimi desteklemesi onun kendisi için yeterli ve olumlu çalışmalar yaptığına inanmasına bağlıdır (Ülker 1989:1-9).

Kamuoyu geniş anlamda "halkı ilgilendiren belli bir mesele hakkında, belirli bir zamandaki genel yargı veya ortak kanaattir". Dar anlamda kamuoyu ise "basın, radyo, televizyon gibi kitle haberleşme araçlarıyla yahut konuşarak, fısıltıyla açıklanan ve çok defa bazı sosyal grupların (sendika, dernek vb.) ve seslerini

duyuran kişilerin, siyasal otoriteleri (hükümeti, parlamentoyu) etkilemeye yönelik faaliyetleridir” (Daver 1993:233).

Çoğulcu demokratik sistemlerde kamuoyu başta haberleşme özgürlüğü olmak üzere, hemen bütün temel hak ve özgürlüklerin sağlandığı hukuk düzenini sağlarken, totaliter sistemlerde kitle haberleşme araçları tamamen siyasal iktidarın tekeli ve kontrolü altındadır. Böylece, totaliter sistemlerde tek sesli propaganda araçlarıyla yaratılan "güdümlü" bir kamuoyundan söz etmek daha doğru olur (Kapani 1997:152).

Kamuoyunun siyasal karar organları üzerindeki etkisi, kesinlikle ölçülemese bile, bu etkinin varlığı tartışma götürmeyen bir olgudur. Devlet organları, karar ve tercihlerinde kamuoyunun istek ve kanaatlerini de hesaba katmak durumunda olacaktır. Ayrıca, batı demokrasilerinde, ülke çapında ki önemli sorunlar üzerinde sık sık kamuoyu yoklamalarına başvurulmaktadır. Günümüzde giderek yaygınlaşan ve geliştirilen teknik ve yöntemlerle yürütülen bu yoklamalar, yöneticiler açısından belli alanlardaki politikaların saptanmasında son derece yararlı bir gösterge olmaktadır (Kapani 1997:156-158).

Sonuç olarak demokraside yönetilenler sık sık fikirlerini söylemeli, yönetenler de bu fikirleri göz önünde tutmalıdırlar. Burada önemli olan nokta kamuoyunun serbestçe ve doğru şekilde ifade edilip edilmediği ve hükümetlerce izlenip izlenmediğidir.

2.2.4.4. Elitler (Seçkinler)

Seçkinlerin, geçmişteki ve günümüzdeki toplumlarda oynadığı rolü aydınlatmaya yönelik çalışmalar geçen yüzyılda başlamıştır. Bu bilimsel çabaların klasik ve çağdaş seçkin kuramları olarak ikiye ayırarak incelendiğini görmekteyiz. Klasik elit teorilerinin ortaya koydukları tez kısaca; "toplumlarda çoğunluk daima bir azınlık tarafından yönetilmiştir ve çoğunluk, yönetici azınlığı kontrol etme imkanına sahip değildir" yaklaşımıdır. Bu tezin ideolojik açıdan doğurduğu sonuç "bir çoğunluk yönetimi olarak nitelenen demokrasinin pratikte gerçekleşmesi

imkansızdır" şeklinde ortaya çıkmaktadır (Kapani 1997:117-118). Çağdaş seçkinli kuramların en önemli özelliğinin ise seçkinlerin doğal üstünlükleri düşüncesinin terk edilmesine dayandığı söylenebilir. Yönetici azınlığın gerçek olduğu, ama onların yönetilenlere karşı sorumlu olmaları ve gerektiğinde yönetimden uzaklaştırılabilmeleri koşuluyla bunun demokrasi ile çelişmediği savunuluyor. Demokratik bir toplumsal düzende, seçkinler arasına girebilmenin toplumun her kesimine açık olması gerektiği de vurgulanıyor (Kışlalı 1999:300).

Elitist demokrasi anlayışının temel anlayışına göre demokrasi halk yönetimi değil yönetenler arasında bir yarışmadır. Bu yarışmanın sonunda halkın güvenini kazanan kadro iş başına gelmekte ve halkı yönetmektedir. Halkın yöneticilerin; seçme dışında aktif bir rolü bulunmamaktadır (Turhan 1995:39).

2.2.5. Siyasal Katılım Türleri

Ergun Özbudun, bireylerin siyasal yaşama kendi İstekleri doğrultusunda katılıp katılmadıkları doğrultusunda incelemelerde bulunmuş ve bir sınıflandırma çabası içine girmiştir (Özbudun 1975:3). Siyasal katılımın önemli bir türü mobilize ve özerk katılımdır. Daha sonra bireysel ve toplumsal katılım, olağan ve olağandışı katılım gelmektedir.

2.2.5.1. Mobilize Siyasal Katılım ve Özerk Siyasal Katılım

Akbal'a göre özerk ve mobilize siyasal katılım türleri insanların iradeleri ile ilgilidir. Yani kişinin kendi isteği yada yönlendirilmesi söz konusudur. Akbal'a göre özerk katılma (iradi katılma), devlet organlarınca alınacak kararları etkilemek üzere aktörün kendisi tarafından tasarlanmış faaliyetlerdir.

Mobilize katılma (irade dışı katılma) ise, devlet organlarınca alınacak kararları etkilemek üzere aktörün kendisi dışında bir kişi tarafından tasarlanmış faaliyetlerdir (Akbal 1998:10).

2.2.5.2. Bireysel Siyasal Katılım ve Toplumsal Siyasal Katılım

Bireysel siyasal katılım, genel olarak vatandaşlık görevleri arasında sayılan ve hiçbir ikili insan ilişkisini özellikle gerektirmeyen, yalnız olarak yapılabilen siyasal katılma türüdür. En belirgin örneği "oy verme davranışı"dır. Oyun özellikle gizli olması ilkesi bu davranışın bireyselliğini korumakta ve kolaylaştırmaktadır.

Toplumsal siyasal katılım, açıkça insan ilişkilerini gerektiren, bireysel olarak yapılamayan, grup davranışı ve sosyal faaliyet gerektirir şekilde yapılan siyasal katılım türüdür. Örnek olarak ise bir siyasal partiye üye olmayı verilebilir (Talış 1996:27 ve Tokgöz 1979:97-98).

2.2.5.3. Olağan Siyasal Katılım ve Olağandışı Siyasal Katılım

Olağan katılım şekillerinin en önemlisi seçimlerde oy kullanmaktır. Oy kullanma sistemin işlerliğini ve devamlılığını sağladığı için bazı toplumlarda zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Anayasal konularda halkın oyuna başvurma isteğinin güçlenmesi ile oy verme şeklindeki katılım yöntemi daha da büyük önem kazanmaktadır.

Seçimlerde aday olma, kamu hizmetlerine girme, dava açma hakkı eylemleri de bireyi katılma ilişkisine resmen taraf kılmaktadır. Yasaların ön öngördüğü bu bireysel ve doğrudan katılma yollarının yanı sıra, bireyin devlet yönetimini etkilemek için kullanabileceği daha birçok dolaylı yol vardır. Bunlara, dilekçe vermek ya da sorumlu yerlerde bulunan kişilere mektup yazmak, anketleri yanıtlamak eylemlerini örnek olarak verebiliriz. Devlet üzerindeki etkilerini artırabilmek için bireyler, sayılan bu katılma biçimlerinin bir bölümünü, kümeler içinde birleşerek veya yığınlar oluşturarak kullanma yoluna da gidebilirler (Eroğul 1999:178-186).

Olağan Siyasal Katılma, oy verme, seçim kampanyalarında faaliyette bulunma, siyasal konuları başkalarıyla tartışmak, siyasal örgütlenmeye gitmek, siyasi liderler ve bürokratlarla temas kurmak gibi siyasetle ilgilenmekten başlayıp siyasal örgütlenmeye kadar giden ve geniş bir alanı kapsayan siyasal katılım biçimidir (Turan 1986:70-71).

Barnes ve Kease (1979:42-43) olağandışı katılımı fiziksel kuvvet kullanarak gerekirse yasal ve meşru çerçeve dışına çıkararak katılma şeklinde tanımlamaktadır. Bu durumu da iki gruba ayırmak olanaklıdır. Protesto davranışı; siyasal rejime ve otoritelere karşı gelmek ve baskı davranışı; siyasal rejimi veya otoriteleri güçlendirmek üzere bir grevi sona erdirmek, bir gösteriyi dağıtmak veya bir yürüyüşü engellemek.

Eroğul (1999:244-268), olumsuz katılma biçimlerini anlatmadan önce, bu olumsuzlukları türlerine göre derecelendirmek gerekeceği üzerinde durmaktadır. Buna göre, olumsuzluğun en aşırısı toplumsal düzene karşı olumsuzluktur. İkinci derece geleni siyasal sisteme karşıtlık, üçüncü derece olumsuzluk olarak nitelendirilen en hafif olumsuzluk ise devletin aldığı kararlara ve giriştiği uygulamalara karşı duyulan tepkidir.

Olumsuz siyasal katılmaya örnek olarak: gösteri, boykot, bina giriş-çıkışlarını engelleme, yollara, fabrika girişlerine vb. yerlere barikatlar kurma, işgal, trafik işaretlerini tahrip etme, ateşli silahlar ve bombalar kullanarak suikast ve saldırılarda bulunma, toplu dilekçe verme gibi eylemler sayılabilir. Bu tür eylemler her ne kadar düzen tarafından meşru kabul edilmese de sonuçta, savunulan görüşe dikkat çekecek ve konunun gündemi işgal etmesi anlamında etki gösterecektir.

Bu katılma biçimleri, rejimin katılığından ve baskılardan kaynaklanabileceği gibi, belirli çıkar ve düşünce grupların toplumdan destek görmemelerinden, yasal yollardan etkili olamamalarından da kaynaklanabilir. Olağan yollardan sağlanamayan etki yasa dışı yollara başvurularak sağlanmaya çalışılmaktadır (Kışlalı 1993:189).

Olağandışı siyasal katılma, olağan yolları bilmeyen yada yeterli bulamayan çeşitli topluluklarca kullanılmaktadır. Bunlar, ülkemizde de sık sık başvurulan bildiri yayınlamak, gösteri ve mitinglerde, önceden düzenlenebileceği gibi, ufak bir olayın teşkil ettiği bir vesileyle patlak veren, hoşnutsuzluğu dile getiren nümayişler, yasaları bilerek çiğnemek, siyasal sistemi etkileyemeyip de zor kullanmaya başvurmak (dükkanların camını kırmak,sağa sola saldırmak) ve son olarak ta çete savaşlarına

karışmak, devrim girişimleri düzenlemekte bu tür siyasal katılım türleri içine giriyor (Turan 1986: 69).

2.2.5.4. Siyasal Katılmama ve Depolitizasyon

Katılmacılık söz konusu olduğunda tüm toplumlarda göze çarpan olgu yurttaşların bir bölümünün devlet işlerine ilgisiz olmasıdır. Bu ilgisizlik, yönetilenlerin bir kısmının kamu işlerini kendi dışlarında işler olarak hissetmesi, bir kısmının sadece kendini ilgilendiren konularla ilgilenmesi, bir kısmının ise kamu işlerinin genellikle iyi yürütüldüğünü düşünmesinden kaynaklanmaktadır (Eroğul 1999:241).

Bazı gözlemciler Batılı toplumlarda siyasal bakımdan genel bir "ilgisizleşme" olayından söz etmeye başlamışlardır. Politikadan uzaklaşmada genel yaşama düzeyinin yükselmesi başta gelen faktör sayılmaktadır. İlgisizleşmenin başka bir nedeni de, gelişmiş toplumlarda halkın karşısına çıkan problemlerin gittikçe daha karmaşık ve daha teknik nitelik kazanışında görülmektedir (Kapani 1997:135-137).

Siyasal katılmama nedenleri arasında iki önemli etken vardır. Bunlar: kinizm (cynicism) ve apati (apathy) dir. Kinizm siyasal hayata karşı takınılan olumsuz bir tavidir. Bu tavrın diğer olumsuz siyasal değişkenlerden farkı itimatsızlık, şüphecilik ve düşmanlık unsurlarını bir arada bulundurmasıdır. Kinik kişiyi diğerlerinden ayıran özelliği siyasal sistemden kopması değil sisteme karşı patolojik sayılabilecek derecede kökten olumsuz bir tavır takınmasıdır: Bu muhalefet değildir; çünkü hiçbir sisteme karşı pozitif tavrı yoktur (Çolak 1991:31 ve Talaslı 1996:35).

Siyasal katılmadan uzaklaştırıcı psikolojik etkenlerden birisi de, apatidir. İlgisizlik, kayıtsızlık olarak aktarabileceğimiz bu durum, bireyin siyaset olgusuna ilgi duymaması biçiminde belirdiğinden, onu siyasal katılımdan uzaklaştıracaktır (Turan 1986:88).

Özbudun, katılmanın nedenlerini araştırırken hangi nedenlerin insanları siyasete katılmaktan alıkoyduğunu değil hangilerinin insanları siyasal katılmaya ittiğini araştırmanın verimli olacağını söylemiştir. Ancak apatinin (ilgisizliğin) doğal

bir durum olduğunu söylemiş ve özellikle katılımcı demokrasinin yeni yerleştiği az gelişmiş ülkelerde bunun araştırılmasının yerinde olacağını belirtmiştir (Özbudun 1975:4).

Depolitizasyon kavramı, en basit ifadeyle "politikadan uzaklaşmayı" ifade etmektedir. Bir siyasal yabancılaşma şeklidir. "siyasal yabancılaşma" ve "depolitizasyon" kavramları siyasal bilim literatüründe çok sık kullanılan kavramlardan değildir. "Yakın zamanlarda bazı gözlemciler Batı toplumlarında siyasal açıdan genel bir "ilgisizleşme" olayından söz etmeye başlamışlardır. Gelişmiş ülkelerin siyasal hayatında kendini gösteren bazı belirtiler (Siyasal çatışmaların eski şiddetini kaybetmesi, partiler arasındaki derin ayrılıkların silinmeye yüz tutması ve bunların birbirlerine yaklaşma eğilimleri, seçimlere katılma oranlarındaki düşmeler gibi) bu görüşün hareket noktalarını oluşturur" (Kapani 1978:135).

Bazen siyasal otoriteler vatandaşın siyasal işlerle fazla ilgilenmemesini isterler. Hatta, siyasal katılmayı önleyecek, sınırlayacak yasaklar koyabilirler. Yahut vatandaşların çeşitli nedenler yüzünden siyasetle ilgileri azalır. Bu durumda "depolitizasyon" olayından bahsedilebilir. Fakat yine de, ne kadar çalışılırsa çalışılsın, siyaseti kamusal alandan tamamen çıkartmak mümkün değildir (Daver, 1976:204).

Politikadan uzaklaşmayı (depolitizasyon) bir varsayım olarak kabul edenler olayın nedenlerini açıklayan hipotezleri de ortaya koymuşlardır. Genel olarak yaşam standartlarının yükselmesi başta gelen etken sayılmaktadır. Bu da şu görüşe dayanır: insanlar daha iyi yaşama şartlarına kavuştukça ve refaha doğru yaklaştıkça siyasetten uzaklaşmaktadırlar. Diğer yandan siyasete ilgisizleşmenin bir başka nedeni de gelişmiş toplumlarda halkın karşısına çıkan sorunların gittikçe daha karmaşık ve daha teknik bir nitelik kazanışında görülmektedir. Halk, kendi anlayışını ve bilgisini aşan sorunlar karşısında ürkümekte, bunların çözümünün teknisyenlere bırakılması gerektiği düşüncesiyle ya da çaresizlik duygusuyla ister istemez siyasetin dışına kaymaktadır (Kapani 1998:135).

Baskıların yoğunluğunun artması bireylerin siyasetten uzaklaşmalarına neden olmaktadır. Böylece politikaya yabancılaşma başlamaktadır. Yabancılaşma siyasal hayatın yanı sıra, bireyin yaptığı işe, yönetime ilişkin çeşitli boyutlarda da söz konusu olabilmektedir.

“Politikadan uzaklaşma” tezi dikkatleri üzerine toplamakta gecikmemiştir. Ancak bu konuda yapılan araştırmalar ve ileri sürülen varsayımları doğrulayıcı sonuçlara tam olarak ulaşılamamıştır. Her şeyden önce, siyasal katılmanın sadece bir yönünü oluşturan seçimlere katılmada görülen düşmelerin geçici ve kısa dönemli olduğu, grafik çizgisinin iniş çıkışlar gösterdiği ve uzun süreli bir düşme olayından söz edilemeyeceği ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, politikaya karşı ilgi konusunda yapılan sondajlar da, bu ilginin geçmiş kuşaklara oranla azalmadığını, aksine olumlu yönde arttığını göstermiştir. Geniş perspektiften bakıldığında, Kapani'ye göre günümüzde siyasal katılmada bir azalma değil, fakat katılma yollarında ve stilinde bir değişme söz konusu olmaktadır. Kitle iletişim araçlarının gelişmesiyle toplumda siyasal katılma olanakları artmış, karar ve etki merkezleri çoğalmıştır. Bu açıdan çağımızda "depolitizasyon" yerine "politizasyon" (siyasallaşma) dan söz etmek mümkündür (Kapani 1998:135-136).

Ancak şunu da kabul etmek gerekir ki, gelişmiş demokratik ülkelerde bile halk kitleleri gittikçe siyasetten uzaklaşmaktadır. Bu olay, ciddi bir siyasal katılım krizi karşısında olduğunu gösterir.

2.2.6. Siyasal Katılımda Etkili Olan Sosyal ve Psikolojik Faktörler

Bireylerin siyaset sistemine karşı ilgi düzeyleri ve dolayısıyla da katılımları farklıdır. İlgi ve katılım düzeylerini de değerlendirebilmek için, bazı etkenleri dikkate almak gerekir. Zira siyasal katılım olgusu bağımsız bir olgu değildir. Kimi etmenler siyasal katılımı hızlandırmakta, kimileri ise yavaşlatmakta, hatta engelleyebilmektedir.

Siyasal katılımı belirleyen etkileri, Baykal ve Turan, sosyo-ekonomik, psikolojik ve siyasal değişmeler etrafında incelemiştir (Baykal 1970: 35-129,

Turan 1986: 75,91). Gülmen ise, siyasal katılımı, psikolojik, kültürel ve sosyolojik faaliyetlerin bir fonksiyonu olarak ele almıştır (Gülmen 1979: 42-47).

2.2.6.1. Siyasal Katılımda Etkili Olan Sosyal Faktörler

Siyasal katılımı bireysel alandan başlayarak, sosyolojik ve kültürel alana kadar, geniş bir tabloda incelemek mümkündür. Bütün bu dağılımları, örneğin; yaş, cinsiyet, aile, eğitim, meslek, kitle iletişim araçları ve yerleşme biçimi gibi, boyutlardan söz edilebilir.

2.2.6.1.1. Yaş

Yaşın siyasal kaynak olarak taşıdığı önem onun kronolojik veya biyolojik, genetik niteliklerinden ötürü değildir. Yaş grupları farklı toplumsallaşma etkileri altında, farklı ulusal veya uluslararası olayların yaşandığı dünyalarda ergenliğe ulaşan gruplar olarak siyasal katılım farklılıkları gösterebilmektedir. 1960'lı yıllarda yaşanan gençlik veya üniversite gençliği hareketleri bu bağlamda hatırlanmalıdır (Kalaycıoğlu 1983: 20).

Yaş gruplarını "gençlik", "orta yaş" ve "yaşlılık" olarak kategorileştirdiğimiz zaman siyasal katılım davranış farkları daha anlamlı olarak ortaya konulabilmektedir.

"Gençlik" kategorisindeki insanın gerek enerji, gerekse zaman olarak siyasal eyleme elverişli bir durumda bulunması ve ayrıca, aile yükümlülüğü kariyer oluşturan düzenli bir meslek uğraşısı gibi bağlarının bulunmaması nedenleriyle, gösteri yürüyüşü, seçim kampanyası faaliyeti gibi bol enerji ve zaman gerektirebilecek siyasal eylemlere "orta yaş" ve "yaşlı" yaş kategorilerine oranla daha kolay girişilebilmesi mümkündür.

Ayrıca, gençliğin güçlü ve saf ideolojilere daha yakın ilgi gösterdiği de gözlemlene gelmiştir. Bu tür ideolojiler sistem içerisinde siyasal kanallarda hak aramak için olağan ya da geleneksel formlara karşı tahammülsüzlük kaynağı derecesinde olabilmektedir. Sert ideolojiler ütopyik yapılarıyla gençliği siyasal sisteme karşı kolaylıkla devrimci bir hareket etrafında toplayabilmektedir.

Ülkemizde yaşanan "68 kuşağı", bu olguya örnek olarak gösterilebilir (Kalaycıoğlu 1983: 23).

Orta yaşların siyasal katılım davranışı gençlere göre biraz daha farklı nedenlere dayanmaktadır. Birey yaşlandıkça belirli bir takım ilişkiler ve arkadaşlıklar geliştirip sürdürebilmekte ve kazanabileceği itibar ölçüsünde de toplumsal örgütlerde faaliyet gösterebilmektedir. Veya en azından, bir takım derneklere üye olma olasılığı artmaktadır. Buna göre diyebiliriz ki, yaş, doğrudan doğruya siyasal katılımı etkilediği gibi siyasal katılım üzerinde rolü olabilecek diğer siyasal kaynaklar aracılığı ile de siyasal katılımı belirlemeye katkıda bulunacak bir olgudur. Yani yaşın siyasal katılımı belirleyen diğer etkenleri (Örneğin sosyo-ekonomik statü, yerleşme birimi gibi) etkilemek suretiyle dolaylı bir etkisi de vardır (Kalaycıoğlu 1983:22-23).

Özetle söyleyecek olursak, gençlerin toplumsal yaşamdaki pozisyonları göreceli olarak sabit ve kararlı değildir. Sıkça iş arama, iş değiştirme, yer değiştirme vb. nedenlerle toplumsal yaşamda orta yaş kategorisine göre koruyacakları fazla bir çıkarları yoktur. Bu nedenle orta yaş kategorisinde katılımları düşüktür.

Ancak orta yaş kategorisinin yerleşmiş bir yaşamı, belli bir statü ve meslekleri vardır. Dolayısıyla koruyacakları çok şeylere sahiptir. Bu nedenlerle orta yaş kategorisinde siyasal katılım en fazladır (Kıslalı 1998:358).

Yaşlı kategorisinde ise siyasal katılım yeniden düşmektedir. Çünkü bu yaş kategorisinde bulunan insanlar dinamizmini ve enerjilerini kaybetmekte , toplumsal yaşamdan, siyasal sistemden gençlik yıllarındaki gibi pek fazla bir şeyler beklememektedir. Üstelik sağlık durumları da katılım davranışını etkileyebilmektedir.

Ancak şu eklenmelidir ki her toplumun yaş grupları aynı ölçülere göre farklılık gösterebilir. Ama bu olgu evrensel değildir. İkinci olarak da toplumdaki farklı alt gruplar arasında katılım grupları olabilir. Örneğin aynı yaş kategorisinde olanlardan, kırsal kesimde yaşayanlar, kentte oturanlara oranla daha düzenli katılım gösterebilirler (Yücekök 1983: 28, Turan 1986: 35).

2.2.6.1.2. Cinsiyet

Siyasal katılım bağlamında cinsiyet rollerinin yol açtığı baskı, kadının daha az veya pasif olarak siyasal katılım davranışı sergilemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınların erkeğe oranla daha pasif olması evrenseldir denilebilir. Sanayileşmiş toplumlarda dahi, kadınların oy kullanma hakları yakın geçmişte tanınmıştır. Pek çok toplumda, çok uzun yıllar siyasetin erkeklere ait olduğu anlayışı egemen olmuştur. Ancak bu anlayış toplumsal gelişme arttıkça yavaş yavaş değişmektedir.

Yine de toplumsal yaşayışta kadınların siyasete duydukları ilgi erkeklere oranla daha azdır. Özellikle çocuk doğurma işlerinin kadında oluşu, onu ev işlerine yönlendirmektedir. Böylece de siyasal olayların onun ilgi alanı dışına taşması doğallaşmaktadır. Bu durumun beklenen sonucu, kadının siyasal katılımının erkeklere bağımlı hale gelmesi olmaktadır. İlginin az olduğu yada hiç bulunmadığı bir alanda, kadın erkeğinin yaptığı tercihi fazla düşünmeden ve önemsemeden kabul edebilmektedir (Kışlalı 1998: 359).

Kadının meslek sahibi olarak toplumsal yaşayışta yer alması normal karşılandığı halde, siyaset alanında aynı anlayış gösterilmemektedir. Bu toplumsal değer yargısına göre kadın ve erkek iktidar ilişkisi bakımından iki farklı uca yerleştirilmiştir. Erkek hakim ve kuvvetli, kadın ise zayıf ve bağımlı olmaktadır. Böylece, kamusal alana uzanmış bir iktidar ilişkisinden ibaret olan siyaset de daha çok erkeklere bırakılması gereken bir iş halini almaktadır (Baykal 1970: 64).

Kadınlar aile ve ev dışı yaşam için gerekli olan eğitim, girişkenlik vb. türden niteliklere, erkeklere oranla daha az sahiptirler. Erkeklerin sosyo-ekonomik kaynak düzeyleri ve siyasal bağları kadınlara göre daha yüksektir. Bu nedenle siyasal katılım eylemleri de daha yüksek olmaktadır (Kalaycıoğlu 1983: 19).

Kadınların çalışma yaşamına katılımları giderek artmakla birlikte, yoğunlaştıkları işler çoğunlukla düşük statülü, düşük ücretli, sosyal güvenceden yoksun işler olmaktadır. İş saatlerine ek olarak evdeki yükümlülükler için harcadığı süre kadının toplumsal, siyasal yaşama katılımı için zaman bırakmamaktadır. (Çağlayan 1994: 305).

Gülay Talaslı (1996:203-209), 1996 yılında, kadınların siyasal katılımı üzerine yaptığı bir araştırmada bir takım, verilere ulaşmıştır:

İlk olarak, siyasal yelpazenin sağında yer alan partilerin gerek programlarında gerekse yönetim konularında görel olarak kadınlara daha az yer verdiğini, ancak sol yelpazedekilerin ise daha fazla yer verdiğini belirtiyor.

İkinci olarak, siyasal partilerin yönetim kadrolarında yer alan kadınların niteliklerine bakıldığında "seçkinci" bir özellik arz ediyorlar. Yani araştırma kapsamına giren kadınların büyük bir kısmı büyük şehirlerde yetişmiş ve çoğunu lise ve üstü bir eğitim görmüş, mesleklerine bakıldığında ise yarısından fazlası meslek sahibidir. Üçüncü ve son olarak, araştırma kapsamına giren kadınların büyük bir bölümü evlidir.

2.2.6.1.3. Aile

Sosyo-ekonomik etkenlerden bir diğeri "aile"dir. Ailenin çocuğun sosyalizasyonunda önemli işlevi vardır. Özellikle siyasal ilgi düzeyinin yüksek olduğu ailelerde çocuğun da ailesinin eğilimlerinden etkilenmesi doğaldır. Anne ve babaların eğitim düzeylerinin yüksek olduğu ailelerde bu etkinin daha belirgin olması beklenir. Ama tersi durumlarda çocuğun yüksek öğrenim yapması halinde, ailenin çocuk üzerindeki etkisi azalacaktır (Kışlalı 1998: 359).

2.2.6.1.4. Sosyo-Ekonomik Statü

Esasen meslek-gelir ve eğitimin bir arada ele alınması sosyal statü olgusunu ortaya çıkarmaktadır. Her insan toplumun diğer üyelerine göre kendine toplumda bir yer belirler. Toplum üyeleri de diğerlerini meslek, gelir ve eğitim gibi ölçütleri göz önünde bulundurarak bir itibar mevkiine oturturlar. Bireyin çevresindeki insanlarla karşılaştırılınca işgal ettiği yer, onun sosyal statüsüdür. Farklı toplumların değişik sosyal statü yapısına sahip olmasına rağmen, sosyal itibarı yüksek grupların genellikle daha yüksek bir siyasal katılım eğilimi gösterdiklerini söyleyebiliriz. Bu hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan toplumlar için geçerli bir gözlemdir (Turan 1986: 78-79).

Sosyo-ekonomik statünün siyasal katılmayı belirlemede oynadığı rolü araştıran hemen hemen her araştırma sosyo-ekonomik statünün siyasal katılmayı arttırdığını belirtmiştir. Yüksek sosyo-ekonomik statü siyasal katılmayı teşvik edici bir unsurdur. Toplumda yüksek sosyo-ekonomik statüye sahip olanların en fazla imkanlardan faydalananlar olması hasebiyle, toplumdaki bu yerlerini korumak ve sürdürmek amacıyla siyasal sistemin işleyişini ve siyasal olayların gelişimini yakından izlemeleri, karar mercilerini ve sürecini düzenli olarak etkilemeye çalışmaktadırlar (Kalaycıoğlu 1983:32).

2.2.6.1.5. Eğitim

Bireyin eğitim düzeyinin yükselmesi ile siyasal katılım davranışının artacağı varsayımı genel kabul görmektedir. "Bilindiği gibi, eğitim siyasal değerlerin aktarılmasında başvurulan en önemli araçlardan biridir. Toplumsallaşma hem bilgi, hem değer yapılarının aktarımı ile ilgili olduğundan eğitim gören bir kimse siyasal katılımın istenilen bir davranış olduğuna inanabilir. Siyasal sistem hakkında daha çok bilgiye sahip olması dolayısıyla da, siyasal faaliyetlerde bulunmak için kendisini daha yetenekli ya da hazırlıklı hissedebilir" (Turan 1986: 77). Ülkemizdeki toplumsal-siyasal değişmeyi başlatanlar; Genç Osmanlılar, Jön Türkler, Kemalistler düşünülecek olursa asker-sivil, bürokrasi, aydınlar ve yerel yönetimlerden önde gelen bireylerden oluşan bu ara sınıfın eğitim düzeyinin yüksek olduğu hatırlanmalıdır.

Eğitim, bireye çevresindeki toplumsal kurum ve yapıları ussal olarak kullanmak ve değiştirmek yoluyla istenilen amaca ulaşmak konusunda hem inanç hem de beceri kazandırmaktadır. Eğitim, bireyin toplum içindeki yeri ve başarısıyla hükümet ve idarenin davranışları arasındaki ilişkileri kurmasına yardımcı bir etkidir. Eğitimin birey açısından yarattığı en önemli sonuç, belki de, ona sağlamış olduğu gelir ve toplumsal statüdür. Birey ne denli yüksek eğitime sahipse o denli de yüksek gelire sahip olabilmektedir.

Böylece, eğitim-meslek-gelir etkenleri beraberce ele alındığında ise birey yüksek bir statüye de sahip olmaktadır. İşte birey elde ettiği bu statüyü korumak ve daha da yükseltmek için siyasal katılıma yönelmektedir.

Özetle eğitim, toplumsal statüyü yükseltmek amacıyla bireye örgütsel ve siyasal faaliyet için geçerli olabilecek beceri ve kaynak temin etmektedir. Yani eğitim, soyut düşünmeyi sağlamakta karmaşık siyasal ilişkiler düzenini algılayıp, anlayabilecek biçimsel beceri temin etmekte, bireyde bir yurttaşlık duygusunu güçlendirmekte, siyasal kararlara etkide bulunmak eğilimi yaratmakta ve böylece siyasal katılım davranışı üzerinde etkili olmaktadır (Kalaycıoğlu 1983: 29-31).

Deniz Baykal (1970:54-56), eğitim düzeyi ile bir ilişkinin var olduğunu Verba ve Nie'nin beş batı ülkesindeki araştırmaya dayanarak güvenilir bir şekilde belgelemiştir. Baykal'a göre, bir kimsenin eğitim seviyesi arttıkça siyasal katılma seviyesi de artacaktır. Ayrıca eğitimin siyasal katılma üzerinde farklılaştırıcı bir etkisi olduğunu bunun da siyasal parti topolojisine yansıdığını belirtmiştir.

2.2.6.1.6. Meslek

Siyasal katılım davranışını belirleyen sosyo-ekonomik etkenlerden bir diğeri meslektir. Bireyin sahip olduğu mesleğinin çeşitli nitelikleri, siyasal katılımını etkilemektedir. Bazı meslekler, siyasal sistemin eylemlerinden daha çabuk etkilendikleri için, o meslekleri icra edenlerin siyasete daha çok yönlü bir ilgi duymaları ve katılımları beklenebilir. Örneğin ithalat-ihracat mesleği ile uğraşanlar değişen ticari karar ve uygulamalar nedeniyle hükümet faaliyetlerini yakından izlerler. Diğer bir mesleksel nitelik mesleğin icra edilme koşullarıdır.

Toplu halde çalışanların tek başına çalışanlara oranla siyasal katılım davranışlarının daha yoğun olacağı söylenebilir. Çünkü, toplu halde çalışanların arasında etkileşim ve iletişim daha yoğun ve kolaydır. Mesleğin bizzat kendisi de yoğun siyasal katılıma neden olabilmektedir. Yöneticilik yapanlar, yasa hazırlanması ve uygulanması alanlarında deneyim kazanan memurlar ve subayların, meslekten ayrıldıktan sonra siyasal partilerde daha fazla görev almaları örnek olarak gösterilebilir (Turan 1986: 77-78). En anlamlı ve etkin siyasal katılım genellikle serbest meslek guruplarında görülmektedir. Bu arada iş çevresi de siyasal katılım açısından önem taşıyabilmektedir. Eğitim düzeyinin düşük olduğu aile etkisinin azaldığı durumlarda, iş çevresinin etkisi artmaktadır. (Kışlalı 1993: 360).

2.2.6.1.7. Kitle İletişim Araçları

Sosyo-ekonomik etkenlerden bir diğeri "kitle iletişim araçlarının izlenmesi" dir. Kentleşme olgusu eğitim olanaklarını arttırdığı gibi kitle iletişim araçlarının yayınlarını izlemeyi kolaylaştırıcı bir etki de yapmaktadır. Kitle iletişim araçlarının yayınlarına maruz kalmak bireyin çevresindeki olaylar hakkında olduğu kadar çevresinin yapısı ve kapsamı hakkında da temel bilgi ve algılarının belirlenmesini temin eder. Birey ulusal ve uluslararası siyasal sistemlerin varlığından haberdar oluşunu, bu sistemleri oluşturan öğelerin neler olduğunu, nasıl ilişkiler içinde olup, ne tür işlevlere sahip oldukları hakkındaki bilgisini kitle iletişim araçlarının yayınlarına ya tamamen, ya da kısmen borçludur (Kalaycıoğlu 1983: 33).

Özellikle kulağa ve göze hitap eden kitle iletişim araçları fazla bir eğitimden yararlanmamış olan geniş kitlelerde eğitim kadar etkili olabilecek bir toplumsal ve siyasal ilgi ve bilgi kaynağı oluşturabilmektedir (Kalaycıoğlu 1983: 33).

Günümüzde kamuoyunun oluşmasında en etkili unsurun kitle iletişim araçları olduğu kabul edilmektedir. Bu araçların başlıca özelliği, olayları ve yorumları çok kısa bir zamanda çok büyük kitlelere yayabilmeleri ve böylece onların kanaatlerine yön verebilme olanağına sahip olmalarıdır (Kapani 1997:149). Basının kamuoyunun oluşmasında en etkili iletişim aracı olması demokratik toplumlarda, yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü güç olarak anılması sonucunu doğurmuştur (Ataklı 1997:1245).

Kitle iletişim araçları siyasal parti liderlerinin, siyasal yorumcu ve kamuoyu yapımcılarının siyasal yaşama katılım için propagandalarını yayan araçlar olmaktadır. Bu yayınların etkili olabildikleri ölçüde siyasal katılımı kamçılması beklenebilir. Propaganda etkisi diyebileceğimiz bu yolla kitle iletişim araçlarının yayınları bireyi siyasal eyleme teşvik eden bir güdü kaynağı oluşturmaktadır (Kalaycıoğlu 1983: 34).

Kitle haberleşme katılmayı, katılma ise kitle haberleşmeyi artırır. Kitle haberleşme siyasal görüşler aksettirir, kişilerle siyasal örgütler arasındaki mesafeyi kısaltır. Siyasal materyali bireye ulaştırır. Kişiye "empati" diye nitelenen, kendini

kendi çevresinin dışında görebilme yeteneklerini kazandırarak sorunlarını daha iyi kavrayabilme olanaklarını verir. Ayrıca kitle iletişim araçlarının yayınlarına maruz kişilerin örgüt üyeliği bakımından pozitif bir etkiye sahiptir. Yani kitle iletişim araçları ile örgütlenme arasında sürekli ve doğrusal bir ilişki vardır. Kitle iletişim araçlarını izleme örgüt sayısını bir etkide bulunur. Dolayısıyla siyasal katılımı artırıcı bir etkide bulunur (Kalaycıoğlu 1996:476-477).

Sonuç olarak, kitle iletişim araçlarının yayınlarına en fazla maruz kalanların siyasal yaşama en sık; en az maruz kalanların ise siyasal yaşama en seyrek şekilde katılacakları iddia olunabilir.

2.2.6.1.8. Diğer Faktörler (Kentleşme, Modernleşme ve Yasal Düzenlemeler)

Bağlamsal kökenli siyasal katılım etkenlerinden biri de "yerleşme biçimi"dir. Büyük kentte, kasabalarda ya da köyde oturan insanların sosyal yaşama aynı biçimde ve özellikle aynı düzeyde katılmadıkları bir gerçektir. Büyük kentteki katılım daha bağımsız ve daha bilinçli iken kırsal kesimdeki katılım çoğunlukla bağımlıdır. Bunda eğitim düzeyinin de rolü olmakla birlikte, toplumsal ilişkilerin ve genel olarak toplumsal ortamın etkisi daha fazladır. Küçük yerleşme birimlerindeki aile ilişkileri ve dayanışma bir yandan bazı durumlardaki ağa ve benzeri toplumsal güçlerin etkisi, öte yandan kişinin bağımsız katılımını zorlaştırmaktadır. Türkiye'de her zaman kırsal kesimdeki seçime katılım oranının kentsel kesimlere göre yüksek oluşu da bu nedenden kaynaklanmaktadır. Kırsal kesimdeki kitle, kamuoyu önderlerinin gösterdiği yönde uyumlu olarak hareket edebilmektedir. Ama bu durumun, köydeki toplumsal-ekonomik yapıya bağlı olarak değişebileceği de unutulmamalıdır (Kışlalı 1998: 360, Kalaycıoğlu 1983: 23-26).

Büyük kentte, kasabada ve köyde yaşayan insanların siyasal yaşama aynı biçimde katıldıklarını söylemek olanaksızdır. Büyük kentteki katılma daha bağımsız ve bilinçli iken, kırsal kesimdeki katılma çoğunlukla bağımlıdır. Küçük yerleşme birimlerindeki aile ilişkileri ve dayanışma ağa ve benzeri güçlerin etkisi, eğitim

yetersizliği, kitle iletişim araçlarını kullanma kısıtlığı gibi etkenler bağımsız siyasal katılımı zorlaştırmaktadır (Kışlalı 1993:191).

Bir yandan köylerin kapalı, homojen ve kk topluluklar oluşu, diğer yandan da hızlı bir kentleşme ve oran olarak yüksek bir nüfus artışı gibi şehirlerin toplumsal yapısıyla ilgili sebeplerden dolayı Türkiye'de batı ülkelerinin aksine kentleşme siyasal katılımı etkilemektedir (Baykal 1970:73).

Kentleşmeyi modernleşmenin bir boyutu olarak gören bu öneride kısaca, kentlerin siyasal katılmayı kamçılayan bir kültürel ereve oluşturduğunu kabul etmektedir. Ayrıca kentsel yaşamın sağladığı eğitim olanakları ve yoğun bir ikincil grup faaliyetleri ortamı oluşturması dolayısıyla siyasal olayları izleme ve siyasal kararlara katılma olanaklarının kırsal yaşama oranla çok daha fazla olduğu bir evre oluşurmaktadır (Kalaycıoğlu 1983:23). Miting, gösteri yürüyüşü, protesto eylemleri türündeki siyasal katılma biçimleri kentsel ortamlarda daha kolay kullanılmaktadır (Turan 1986:82).

Bir ülkede var olan yasal düzenlemeler, siyasal katılım üzerinde doğrudan etkilidir. Demokratik ve zgrlk bir anayasa ile yönetilen ülkelerde, siyasal katılım konusunda vatandaşların önünde hukuki bir engel yoktur. Daha doğru bir ifadeyle bir ülkede, siyasal hayatta aktif rol oynamaya izin veren bir anayasa mevcut ise, o ülke vatandaşları siyasal hayatta daha aktif olacaktır. Aksi takdirde, vatandaşlar yasal sınırlamalar yönünden siyasal yaşamda daha pasif kalacaklardır.

Sarıbay'a göre (1992:32) 12 Eylül 1980'deki askeri müdahale ile Türk toplumu siyasetten arınma sürecine sokulmuştur. Öyle ki, yasal açıdan Türkiye'de bu durum yaklaşık on beş yıl sürmüştür. 1995 yılında yapılan anayasa değişiklikleri ve buna bağlı olarak çıkarılan uyum yasalarıyla , 1982 Anayasası nceki döneme göre daha demokratikleşmiş ve siyasal katılıma daha fazla olanak tanıyan bir hale gelmiştir. Yapılan yeni düzenlemeler, niversite ğretim yeleri ve öğrencilerine siyasal partilere ye olma olanağını tanımmıştır. Böylece bu kesimler siyasete daha aktif katılabileceklerdir. Bu konuda Sarıbay (1992:21) niversite ğretim yeleri ve

öğrencilerinin önceki dönemlerde siyasi partilere üye olamamasını demokratik bir hakkın eğitimli kesimlerden esirgenmesi, olarak nitelendirmektedir.

Yeni yasal düzenlemelerin siyaset üzerindeki olumlu bir sonucu da üniversite öğretim üyelerinin ve öğrencilerinin siyasi partilere üye olmasıyla birlikte, daha seçkin bir siyasi yapıyı beraberinde getirecek olmasıdır. "Daha sağlıklı bir demokrasinin (ise) elitist siyaset ve partililik anlayışının yerleşmesiyle mümkün olacağını düşünebiliriz" (Sarıbay 1992: 24).

Modernleşme ve siyasi katılım birbirleriyle doğrudan ilişkili iki konudur. Geleneksel tutum ve değerlerin, çağdaşlaşmasını sağlayan modernleşme, toplumsal hareketliliği yaratarak bireyleri eski yaşam tarzının değer ve tutumlarından arındırmakta; kentleşmeyi, kitle iletişim araçlarını takip etmeyi ve okur- yazarlığı artırarak kişiyi modern dünyanın değerler sistemine sokmaktadır.

Modernleşme ile birlikte, birey, geleneksel siyasi kimliğinden de sıyrılmakta ve "tebaa" konumundan "yurttaş" konumuna geçmektedir. Bu geçişin siyasi katılım açısından ortaya koyduğu sonuç, bireyin ulusal düzeyde siyasi eylemlerinin artmasıdır (Kalaycıoğlu. 1984: 231). Şu halde, bütün modern siyasi sistemlerde bireylerin siyasi katılımı, geleneksel siyasi sistemlerdekine oranla daha yüksek olacaktır.

2.2.6.2. Siyasi Katılımda Etkili Olan Psikolojik Faktörler

Siyasi katılımı sosyal faktörlerin yanında psikolojik faktörlerin de önemli rol oynadığı bir gerçektir. Bu nedenle bu alt bölümde siyasi katılımı etkileyen psikolojik faktörlerden etkenlik duygusu, vatandaşlık duygusu, empati, sosyal girişkenlik, siyasi ilgi ve olumsuz psikolojik değişkenler incelenecektir.

2.2.6.2.1. Etkenlik Duygusu

Siyasi katılımı açıklamaya yarayacak psikolojik değişkenlerden belki de önemlisi Michigan Üniversitesi çerçevesinde geliştirilmiş olan "etkenlik duygusu" olduğunu belirten Baykal (1970:97), etkenlik duygusuyla ifade edilmek istenilenin

bireyin etrafındaki çevreye hakim olma konusunda kendisini muktedir hissedip hissetmediği olduğunu söylemiştir. Baykal'a göre kişisel etkenlik duygusu siyasal katılmayla olumlu bir bağıntı içerisindedir. Etkenliğin artışına bağlı olarak siyasal katılım da artmaktadır. Eğitim gibi önemli bir sosyolojik değişkenin etkisi göz önünde tutulduğu zaman bile bu ilişkinin devam ettiği ileri sürülmektedir. Yalnız eğitim seviyesi düşük kimselerdeki kişisel etkenlik duygusu ile siyasal katılım arasındaki ilişki yüksek eğitilmiş kişilerde görülen kişilerden daha belirgindir. Ayrıca Baykal, kişisel etkenlik duygusunun özel bir hali sayılabilecek olan "siyasal etkenlik duygusu"nun da siyasal katılımın açıklanmasında kullanılabileceğini belirtmiş ve Almond ve Verba'nın beş batı ülkesinde yapmış oldukları bir araştırma da siyasal etkenlik duygusuyla siyasal katılım arasındaki bağıntıyı destekleyici bilgileri sunmuştur.

Bunun yanı sıra Baykal (1970:98), Dahl'a dayanarak verdiği bilgilerde, daha önceki söylediklerine ilaveten sadece siyasal katılımın siyasal etkenlik duygusunu arttırmakla kalmayıp aynı zamanda siyasal etkenlik duygusunun da siyasal katılmayı arttırdığını belirtmiştir.

Siyasal ve idari etkinlik duygusu yüksek olanların siyasal katılıma daha yatkın oldukları gözlenmiştir. Doğaldır ki bu duyguları eğitim, gelir, meslek ve benzeri etkenler güçlendirmektedir. Sosyo-ekonomik değişkenler ölçeğinde aynı ya da birbirine yakın durumda olanlar arasında etkinlik duygusu açısından farklar vardır. Dolayısıyla etkinlik duygusu salt sosyo-ekonomik etkenlere indirgenememekte ve bireyin siyasal katılımını ayrıca etkilemektedir (Baykal 1970: 100).

2.2.6.2.2. Vatandaşlık Duygusu

Etkenlik duygusundan pek farklı sayılmayacak olan bir kişisel niteliğinde katılmayı tayin etmekte önemli bir rolü olduğunu ve bununda "vatandaşlık görevi duygusu" olduğunu belirten Baykal, bireyin etkili olup olmayacağını düşünmeksizin siyasal sürece katılmayı (kısaca oy vermekten ibaret) bir vatandaşlık görevi olduğu hakkındaki kanaati ile siyasal katılım arasında olumlu bir ilişki olduğunu söylemiştir. Baykal, demografik değişkenler sabit tutulursa yüksek eğitim ve yüksek sosyo-

ekonomik statünün vatandaşlık görevi duygusunu artıracığını söylemiştir (Baykal 1970:100).

Ülkemizde de yapılan araştırmalarda aynı sonuçlara ulaşıldığını yani siyasal katılımı vatandaşlık görevi duygusu arasındaki olumlu ilişki saptanmıştır. Yapılan araştırmalarda vatandaşlık faktörü meslek değişkenlerinden etkilenmektedir. Gelir arttıkça veya geliri yüksek mesleklerde bu duygu yüksektir. Çiftçilerde ise gelir düşük olmasına rağmen vatandaşlık görevi duygusunun yüksek çıkması bir istisna teşkil etmektedir. Bunun nedenini de din faktörünün etkili olmasına bağlayabiliriz (Sencer 1974:36).

Baykal'a göre, vatandaşlık duygusu sadece oy verme davranışından ibaret önemli bir psikolojik değişkendir. Ancak bazı araştırmacılar aynı görüşte değildir. Mesela Nermin Abadan Unat özgür siyasal katılımın ön koşullarını sayarken şu ifadeyi kullanmaktadır: "Siyasal katılımın oy verme dışında çeşitli araçlarla yerine getirilmesi bir vatandaşlık görevi olduğu, siyasal bir erdem olduğu konusunda genel bir kanının yerleşmesi özgür siyasal katılımın ön koşullarındandır" (Unat 1985:108).

2.2.6.2.3. Empati

Siyasal katılmayı açıklayabilmemize yardımcı olabilecek, ona uyarıcı etkileri olan psikolojik değişkenlerden biriside "empati"dir. Ortadoğu ülkelerini kapsayan bir araştırmasında Daniel Lerner, empatiyi şöyle açıklamaktadır:

"Kişisel alışkanlıklardaki ve kişisel gereksinmelerdeki değişiklikler empati kavramıyla açıklanabilir. Empati, bireyin kendisini bir başkasının yerine koyabilme, olaylara bir başkasının bakış açısıyla yaklaşabilme yetisidir. Empatinin varlığı modern toplumun yüksek düzeyde iş birliğine olan gereksiniminde, dolayısıyla kişinin karmaşık ilişkileri başarıyla yürütmesinde önemli bir etken olmaktadır. Empatinin kitle haberleşme araçlarının etkisiyle yaygınlaşması toplumu giderek "katılmacı toplum" tipine dönüştürerek sosyal hareketlenmeyi

hızlandırmakta ve geniş bir "siyasallaşmış" yurttaşlar topluluğu oluşturmaktadır" (Akt. Sarıbay 1985:24).

Baykal'a göre (1970:101) Lerner bu kavramı modernleşme teorisinin temel taşı olarak almıştır, ayrıca siyasal katılım ele alınmamıştır. Empati ile genel olarak katılmaya dayalı bir toplum tipinin insanı (modern insan) arasında bir ilişki var olduğu kabul edilmiştir. Modern insanın diğer nitelikleriyle empati arasında olumlu bir bağıntı kurulmuştur. Ancak bu olumlu ilişki düşük sosyo-ekonomik statüdeki gruplar için daha keskindir. Bu bağlamda modernleşme ile siyasal katılım arasında ki bağa göre empati ile siyasal katılım arasında bir ilişki var olduğu savunulabilir. Eğer siyasal katılma, modernleşmenin *sine quo non* şartıysa empatinin siyasal katılmaya yol açtığı söylenebilir.

Turan ise (1986:88), modern toplumun katılımcı toplum olduğu kabul edilirse siyasal katılım ile empatinin ilişkili olduğunun söylenebileceğini belirtmektedir. Aynı mantıki çerçeve içerisinde empatide ileri bir kişinin siyasal yaşantıya daha fazla katılan bir kişi olduğu savunulmaktadır. Ancak Turan son zamanlarda yaptığı çalışmalarında, siyasal katılma ile modernleşme arasında bir ilişki aramadığını belirtmiştir.

2.2.6.2.4. Sosyal Girişkenlik

Siyasal katılmayı etkilediği görülen bir diğer kişisel nitelikte sosyal girişkenliktir. L. W. Milbrath (1962:75) sosyal girişkenliği "toplumsal hareketlerde bir serbestlik hissine ve bu hareketler için gerekli yeteneğe sahip olmak" şeklinde tanımlamıştır.

Toplumda bireyler aynı yapıda değildirler. Bazı bireyler çevrelerindeki kişilerle daha rahat iletişim kurarlar, sosyal ilişkilerinde daha rahatırlar. Sosyal yaşamlarında daha aktif olabilmektedirler. Aktif olanların da, doğal olarak, sosyal hareketlere katılmaları daha kolay olmaktadır.

Sosyal girişkenlik niteliklerine sahip kişilerin siyasete girmesi, siyasal faaliyetlerde bulunması olasılığı daha yüksektir. Ancak sosyo-ekonomik statü sabit

olmalı ki kişilerde ki bu katılım olasılığı, siyasal katılımı doğru orantılı olsun. Sosyo-ekonomik statüdeki değişikliklere sosyal girişkenlik duygusu ayak uydurmaktadır (Baykal 1970:102). Siyasal katılımı sosyal girişkenlik arasındaki olumlu ilişkiye Talaslı ve Turan da değinmektedir. Turan'a göre de girişken kişilerin daha yoğun katılma biçimlerine yönelmelerini beklemekten daha olağan bir şey olamaz (Turan 1986:87, Talaslı 1996:35).

2.2.6.2.5. Siyasal İlgi

Psikolojik etkenlerden bir diğeri de "siyasal ilgi"dir. Siyasal ilgi, siyasal olayları, siyasal sistemin işleyişini ve siyasal kararların alınmasını sürekli ve düzenli olarak izlemek eğilimidir. Bireyin siyasal ilgisi arttıkça siyasal olayları algılaması kolaylaşmakta ve siyasal olaylara ilişkin dürtülerin bireydeki etkileri yoğunlaşmaktadır. Yoğun dürtü altındaki bireyin eyleme olan eğiliminin hissedilir biçimde arttığı gözlemlenmiştir. Siyasal ilgi artışı siyasal katılımı attırır (Kalaycıoğlu 1983: 41).

Kalaycıoğlu'na göre (1983:41) siyasal ilgi siyasal katılımın, diğer etkenlerinden bağımsız bir koşulu olabileceği gibi siyasi bilgi edinilmesinde de o derece güçlü bir etken olabilecektir. Siyasal ilginin ise siyasal katılım üzerinde pozitif bir etkisi vardır. Ayrıca, siyasal ilgi derinleştikçe bireyin sahip olabileceği dürtülerin yoğunlaşması bireyi yerine getirilmesi daha zor olan siyasal eylem türlerine hazırlayabilecek bir gelişmedir.

2.2.6.2.6. Olumsuz Psikolojik Değişkenler

Siyasal katılmayı etkileyen psikolojik değişkenlerin tümü katılmaya uyarıcı yönde etkide bulunmaz. Siyasal katılmadan uzaklaştırıcı psikolojik etkilerinde varlığından söz edebiliriz. Bunların arasında en önemlisi yabancılaşmadır.

Yabancılaşma, kişilerin amaçsız, güvensiz ve olumsuz tavır takınmalarıdır. Siyasal bakımdan yabancılaşma ise bireyin siyasal sisteme karşı güvensiz ve olumsuz tavır takınmasıdır. Baykal'a göre (1970:102) yabancılaşma sorunu bütün dünya demokrasilerinin ortak sorunu haline gelmiş ve bütün gelişmiş ülkelerde bir

yabancılaşma eğilimi başlamıştır. Siyasal bakımdan yabancılaşanlar protesto eylemlerine katılabilecekleri gibi istemden uzaklaşma şeklinde de olabilmektedir.

Siyasete yabancılaşan bireylerin bazıları davranışsal bazıları da tutumsal olmak üzere davranışlarını gösterebilirler. Kuşkuculuk, güçsüzlük ve güvensizlik yabancılaşmanın tutum yoluyla gösterilme şekline örnektir.

Yabancılaşma bireylerin, siyasal sistemi kendisi ile hiç bir ilişkisi olmayan, kendisi dışında olan bir yapı olarak görmesidir. Şüphesiz, sistemden kopmuş kişiden siyasal katılımı bekleyemeyiz. Dolayısıyla siyasal yabancılaşmanın siyasal katılım açısından çok büyük tehlikeleri vardır (Kalaycıoğlu 1984: 302).

Yabancılaşmanın siyasal katılmaya olumsuz etkisi olduğu birçok araştırmada saptanmıştır. Bu araştırmalarda yabancılaşmanın düşük siyasal katılmaya neden olduğu çıkmıştır.

2.2.7. Toplumsal Hareketlilik ve Siyasal Katılma

Toplumsal hareketlilik geleneksel yaşam biçiminden modern yaşam biçimine doğru nüfusun büyük kısmının yer değiştirdiği toplumlarda görülen genel bir toplumsal değişme sürecine verilen addır. Bu; yerleşim yeri, meslek, toplumsal çevre, yüz yüze temasta bulunan kimselerin, kurumların, rollerinin eylem yol ve yardımlarının, tecrübe ve beklentilerinin sonuçta kişisel hatıralar, alışkanlıklar ve yeni grup özelliği kalıplarında ve kimliği yeni görüntülerinde oluşan değişme gereksinimlerindeki değişimi kapsayan bir kavrama işaret etmektedir. Bu değişiklikler siyasal davranışa etki ederler ve bazen de onu değişime uğratırlar.

Toplumsal hareketliliğin siyasal sonuç doğurmaya en fazla etkide bulunabilecek yönü, bu sürecin ortaya çıkardığı yeni gereksinimlerdir. İnsanların fiziksel çevreleri, gelenekleri, eski bağları ve değerlerinden kopup, yeni bir bağlar geliştirirken gereksinimlerinin de büyük bir değişim gösterdiğini sosyal bir gerçektir. Büyük çapta ve çeşitlikte hükümet hizmetlerine gereksinim duyulması anlamına gelen bu değişiklikler, geleneksel siyasi sistemlerin sahip olmadıkları türden siyasal kurumların, siyasal personelin, idari örgütlenmenin ve yeni bir vatandaş bürokrat

ilişkisinin oluşmasını zorunlu kılmaktadır.

2.2.8. Siyasal İstikrar ve Siyasal Katılma

Siyasal katılmanın hızla ve büyük bir çeşitlilik içinde ortaya çıkması ve onun siyasal sistemin istikrarıyla olan ilgisini daha yakından incelemesi böylece önemli bir sorun haline almış olmaktadır. Bu sorunu ele alabilmek için modernleşmenin siyasal etkilerinin neler olduğunun daha ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulması gerekir. Huntington'a göre modernleşme ilk olarak, toplumsal hareketlilik yaratma suretiyle geleneksel dünyaya özgü olan tutum değer ve beklentileri modern dünyaya ait olanlarla kentleşme, okur yazarlık ve eğitim, kitle iletişim araçlarını izlemek dolayısıyla değiştirmektedir. İkinci olarak modernleşme iktisadi gelişme içeren bir olgu olarak toplumun iktisadi faaliyetlerinin hacmini ve çıktı miktarını artırmaktadır. Bu durumda kişi başına yıllık ulusal hasıla artmakta, son sanayileşme düzeyi yükselmekte bireylerin refahı, yaşam ümidi, günlük alınan gıda kalorisi, hastane ve doktor sayısı, sağlık hizmetinin niteliğinin değişmesiyle ölçüldüğünde yükselmektedir. Böylece modernleşmenin iki cephesi büyük siyasal öneme sahiptir.

Modernleşmenin siyasal yaşam üzerindeki etkisini de çeşitli biçimlerde sınıflandırılabilirse de üç tür özelliğın altını çizmekte yarar vardır. İlk olarak, siyasal modernleşme otoritenin ulusallaşmasını ve çok sayıda geleneksel, dinsel, aileye ilişkin, etnik siyasal otoriteler yerine bir tek dünyevi, ulusal siyasal otoritenin geçmesini ifade eder. Bu değişim hükümetin insan yapısı olup, doğa veya tanrı yapısı olmadığını, insani bir nihai otoritenin söz konusu olduğunu, onu yapmış olduğu pozitif hukuka karşı olan yükümlülüklerin her türlü yükümlülüğü aştığının kabulünü gerektirmektedir. İkinci olarak, siyasal modernleşme eskiden beri var olan siyasal işlevlerin yeniden farklılaşması ve bu işlevleri görmek için, yeni, uzmanlaşmış yapıların ortaya çıkmasını ifade eder. Üçüncü olarak siyasal modernleşme toplumsal grupların siyasete artan oranda katılmalarını ifade eder. Modern devletlerde vatandaşlar hükümet faaliyetlerinden doğrudan doğruya etkilenmekte ve onlarla etkileşimde bulunmaktadır. Ussallaşmış otorite, farklılaşmış yapı ve kitlenin katılımı modern siyasal katılmayı görmektedir. Huntington iktisadi gelişmenin siyasal katılmayı hem artırabilecek hem de azaltabilecek etkilere sahip olduğunu iddia

etmiştir. Daha önce de belirtilmiş olanların yanı sıra, iktisadi gelişme toplumdaki yüksek statülü rollerin sayısını arttırmaktadır. Böylece eğitim görmüş, daha yüksek gelirli, orta sınırlı kökenli birey sayısı artmaktadır. Bunlar ise siyasete daha fazla ilgi duyan, siyasal etkinlik duygusuyla donanmış kişiler olarak siyasal yaşama daha fazla katılma eğilimi göstereceklerdir. Ayrıca iktisadi gelişme yeni örgütlenme biçimleri, yeni dernekler ve grup bilinci yaratacaktır. İktisadi gelişme sonucunda hükümet işlevlerinin sayısını ve bunlar yerine getiriş etkinliği artacaktır. Bu durumda birey hem hükümetten daha fazla etkilenecek hem de onu fazla etkilemeye yönelecektir (Özbudun 1975:52).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KIRIKKALE İLİNİN SOSYO-EKONOMİK VE SİYASİ YAPISI

Bu bölümde Kırıkkale İli'nin nüfus yapısı, sosyal ve ekonomik yapısı ile ildeki siyasi yaşam incelenecektir. Kırıkkale'nin Nüfus Yapısı Kırıkkale'nin idari statüsü 1941 yılında belediye oluncaya değin bir köy idi.1945 yılında 14 500 nüfus ile ilçe oldu. Komşu kasaba ve köylerden gelen yoğun göç dolayısıyla nüfus hızla artmaya başladı. 2000 yılında Kırıkkale merkez nüfusu 285.294 oldu. Atalay'a (1983:71) ve Erdoğan'a (1994:71) göre, 1990 ve 2000 genel nüfus sayımları gerçek nüfusun altındadır. Çünkü önemli miktarda insan nüfus sayımı sırasında çeşitli nedenlerden dolayı Kırıkkale'den kendi memleketlerine veya köyelerine taşınmaktadır.

1980'lerde sona eren hızlı endüstrileşme sürecinde Kırıkkale komşu bölgelerden özellikle ekonomik ve sosyal olarak daha az gelişmiş kırsal kesimden göçmen işçi almıştır. (Örsdemir 2000:36).

Atalay'ın çalışması (1983:72-73) göstermektedir ki göçmenlerin % 64.1'i Kırıkkale'nin kasaba ve köyelerinden, geri kalanlar ise daha çok Kırşehir, Çorum ve Yozgat'tan gelmişlerdir. Bu göçmenlerin çoğunluğu Orta Anadolu, Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinden gelmektedir. Bu çalışma ayrıca göstermektedir ki; göçmenlerin % 39'u Kırıkkale'yi iş bulmak amacıyla, diğerleri ise akraba, arkadaş ve hemşehrilerine yakın olmak amacıyla tercih etmektedir. Göçmenlerin çoğunluğu çiftçi ve esnaf kökenlidir.1990 nüfus sayımına göre Kırıkkale'deki kentleşme oranı % 69.9'dur. Bu oran ulusal oranın üzerindedir. 1985 ve 90 yılları arasında nüfus artış hızı düşmesine rağmen 97 sayımında tekrar artış sağlanmıştır. (DİE 2000).

Aşağıdaki tablodan anlaşılacağı üzere, 1990 yılından 2000 yılına kadar ilin nüfusu sadece 33 bin civarında bir artış kaydetmiştir. Yıllık artış hızı ise %0,9'dur. Türkiye'nin genel nüfus artış hızı ise %1,82 olduğu göz önünde tutulacak olursa, Kırıkkale'nin nüfus artış hızının Türkiye ortalaması altında olduğu görülecektir. 2000 yılı itibarıyla Türkiye'nin nüfus yoğunluğu 88 kişidir. Kırıkkale'nin nüfus yoğunluğu (85 kişi) ise yine Türkiye ortalamasının biraz altındadır.

Tablo 1- Kırıkkale'nin Son İki Sayımdaki Demografik Özellikleri

YILLAR	NÜFUS	NÜFUS YOĞUNLUĞU	TOPLAM HANE HALKI	ORTALAMA HANE HALKI	YILLIK ARTIŞ HIZI
1990	350 360	77	64 053	5.47	%0,90
2000	383 508	85	78 760	4.87	

Kaynak: Türkiye İstatistik Yıllığı 2003, DİE Yayınları, 2004.

3.1. KIRIKKALE'NİN SOSYAL VE EKONOMİK YAPISI

Kırıkkale kamu girişiminin sanayileşmesi neticesinde tipik bir orta ölçekli şehir haline gelmiştir. 2002 yılı itibariyle Kırıkkale'de Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu'na ait 7 işletme mevcuttur. Bunlar; Silahsan, Mühimmatsan, Çelbor, Çeliksın, Pirinçsan, Nitrosan ve Hurdasan'dır. Bu 7 işletmede toplam 4660 kişi istihdam edilmektedir. Tüpraş'ta ise 1100 kişi çalışmaktadır (Altın 2002:51). Ancak bu sayı özelleştirme ve diğer nedenlerden dolayı her geçen gün azalmaktadır. Bu da Kırıkkale'nin en önemli istihdam kaynağı olan fabrikaların önemini her geçen gün yitirmesine sebep olmaktadır.

Bir devlet kuruluşu olan MKEK 1925'ten beri Kırıkkale'deki en büyük kamu yatırımdır. Silah ve patlayıcı üretim sistemleri ile milli savunma sanayinin temelini oluşturmaktadır. Ayrıca özel sektöre de yan sanayi oluşturması bakımından önemlidir (Kırıkkale Valiliği, 1988).

MKEK ve diğer fabrikaların Kırıkkale'de kurulmasına paralel olarak meydana gelen sosyal ve kültürel değişim pek çok araştırmaya* konu olmuştur. Akşit'e göre (1985:127-8) Bu fabrikaların kurulması ile birlikte Kırıkkale'de işçi sayısı hızla

* Kırıkkale'deki fabrikaların kurulmasına paralel olarak meydana gelen sosyo-kültürel değişimleri inceleyen iki tane önemli araştırma vardır. Birincisi 1967 ve 1968 yıllarında E. Gürkan, Ü. Nalbantoğlu, S. Tüzün ve B. Akşit tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada gelişmişlik ve az gelişmişlik sorunu Türkiye açısından tartışılmıştır (Akşit, 1985:128). İkinci araştırma ise B. Atalay tarafından 1981 yılında yapılmıştır. Ayrıca bu araştırmaların verileri

artmış, yakın kasabalardan tüccarlar gelerek buraya yerleşmişlerdir. Böylece kasaba çekirdeği hızla büyümüş ve Kırıkkale yalnızca işçi ve memurların değil, çevre köylerin de ihtiyaçlarını karşılayan önemli bir merkez haline gelmiştir. Sonuçta Kırıkkale, sadece 200 nüfusa sahip küçük bir köyden ağır metal sanayiinin bulunduğu ve çevre köylerle ticari etkileşimi olan bir kent olmuştur. Akşit Kırıkkale’de meydana gelen bu değişimleri Türk toplumundaki süreçlerin birer yansıması olarak görür. Bu değişimleri ve gelişmeleri “evrimleşemeyen-karmaşıklık” (involution) kavramsallaştırması ile anlamaya çalışmıştır. (Akşit 1985:127).

Atalay (1983:67) MKEK’nin son on yıllardaki gelişmesi ve şehir üzerindeki etkisine vurgu yaparak bu fabrikaların sadece iş imkanı sağlamadığını, ayrıca sosyal ve kültürel imkanları geliştirdiğini belirtir ve bu fabrikaların çeşitli küçük ve orta boy sanayi kuruluşlarının oluşmasına imkan tanıdığını vurgular.

Altın (1995:8-9)’da benzer şekilde MKEK’nin Kırıkkale üzerindeki önemini vurgular. O’na göre ekonomik sosyal ve kültürel yaşam, bu girişimlerin etkisiyle gelişmiş, şehrin can damarı haline gelmiştir. TÜPRAŞ rafinerisi ise ikinci önemli kamu kuruluşudur.

DİE’nin sanayi üretim verilerine göre, Kırıkkale’de on kişiden fazla işçi çalıştıran 18 işletmeden 10’u özel sektörde iş yapmaktadır. Kamu işletmelerinin oranı her ne kadar düşük de olsa şehrin toplam katma değerinin % 99’unu üretmektedir. Kırıkkale’deki özel sektör ülke ortalamasının altındadır. Erdoğan (1994) “özel sektörün finansal olarak zayıflığı ve kamudaki istihdamın düşmesi nedeniyle işsizlik Kırıkkale’nin en temel problemi haline gelmiştir” demektedir.

DİE’nin 2000 yılı verilerinde ekonomik faaliyete göre istihdam edilen nüfus şu şekildedir: toplam istihdam sayısı 115.716’dır. Sırasıyla tarım, ticaret ve esnaflık, hizmet sektörü, sanayi ve imalat sektörü gelmektedir.

Kırıkkale Sanayi ve Ticaret Odası’nın 1997 raporuna göre, on yada daha fazla işçi çalıştıran firmaların kapasite kullanımı ülke ortalamalarının önemli miktarda

Akşit tarafından yüksek lisans tezinde (1971) ve Atalay tarafından doktora tezinde (1982) kullanılmıştır.

altındadır. 1992 İmalat ve İşletme sayımına göre Kırıkkale’de toplam 4502 işletme mevcuttur. Bunların % 62’si ticaret, % 18,5’i kamu ve sosyal hizmetler % 12,8’i imalat ve % 6’sı diğer sektörlerde çalışmaktadır. Bu küçük boy işletmeler toplam 9374 kişiye iş imkanı sağlamaktadır.

3.2. KIRIKKALE’DE SİYASİ YAŞAM

Kırıkkale orta büyüklükte tipik bir Anadolu kentidir. Burada siyasi yaşam her yerde olduğu gibi seçim dönemlerinde çok hareketli geçer. Özellikle yerel seçimlerde son derece canlı bir propaganda süreci yaşanır. Bunun yanısıra Kırıkkale’de toplam 20 siyasi parti faaliyet göstermektedir. Bu partilerin il ve merkez ilçe teşkilatları toplamı 35’dir. Aşağıdaki tablo 2004 yılı itibarıyla Kırıkkale’de faaliyet gösteren siyasi partileri ve teşkilatlanmalarını göstermektedir.

Tablo 2- Kırıkkale’de Faaliyet Gösteren Siyasi Partiler

Sıra No	Parti Adı	İl Teşkilatı	Merkez İlçe Teşkilatı	Toplam
1	ADALET VE KALKINMA PARTİSİ	1	1	2
2	ANAVATAN PARTİSİ	1	1	2
3	AYDINLIK TÜRKİYE PARTİSİ	1	1	2
4	BAĞIMSIZ TÜRKİYE PARTİSİ	1	1	2
5	BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ	1	1	2
6	CUMHURİYET HALK PARTİSİ	1	1	2
7	DEMOKRAT PARTİ		1	1
8	DEMOKRAT TÜRKİYE PARTİSİ	1	1	2
9	DEMOKRATİK SOL PARTİ	1	1	2
10	DOĞRU YOL PARTİSİ	1	1	2
11	GENÇ PARTİ	1	1	2
12	İŞÇİ PARTİSİ	1		1
13	LİBERAL DEMOKRAT PARTİ	1	1	2
14	LİDER TÜRKİYE PARTİSİ	1		1
15	MİLLET PARTİSİ	1	1	2
16	MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	1	1	2
17	SAADET PARTİSİ	1	1	2
18	TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ	1	1	2

19	YENİ TÜRKİYE PARTİSİ	1	1	2
20	YURT PARTİSİ			
	GENEL TOPLAM	18	17	35

Kaynak: Kırıkkale Valiliği

Kırıkkale genelde sağ partilerin üstünlük sağladığı bir kenttir. Son 10 yılda yapılan genel seçim sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo 3– Kırıkkale’de Son On Yılda Gerçekleşen Genel Seçimler Sonucu

SEÇİM YILLARI	AKP	CHP	MHP	DYP	RP/FP/SP	DSP	ANAP	GP	BBP	HADEP/DEHAP	SHP	DİĞER PARTİLER
1995	-	%9,4	%13,5	%12,9	%30,2	%9,4	%22,3	-	-	%0,8	-	%1,5
1999	-	%4,9	%27,9	%14,1	%15,3	%11,5	%17,0	-	%2,3	%0,9	-	%6,1
2002	%49,1	%12,8	%14,1	%9,9	%1,9	%0,7	%3,0	%4,5	%1,3	%1,0	-	%1,7

Yukarıdaki tabloda son 10 yılda gerçekleştirilen genel seçim sonuçları gözükmemektedir. Buna göre genel olarak bakıldığında sağ partilerin sol partilere oranla daha büyük oy oranına sahip olduğunu söyleyebiliriz. Orta Anadolu’nun genel eğiliminin sağ partilerden yana olduğu düşünülürse, Kırıkkale’nin de tipik bir Orta Anadolu kenti olması dolayısıyla bu sonuçlar şaşırtıcı değildir.

Kırıkkale’deki sendikacılık faaliyetleri de siyasi alana girdiği için bu sivil toplum örgütlerini de zikretmeden geçemeyiz. Kırıkkale’de faaliyet gösteren dört sendika konfederasyonu mevcuttur. Bunlar TÜRKİYE KAMU-SEN, KESK, MEMUR-SEN ve BASK’tır. Aşağıdaki tablo bu konfederasyonlara bağlı sendikaların Kırıkkale’deki Şubelerini göstermektedir.

Tablo 4- Kırıkkale’de Faaliyet Gösteren Sendikalar

KAMU-SEN	Türk Büro Banka-Sen
	Türk Sağlık-Sen
	Türk Eğitim-Sen
	Türk Haber-Sen
	Türk Yerel Hizmet-Sen
	Birlik Haber-Sen
	Kamu-Sen Temsilciliği
KESK	Eğitim-Sen
	Eğitim-Sen Keskin
	Eğitim-Sen Delice
	Yapı Yol-Sen
MEMUR-SEN	Sağlık-Sen
	Eğitim Bir-Sen
	Bayındır Memur-Sen
	Toç Bir-Sen
	Enerji Bir-Sen
	Bem Bir-Sen
BASK	Diyanet-Sen
	Bağımsız Enerji-Sen
	Bağımsız Haber-Sen

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde araştırmanın bulguları ve yorumları verilecektir. Bu amaçla öncelikli olarak frekans dağılımları, daha sonra çapraz tablolar sunulacaktır. Her tablonun altında tablo ile ilgili önemli neticeler sunulacak ve yorumlamalar yapılacaktır. Ayrıca bağımsız değişkenlere ilişkin t testi ve varyans analiz sonuçları da yorumları ile birlikte verilecektir.

4.1. FREKANS DAĞILIM TABLOLARI

Bu alt bölümde toplam 109 tane frekans dağılım tablosu açıklamaları ve yorumları ile birlikte verilecektir.

Tablo 5:
Cinsiyetiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Erkek	345	65,8	66,1
Kadın	177	33,8	33,9
Ara Toplam	522	99,6	100,0
Cevapsız	2	,4	
Toplam	524	100,0	

Araştırmaya katılan toplam 524 kişiden cinsiyetlerini belirtenlerin % 66,1'i erkek, % 33,9'u kadındır. Erkeklerin kadınlara oranla iki kat olmasının temel sebebi, kadınların anket uygulamasına soğuk bakmaları ve görüşmek istememeleridir.

Tablo 6'da araştırmaya katılanların % 29,3'ünün 18-25 yaş, %25,6'sının 26-35 yaş, % 24,2'sinin 36-45 yaş, % 14,1'inin 46-55 yaş, %6,8'inin de 56 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılma konusunda gençlerin daha istekli olduklarını söyleyebiliriz.

Tablo:6

Yaşınız?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
18-25 yaş	150	28,6	29,3
26-35 yaş	131	25,0	25,6
36-45 yaş	124	23,7	24,2
46-55 yaş	72	13,7	14,1
56 ve üzeri yaş	35	6,7	6,8
Ara Toplam	512	97,7	100,0
Cevapsız	12	2,3	
Toplam	524	100,0	

Tablo 7:

Mesleğiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Esnaf	83	15,8	17,5
Ev hanımı	79	15,1	16,7
Serbest meslek	76	14,5	16,0
Öğrenci	64	12,2	13,5
Memur	44	8,4	9,3
Emekli	40	7,6	8,4
İşçi	35	6,7	7,4
Öğretmen	23	4,4	4,9
işsiz	11	2,1	2,3
Sağlık personeli	9	1,7	1,9
Teknisyen	7	1,3	1,5
Güvenlik Görevlisi	3	,6	,6
Ara Toplam	474	90,5	100,0
Cevapsız	50	9,5	
Toplam	524	100,0	

Araştırmamızda bize yardımcı olan toplam 524 kişinin meslek dağılımı şu şekildedir: % 17,5'i esnaf, % 16,7'si ev hanımı, % 16'sı serbest meslek, % 13,5'i öğrenci, %9,3'ü memur, % 8,4'ü emekli, % 7,4'ü işçi, % 4,9'u öğretmen, % 2,3'ü işsiz, % 1,9'u sağlık personeli, % 1,5'i teknisyen, % 0,6'sı da güvenlik görevlisidir.

Tablo 8:**Eğitim durumunuz?**

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Sadece okur yazar	20	3,8	3,9
İlköğretim	143	27,3	27,6
Lise	228	43,5	44,0
Üniversite	127	24,2	24,5
Ara Toplam	518	98,9	100,0
Cevapsız	6	1,1	
Toplam	524	100,0	

Tablo 8'de katılanların eğitim durumları, % 44'ü lise, %27,6'sı ilköğretim, %24,5'i üniversite, % 3,9'u da okur yazar şeklindedir. Daha çok orta öğretim mezunu katılımcılar olduğu gözlenmektedir.

Tablo 9:**Mahalleniz?**

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Yaylacık	57	10,9	12,3
Yenimahalle	47	9,0	10,2
Çalıhöz	41	7,8	8,9
Güzeltpe	41	7,8	8,9
Ovacık	29	5,5	6,3
Etiler	27	5,2	5,8
Bağlarbaşı	25	4,8	5,4
Kimeski	22	4,2	4,8
Gürler	19	3,6	4,1
Sanayi	17	3,2	3,7
Kaletepe	16	3,1	3,5
Yenidoğan	16	3,1	3,5
Gündoğdu	15	2,9	3,2
Kurtuluş	14	2,7	3,0
Hilseyin Kahya	13	2,5	2,8
Göztepe	12	2,3	2,6
Selim Özer	11	2,1	2,4
Çinçin	9	1,7	1,9
Karşıyaka	7	1,3	1,5
Fabrikalar	6	1,1	1,3
Tepebaşı	6	1,1	1,3
Merkez	5	1,0	1,1
Yuva	5	1,0	1,1
Cumhuriyet	3	,6	,6
Ara Toplam	463	88,4	100,0
Cevapsız	61	11,6	
Toplam	524	100,0	

Tablo 9’da katılanların % 12,3’ü Yaylacık mahallesinden, % 10,2’si Yenimahalle, % 8,9’u Çalılıöz, % 8,9’u Güzeltepe, % 6,3’ü Ovacık, % 5,8’i Etiler, % 5,4’ü Bağlarbaşı mahallerinden olup; diğerleri Kırıkkale’nin çeşitli mahallerine farklı şekilde dağılmaktadır.

Tablo 10:

Kaç yıldır Kırıkkale’de yaşıyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
16 yıldan fazla	316	60,3	60,9
12-15 yıl arası	59	11,3	11,4
6-11 yıl arası	84	16,0	16,2
1-5 yıl arası	47	9,0	9,1
1 yıldan az	13	2,5	2,5
Ara Toplam	519	99,0	100,0
Cevapsız	5	1,0	
Toplam	524	100,0	

Araştırmaya katılanlardan % 60,9’u 16 yıldan fazla, % 16,2’si 6-11 yıl arası, % 11,4’ü 12-15 yıl arası, % 9,1’i 1-5 yıl arası, % 2,5’i 1 yıldan az süredir Kırıkkale’de yaşamaktadır.

Tablo 11:

Kırıkkale’ye nereden geldiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Başka ilden	185	35,3	39,6
İlçeden	126	24,0	27,0
Köyden	117	22,3	25,1
Kasabadan	39	7,4	8,4
Ara Toplam	467	89,1	100,0
Cevapsız	57	10,9	
Toplam	524	100,0	

Anketimizdeki 524 kişiden % 39,6’sı Kırıkkale’ye başka bir ilden, % 27’si ilçeden, % 25,1’i köyden, % 8,4’ü kasabadan gelmiştir. Kırıkkale’nin nüfusunun daha çok başka illerden gelenlerden oluştuğunu görmekteyiz.

Araştırmaya katılan ve Kırıkkale’de oturanların en fazla Keskin’den (%14,3) göç ederek Kırıkkale’ye yerleştiklerini görmekteyiz. Daha sonra Kırıkkale Merkez kökenli olduklarını belirtenlerin oranı %14,1’dir. Katılımcılar sırasıyla Kırşehir, Yozgat, Ankara ve Çankırı gibi illerden gelerek Kırıkkale’de ikamet ettiklerini belirtmektedirler. Kırıkkale’nin yerlisi çok azdır. Daha çok kendi ilçelerinden ve daha sonra da çevre illerden büyük göçler alarak Kırıkkale bugünkü nüfusuna ulaşmıştır. Katılımcıların kendilerini ilçe, kasaba, köylerinin adıyla nitelendirmeleri şehirleşmemelerinin göstergesi olarak düşünülebilir. (Bakınız: EK-1)

Tablo 12:

Oturduğunuz ev sizin mi, kiracı mısınız?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Ev sahibi	324	61,8	62,2
Kiracı	190	36,3	36,5
Diğer	7	1,3	1,3
Ara Toplam	521	99,4	100,0
Cevapsız	3	,6	
Toplam	524	100,0	

Elde ettiğimiz sonuçlara göre, araştırmamıza dahil olanlardan % 62,2’si ev sahibi, % 36,5’i kiracı durumundadır.

Tablo 13:

Aylık ortalama geliriniz ne kadardır?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
250 Milyondan az	39	7,4	8,8
250-500 Milyon	145	27,7	32,7
501 Milyon-1 Milyar	191	36,5	43,0
1-1,5 Milyar	45	8,6	10,1
1,5-2 Milyar	10	1,9	2,3
2 Milyar üzeri	14	2,7	3,2
Ara Toplam	444	84,7	100,0
Cevapsız	80	15,3	
Toplam	524	100,0	

Tablo 13’de araştırmamıza katılanlardan % 43’ünün aylık gelirinin 501 milyon-1 milyar, % 32,7’sinin 250-500 milyon, % 10,1’inin 1-1,5 milyar, % 8,8’inin 250 milyondan az, % 3,2’sinin 2 milyar üzeri, % 2,3’ünün de 1,5-2 milyar aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların %84,5’inin bir milyardan altıda gelirinin olması ekonomik olarak alt sınıfın daha yoğunlukta olduğunu göstermektedir. Katılımcıların toplam %53,8’inin açlık sınırında olduğu gzlmektedir. Ekonomik olarak yelpazenin en alt tabakasında yer almaktadırlar.

Tablo 14:

Kendinizi hangi sosyal tabakada görüyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Alt	122	23,3	23,5
Orta	355	67,7	68,4
Üst	42	8,0	8,1
Ara Toplam	519	99,0	100,0
Cevapsız	5	1,0	
Toplam	524	100,0	

Katılımcıların % 68,4’ kendini orta tabakada, % 23,5’i alt, %8,1’i de üst tabakada görmektedir. Katılımcıların %53,8’i ekonomik olarak alt tabakada olmalarına rağmen, sadece %23,5’i kendini alt tabakada olarak nitelendirmektedir. Bu da ekonomik olarak kendilerini yeterli gördüklerinin göstergesidir.

Tablo 15’de katılımcılardan % 49,7’si yani yaklaşık yarısı herhangi bir konuda başı sıkıştığında yardım istemek için aile fertlerine, % 21,6’sı arkadaş ve komşularına ve % 9,1’de akrabalarına başvurmaktadır. Diğer başvurulan yerler ise sırasıyla resmi makamlar, din adamları ve hemşehri dernekleridir.

Aile bağlarının kuvvetli olduğu, bundan dolayı siyasi katılımda da aile üyelerinden etkilenecekleri sonucu çıkmaktadır.

Tablo 15:

Herhangi bir konuda başınız sıkıştığında danışmak veya yardım istemek için en çok kime baş vurursunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Aile fertlerine	258	49,2	49,7
Arkadaş ve komşulara	112	21,4	21,6
Akrabalara	47	9,0	9,1
İlgili resmi makamlara	33	6,3	6,4
Yaşlılara	14	2,7	2,7
Din daamlarına	13	2,5	2,5
Hemşehri derneklerine	9	1,7	1,7
Diğer	33	6,3	6,4
Ara Toplam	519	99,0	100,0
Cevapsız	5	1,0	
Toplam	524	100,0	

Tablo 16:

Dostlarınızı seçerken en çok neye dikkat edersiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Ortak ilgilerimiz olmasına	237	45,2	46,0
Aynı dünya görüşünü paylaşmamıza	153	29,2	29,7
Akrabadan olmasına	27	5,2	5,2
Hemşehrim olmasına	24	4,6	4,7
Mesleğimden biri olmasına	19	3,6	3,7
Aynı siyasi görüşten olmasına	13	2,5	2,5
Diğer	42	8,0	8,2
Ara Toplam	515	98,3	100,0
Cevapsız	9	1,7	
Toplam	524	100,0	

Araştırmamızda bize yardımcı olanlar, dostlarını seçerken % 46'sı ortak ilgileri, % 29,7'si aynı dünya görüşünü, % 8,2'si diğer, % 5,2'si akraba olmasını, % 4,7'si hemşehri olmasını, % 3,7'si meslektaş olmasını, % 2,5'i de aynı siyasi görüşten olmasını göz önünde bulundurmaktadır.

Aynı siyasi görüşten olmanın dostluk açısından az önem taşıması, kemikleşmiş parti tutuculuğunun ortadan kalktığının göstergesidir.

Tablo 17:
Boş zamanlarınızı daha çok neyle değerlendiriyorsunuz?

	Sayı	Yüzde
Kitap, gazete ve dergi okurum	203	30,9
Lokal, çay evi, kahvehane vb. yerlere giderim	93	14,2
Sinema/teyatro	76	11,6
Sohbet toplantılarına katılım	75	11,4
Spor yaparım	62	9,4
Dernek vb. örgütlerdeki faaliyetlere katılım	30	4,6
Konser ve sergilere giderim	24	3,7
Siyaset ile ilgili toplantılara katılım	10	1,5
Diğer	84	12,8
Toplam	657	100

Tablo 17'de araştırmamıza katılanların % 11,6'sı boş zamanlarını sinema/teyatro ile, % 30,9'u okuyarak, % 14,2'si kahvehane türü yerlerde, % 1,5'i siyasi toplantılarda, % 4,6'sı derneklerde, % 3,7'si konser ve sergilerde, % 11,4'ü sohbet toplantılarında ve % 9,4'ü de spor yaparak değerlendirmektedir. Bu tabloda katılımcı sayısının fazla çıkmasının nedeni birden fazla işaretleme yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Kitap, gazete ve dergi diye anılsa da daha çok gazete okuma oranı yüksektir. Bunu Tablo 18 ve Tablo 19'daki verilerle karşılaştırdığımızda katılımcıların çoğunun mutlaka gazete okuduğu, gazete okurken de daha çok haberlere ve haber yorumlarına dikkat ettikleri gözükmektedir.

Tablo 18:
Gazete okur musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Okumam	36	6,9	6,9
Arasıra	278	53,1	53,4
Sürekli	207	39,5	39,7
Ara Toplam	521	99,4	100,0
Cevapsız	3	,6	
Toplam	524	100,0	

Tablo 18’de katılımcılardan % 53,4’ü ara sıra, % 39,7’si sürekli, % 6,9’u da hiç gazete okumamaktadır. Bu tablodan genel olarak gazete okuma oranının düşük olmadığını görmekteyiz.

Tablo 19:

Gazeteleri seçerken en çok neye dikkat edersiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Haber yorumlarına	205	39,1	40,6
Bol haber vermesine	144	27,5	28,5
Dünya görüşüme uygun olmasına	92	17,6	18,2
Bol resimli olmasına	27	5,2	5,3
Lotaryaya	4	,8	,8
Diğer	33	6,3	6,5
Ara Toplam	505	96,4	100,0
Cevapsız	19	3,6	
Toplam	524	100,0	

Tablo 19’da araştırmamıza katılardan % 40,6’sı gazete seçerken haber yorumlarına, % 28,5’i bol haber vermesine, % 18,2’si kendi dünya görüşüne, % 5,3’ü bol resimli olmasına % 0,8’i lotaryaya, % 6,5’i de gazetenin diğer özelliklerine dikkat etmektedir.

Tablo 20’de anketimize katılanlardan % 18’i TV kanallarından SHOW TV’yi, % 13,3’ü ATV’yi, % 12’si KANAL 7’yi tercih etmektedir. Kalan katılımcılar ise NTV, CNN TÜRK, KANAL D, TRT, STV, STAR, TV8 ve TGRT’yi farklı oranlarda tercih etmektedirler.

Kırıkkale’de tüm kanalların bulunmayışı izlenme oranlarında etkili olmasına rağmen, haber kanalları diğerlerine oranla daha az izlendiği görülmektedir.

Tablo 20:
Haberleri ve siyasi programları takip ettiğiniz TV kanalları nedir?

	Sayı	Yüzde
SHOW TV	150	18,0
ATV	111	13,3
Kanal 7	100	12,0
TRT	78	9,4
NTV	68	8,2
CNN TÜRK	57	6,8
Kanal D	57	6,8
STV	42	5,0
TGRT	36	4,3
STAR	25	3,0
TV 8	13	1,6
BRT	13	1,6
Diğer	84	10,1
Toplam	834	100

Tablo 21:
Aile üyeleri sizinle aynı partiye mi oy verir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	291	55,5	56,6
Hayır	97	18,5	18,9
Bilmiyorum	126	24,0	24,5
Ara Toplam	514	98,1	100,0
Cevapsız	10	1,9	
Toplam	524	100,0	

Tablo 21’de aile üyeleri sizinle aynı partiye mi oy veriyor? sorusuna katılımcıların % 56,6’sı evet, % 18,9’u hayır, % 24,5’i de bilmiyorum cevabını vermiştir. Buradan katılımcıların yarıdan fazlasının aile üyeleri ile aynı partiye oy verdiklerini görmekteyiz.

Tablo 22’de ailedeki bayanların hangi partiye oy vereceklerine kim karar verir? sorusuna katılımcıların % 81,1’i kendisi, % 15,3’ü aile reisi, % 3,6’sı da aile büyükleri karar verir demiştir. %18,9 oranında ailece oyların belirlendiği, bu da ailenin siyasi katılımında ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 22:

Ailedeki bayanların hangi partiye oy vereceklerine kim karar verir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kendisi	424	80,9	81,1
Aile reisi	80	15,3	15,3
Aile büyükleri	19	3,6	3,6
Ara Toplam	523	99,8	100,0
Cevapsız	1	,2	
Toplam	524	100,0	

Tablo 23:

Herhangi bir dini cemaat veya tarikata dahil misiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır	480	91,6	93,8
Evet	32	6,1	6,3
Ara Toplam	512	97,7	100,0
Cevapsız	12	2,3	
Toplam	524	100,0	

Araştırmamıza katılanların % 6,3'ü herhangi bir cemaat veya tarikata üye olduğunu, % 93,8 gibi büyük bir çoğunluğu ise bir cemaat veya tarikata üye olmadığını belirtmektedir.

Tablo 24:

Herhangi Bir Dini Cemaat Veya Tarikata Dahilseniz Bu Sizin Oy Verme Davranışınızı Etkiler mi?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	14	2,7	36,8
Hayır	24	4,6	63,2
Ara Toplam	38	7,3	100,0
Cevapsız	486	92,7	
Toplam	524	100,0	

Tablo 24'de araştırmamıza katılıp herhangi bir dini cemaat veya tarikata üye olanlardan % 36,8'inin bu üyeliği oy verme davranışını etkilemekte, % 63,2'inin ise etkilememektedir.

Tablo 25:

Hangi mezheptensiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hanefi	337	64,3	67,1
Sünni	118	22,5	23,5
Alevi	35	6,7	7,0
Şii	4	,8	,8
Şafi	4	,8	,8
Diğer	4	,8	,8
Ara Toplam	502	95,8	100,0
Cevapsız	22	4,2	
Toplam	524	100,0	

Araştırmamıza katılanların % 67,1'i Hanefi, % 23,5'i Sünni, % 7'si Alevi, % 0,8'i Şii, % 0,8'i Şafi mezhebinden, % 0,8'i ise diğer mezheplerden olduğunu belirtmektedir. Soruya verilen cevaplardan mezhep konusundaki bilgi ve bilinç düzeyi düşük olduğu gözükmemektedir.

Tablo 26:

Kendinizi hangi kimlikle tanımlarsınız?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Türkiye Cumhuriyeti	240	45,8	46,5
Türk/İslam	115	21,9	22,3
Müslüman	107	20,4	20,7
Türk	50	9,5	9,7
Kürt	2	,4	,4
Diğer	2	,4	,4
Ara Toplam	516	98,5	100,0
Cevapsız	8	1,5	
Toplam	524	100,0	

Tablo 26’da katılımcılar kendilerini şu kimliklerle tanımlamaktadırlar: % 46,5’i Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, %22,3’ü Türk/İslam, %20,7’si Müslüman, %9,7’si Türk ve %0,4 ü de Kürt olarak kendilerini tanımlamaktadırlar. Kimlik tanımlamasındaki farklılıklar homojen bir yapının %46,5 seviyelerinde gerçekleştiğini göstermektedir.

Tablo 27:

Herhangi bir derneğe üyemisiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır	429	81,9	83,5
Evet	85	16,2	16,5
Ara Toplam	514	98,1	100,0
Cevapsız	10	1,9	
Toplam	524	100,0	

Araştırmamıza katılan 524 kişiden % 16,5’i bir derneğe üye olduğunu, % 83,5’i ise herhangi bir derneğe üye olmadığını belirtmektedir. Siyasi katılımı %16,5 kadar örgütlü katılımcı olması örgütlenmede ne kadar zayıf kaldığının göstergesidir.

Tablo 28:

Herhangi bir derneğe üye iseniz bu derneğin amacı nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Fikri	20	3,8	23,0
Siyasi	17	3,2	19,5
Sportif	13	2,5	14,9
Ekonomik/ticari	11	2,1	12,6
Dini	7	1,3	8,0
Diğer	19	3,6	21,8
Ara Toplam	87	16,6	100,0
Cevapsız	437	83,4	
Toplam	524	100,0	

Tablo 28’de araştırmamıza katılanlardan herhangi bir derneğe üye olanlardan % 23’ü üye oldukları derneğin fikri, %19,5’i siyasi, % 14,9’u sportif, % 12,6’sı ekonomik/ticari, % 8’i dini, % 21,8’i ise diğer nedenler etrafında birleşildiğini beyan etmektedirler. Sportif ve ekonomik/ticari derneklere üye olunan miktarları da göz önüne alırsak siyasi katılım için ne kadar zayıf bir örgütlenmenin mevcudiyeti ortaya çıkmaktadır.

Tablo 29:

Herhangi bir siyasi partiye üye misiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır	452	86,3	87,4
Evet	65	12,4	12,6
Ara Toplam	517	98,7	100,0
Cevapsız	7	1,3	
Toplam	524	100,0	

Anketimize katılanların % 12,6’sı herhangi bir siyasi partiye üye olduğunu, % 87,4’ü ise herhangi bir siyasi partiye üye olmadığını belirtmektedir.

Tablo 30:

Herhangi bir siyasi partiye üye iseniz bu partinin adı nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
CHP	22	4,2	38,6
MHP	15	2,9	26,3
AKP	10	1,9	17,5
SP	4	,8	7,0
DSP	3	,6	5,3
GP	1	,2	1,8
SHP	1	,2	1,8
ANAP	1	,2	1,8
Ara Toplam	57	10,9	100,0
Cevapsız	467	89,1	
Toplam	524	100,0	

Tablo 30'da herhangi bir siyasi partiye üye olanlar partiler arasında şu şekilde dağılmaktadır: % 38,6'sı CHP, % 26,3'ü MHP, % 17,5'i AKP, % 7'si SP, % 5,3'ü DSP, % 1,8'i GP, % 1,8'i SHP, % 1,8'i ANAP şeklindedir. Katılımcıların %12,6'sı siyasi katılımında partilere üye olduklarını söylemektedirler. Bu oran da Kırıkkale'de genellikle oy verme olarak siyasi katılımın olduğunu göstermektedir. Siyasi partilere üye olma oranında CHP'nin daha önde olduğu görülmektedir.

Tablo 31:

Çevrenizde karşılaştığınız sorunların çözümü için belediye,valilik,vb yerlere müracaat eder misiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Çok önemli problemleri bildiririm	135	25,8	27,1
Mutlaka ilgili makamlara bildirir takip ederim	132	25,2	26,5
Grup halinde olursa katılırım	73	13,9	14,7
Tek başıma netice alabileceğime inanmam	66	12,6	13,3
Şahsımı ilgilendiren problemleri iletirim	42	8,0	8,4
Sorunu girişimlerimle çözemeyeceğime inanır,girişim. bulunmam	34	6,5	6,8
Diğer	16	3,1	3,2
Ara Toplam	498	95,0	100,0
Cevapsız	26	5,0	
Toplam	524	100,0	

Tablo 31'de katılımcılar karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak, %27.1'i çok önemli problemleri bildireceğini, %26.5'i sorunları bildirip takip edeceğini ve %8.4'ü kişisel problemlerini bildireceğini belirtirken; %14.7'si ancak grup halinde olursa katılacağını ve %6,8'i de çözüm olacağına inanmadığı için girişimde bulunmayacağını belirtmektedir.

Tablo 32'de katılımcılarımızdan herhangi bir siyasi parti, gençlik teşkilatı yada kadın kollarına üye olmayanlar bunun sebebini şu şekilde sıralamaktadırlar: % 46,9'u siyasetten hoşlanmadığım için, % 24,4'ü hiçbir partiye üye olmadan da bir şeyler yapılabileceği için, % 13'ü olumsuz sonuçlar doğurabileceği için, % 5,9'u hiçbir siyasi parti görüşümü yansıtmadığı için, % 3,6'sı eşim izin vermediği için, % 6,2'si de diğer nedenlerle demişlerdir. % 84,3 gibi bir katılımcının siyasetle örgütlü olarak ilgilenmemesi siyasi katılmayı pasif olarak karşıladıklarını, diğer soruların cevaplarıyla birleştirince siyasete güven duygularının azaldığını görmekteyiz.

Tablo 32:

Bir siyasi parti yada parti gençlik teşkilatı/kadınkolları üyeliğiniz yok ise bunun nedeni nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Siyasetten hoşlanmıyorum	198	37,8	46,9
Hiç bir partiye üye olmadan da işeyler yapılabilir	103	19,7	24,4
Doğurabileceği olumsuz sonuçlardan endişe duyuyorum	55	10,5	13,0
Hiçbir siyasi parti görüşlerimi yansıtmıyor	25	4,8	5,9
Eşim izin vermiyor	15	2,9	3,6
Diğer	26	5,0	6,2
Ara Toplam	422	80,5	100,0
Cevapsız	102	19,5	
Toplam	524	100,0	

Tablo 33:

Bir siyasi parti yada parti gençlik teşkilatı/kadınkolları üyeliğiniz var ise bunun nedeni nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Siyasal katılıma hak, özgür.bilinçli vatandaş olmak için	47	9,0	30,1
Üyesi olduğum partinin siyasi görüşlerini paylaşmak için	31	5,9	19,9
İş bulabilmek yada menfaat elde etmek için	27	5,2	17,3
Üyesi olduğum siyasi partinin lideri beğendiğim için	21	4,0	13,5
Siyasal alanda sesimi duyurmanın en kolay yolun bu olduğunu düşündüğüm için	14	2,7	9,0
Diğer	16	3,1	10,3
Ara Toplam	156	29,8	100,0
Cevapsız	368	70,2	
Toplam	524	100,0	

Tablo 33’de anketimize katılanlardan herhangi bir siyasi parti, gençlik teşkilatı yada kadın kollarına üye olanlar ise bunun sebeplerini şu şekilde sıralamaktadırlar: % 30,1’i siyasal katılıma hak, özgür bilinçli bir vatandaş olmak için, % 19,9’u üyesi olduğum partinin siyasi görüşlerini paylaşmak için, % 17,3’ü iş bulabilmek yada menfaat elde etmek için, %13,5’i üyesi olduğum siyasi partinin liderini beğendiğim için, % 9’u siyasal alanda sesimi duyurmanın en iyi yolunun bu olduğunu düşündüğüm için, % 10,3’ü ise diğer nedenlerle üye olduklarını belirtmişlerdir. İş bulabilme ve menfaat gereği ile partinin siyasi görüşünü paylaştığım cevaplarının sonuç olarak birbirine yakın olması ve beşte bir oranına yaklaşık olması dikkat çekicidir. Ülke sorunları sıralamasında işsizlik ve ekonomik durumun da öncelikli olarak görülmesi ekonomik durumun siyasi katılımında etkisini göstermektedir.

Tablo 34:

Ülke meseleleri ile ilgilenir misiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Mümkün olduğu kadar ilgilenirim	288	55,0	56,7
Yakından ilgilenirim	76	14,5	15,0
Mesleğimi ilgilendirdiği kadar ilgilenirim	50	9,5	9,8
Ülke meseleleri devlet adamlarını ilgilendirir	44	8,4	8,7
Ülke meseleleri politikacıları ilgilendirir	29	5,5	5,7
Diğer	21	4,0	4,1
Ara Toplam	508	96,9	100,0
Cevapsız	16	3,1	
Toplam	524	100,0	

Araştırmamızda yer alanların % 56,7’si ülke meseleleri ile mümkün olduğu kadar ilgilendiğini, % 15’i yakından ilgilendiğini, % 9,8’i mesleğini ilgilendirdiği kadar ilgilendiğini, % 8,7’si ülke meselelerinin devlet adamlarını ilgilendirdiğini, % 5,7’si ülke meselelerinin politikacıları ilgilendirdiğini belirtmektedirler. Katılımcıların %80 civarında ülke meseleleri ile ilgilenmesi siyasi katılıma ilgi duyduklarının bir göstergesi

olarak gözükmektedir. Ancak bu ilgiye rağmen, diğer tablolarda da görüleceği üzere bu ilgi siyasi katılıma büyük oranda oy verme davranışı olarak yansımaktadır.

Tablo 35:

Siyasi faaliyetlere ne oranda katılıyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Oy verme	478	91,2	94,5
Propaganda çalışmalarına katılma	8	1,5	1,6
Parti yöneticiliği	7	1,3	1,4
Mitinglere ve toplantılara katılma	5	1,0	1,0
Diğer	8	1,5	1,6
Ara Toplam	506	96,6	100,0
Cevapsız	18	3,4	
Toplam	524	100,0	

Tablo 35’de araştırmamıza katılanlardan % 94,5’i siyasi faaliyetlere oy verme şeklinde, % 1,6’sı propaganda yoluyla, % 1,4’ü parti yöneticiliği yoluyla, % 1’i mitinglerle ve % 1,6’sı da diğer şekillerde katıldıklarını bildirmişlerdir. Katılımcıların siyasi katılıma büyük çoğunlukla oy verme ile katıldıkları açıkça gözükmektedir.

Tablo 36:

Eşiniz siyasi faaliyetlere ne oranda katılıyor?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Oy verme	188	35,9	92,2
Mitinglere ve toplantılara katılma	11	2,1	5,4
Parti yöneticiliği	3	,6	1,5
Propaganda çalışmalarına katılma	1	,2	,5
Diğer	1	,2	,5
Ara Toplam	204	38,9	100,0
Cevapsız	320	61,1	
Toplam	524	100,0	

Tablo 36'ya katılımcıların %61,1'i cevap vermemiştir. Cevap verenler arasında eşiniz siyasi faaliyetlere ne oranda katılıyor sorusuna; % 92,2'si oy verme şeklinde, % 5,4'ü mitinglerle, % 1,5'i parti yöneticiliği yoluyla, % 1'i de propaganda ve diğer yollarla katılıyor cevabını vermiştir.

Tablo 37:

Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı ve mitinge gittiniz mi?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiç gitmedim	275	52,5	54,0
Bir kaç defa	144	27,5	28,3
Bir çok defa	90	17,2	17,7
Ara Toplam	509	97,1	100,0
Cevapsız	15	2,9	
Toplam	524	100,0	

Araştırmamızda yer alanlardan % 54'ü seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı veya mitinge hiç gitmediğini, % 28,3'ü birkaç defa gittiğini, % 17,7'si ise pek çok defa gittiğini vurgulamaktadır.

Tablo 38:

Eşiniz seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı ve mitinge gitti mi?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiç gitmedim	146	27,9	71,9
Bir kaç defa	35	6,7	17,2
Bir çok defa	22	4,2	10,8
Ara Toplam	203	38,7	100,0
Cevapsız	321	61,3	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılarımız, eşiniz seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı ve mitinge gitti mi sorusunu; % 71,9'u hiç gitmedi, % 17,2'si birkaç defa gitti, % 10,8'i

ise pek çok defa gitti şeklinde yanıtlamaktadır. Bu soruya %61,3 oranında katılımcı cevap vermemiştir.

Tablo 39:

**Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir Kişiye
Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin Konuştunuz
Veya Telkinde Bulundunuz mu?**

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiç	230	43,9	51,6
Bir kaç defa	81	15,5	18,2
Nadiren	76	14,5	17,0
Sık sık	59	11,3	13,2
Ara Toplam	446	85,1	100,0
Cevapsız	78	14,9	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılardan % 51,6'sı seçimler sırasında başkalarıyla, bir kişiye veya bir partiye oy vermeleri için hiç konuşmadığını, % 18,2'si birkaç defa konuştuğunu, % 17'si nadiren konuştuğunu, % 13,2'si de sık sık konuştuğunu beyan etmektedir.

Tablo 40:

**Eşiniz Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir
Kişiye Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin
Konuştu Veya Telkinde Bulundu mu?**

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiç	125	23,9	71,0
Bir kaç defa	21	4,0	11,9
Nadiren	13	2,5	7,4
Sık sık	17	3,2	9,7
Ara Toplam	176	33,6	100,0
Cevapsız	348	66,4	
Toplam	524	100,0	

Tablo 40'da katılımcılardan % 71'i eşinin seçimler sırasında başkalarıyla, bir kişi yada partiye oy vermeleri hakkında hiç konuşmadığını, % 11,9'u eşinin birkaç defa konuştuğunu, % 9,7'si sık sık konuştuğunu, % 7,4'e de nadiren konuştuğunu

belirtmiştir.

Tablo 41:

Seçimlerde herhangi bir siyasi parti yada aday için çalıştınız mı?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiç bir zaman	305	58,2	64,9
Sadece bir iki seçimde	64	12,2	13,6
Bazı seçimlerde	43	8,2	9,1
Bir çok seçimde	58	11,1	12,3
Ara Toplam	470	89,7	100,0
Cevapsız	54	10,3	
Toplam	524	100,0	

Anketimize katılanlardan % 64,9'u seçimlerde herhangi bir siyasi parti yada aday için hiçbir zaman çalışmadığını, % 13,6'sı bir iki seçimde çalıştığını, % 12,3'u birçok seçimde çalıştığını, % 9,1'i de bazı seçimlerde çalıştığını ifade etmektedir.

Tablo 42:

Eşiniz seçimlerde herhangi bir siyasi parti yada aday için çalıştı mı?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiç bir zaman	142	27,1	79,3
Sadece bir iki seçimde	15	2,9	8,4
Bazı seçimlerde	12	2,3	6,7
Bir çok seçimde	10	1,9	5,6
Ara Toplam	179	34,2	100,0
Cevapsız	345	65,8	
Toplam	524	100,0	

Tablo 42'de anketimize katılanların % 79,3'ü eşinin hiçbir zaman seçimlerde herhangi bir siyasi parti yada aday için çalışmadığını, % 8,4'ü eşinin bir iki seçimde çalıştığını, % 6,7'si bazı seçimlerde çalıştığını, % 5,6'sı ise pek çok seçimde çalıştığını belirtmektedir.

Tablo 43'de halkın siyasi kararlarını etkilemek amacıyla yapılan gösterileri katılımcılarımızın % 42,1'i izinli gösterileri onayladığını, % 22,8'i bu tür eylemlerle

sonuç alınamayacağını, % 18,1'i kesinlikle onaylamadığını, % 13,8'i insanların yanlış gördükleri her uygulamaya karşı çıkmaları gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Tablo 43:

Halkın siyasi kararlarını etkilemek amacıyla yaptığı gösterileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
İzinli gösterileri onaylıyorum	207	39,5	42,1
Bu tür eylemlerle sonuç alınabileceğini sanmıyorum	112	21,4	22,8
Karşıyım kesinlikle onaylamıyorum yasadışı buluyorum	89	17,0	18,1
İnsanlar yanlış gördükleri her uyg. iz al. karşı olmak.	68	13,0	13,8
Diğer	16	3,1	3,3
Ara Toplam	492	93,9	100,0
Cevapsız	32	6,1	
Toplam	524	100,0	

Tablo 44:

Şu anda elinizde bir yetki olsa Türkiye'de hangi uygulamayı değiştirmek yada kaldırmak isterdiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Türban yasağı	110	21,0	26,3
Ekonomi politikasını	90	17,2	21,5
Eğitim ve sağlık sistemi	63	12,0	15,0
İşkence ve insan hakları ihlali	34	6,5	8,1
AB ile ilişkiler	33	6,3	7,9
Seçim sistemi	28	5,3	6,7
Ordunun siyasetteki etkisini azaltmak	26	5,0	6,2
Dış politika	14	2,7	3,3
Parti kapatma	9	1,7	2,1
Diğer	12	2,3	2,9
Ara Toplam	419	80,0	100,0
Cevapsız	105	20,0	
Toplam	524	100,0	

Tablo 44’de anketimizde yer alanlar şu anda elinizde bir yetki olsa Türkiye’deki hangi uygulamayı değiştirirsiniz sorusuna, % 26,3’ü türban yasağını, % 21,5’i ekonomi politikasını, % 15’i eğitim ve sağlık sistemini, % 8,1’i insan hakları ihlallerini, % 7,9’u AB ile ilişkileri, % 6,7’si seçim sistemini, % 6,2’si ordunun siyasetteki rolünü, % 3,3’ü dış politikayı, % 2,1’i de parti kapatma durumlarını değiştiririm cevabını vermektedir. Tablo 58 ile karşılaştırıldığında tablo 46’da türbanın birinci sorun gözükmesine rağmen aslında sembolik olarak sorun olduğu daha büyük yoğunlukla ekonomik sorunlarının önemli olduğu katılımcılarla belirtilmiştir.

Tablo 45:

Sizce Kırıkkale'nin en önemli sorunu nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Su	207	39,5	42,2
İşsizlik	87	16,6	17,8
Altyapı	48	9,2	9,8
Yol	48	9,2	9,8
Kentleşme	24	4,6	4,9
Çevre	20	3,8	4,1
Kültür	15	2,9	3,1
Eğitim	14	2,7	2,9
Yönetim	12	2,3	2,4
Çok sorun var	12	2,3	2,4
Ulaşım	2	,4	,4
Hizmet	1	,2	,2
Ara Toplam	490	93,5	100,0
Cevapsız	34	6,5	
Toplam	524	100,0	

Tablo 45’de anketimizde yer alanlar Kırıkkale’nin en büyük sorununu % 42,2’si su, % 17,8’i işsizlik, % 9,8 altyapı, % 9,8’i yol olarak görmektedir. Diğer sorunlar ise; kentleşme, çevre, kültür, eğitim, yönetim, ulaşım ve hizmet şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 46:

Mevcut belediye hizmetlerinden memnun musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır	435	83,0	86,0
Evet	71	13,5	14,0
Ara Toplam	506	96,6	100,0
Cevapsız	18	3,4	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılarımızın % 86'sı mevcut belediye hizmetlerinden memnun olmadığını, % 14'ü ise memnun olduğunu belirtmektedir.

Tablo 47:

Mevcut belediye hizmetlerinden memnun değilseniz nedeni nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Yetersiz	147	28,1	43,2
Tembellik	54	10,3	15,9
Su	29	5,5	8,5
Menfaatçi	28	5,3	8,2
Alt yapı	21	4,0	6,2
Sahtekarlık	11	2,1	3,2
Dürüst değil	10	1,9	2,9
Vaatler yerine getirilmedi	9	1,7	2,6
Çevre	8	1,5	2,4
Halka karşı ilgisiz	8	1,5	2,4
Torpil	7	1,3	2,1
İşsizlik	5	1,0	1,5
Adaletsizlik	3	,6	,9
Ara Toplam	340	64,9	100,0
Cevapsız	184	35,1	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılarımızdan, belediye hizmetlerinden memnun olmayanlar bunun nedenini; % 43,2'si yetersizlik, % 15,9'u tembellik, % 8,5'i su, % 8,2'si menfaatçilik, %

6,2'si alt yapı yetersizliği, % 3,2'si dürüst davranmamak olarak sıralamaktadırlar. Diğer nedenler de vaatlerin yerine getirilmemesi, çevre, ilgisizlik, torpil, işsizlik ve adaletsizlik olarak gösterilmektedir.

Tablo 48:

Belediye seçimlerinde adayın sizinle aynı ilçe veya beldeden olması sizin oy vermenizi etkiler mi?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır	397	75,8	78,8
Evet	107	20,4	21,2
Ara Toplam	504	96,2	100,0
Cevapsız	20	3,8	
Toplam	524	100,0	

Tablo 48'de belediye seçimlerinde adayın sizinle aynı ilçe veya beldeden olması sizin oy vermenizi etkiler mi sorusuna katılımcılarımızın % 78,8'i hayır, % 21,2'si evet yanıtını vermiştir.

Tablo 49:

Belediye başkanı olacak kişide görmek istediğiniz birinci özellik nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Yüksek tahsil	285	54,4	56,8
Tecrübe	101	19,3	20,1
Siyasi görüş benzerliği	44	8,4	8,8
Çevre ile iyi ilişkiler	41	7,8	8,2
Zengin olması	6	1,1	1,2
Karizmatik kişilik	5	1,0	1,0
Cemeatsal otoriteyi temsil etme	5	1,0	1,0
Şöhret	2	,4	,4
Diğer	13	2,5	2,6
Ara Toplam	502	95,8	100,0
Cevapsız	22	4,2	
Toplam	524	100,0	

Tablo 49’da anketimizde bize yardımcı olanlar belediye başkanı olacak kişide görmek istedikleri özellikleri şu şekilde sıralamaktadırlar: % 56,8’si yüksek tahsil, % 20,1’i tecrübe, % 8,8’si siyasi görüş benzerliği, % 8,2’si çevre ile iyi ilişkiler, % 1,2’si zengin olması, % 1’i karizmatik olması, % 1’i cemaatsal otoriteyi temsil etmesi, % 0,4’ü şöhretli olması, % 2,6’sı da diğer özellikler olarak belirtmektedirler.

Tablo 50:

Belediye başkanı olacak kişide görmek istediğiniz ikinci özellik nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Tecrübe	229	43,7	57,8
Çevre ile iyi ilişkiler	54	10,3	13,6
Yüksek tahsil	49	9,4	12,4
Siyasi görüş benzerliği	31	5,9	7,8
Zengin olması	10	1,9	2,5
Karizmatik kişilik	10	1,9	2,5
Şöhret	7	1,3	1,8
Cemaatsal otoriteyi temsil etme	4	,8	1,0
Diğer	2	,4	,5
Ara Toplam	396	75,6	100,0
Cevapsız	128	24,4	
Toplam	524	100,0	

Anketimize katılanlar belediye başkanı olacak kişide görmek istedikleri ikinci özelliğin; % 57,8’si tecrübe, % 13,6’sı çevre ile iyi ilişkiler, % 12,4’ü yüksek tahsil, % 7,8’si siyasi görüş benzerliği, % 2,5’i zenginlik, % 2,5’i karizmatik kişilik, % 1,8’i şöhret, % 1’i de cemaatsal otoriteyi temsil etme olduğunu vurgulamışlardır.

Tablo 51’de katılımcılarımız belediye başkanı olacak kişide görmek istedikleri üçüncü özelliğin; % 39,9’u çevre ile iyi ilişkiler, % 30,4’ü siyasi görüş benzerliği, % 10,1’i tecrübe, % 6,3’ü yüksek tahsil, % 3,9’u karizmatik kişilik, % 3,3’ü cemaatsal otoriteyi temsil etme, % 2,4’ü şöhret, % 1,5’i zengin olmak, % 2,4’ü de diğer özellikler olduğunu belirtmektedirler.

Tablo 51:

Belediye başkanı olacak kişide görmek istediğiniz üçüncü özellik nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Çevre ile iyi ilişkiler	134	25,6	39,9
Siyasi görüş benzerliği	102	19,5	30,4
Tecrübe	34	6,5	10,1
Yüksek tahsil	21	4,0	6,3
Karizmatik kişilik	13	2,5	3,9
Cemeatsal otoriteyi temsil etme	11	2,1	3,3
Şöhret	8	1,5	2,4
Zengin olması	5	1,0	1,5
Diğer	8	1,5	2,4
Ara Toplam	336	64,1	100,0
Cevapsız	188	35,9	
Toplam	524	100,0	

Tablo 52:

Önceki Yerel Seçimde Hangi Partiye Oy Verdiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
MHP	135	25,8	32,8
CHP	75	14,3	18,2
FP	75	14,3	18,2
DYP	42	8,0	10,2
ANAP	34	6,5	8,3
DSP	12	2,3	2,9
BBP	9	1,7	2,2
GP	2	,4	,5
Oy kullanmadım	27	5,2	6,6
Toplam	411	78,4	100,0
Cevapsız	113	21,6	
Toplam	524	100,0	

Önceki yerel seçimlerde katılımcılarımızın % 32,8'i MHP'ye, % 18,2'si CHP'ye, % 18,2'si FP'ye, % 10,2'si DYP'ye, % 8,3'ü ANAP'a, % 2,9'u DSP'ye, % 2,2'si BBP'ye, % 0,5'i GP'ye oy verdiğini, % 6,6'sı ise oy kullanmadığını belirtmektedirler.

Tablo 53:

Yerel seçimlerde hangi partiye oy vermeyi düşünüyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
AKP	190	36,3	42,6
CHP	83	15,8	18,6
DYP	63	12,0	14,1
MHP	54	10,3	12,1
SP	9	1,7	2,0
DSP	7	1,3	1,6
BBP	5	1,0	1,1
SHP	4	,8	,9
ANAP	3	,6	,7
GP	3	,6	,7
Bağımsız	2	,4	,4
Kararsız	19	3,6	4,3
Hiçbiri	4	,8	,9
Ara Toplam	446	85,1	100,0
Cevapsız	78	14,9	
Toplam	524	100,0	

Tablo 53’de anketimize katılanlardan % 42,6’sı yerel seçimlerde AKP’ye, % 18,6’sı CHP’ye, % 14,1’i DYP’ye, % 12,1’i MHP’ye, % 4,3’ü kararsız, % 2’si SP’ye, % 1,6’sı DSP’ye, % 1,1’i BBP’ye, % 0,9’u SHP’ye, % 0,9’u hiçbirine, % 0,7’si ANAP’a, % 0,7’si GP’ye oy vermeyi düşündüğünü belirtmektedirler. MHP’n deki geçmiş yerel seçimlere göre olan oy düşüşü belediye hizmetlerindeki memnuniyetsizlikle açıklanabilir.

Tablo 54’de araştırmamıza katılanların % 76,7’si yerel seçimlerde başkan adayının tercihini etkileyeceğini, % 23,2’ü ise etkilemeyeceğini söylemektedir.

Tablo 54:

Yerel seçimlerde başkan adayı tercihinizi etkiler mi?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	336	64,1	76,7
Hayır	102	19,5	23,3
Ara Toplam	438	83,6	100,0
Cevapsız	86	16,4	
Toplam	524	100,0	

Tablo 55:

Arkadaşlarınızla ülke meselelerini tartışır mısınız?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Sık sık	142	27,1	27,4
Bazen	279	53,2	53,9
Çok az	62	11,8	12,0
Hiç	33	6,3	6,4
Diğer	2	,4	,4
Ara Toplam	518	98,9	100,0
Cevapsız	6	1,1	
Toplam	524	100,0	

Anketimize katılanların % 53,9'u arkadaşlarıyla ülke meselelerini bazen tartıştığını, % 27,4'ü sık sık tartıştığını, % 12'si çok az tartıştığını, % 6,4'ü de hiç tartışmadığını vurgulamaktadır.

Tablo 56'da araştırmamıza katılanlar ülkenin en önemli sorununu, % 74,6'sı işsizlik, % 6,8'i düşünce ve inanç özgürlüğü, % 5,4'ü eğitim, % 2,7'si çeteleşme olarak belirtmektedirler. Diğerleri ise, demokrasi ve insan hakları, sağlık, laiklik, enflasyon, terör ve diğer olarak sıralanmaktadır.

Tablo 56:

Sizce ülkenin en önemli sorunu nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
İşsizlik	305	58,2	74,6
Düşünce ve inanç özgürlüğü	28	5,3	6,8
Eğitim	22	4,2	5,4
Rüşvet, mafya ve çeteleşme	11	2,1	2,7
Demokrasi ve insan hakları	11	2,1	2,7
Sağlık	8	1,5	2,0
Laiklik	8	1,5	2,0
Enflasyon	5	1,0	1,2
Terör	5	1,0	1,2
Diğer	6	1,1	1,5
Ara Toplam	409	78,1	100,0
Cevapsız	115	21,9	
Toplam	524	100,0	

Tablo 57:

Şimdiye kadar kaç yerel seçimde oy kullandınız?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
5 ve yukarısı	136	26,0	31,6
4	56	10,7	13,0
3	79	15,1	18,4
2	78	14,9	18,1
1	81	15,5	18,8
Ara Toplam	430	82,1	100,0
Cevapsız	94	17,9	
Toplam	524	100,0	

Şimdiye kadar kaç yerel seçimde oy kullandınız sorusuna katılımcılarımızın % 31,6'sı beş ve yukarısı, % 18,8'i bir, % 18,4'ü üç, % 18,1'i iki, % 13'ü de dört yerel seçimde oy kullandım cevabını vermiştir.

Tablo 58:

Şimdiye kadar kaç genel seçimde oy kullandınız?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
5 ve yukarısı	104	19,8	33,1
4	43	8,2	13,7
3	60	11,5	19,1
2	50	9,5	15,9
1	57	10,9	18,2
Ara Toplam	314	59,9	100,0
Cevapsız	210	40,1	
Toplam	524	100,0	

Tablo 58’de şimdiye kadar kaç genel seçimde oy kullandınız sorusuna katılımcılarımızın % 33,1’i beş ve yukarısı, % 19,1’i üç, % 18,2’si bir, % 15,9’u iki, % 13,7’si de dört seçimde cevabını vermektedir.

Tablo 59:

Hep aynı siyasi partiye mi oy verdiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır	316	60,3	63,7
Evet	180	34,4	36,3
Ara Toplam	496	94,7	100,0
Cevapsız	28	5,3	
Toplam	524	100,0	

Araştırmamıza katılanların % 36,3’ü hep aynı siyasi partiye oy verdiğini, % 63,7’si ise hep aynı partiye oy vermediğini vurgulamaktadır.

Tablo 60’da katılımcılarımızın % 33,5’i eşinin hep aynı partiye oy verdiğini, % 66,5’i ise eşinin hep aynı partiye oy vermediğini belirtmektedir. Katılımcıların %60,1’i bu soruya yanıt vermemiştir.

Tablo 60:

Eşiniz hep aynı siyasi partiye mi oy verdi?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır	139	26,5	66,5
Evet	70	13,4	33,5
Ara Toplam	209	39,9	100,0
Cevapsız	315	60,1	
Toplam	524	100,0	

Tablo 61:

Hep aynı partiye oy vermediyseniz parti değiştirme sebebiniz nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kötü yönetim	39	7,4	18,1
Yenilik olsun ve başkalarını denemek için	38	7,3	17,7
Hizmetleri yeterli bulmadığım için	32	6,1	14,9
Değişen siyasi şartlar	24	4,6	11,2
Partiye olan güvensizlik	18	3,4	8,4
Adayları beğenmediğim için	16	3,1	7,4
Partinin vaadlerini yerine getirmemesi	16	3,1	7,4
Partinin dürüst davranmaması	10	1,9	4,7
Genel başkanın tutumu veya değişimi	8	1,5	3,7
Menfaatçilik veya yolsuzluk	7	1,3	3,3
İyi çalışmaması	5	1,0	2,3
Partinin taraf tutması	2	,4	,9
Ara Toplam	215	41,0	100,0
Cevapsız	309	59,0	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılarımızdan hep aynı partiye oy vermeyenler parti değiştirme nedenini; % 18,1'i kötü yönetim, % 17,7'si başkalarını denemek için, % 14,9'u hizmetleri yeterli bulmadığı için, % 11,2'si değişen siyasi şartlar olarak belirtmektedirler. Diğer nedenler

ise, partiye olan güvensizlik, adayları beğenmemek, partinin vaatlerini yerine getirmemesi, partinin dürüst davranmaması, genel başkanın tutumu, menfaatçilik ve yolsuzluk, partinin iyi çalışmaması ve partinin taraf tutması şeklinde sıralanmaktadır. Oy vermede %60'ların üzerinde katılımcı yönetimin faaliyetlerine göre oy verdiği partiyi değiştireceğini belirtmektedir.

Tablo 62:

Hep aynı partiye oy verdiyseniz bu partiyi tercih etme sebebiniz nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Ülke sorunlarını çözeceğine inanıyorum	100	19,1	44,2
İdeolojisi	37	7,1	16,4
Bizim aile bu partiyi destekler	27	5,2	11,9
Parti liderini seviyorum	25	4,8	11,1
Yakın akrabalarım bu partide	10	1,9	4,4
Dinime önem vermesi	9	1,7	4,0
Kadrosu	8	1,5	3,5
Partiye hemşehrilik duygularıyla bağlıyım	3	,6	1,3
Amblemi,bayrağı	2	,4	,9
Diğer	5	1,0	2,2
Ara Toplam	226	43,1	100,0
Cevapsız	298	56,9	
Toplam	524	100,0	

Hep aynı partiye oy verenler bunun nedenini; % 44,2'si sorunları çözeceğine inanıyorum, % 16,4'ü ideolojisinden dolayı, % 11,9'u ailem bu partiyi desteklediği için olarak belirtmişlerdir. Diğer nedenler ise, parti liderini seviyorum, yakın akrabalarım bu partide, dinime önem veriyor, kadrosu iyi, partiye hemşehrilik duygularıyla bağlıyım, amblemi ve bayrağından dolayı şeklinde sıralanmaktadır. Katılımcıların parti değiştirmeyenlerin sadece yarısı sorunları çözeceğine inandığı için partisini değiştirmedini diğer yarısına yakını ideolojik veya bağımlılıkla parti değiştirmedini ifade etmektedirler.

Tablo 63'de katılımcılarımızın % 35,3'ünün oy verme davranışını etkileyen birinci etmen sosyo-ekonomik ilerleme programı, % 15,6'sının parti adayları, % 14'ünün

ideolojileri, % 12,9'unun da parti propagandasıdır. Diğer etmenler de; din, şahsiyet, aile, kadın parti adayı, erkek parti adayı şeklinde değişmektedir. Diğer sorularda alınan cevaplarla beraber ekonomik sorunlar birinci sıraya oturmuştur. Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durumun, etkili olduğunu düşündürmektedir.

Tablo 63:

Oy verme davranışınızı etkileyen birinci etmen nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Sosyo-ekonomik ilerleme programı	172	32,8	35,3
Parti adayları	76	14,5	15,6
İdeoloji	68	13,0	14,0
Parti propagandası	63	12,0	12,9
Din	62	11,8	12,7
Şahsiyet	31	5,9	6,4
Aile	9	1,7	1,8
Kadın parti adayı	2	,4	,4
Erkek parti adayı	1	,2	,2
Diğer	3	,6	,6
Ara Toplam	487	92,9	100,0
Cevapsız	37	7,1	
Toplam	524	100,0	

Tablo 64:

Oy verme davranışınızı etkileyen ikinci etmen nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Parti adayları	100	19,1	30,3
Sosyo-ekonomik ilerleme programı	87	16,6	26,4
İdeoloji	35	6,7	10,6
Şahsiyet	33	6,3	10,0
Parti propagandası	25	4,8	7,6
Din	24	4,6	7,3
Aile	18	3,4	5,5
Kadın parti adayı	6	1,1	1,8
Erkek parti adayı	2	,4	,6
Ara Toplam	330	63,0	100,0
Cevapsız	194	37,0	
Toplam	524	100,0	

Tablo 64’de katılımcılarımızın oy verme davranışını etkileyen ikinci etmen ise, % 30,3 ile parti adayları, % 26,4 ile sosyo-ekonomik programlar, % 10,6 ile ideolojidir. Diğer etmenler ise; şahsiyet, parti propagandası, din, aile, kadın parti adayları ve erkek parti adayları şeklindedir.

Tablo 65:

Oy verme davranışınızı etkileyen üçüncü etmen nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Parti adayları	59	11,3	24,6
Şahsiyet	43	8,2	17,9
Parti propagandası	36	6,9	15,0
Sosyo-ekonomik ilerleme programı	31	5,9	12,9
İdeoloji	29	5,5	12,1
Aile	14	2,7	5,8
Erkek parti adayı	11	2,1	4,6
Din	10	1,9	4,2
Kadın parti adayı	5	1,0	2,1
Diğer	2	,4	,8
Ara Toplam	240	45,8	100,0
Cevapsız	284	54,2	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılarımızın oy verme davranışını etkileyen üçüncü etmen ise, % 24,6 ile parti adayları, % 17,9 ile şahsiyet, % 15 ile parti propagandası, % 12,9 ile sosyo-ekonomik ilerleme programı gelmektedir. Diğer nedenler ise, ideoloji, aile, erkek parti adayı, din ve kadın parti adayı şeklinde sıralanmaktadır. Parti adayının durumu ekonomik ve sosyal sorunlardan sonra yerini almaktadır.

Tablo 66’da seçimlerde, beğendiği aday desteklemediği bir partiden aday olduğunda katılımcılarımızın % 39’u adaya oy vereceğini, % 33,4’ü projesine göre oy vereceğini, % 23,7’si ise adaya oy vermeyeceğini belirtmektedir.

Tablo 66:

Seçimlerde beğendiğiniz bir aday desteklemediğiniz bir partiden aday olsa tercihiniz ne olurdu?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Adaya oy verirdim	196	37,4	39,0
Projesine göre oy verirdim	168	32,1	33,4
Adaya oy vermezdim	119	22,7	23,7
Diğer	20	3,8	4,0
Ara Toplam	503	96,0	100,0
Cevapsız	21	4,0	
Toplam	524	100,0	

Tablo 67:

Hanenizde siyasi parti tercihi farklı olan var mı?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır	313	59,7	62,4
Evet	189	36,1	37,6
Ara Toplam	502	95,8	100,0
Cevapsız	22	4,2	
Toplam	524	100,0	

Araştırmamızda bize yardımcı olanlar hanenizde siyasi parti tercihi farklı olan var mı sorusuna, % 37,6'sı evet, % 62,4'ü hayır yanıtını vermektedir.

Tablo 68:

Siyasi parti veya aday tercihinizde eşinizin fikrini alır mısınız?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	261	49,8	58,8
Hayır	183	34,9	41,2
Ara Toplam	444	84,7	100,0
Cevapsız	80	15,3	
Toplam	524	100,0	

Tablo 68’de katılımcılarımızdan % 58,8’i siyasi parti ya da aday tercihinde eşinin fikrini aldığı, % 41,2’si ise eşinin fikrini almadığını açıklamıştır. 67 ve 68. tablolardan anlaşılacağı üzere aile içinde yarı yarıya oy verme katılımı bir görüşle yapılmaktadır.

Tablo 69:

Sizce Türkiye’deki siyasi partiler bütün isteklerinizi karşılayabilecek özelliklere sahip midir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır	187	35,7	36,5
Kısmen	287	54,8	55,9
Evet	39	7,4	7,6
Ara Toplam	513	97,9	100,0
Cevapsız	11	2,1	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılarımızın % 7,6’sı Türkiye’deki siyasi partilerin bütün istekleri karşılayabilecek nitelikte olduğunu, % 36,5’i bütün istekleri karşılayabilecek nitelikte olmadığını, % 55,9’u ise kısmen karşılayabilecek nitelikte olduğunu belirtmektedir. AKP oylarının yüksek olmasına rağmen katılımcıların ancak %7,6’sı isteklerinin karşılanabileceğine inanmaktadır.

Tablo 70:

Türkiye’deki siyasi partiler bütün isteklerinizi karşılayabilecek özelliklere sahip değilse nedeni nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Menfaatçilik	27	5,2	24,3
Yeteneksiz/Vasıfsız	22	4,2	19,8
Yetersiz icraat	18	3,4	16,2
Boş vaatler	13	2,5	11,7
Hepsi aynı	12	2,3	10,8
Diğer nedenler	19	3,6	17,1
Ara Toplam	111	21,2	100,0
Cevapsız	413	78,8	
Toplam	524	100,0	

Tablo 70’de katılımcılar Türkiye’deki siyasi partilerin bütün istekleri karşılayabilecek nitelikte olmamasının nedenlerini; % 24,3 ile menfaatçilik, % 19,8 ile yeteneksizlik, % 16,2 ile yetersiz icraat, % 11,7 ile boş vaatler, % 10,8 ile hepsinin aynı olması ve % 17,1 ile diğer nedenler olarak sıralamaktadırlar. Katılımcıların çoğu bu soruyu cevaplamamışlardır.

Tablo 71:

Siyasi haber ve faaliyetleri birinci olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Televizyon	366	69,8	70,8
Arkadaşlar	69	13,2	13,3
Gazete ve dergi	36	6,9	7,0
Miting ve toplantılar	21	4,0	4,1
Afiş ve panolar	9	1,7	1,7
Radyo	6	1,1	1,2
İnternet	5	1,0	1,0
Diğer	5	1,0	1,0
Ara Toplam	517	98,7	100,0
Cevapsız	7	1,3	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılarımız siyasi haber ve faaliyetleri birinci kaynak olarak % 70,8’i televizyondan, % 13,3’ü arkadaşlarından, % 7’si gazete ve dergilerden takip ettiğini ifade etmiştir. Diğer kaynaklar ise miting ve toplantılar, afiş ve panolar, radyo ve internet şeklindedir. Kitle iletişim araçlarından televizyonun daha çok takip edildiği gözükmektedir.

Tablo 72’de katılımcılarımız siyasi haber ve faaliyetleri ikinci kaynak olarak sırasıyla; % 48,2 ile gazete ve dergiler, % 19,7 ile televizyon, % 15,2 ile radyo, arkadaşlar, afiş ve panolar, internet ve miting ve toplantılar olarak vurgulamışlardır.

Tablo 74:

Bir siyasi parti liderinde aradığınız birinci önemli nitelik nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Halka karşı dürüst olmak	154	29,4	31,2
Gençlik ve dinamiklik	97	18,5	19,7
Ekonomik ve sosyal sorunları çözebilme başarısı	77	14,7	15,6
Etkili siyaset yapabilme	66	12,6	13,4
Demokrat olma	34	6,5	6,9
Dindar olma	24	4,6	4,9
Güzel konuşma yeteneği	23	4,4	4,7
Yaşlılık ve deneyimli olmak	15	2,9	3,0
Eşinin ve ailesinin tutum ve davranış	1	,2	,2
Diğer	2	,4	,4
Ara Toplam	493	94,1	100,0
Cevapsız	31	5,9	
Toplam	524	100,0	

Tablo 74’da anketimize katılanlar bir siyasi parti liderinde aradıkları birinci önemli özelliği; % 31,2 ile halka karşı dürüst olmak, % 19,7 ile genç ve dinamik olmak, % 15,6 ile sorunları çözebilme, % 13,4 ile etkili siyaset yapabilme olarak belirtmişlerdir. Diğer özellikleri ise, demokrat olma, dindar olma, güzel konuşabilme, yaşlı ve deneyimli olma şeklinde sıralamaktadırlar.

Tablo 75’ de katılımcılardan bir siyasi parti liderinde aradığımız ikinci nitelik nedir sorusuna %33,5 oranla halka karşı dürüst olması, %23,8 oranla ekonomik ve sosyal sorunları çözebilmesi, %17,1 oranla da etkili siyaset yapabilmesi şeklinde cevaplamışlardır. Daha sonra sırasıyla demokrat olması, güzel konuşması, dindar olması, deneyimli olması, genç ve dinamik olması gibi özellikler sıralanmaktadır.

Tablo 72:

Siyasi haber ve faaliyetleri ikinci olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Gazete ve dergi	191	36,5	48,2
Televizyon	78	14,9	19,7
Radyo	60	11,5	15,2
Arkadaşlar	40	7,6	10,1
Afiş ve panolar	13	2,5	3,3
İnternet	8	1,5	2,0
Miting ve toplantılar	5	1,0	1,3
Diğer	1	,2	,3
Ara Toplam	396	75,6	100,0
Cevapsız	128	24,4	
Toplam	524	100,0	

Tablo 73:

Siyasi haber ve faaliyetleri üçüncü olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Gazete ve dergi	117	22,3	38,9
Radyo	50	9,5	16,6
Arkadaşlar	42	8,0	14,0
Miting ve toplantılar	36	6,9	12,0
Afiş ve panolar	26	5,0	8,6
İnternet	16	3,1	5,3
Televizyon	13	2,5	4,3
Diğer	1	,2	,3
Ara Toplam	301	57,4	100,0
Cevapsız	223	42,6	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılar siyasi haber ve faaliyetleri takip etmede üçüncü kaynak olarak sırasıyla; gazete ve dergi, radyo, arkadaşlar, miting ve toplantılar, afiş ve panolar, internet ve televizyon olarak sıralamaktadırlar.

Tablo 75:

Bir siyasi parti liderinde aradığımız ikinci önemli nitelik nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Halka karşı dürüst olmak	131	25,0	33,5
Ekonomik ve sosyal sorunları çözebilme başarısı	93	17,7	23,8
Etkili siyaset yapabilme	67	12,8	17,1
Demokrat olma	32	6,1	8,2
Güzel konuşma yeteneği	25	4,8	6,4
Dindar olma	17	3,2	4,3
Yaşlılık ve deneyimli olmak	12	2,3	3,1
Gençlik ve dinamiklik	10	1,9	2,6
Eşinin ve ailesinin tutum ve davranışları	2	,4	,5
Estetik güzellik	1	,2	,3
Diğer	1	,2	,3
Ara Toplam	391	74,6	100,0
Cevapsız	133	25,4	
Toplam	524	100,0	

Tablo 76:

Bir siyasi parti liderinde aradığımız üçüncü önemli nitelik nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Ekonomik ve sosyal sorunları çözebilme başarısı	110	21,0	32,8
Halka karşı dürüst olmak	72	13,7	21,5
Etkili siyaset yapabilme	43	8,2	12,8
Demokrat olma	42	8,0	12,5
Dindar olma	24	4,6	7,2
Gençlik ve dinamiklik	21	4,0	6,3
Güzel konuşma yeteneği	10	1,9	3,0
Yaşlılık ve deneyimli olmak	6	1,1	1,8
Eşinin ve ailesinin tutum ve davranışları	4	,8	1,2
Estetik güzellik	2	,4	,6
Diğer	1	,2	,3
Ara Toplam	335	63,9	100,0
Cevapsız	189	36,1	
Toplam	524	100,0	

Tablo 76’da katılımcılardan bir siyasi parti liderinde aradığınız üçüncü özellik nedir sorusuna %32,8 oranla ekonomik ve sosyal sorunları çözebilmesi, %21,5 oranla halka karşı dürüst olması, %12,8 oranla da etkili siyaset yapabilmesi şeklinde cevaplamışlardır. Daha sonra sırasıyla demokrat olması, dindar olması, genç ve dinamik olması, güzel konuşması, gibi özellikler sıralanmaktadır.

Tablo 77:

Siyasi parti liderinin uzun süre görevde kalmaları konusunda ne düşünüyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Olumsuz	328	62,6	63,8
Olumlu	186	35,5	36,2
Ara Toplam	514	98,1	100,0
Cevapsız	10	1,9	
Toplam	524	100,0	

Siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmalarını katılımcılarımızın % 36,2’si onaylamakta, % 63,8’i ise onaylamamaktadır. Tablo 78 ve 79’a göre istikrar ve tecrübe kazandırması dolayısıyla siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmalarını her üç kişiden birisi istemektedir.

Tablo 78:

Siyasi Parti Liderlerinin Uzun Süre Görevde Kalmaları Konusunda Olumlu Düşünüyorsanız Nedeni Nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Ülkeye istikrar	81	15,5	45,8
Tecrübe kazandırır	67	12,8	37,9
Partiye istikrar	16	3,1	9,0
Diğer	13	2,5	7,3
Ara Toplam	177	33,8	100,0
Cevapsız	347	66,2	
Toplam	524	100,0	

Tablo 78’de katılımcılardan siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmasını onaylayanlardan % 45,8’i bu durumun ülkeye istikrar kazandıracığını, % 37,9’u kişiye tecrübe kazandıracığını, % 9’u ise partiye istikrar kazandıracığını düşünmektedir.

Tablo 79:

**Siyasi Parti Liderlerinin Uzun Süre Görevde Kalmaları
Konusunda Olumsuz Düşünüyorsanız Nedeni Nedir?**

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Gençlerin siyasi geleceğini engeller	180	34,4	60,6
Demokrasinin gelişimini engeller	66	12,6	22,2
Partiye ilgi azalır	32	6,1	10,8
Diğer	19	3,6	6,4
Ara Toplam	297	56,7	100,0
Cevapsız	227	43,3	
Toplam	524	100,0	

Siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmalarını onaylamayan katılımcılarımızdan % 60,6’sı bu durumun gençlerin siyasi geleceğini engelleyeceğini, % 22,2’si demokrasinin gelişimini engelleyeceğini, % 10,8’i ise partiye olan ilginin azalacağını savunmaktadır.

Tablo 80:

**Sizce her düşüncenin mecliste temsil edilmesi
gerekir mi?**

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kısmen	220	42,0	43,7
Evet	204	38,9	40,5
Hayır	80	15,3	15,9
Ara Toplam	504	96,2	100,0
Cevapsız	20	3,8	
Toplam	524	100,0	

Tablo 80’de araştırmamızda bize yardımcı olanlardan % 40,5’i her dūřüncenin mecliste temsil edilmesi gerektiğini, % 15,9’u temsil edilmemesi gerektiğini, % 43,7’si ise kısmen temsil edilmesi gerektiğini dūřünmektedirler. %15 kadar bir kısım demokratik bakamamakta, hatta kısmen diye cevap verenleri de dahil edersek bu toplam %59’ları bulmaktadır. Katılımcıların yarısının kendi dūřüncesine göre farklılık gösteren dūřüncelerin mecliste temsil edilmesine rızası yoktur.

Tablo 81:

Her dūřüncenin mecliste temsil edilmesi gerektiđine inanıyorsanız nedeni nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Demokrasi gereği	69	13,2	48,6
Dūřünce özgürlüğü için	20	3,8	14,1
Çoğulculuk gereği	18	3,4	12,7
Ülke geleceği için	17	3,2	12,0
Dūřünceye saygı geređi	11	2,1	7,7
Diğer nedenler	7	1,3	4,9
Ara Toplam	142	27,1	100,0
Cevapsız	382	72,9	
Toplam	524	100,0	

Her dūřüncenin mecliste temsil edilmesi gerektiđine inanan katılımcılarımızdan % 48,6’sı bunun demokrasi geređi olduđunu, % 14,1’i dūřünce özgürlüğü olduđunu, % 12,7’si çođulculuğun geređi olduđunu, % 12’si ülke geleceđi için gerekli olduđunu belirtmektedirler.

Tablo 82’de her dūřüncenin mecliste temsil edilmesi gerekmediğine inananlar bunun gerekçesini; % 34,1’i ülke çıkarları için, % 29,5’i bölücülük tehlikesi olduğundan, % 18,2’si ise gerekli ve şart değil şeklinde açıklamaktadırlar.

Tablo 82:

Her düşüncenin mecliste temsil edilmesi gerektiğine inanmıyorsanız nedeni nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Ülke çıkarları için	15	2,9	34,1
Bölücülük tehlikesi	13	2,5	29,5
Gerekli ve şart değil	8	1,5	18,2
Diğer nedenler	8	1,5	18,2
Ara Toplam	44	8,4	100,0
Cevapsız	480	91,6	
Toplam	524	100,0	

Tablo 83:

Oy vermediğiniz siyasi partilerin de size uygun ve doğru görüşleri var mıdır?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	350	66,8	70,7
Hayır	145	27,7	29,3
Ara Toplam	495	94,5	100,0
Cevapsız	29	5,5	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılarımızın % 70,7'si oy vermediği siyasi partilerin de kendilerine uygun ve doğru görüşleri olabileceğini, % 29,3'ü ise oy vermediği partilerin kendilerine uygun ve doğru görüşleri olmadığını belirtmektedirler. Katılımcıların üçte biri diğer partilerin doğru görüşleri olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 84'de anketimize katılanlar sizce politikacılık nasıl bir meslek sorusuna; % 22,4'ü değerli, % 16,7'si çok değerli, % 9,1'i değersiz, % 46,8'i ise meslek olarak görülmemelidir şeklinde yanıtlamışlardır.

Tablo 84:

Sizce politikacılık nasıl bir meslek?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Meslek olmamalıdır	236	45,0	46,8
Çok değerli	84	16,0	16,7
Değerli	113	21,6	22,4
Değersiz	46	8,8	9,1
Diğer	25	4,8	5,0
Ara Toplam	504	96,2	100,0
Cevapsız	20	3,8	
Toplam	524	100,0	

Tablo 85:

İktidar muhalefet ilişkilerinde en çok neyi arzu edersiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Uyum ve uzlaşma olmalı	128	24,4	32,3
Birlik ve beraberlik olmalı	78	14,9	19,7
Hoşgörü ve barış olmalı	37	7,1	9,3
Saygı olmalı	32	6,1	8,1
Dürüstlük ve samimiyet olmalı	30	5,7	7,6
Dayanışma ve yardımlaşma olmalı	19	3,6	4,8
Yapıcı ve tutarlı olmalı	19	3,6	4,8
Ülke çıkarları ön planda olmalı	17	3,2	4,3
Diyalog olmalı	15	2,9	3,8
Diğer nedenler	21	4,0	5,3
Ara Toplam	396	75,6	100,0
Cevapsız	128	24,4	
Toplam	524	100,0	

Anketimize katılanlar, iktidar muhalefet ilişkilerinde en çok neyi arzu edersiniz sorusuna; % 32,3 ile uyum ve uzlaşma olmalı, % 19,7 ile birlik ve beraberlik olmalı, % 9,3 ile hoşgörü ve barış olmalı demektedirler. Diğerleri ise saygı olmalı, dürüstlük ve

samimiyet olmalı, dayanışma ve yardımlaşma olmalı, yapıcı ve tutarlı olmalı, ülke çıkarları ön planda olmalı ve diyalog olmalı şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 86:

Günümüz Türkiye'sinde siyasetçilerde görmek istediğiniz en önemli özellik nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Dürüst/Doğru	236	45,0	52,9
Uyumlu/Uzlaşmacı	90	17,2	20,2
Ülkesini düşünen	18	3,4	4,0
Çalışkan	13	2,5	2,9
Halkla iç içe	13	2,5	2,9
Tecrübeli	12	2,3	2,7
Güvenilir	11	2,1	2,5
İstikrarlı	10	1,9	2,2
Menfaatçi olmayan	10	1,9	2,2
İcraatçı/vaadlerini yerine getiren	10	1,9	2,2
Ahlak/Dindar	7	1,3	1,6
Demokrat/İlerici	6	1,1	1,3
Diğer	10	1,9	2,2
Ara Toplam	446	85,1	100,0
Cevapsız	78	14,9	
Toplam	524	100,0	

Tablo 86'da anketimize katılanlar günümüz Türkiye'sinde siyasetçilerde görmek istedikleri özellikleri şu şekilde sıralamaktadırlar: % 52,9'u dürüstlük, % 20,2'si uzlaşmacılık, % 4'ü ülkesini düşünmek olarak belirtmektedirler. Diğer özellikler ise; çalışkanlık, halkla iç içe olmak, tecrübe, güvenilirlik, istikrar, menfaatçi olmayan, icraatçı, dindar, demokrat olarak sıralamaktadırlar.

Tablo 87'de katılımcıları mevcut siyasi partilerden hangisi sizin sorunlarınıza öncelik verir sorusuna; % 41,3'ü AKP, % 23,4'ü hiçbiri % 19,9'u CHP yanıtını vermiştir. Diğer partiler; MHP, DYP, DSP, SHP, ANAP,BBP, GP, SP şeklindedir.

Seçimde oy kullanacakları partilerle karşılaştırmak için sorulan bu soruya verilen cevaplar küçük sapmalarla doğrular niteliktedir.

Tablo 87:

Mevcut siyasi partilerden hangisi sizin sorunlarınıza öncelik vermektedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
AKP	129	24,6	41,3
CHP	62	11,8	19,9
MHP	25	4,8	8,0
DYP	10	1,9	3,2
DSP	5	1,0	1,6
SHP	2	,4	,6
ANAP	2	,4	,6
BBP	2	,4	,6
GP	1	,2	,3
SP	1	,2	,3
Hiçbiri	73	13,9	23,4
Ara Toplam	312	59,5	100,0
Cevapsız	212	40,5	
Toplam	524	100,0	

Tablo 88:

Siyasetçilerin kendi menfaatlerini ön plana çıkardığı veya ona göre hareket ettiğine inanıyor musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	220	42,0	42,9
Kısmen	224	42,7	43,7
Hayır	69	13,2	13,5
Ara Toplam	513	97,9	100,0
Cevapsız	11	2,1	
Toplam	524	100,0	

Tablo 88’de anketimizde yer alanların % 42,9’u siyasetçilerin kendi menfaatlerini ön plana çıkardıklarını, % 43,7’si kısmen çıkardığını, % 13,5’i ise siyasetçilerin

menfaatlerini ön plana çıkarmadıklarını savunmaktadırlar. %13,5 katılımcı, siyasetçilerin menfaatlerini ön planda tutmadığına inanmaktadır.

Tablo 89:

Sizce siyasette en önemli amaç nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Yönetimde halkın beklentilerini karşılamak	221	42,2	47,3
Doğrudan ülke ihtiyaçlarına yönelme	137	26,1	29,3
Huzur ve düzeni sağlamak	72	13,7	15,4
Düşünce özgürlüğü	29	5,5	6,2
Diğer	8	1,5	1,7
Ara Toplam	467	89,1	100,0
Cevapsız	57	10,9	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılar siyasetteki en önemli amacın % 47,3 ile yönetimde halkın beklentilerini karşılamak, % 29,3 ile doğrudan ülke ihtiyaçlarına yönelmek, % 15,4 ile huzur ve düzeni sağlamak ve % 6,2 ile düşünce özgürlüğünü sağlamak olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 90:

Genel seçimlerde oy verirken adayları mı, partiyi mi göz önüne alırsınız?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Partiyi	334	63,7	65,9
Adayları	171	32,6	33,7
Her ikisini de	2	,4	,4
Ara Toplam	507	96,8	100,0
Cevapsız	17	3,2	
Toplam	524	100,0	

Anketimize katılanlardan % 65,9'u genel seçimlerde oy verirken partiyi, % 33,7'si adayları, % 0,4'ü de her ikisini dikkate aldığını belirtmektedir.

Tablo 91:

**Yerel seçimlerde oy verirken adayları mı,
partiyi mi göz önüne alırsınız?**

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Adayları	335	63,9	68,1
Partiyi	156	29,8	31,7
Her ikisini de	1	,2	,2
Ara Toplam	492	93,9	100,0
Cevapsız	32	6,1	
Toplam	524	100,0	

Anketimize katılanların % 68,1'i yerel seçimlerde oy verirken adayları, % 31,7'si partiyi, % 0,2'si de her ikisini de dikkate aldığını ifade etmektedir.

Tablo 92:

Kendinizi siyasi düşünce olarak nasıl tanımlıyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Muhafazakar	110	21,0	23,0
Milliyetçi	106	20,2	22,1
Demokrat	101	19,3	21,1
Sosyal demokrat	63	12,0	13,2
İslamcı	34	6,5	7,1
Ülkücü	27	5,2	5,6
Liberal	8	1,5	1,7
Komünist	7	1,3	1,5
Sosyalist	5	1,0	1,0
Diğer	18	3,4	3,8
Ara Toplam	479	91,4	100,0
Cevapsız	45	8,6	
Toplam	524	100,0	

Tablo 92'de katılanların % 23'ü siyasi düşünce olarak kendisini muhafazakar, % 22,1'i milliyetçi, % 21,1'i demokrat, % 13,2'si sosyal demokrat, % 7,1'i İslamcı ve % 5,6'sı da ülkücü olarak tanımlamaktadırlar.

Tablo 93:

Sizce demokrat bir kişi nasıl tanımlanır?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Toplumun çıkarlarını gözeten her partiye oy veren kişidir	375	71,6	78,1
Parti programlarını öğrenerek çıkarına uygun oy veren kişidir	51	9,7	10,6
Sempati duyduğu partiyi her şartta destekleyen kişidir	39	7,4	8,1
Diğer	15	2,9	3,1
Ara Toplam	480	91,6	100,0
Cevapsız	44	8,4	
Toplam	524	100,0	

Katılanların % 78,1'i demokrat bir kişiyi, toplumun çıkarlarını gözeten her partiye oy veren kişi, % 10,6'sı parti programlarını öğrenerek çıkarına uygun oy veren kişi, % 8,1'i de sempati duyduğu partiyi her şartta destekleyen kişi olarak tanımlamaktadırlar.

Tablo 94:

Oy verdiğiniz partinin hangi konulara daha fazla öncelik vermesini istersiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Ekonomik sorunları çözmeye	220	42,0	49,5
Milli ve manevi değerlerimize sahip çıkmalı	89	17,0	20,0
Laiklik ilkesine sahip çıkmalı	49	9,4	11,0
Yolsuzlukları önlemeli	48	9,2	10,8
Hak ve çıkarlarımızı korumalı	21	4,0	4,7
Asayiş sağlamalı ve terörü önlemeli	6	1,1	1,4
Yukarıdakilerin hepsi	1	,2	,2
Diğer	10	1,9	2,3
Ara Toplam	444	84,7	100,0
Cevapsız	80	15,3	
Toplam	524	100,0	

Tablo 94'de araştırmamızda bize yardımcı olanlar; oy verdiğiniz partinin hangi konulara daha fazla öncelik vermesini istersiniz sorusuna; % 49,5'i ekonomik sorunları

çözmeye, % 20'si milli manevi değerlere sahip çıkmaya, % 11'i laiklik ilkesine sahip çıkmaya, % 10,8'i yolsuzlukları önlemeye, % 4,7'si hak ve çıkarlarını korumasına, % 1,4'ü de asayışı sağlamasına öncelik vermesini isterim cevabını vermiştir. Daha önceki sorun olarak görülenlerle bu sorunun cevapları birbirini test etmektedir.

Tablo 95:

**3 Kasım 2002 Milletvekili Genel Seçimi'nde
Hangi Partiye Oy Verdiniz?**

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
AKP	219	41,8	43,1
CHP	92	17,6	18,1
MHP	90	17,2	17,7
DYP	20	3,8	3,9
ANAP	15	2,9	3,0
DSP	10	1,9	2,0
SP	5	1,0	1,0
BBP	4	,8	,8
Genç Parti	3	,6	,6
DEHAP	2	,4	,4
MP	2	,4	,4
BTP	1	,2	,2
İP	1	,2	,2
ÖDP	1	,2	,2
Bağımsızlar	2	,4	,4
Diğer partiler	8	1,5	1,6
Oy kullanmadım	33	6,3	6,5
Ara Toplam	508	96,9	100,0
Cevapsız	16	3,1	
Toplam	524	100,0	

Tablo 95'de katılanların % 43,1'i 3 Kasım 2002 milletvekili genel seçiminde AKP'ne % 18,1'i CHP'ne, % 17,7'si MHP'ne oy verdiğini belirtmektedir. Diğer partiler ise, DYP, ANAP, DSP, SP, BBP, GP, DEHAP, MP şeklindedir.

Tablo 96:
18 Nisan 1999 Yerel Seçimi'nde Hangi Partiye
Oy Verdiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
MHP	121	23,1	25,7
ANAP	70	13,4	14,9
CHP	68	13,0	14,5
DYP	48	9,2	10,2
FP	25	4,8	5,3
DSP	21	4,0	4,5
BBP	16	3,1	3,4
MP	4	,8	,9
BTP	1	,2	,2
YTP	1	,2	,2
Diğer partilere	13	2,5	2,8
Oy kullanmadım	82	15,6	17,4
Ara Toplam	470	89,7	100,0
Cevapsız	54	10,3	
Toplam	524	100,0	

18 Nisan 1999 yerel seçiminde katılanların % 25,7'si MHP'ye, % 17,4'ü oy kullanmadığını, % 14,9'u ANAP'a oy verdiğini belirtmektedir. Diğer partiler ise sırasıyla; CHP, DYP, FP ve diğerleridir. Oy vermedim diyenlerle cevapsız bırakanlar katılımcıların %27,7'sini oluşturmaktadır.

Tablo 97'de katılanlar bugün bir genel seçim olsa % 52,4 ile AKP'ye, % 18,4 ile CHP'ye ve üçüncü olarak % 10,7 ile MHP'ye oy vereceklerini ifade etmişlerdir. Oy kullanmayacağını belirtenler ise % 5,1'dir.

Tablo 97:
Bugün Bir Genel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
AKP	255	48,7	50,4
CHP	93	17,7	18,4
MHP	54	10,3	10,7
DYP	31	5,9	6,1
DSP	7	1,3	1,4
SP	6	1,1	1,2
Genç Parti	5	1,0	1,0
ANAP	4	,8	,8
BBP	4	,8	,8
DEHAP	2	,4	,4
İP	2	,4	,4
ÖDP	1	,2	,2
YTP	1	,2	,2
Bağımsızlar	1	,2	,2
Diğer partilere	14	2,7	2,8
Oy kullanmayacağım	26	5,0	5,1
Ara Toplam	506	96,6	100,0
Cevapsız	18	3,4	
Toplam	524	100,0	

Tablo 98'de katılanlar bugün bir yerel seçim olsa % 44,6 ile AKP'ye, % 19 ile CHP'ye ve üçüncü olarak % 12,7 ile DYP'ye oy vereceklerini ifade etmişlerdir. Oy kullanmayacağını belirtenler ise % 4,2'dir.

Tablo 98:

Bugün Bir Yerel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
AKP	225	42,9	44,6
CHP	96	18,3	19,0
MHP	64	12,2	12,7
DYP	53	10,1	10,5
SP	7	1,3	1,4
DSP	6	1,1	1,2
ANAP	4	,8	,8
BBP	4	,8	,8
Genç Parti	2	,4	,4
DEHAP	1	,2	,2
Bağımsızlar	3	,6	,6
Diğer partiler	19	3,6	3,8
Oy kullanmayacağım	21	4,0	4,2
Ara Toplam	505	96,4	100,0
Cevapsız	19	3,6	
Toplam	524	100,0	

Tablo 99:

Bugün olabilecek seçimde kararsızsanız birinci olarak hangi parti konusunda kararsızsınız?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
AKP	21	4,0	45,7
CHP	9	1,7	19,6
DYP	8	1,5	17,4
DSP	4	,8	8,7
MHP	2	,4	4,3
SP	1	,2	2,2
SHP	1	,2	2,2
Ara Toplam	46	8,8	100,0
Cevapsız	478	91,2	
Toplam	524	100,0	

Tablo 99’da katılanlar bugün olabilecek bir seçimde eğer kararsız iseler birinci olarak hangi parti konusunda kararsız olduklarını şu şekilde ifade etmişlerdir. % 45,7 ile AKP, % 19,6 ile CHP ve üçüncü olarak % 17,4 ile DYP arasında kararsızdılar.

Tablo 100:

Bugün olabilecek seçimde kararsızsanız ikinci olarak hangi parti konusunda kararsızsınız?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
MHP	13	2,5	37,1
DYP	10	1,9	28,6
AKP	5	1,0	14,3
CHP	2	,4	5,7
SP	2	,4	5,7
DSP	2	,4	5,7
BBP	1	,2	2,9
Ara Toplam	35	6,7	100,0
Cevapsız	489	93,3	
Toplam	524	100,0	

Katılanlar bugün olabilecek bir seçimde eğer kararsız iseler ikinci olarak hangi parti konusunda kararsız olduklarını şu şekilde ifade etmişlerdir. % 37,1 ile MHP, % 28,6 ile DYP ve üçüncü olarak % 14,3 ile AKP arasında kararsızdılar.

Tablo 101:

Bugün olabilecek seçimde kararsızsanız üçüncü olarak hangi parti konusunda kararsızsınız?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
CHP	5	1,0	31,3
DYP	4	,8	25,0
AKP	2	,4	12,5
MHP	2	,4	12,5
SP	1	,2	6,3
ANAP	1	,2	6,3
GP	1	,2	6,3
Ara Toplam	16	3,1	100,0
Cevapsız	508	96,9	
Toplam	524	100,0	

Tablo 101’de katılanlar bugün olabilecek bir seçimde eğer kararsız iseler üçüncü olarak hangi parti konusunda kararsız olduklarını şu şekilde ifade etmişlerdir. % 31,3 ile CHP, % 25 ile DYP ve üçüncü olarak % 12,5 ile AKP arasında kararsızdılar.

Tablo 102:
Hangi Partiye Asla Oy Vermezsiniz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
DEHAP	205	39,1	52,0
Genç Parti	56	10,7	14,2
AKP	36	6,9	9,1
CHP	26	5,0	6,6
MHP	25	4,8	6,3
TKP	16	3,1	4,1
İP	11	2,1	2,8
ÖDP	4	,8	1,0
SP	4	,8	1,0
ANAP	3	,6	,8
BBP	2	,4	,5
DSP	2	,4	,5
LDP	2	,4	,5
BTP	1	,2	,3
DYP	1	,2	,3
Ara Toplam	394	75,2	100,0
Cevapsız	130	24,8	
Toplam	524	100,0	

Tablo 102’de katılımcılar hangi partiye asla oy vermezsiniz sorusuna; % 52’si DEHAP, % 14,2’si GP, % 9,1’i AKP şeklinde cevap vermişlerdir. Daha sonra sırasıyla, CHP, MHP, TKP, İP, ÖDP ve diğerleri gelmektedir.

Tablo 103:

Türkiye'de yeni siyasi partilere ihtiyaç var mıdır?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır	384	73,3	76,5
Evet	118	22,5	23,5
Ara Toplam	502	95,8	100,0
Cevapsız	22	4,2	
Toplam	524	100,0	

Türkiye'de yeni siyasi partiye ihtiyaç var mıdır şeklindeki soruya katılımcıların % 76,5'i hayır, % 23,5'i evet şeklinde yanıt vermişlerdir.

Tablo 104:

Sizce ülkemizde kaç parti olmalıdır?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiçbiri olmasın	16	3,1	3,1
Tek parti	76	14,5	14,8
İki parti	128	24,4	25,0
Çok parti	259	49,4	50,5
Diğer görüşler	34	6,5	6,6
Ara Toplam	513	97,9	100,0
Cevapsız	11	2,1	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılardan % 50,5'i ülkede çok parti olması gerektiğini savunurken, % 25'i iki partinin yeterli olacağını, % 14,8'i ise tek partili rejimi savunmaktadır. % 3,1'i ise hiçbir partinin gerekliliğine inanmamaktadır.

Tablo 105:

Vatandaş olarak vermiş olduğunuz oyun siyasi sistemde nasıl etkili olabileceğini düşünüyorsunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Oyla çok şey değişir	335	63,9	65,9
Oyla çok az şey değişir	102	19,5	20,1
Bir şey değişeceğine inanmıyorum	71	13,5	14,0
Ara Toplam	508	96,9	100,0
Cevapsız	16	3,1	
Toplam	524	100,0	

Bir vatandaş olarak verilen bir oyla çok şeyin değişeceğine inananların oranı % 65,9'dur. Aynı şekilde çok az şeyin değişeceğine inananlar % 20,1'dir. Fakat hiçbir şeyin değişeceğini inanmayanlar ise % 14 oranındadır.

Tablo 106:

Oy Vermeye Bir Şeylerin Değişeceğine İnanmıyorsanız Neden?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Menfaatçilik olmama	4	,8	20,0
Güven vermediği için	3	,6	15,0
Zihniyet değişmeli	2	,4	10,0
İcraat yapmıyorlar	1	,2	5,0
Bir şey değişmez	2	,4	10,0
Diğer nedenler	6	1,1	30,0
Ara Toplam	18	3,4	100,0
Cevapsız	506	96,6	
Toplam	524	100,0	

105. tabloyla ilintili olarak oy vermeye bir şeylerin değişeceğine inanmayanların nedenleri şu şekildedir: % 20'si menfaatçilikten dolayı, % 15'i zihniyetin değişmesi gerektiğinden dolayı, % 15'i güvensizlikten dolayıdır.

Tablo 107:

Sizce aktif politikanın yaşla ilgisi var mıdır?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Yaş ile ilgisi yoktur	235	44,8	46,2
Politikacı belli bir yaşta olmalı	148	28,2	29,1
Gençler daha başarılı olurlar	116	22,1	22,8
Diğer	10	1,9	2,0
Ara Toplam	509	97,1	100,0
Cevapsız	15	2,9	
Toplam	524	100,0	

Katılımcılardan aktif politikanın yaşla ilgili olmadığını düşünenlerin oranı % 46,2'dir. % 29,1'i ise politikacı belirli bir yaşta olmalıdır görüşündedir. Gençleri daha başarılı bulanların oranı ise % 22,8'dir.

Tablo 108:

Sizce siyasi partilerin il ve ilçelerde teşkilatlanmasının en önemli faydası nedir?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Mahalli meselelerin hükümete iletilmesi	201	38,4	41,6
Vatandaşı devlet idaresinde söz sahibi yapması	105	20,0	21,7
Siyasi katılımı kolaylaştırıp artırması	88	16,8	18,2
Şahsi problemlerin çözümüne yardımcı olması	77	14,7	15,9
Diğer,	12	2,3	2,5
Ara Toplam	483	92,2	100,0
Cevapsız	41	7,8	
Toplam	524	100,0	

Siyasi partilerin il ve ilçelerde teşkilatlanmasının faydaları nedir sorusuna katılımcıların % 41,6'sı mahalli meselelerin hükümete iletilmesi, % 21,7'si vatandaşı

devlet idaresinde söz sahibi yapması, % 18,2'si siyasi katılımı kolaylaştırması, % 15,9'u ise şahsi problemlerin çözümüne yardımcı olması biçiminde cevap vermişlerdir.

Tablo 109:

Siyasi liderlerin tespitinde delege sistemini beğeniyor musunuz?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hayır	273	52,1	56,3
Evet	212	40,5	43,7
Ara Toplam	485	92,6	100,0
Cevapsız	39	7,4	
Toplam	524	100,0	

Siyasi liderlerin tespitinde delege sistemini beğenmeyenlerin oranı (% 56,3) beğenenlerin oranından (% 43,7) daha fazladır.

Tablo 110:

Siyasi partiler kanunu ile memur, asker ve öğrencilerin siyasi parti faaliyetlerine katılamamaları sizce doğru mu?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	268	51,1	52,2
Hayır	245	46,8	47,8
Ara Toplam	513	97,9	100,0
Cevapsız	11	2,1	
Toplam	524	100,0	

Memur, asker ve öğrencilerin siyasi parti faaliyetlerine katılamamalarını doğru bulanların oranı (% 52,2) doğru bulmayanların oranından (% 47,8) daha yüksektir.

Tablo 111:

Tercih ettiğiniz partiye karşı yöneltilen eleştirilerde kabul ettiğiniz yönler var mı?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	334	63,7	67,7
Hayır	159	30,3	32,3
Ara Toplam	493	94,1	100,0
Cevapsız	31	5,9	
Toplam	524	100,0	

Katılımcıların tercih ettiği partinin görüşlerine karşı yöneltilen eleştirileri haklı bulanların oranı % 67,7 iken, bu görüşe katılmayanların oranı % 32,3'dür.

Tablo 112:

Atatürk ilkeleri sizin için ne anlam ifade ediyor?

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiç bir zaman vaz geçilemez	330	63,0	65,5
Bazı ilkeler anlamını yitirmiştir	131	25,0	26,0
Günümüz şartlarına uymamaktadır	43	8,2	8,5
Ara Toplam	504	96,2	100,0
Cevapsız	20	3,8	
Toplam	524	100,0	

Atatürk ilkelerini vazgeçilmez olarak tanımlayan katılımcı oranı oldukça yüksektir (% 65,5). Bazı ilkelerin anlamını yitirdiğini düşünenler % 26 iken, günümüz şartlarına uymadığını söyleyenlerin oranı ise % 8,5'dir.

4.2. ÇAPRAZ TABLOLAR, T TESTLERİ VE VARYANS ANALİZLERİ

Bu bölümde yaş, cinsiyet, eğitim, hane reisinin oy verme eğilimi, gelir, meslek, kitle iletişim araçları, siyasete ve siyasetçilere olan güven gibi bağımsız değişkenler ile diğer ilgili bağımlı değişkenlerin çapraz tabloları incelenmiştir. Ayrıca t testleri ve tek yönlü varyans analiz sonuçları alınarak her tablonun altında anlamlı ilişkiler belirtilmiştir. T testleri ve varyans analiz sonuçları da göz önünde tutularak sadece anlamlı farklılıkların ortaya çıktığı ilişkiler irdelenmiştir.

4.2.1. Yaş İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları

Bu alt bölümde öncelikle yaş ile diğer ilgili değişkenler arasındaki çapraz tablo dağılımları verilmiştir. Her tablonun altına ilgili varyans analiz sonuçları eklenmiştir.

Tablo 113:

Yaş İle Dostlarınızı Seçerken En Çok Neye Dikkat Edersiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Dostlarınızı Seçerken En Çok Neye Dikkat Edersiniz?	Mesleğimden biri olmasına	Sayı	3	6	2	6	2	19
		Sütun%	2,0%	4,7%	1,7%	8,5%	5,9%	3,8%
	Hemşehrim olmasına	Sayı		10	9	2	3	24
		Sütun%		7,8%	7,4%	2,8%	8,8%	4,8%
	Akrabadan olmasına	Sayı	3	6	5	7	4	25
		Sütun%	2,0%	4,7%	4,1%	9,9%	11,8%	5,0%
	Aynı siyasi görüşten olmasına	Sayı	4	5	1	2	1	13
		Sütun%	2,7%	3,9%	,8%	2,8%	2,9%	2,6%
	Ortak ilgilerimiz olmasına	Sayı	80	62	53	28	8	231
		Sütun%	54,1%	48,1%	43,8%	39,4%	23,5%	45,9%
	Aynı dünya görüşünü paylaşmamıza	Sayı	45	28	42	23	12	150
		Sütun%	30,4%	21,7%	34,7%	32,4%	35,3%	29,8%
	Diğer	Sayı	13	12	9	3	4	41
		Sütun%	8,8%	9,3%	7,4%	4,2%	11,8%	8,2%
Toplam		Sayı	148	129	121	71	34	503
		Sütun%	100%	100%	100%	100%	100%	100,0%

F: 3,364

P: ,010

Katılımcıların yaşları ile dostlarını seçerken nelere dikkat ettikleri ilişkisi incelendiğinde kısaca şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır; ileri yaşlarda olanlar daha gençlere

oranla daha fazla oranda aynı meslekten olmasını tercih etmektedirler, aynı siyasi görüşten olma 36-45 yaş grubunda daha fazlalaşmakta diğer gruplarda az oranda gözükmektedir, akrabadan olması yaşlandıkça artmakta, ortak ilgilerimiz olması ise yaşlandıkça azalmaktadır. Siyasi katılımında bulunduğunuz grubun önemi dikkate alındığında yaşın bulunduğunuz grubu seçmenizde etkisinin olduğu tablo 113'den anlaşılmaktadır.

Tablo -114:

Yaş İle Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi?	Bir çok defa	Sayı	20	21	19	19	10	89
		Sütun%	13,9%	16,3%	15,3%	27,1%	30,3%	17,8%
	Bir kaç defa	Sayı	45	32	35	19	10	141
		Sütun%	31,3%	24,8%	28,2%	27,1%	30,3%	28,2%
	Hiç gitmedim	Sayı	79	76	70	32	13	270
		Sütun%	54,9%	58,9%	56,5%	45,7%	39,4%	54,0%
Toplam		Sayı	144	129	124	70	33	500
		Sütun%	100%	100%	100%	100%	100%	100,0%

F: 2,479

P: ,043

Genç yaş grubunda olanlar seçim kampanyaları sırasında siyasi toplantı ve mitinglere yaşlı gruba oranla daha az katılım gerçekleştirmişlerdir. Yaşlı grup siyasi eylemlere daha fazla katılım gerçekleştirmektedir.

Tablo -115:

Yaş İle Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı?	Bir çok seçimde	Sayı	8	18	15	12	4	57
		Sütun%	5,9%	15,1%	12,8%	19,4%	13,8%	12,3%
	Bazı seçimlerde	Sayı	9	10	9	8	5	41
		Sütun%	6,7%	8,4%	7,7%	12,9%	17,2%	8,9%
	Bir iki seçimde	Sayı	18	17	17	10	1	63
		Sütun%	13,3%	14,3%	14,5%	16,1%	3,4%	13,6%
	Hiç bir zaman	Sayı	100	74	76	32	19	301
		Sütun%	74,1%	62,2%	65,0%	51,6%	65,5%	65,2%
Toplam		Sayı	135	119	117	62	29	462
		Sütun%	100%	100%	100%	100%	100%	100,0%

F: 3,381

P: ,010

Tablo 115’de herhangi bir siyasi parti yada parti adayı için çalışanların çoğunluğu 46-55 yaş grubunda, en az çalışanların 18-25 yaş grubunda olduğu gözlenmektedir.

Tablo -116:

Yaş İle Halkın Siyasi Kararlarını Etkilemek Amacıyla Yaptığı Gösterileri Nasıl Değerlendiriyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Halkın Siyasi Kararlarını Etkilemek Amacıyla Yaptığı Gösterileri Nasıl Değerlendiriyorsunuz?	Karşıyım kesinlikle onaylamıyorum ve yasadışı buluyorum	Sayı Sütun%	21 14,7%	23 18,9%	15 13,2%	18 26,9%	9 25,7%	86 17,9%
	İzinli gösterileri onaylıyorum	Sayı Sütun%	55 38,5%	50 41,0%	53 46,5%	33 49,3%	13 37,1%	204 42,4%
	İnsanlar yanlış gördükleri her uyg.	Sayı Sütun%	27 18,9%	11 9,0%	16 14,0%	6 9,0%	5 14,3%	65 13,5%
	Bu tür eylemlerle sonuç alınabileceğini	Sayı Sütun%	34 23,8%	34 27,9%	27 23,7%	8 11,9%	7 20,0%	110 22,9%
	Diğer	Sayı Sütun%	6 4,2%	4 3,3%	3 2,6%	2 3,0%	1 2,9%	16 3,3%
	Toplam	Sayı Sütun%	143 100%	122 100%	114 100%	67 100%	35 100%	481 100,0%

F: 2,498

P: ,042

Tablo 116’da halkın yaptığı siyasi gösterileri onaylayıp onaylamama konusunda yaş ilerledikçe onaylamama eğilimi ağırlık kazanmaktadır. Orta yaş grubu izinli gösterileri daha fazla oranda onaylarken, en genç ve en yaşlı grup bu tür gösterileri diğer gruplara oranla daha az onaylamaktadır.

Tablo 117’de tüm yaş grupları ağırlıklı olarak mevcut belediye hizmetlerini yetersiz gördükleri için memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. İkinci sırada ise benzer oranlarda tembellik gelmektedir. Ayrıca en yaşlı ve en genç grup menfaatçiliğe, 45 yaş üzeri alt yapı sorunlarına dikkat çekerken, orta yaş grubu Kırıkkale’nin su sorununa dikkat çekmektedir.

Tablo -117:

Yaş İle Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun Değilseniz Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun Değilseniz Nedeni Nedir?	Adaletsizlik	Sayı	1	2				3
		Sütun%	1,1%	2,3%				,9%
	Alt yapı	Sayı	3	4	9		5	21
		Sütun%	3,2%	4,6%	10,8%		18,5%	6,3%
	Çevre	Sayı		3	1	3		7
		Sütun%		3,4%	1,2%	7,1%		2,1%
	Halka karşı ilgisiz	Sayı	2	3	3			8
		Sütun%	2,1%	3,4%	3,6%			2,4%
	İşsizlik	Sayı	2		1		2	5
		Sütun%	2,1%		1,2%		7,4%	1,5%
	Menfaatçi	Sayı	12	7	2	2	5	28
		Sütun%	12,8%	8,0%	2,4%	4,8%	18,5%	8,4%
	Sahtekarlık	Sayı	2	3	6			11
		Sütun%	2,1%	3,4%	7,2%			3,3%
	Su	Sayı	3	8	10	6	1	28
		Sütun%	3,2%	9,2%	12,0%	14,3%	3,7%	8,4%
	Tembellik	Sayı	15	14	12	7	5	53
		Sütun%	16,0%	16,1%	14,5%	16,7%	18,5%	15,9%
	Torpil	Sayı	2	2	2	1		7
		Sütun%	2,1%	2,3%	2,4%	2,4%		2,1%
	Vaatler yerine getirilmedi	Sayı	4		3		1	8
		Sütun%	4,3%		3,6%		3,7%	2,4%
	Dürüst değil	Sayı	3	4	1	1	1	10
		Sütun%	3,2%	4,6%	1,2%	2,4%	3,7%	3,0%
	Yetersiz	Sayı	45	37	33	22	7	144
		Sütun%	47,9%	42,5%	39,8%	52,4%	25,9%	43,2%
Toplam		Sayı	94	87	83	42	27	333
		Sütun%	100%	100%	100%	100%	100%	100,0%

F: 2,535

P: ,040

Tablo 118'de önceki yerel seçimde CHP'sine oy verenlerin çoğunluğunun 56 yaş yukarısı olduğu, 46-55 yaş arası katılımcının diğer yaş gruplarına göre daha az olarak CHP'sine oy verdikleri, yaş küçüldükçe daha az oranda bu partiye oy verdikleri gözükmektedir. MHP'sinde 46-55 yaş grubunda daha çok oy verildiği, bu partiye verilen oylarında yaşın azalmasına bağlı olarak azaldığı gözükmektedir.

Tablo -118:

Yaş İle Önceki Yerel Seçimde Hangi Partiyeye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Önceki Yerel Seçimde Hangi Partiyeye Oy Verdiniz?	CHP	Sayı	15	20	25	6	9	75
		Sütun %	17,6%	18,0%	22,1%	10,0%	30,0%	18,8%
	MHP	Sayı	24	35	36	25	11	131
		Sütun %	28,2%	31,5%	31,9%	41,7%	36,7%	32,8%
	ANAP	Sayı	2	8	14	5	4	33
		Sütun %	2,4%	7,2%	12,4%	8,3%	13,3%	8,3%
	DYP	Sayı	5	16	10	6	3	40
		Sütun %	5,9%	14,4%	8,8%	10,0%	10,0%	10,0%
	FP	Sayı	16	23	16	13	3	71
		Sütun %	18,8%	20,7%	14,2%	21,7%	10,0%	17,8%
DSP	Sayı	3	3	5	1		12	
	Sütun %	3,5%	2,7%	4,4%	1,7%		3,0%	
GP	Sayı				1		1	
	Sütun %				1,7%		,3%	
BBP	Sayı	1	3	3	2		9	
	Sütun %	1,2%	2,7%	2,7%	3,3%		2,3%	
Oy kullanmadım	Sayı	19	3	4	1		27	
	Sütun %	22,4%	2,7%	3,5%	1,7%		6,8%	
Toplam	Sayı	85	111	113	60	30	399	
	Sütun %	100,0%	100%	100%	100%	100,0%	100,0%	

F: 3,990

P: ,003

Tablo -119:

Yaş İle Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız?	Sık sık	Sayı	31	29	41	19	16	136
		Sütun%	20,8%	22,5%	33,6%	26,8%	45,7%	26,9%
	Bazen	Sayı	90	71	67	36	12	276
		Sütun%	60,4%	55,0%	54,9%	50,7%	34,3%	54,5%
	Çok az	Sayı	20	19	10	8	5	62
		Sütun%	13,4%	14,7%	8,2%	11,3%	14,3%	12,3%
	Hiç	Sayı	7	10	4	7	2	30
		Sütun%	4,7%	7,8%	3,3%	9,9%	5,7%	5,9%
	Diğer	Sayı	1			1		2
		Sütun%	,7%			1,4%		,4%
Toplam	Sayı	149	129	122	71	35	506	
	Sütun%	100%	100%	100%	100%	100%	100,0%	

F: 2,718

P: ,029

Tablo 119'da yaş arttıkça arkadaşları ile ülke meselelerini daha sık tartıştıklarını görmekteyiz. Yaş küçüldükçe ise arkadaşları ile ülke meselelerini ağırlıklı olarak bazen tartıştıklarını ifade etmişlerdir. Hiç tartışmayanlarda en az oran 36-45 arasındadır. Siyasi meselelere duyarlı olup bunu dile dökme bağlamında değerlendirilecek bu soruya verilen cevaplara göre küçüldükçe tartışma boyutunda siyasi katılım azalmaktadır.

Tablo 120'de oy verme davranışını etkileyen üçüncü etmen nedir sorusunda yaşlara göre ortaya çıkan anlamlı farklılıklar şu şekilde yorumlanabilir; 46-55 arası yaş grubunda, parti propagandası ve ideoloji en az oy verme davranışını etkilediği, yaş oranı arttıkça parti propagandası ve ideolojinin etkisinin üçüncü öncelik olarak arttığını görmekteyiz. Parti adaylarının etkisi en çok en genç ve en yaşlı grup da gözükmemekte, şahsiyetin etkisi ise en çok en yaşlı grup da etkisini göstermektedir.

Tablo -120:

Yaş İle Oy Verme Davranışınızı Etkileyen Üçüncü Etmen Nedir Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Oy Verme Davranışınızı Etkileyen Üçüncü Etmen Nedir?	Parti propagandası	Sayı	11	9	14	2		36
		Sütun%	14,9%	15,5%	23,7%	6,9%		15,5%
	Din	Sayı	5	1	3	1		10
		Sütun%	6,8%	1,7%	5,1%	3,4%		4,3%
	İdeoloji	Sayı	7	7	11	4		29
		Sütun%	9,5%	12,1%	18,6%	13,8%		12,5%
	Sosyo-ekonomik ilerleme programı	Sayı	10	6	6	8		30
		Sütun%	13,5%	10,3%	10,2%	27,6%		12,9%
	Parti adayları	Sayı	23	14	11	5	5	58
		Sütun%	31,1%	24,1%	18,6%	17,2%	41,7%	25,0%
	Aile	Sayı	4	6	1	1	1	13
		Sütun%	5,4%	10,3%	1,7%	3,4%	8,3%	5,6%
	Şahsiyet	Sayı	11	11	8	4	5	39
		Sütun%	14,9%	19,0%	13,6%	13,8%	41,7%	16,8%
	Kadın parti adayı	Sayı	1	2	1	1		5
		Sütun%	1,4%	3,4%	1,7%	3,4%		2,2%
	Erkek parti adayı	Sayı	1	2	3	3	1	10
		Sütun%	1,4%	3,4%	5,1%	10,3%	8,3%	4,3%
	Diğer	Sayı	1		1			2
		Sütun%	1,4%		1,7%			,9%
Toplam	Sayı	74	58	59	29	12	232	
	Sütun%	100%	100%	100%	100%	100%	100,0%	

F: 2,815

P: ,026

Tablo -121:

Yaş İle Siyasi Haber Ve Faaliyetleri İkinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Siyasi Haber Ve Faaliyetleri İkinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz?	Arkadaşlar	Sayı	19	6	10	3	1	39
		Sütun%	15,4%	6,1%	10,9%	5,8%	4,5%	10,1%
	Televizyon	Sayı	35	17	15	7	4	78
		Sütun%	28,5%	17,2%	16,3%	13,5%	18,2%	20,1%
	Radyo	Sayı	11	18	17	10	2	58
		Sütun%	8,9%	18,2%	18,5%	19,2%	9,1%	14,9%
	Gazete ve dergi	Sayı	50	50	43	29	14	186
		Sütun%	40,7%	50,5%	46,7%	55,8%	63,6%	47,9%
	Miting ve toplantılar	Sayı	2	1	2			5
		Sütun%	1,6%	1,0%	2,2%			1,3%
İnternet	Sayı	3	2	2	1		8	
	Sütun%	2,4%	2,0%	2,2%	1,9%		2,1%	
Afiş ve panolar	Sayı	3	5	2	2	1	13	
	Sütun%	2,4%	5,1%	2,2%	3,8%	4,5%	3,4%	
Diğer	Sayı			1			1	
	Sütun%			1,1%			,3%	
Toplam	Sayı	123	99	92	52	22	388	
	Sütun%	100%	100%	100%	100%	100%	100,0%	

F: 2,438

P: ,047

Tablo 121'de siyasi haber ve faaliyetlerin takip edilmesi ikinci öncelik olarak 36-45 yaş arası hariç yaş ile doğru orantılı olarak gazete ve dergilerden olmaktadır.

Tablo 122'te bugün bir genel seçim olsa AKP her yaş grubunda birinci gözükmetedir. Bu yaş grupları arasında en az desteği ise en yaşlı gruptan görmektedir. İkinci parti olarak ise CHP yer almaktadır. CHP'ye en fazla destek en yaşlı gruptan gelmektedir. DYP'ye en yüksek oyu yine en yaşlı grup vermektedir.

Tablo -122

Yaş İle Bugün Bir Genel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Bugün Bir Genel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz?	AKP	Sayı	68	67	62	37	14	248
		Sütun%	46,9%	53,2%	51,7%	53,6%	41,2%	50,2%
	ANAP	Sayı	1	1	1	1		4
		Sütun%	,7%	,8%	,8%	1,4%		,8%
	BBP	Sayı	2		1	1		4
		Sütun%	1,4%		,8%	1,4%		,8%
	CHP	Sayı	21	24	29	8	9	91
		Sütun%	14,5%	19,0%	24,2%	11,6%	26,5%	18,4%
	DEHAP	Sayı	1	1				2
		Sütun%	,7%	,8%				,4%
	DSP	Sayı		2	4	1		7
		Sütun%		1,6%	3,3%	1,4%		1,4%
	DYP	Sayı	6	10	6	3	6	31
		Sütun%	4,1%	7,9%	5,0%	4,3%	17,6%	6,3%
	Genç Parti	Sayı	2	1	2			5
		Sütun%	1,4%	,8%	1,7%			1,0%
	İP	Sayı	1				1	2
		Sütun%	,7%				2,9%	,4%
	MHP	Sayı	18	14	10	10	1	53
		Sütun%	12,4%	11,1%	8,3%	14,5%	2,9%	10,7%
ÖDP	Sayı	1					1	
	Sütun%	,7%					,2%	
SP	Sayı	1		1	3	1	6	
	Sütun%	,7%		,8%	4,3%	2,9%	1,2%	
YTP	Sayı	1					1	
	Sütun%	,7%					,2%	
Bağımsızlar	Sayı	1					1	
	Sütun%	,7%					,2%	
Oy kullanmayacağım	Sayı	11	4	3	4	2	24	
	Sütun%	7,6%	3,2%	2,5%	5,8%	5,9%	4,9%	
Diğer	Sayı	10	2	1	1		14	
	Sütun%	6,9%	1,6%	,8%	1,4%		2,8%	
Toplam	Sayı	145	126	120	69	34	494	
	Sütun%	100%	100%	100%	100%	100%	100,0%	

F: 3,351

P: ,010

Tablo 123'de Türkiye'de yeni siyasi partilere ihtiyaç vardır diyenler 36-45 yaş grubuna kadar yaş arttıkça azalmakta, 36-45 yaş grubundan sonra yaş arttıkça artmaktadır. En genç ve en yaşlı grup çoğunlukla yeni siyasi partilere ihtiyaç vardır demektedir.

Tablo -123:**Yaş İle Türkiye'de Yeni Siyasi Partilere İhtiyaç Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki**

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Türkiye'de Yeni Siyasi Partilere İhtiyaç Var mıdır?	Evet	Sayı	43	30	16	17	10	116
		Sütun%	29,9%	23,6%	13,8%	24,6%	28,6%	23,6%
	Hayır	Sayı	101	97	100	52	25	375
		Sütun%	70,1%	76,4%	86,2%	75,4%	71,4%	76,4%
Toplam	Sayı	144	127	116	69	35	491	
	Sütun%	100%	100%	100%	100%	100%	100,0%	

F: 2,483

P: ,043

Tablo -124:**Yaş İle Sizce Aktif Politikanın Yaşla İlgisi Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki**

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Sizce Aktif Politikanın Yaşla İlgisi Var mıdır?	Politikacı belli bir yaşta olmalı	Sayı	30	31	44	24	13	142
		Sütun%	20,3%	25,0%	37,0%	33,8%	37,1%	28,6%
	Gençler daha başarılı olurlar	Sayı	40	29	20	14	9	112
		Sütun%	27,0%	23,4%	16,8%	19,7%	25,7%	22,5%
Yaş ile ilgisi yoktur	Sayı	73	59	55	33	13	233	
	Sütun%	49,3%	47,6%	46,2%	46,5%	37,1%	46,9%	
Diğer	Sayı	5	5				10	
	Sütun%	3,4%	4,0%				2,0%	
Toplam	Sayı	148	124	119	71	35	497	
	Sütun%	100%	100%	100%	100%	100%	100,0%	

F: 2,572

P: ,037

Tablo 124'de politikacının belli bir yaşta olmasını isteyenler, katılımcıların yaşı arttıkça artmaktadır. Gençler başarılı olur diyenler, en genç ve en yaşlı gurubunda daha fazla oranda olmaktadır. 36-45 yaş grubuna kadar yaş büyüdükçe oran azalmakta, daha sonra yaş ile beraber artmaktadır.

Tablo 125'de tabii olarak yaş ile yerel seçimlerde oy kullanma sıklığı arasında doğru orantı vardır.

Tablo -125:

Yaş İle Şimdiye Kadar Kaç Yerel Seçimde Oy Kullandınız Sorusu Arasındaki İlişki

		18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	Toplam
Şimdiye Kadar Kaç Yerel Seçimde Oy Kullandınız?	1	Sayı 64	12	4			80
		Sütun% 70,3%	9,8%	3,4%			19,1%
2	Sayı 18	48	7	2	1		76
	Sütun% 19,8%	39,3%	6,0%	3,1%	4,0%		18,1%
3	Sayı 6	42	25	3			76
	Sütun% 6,6%	34,4%	21,6%	4,6%			18,1%
4	Sayı	9	38	7	1		55
	Sütun%	7,4%	32,8%	10,8%	4,0%		13,1%
5 ve yukarı	Sayı 3	11	42	53	23		132
	Sütun% 3,3%	9,0%	36,2%	81,5%	92,0%		31,5%
Toplam		Sayı 91	122	116	65	25	419
		Sütun% 100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 160,7

P: ,001

Tablo -126:

Yaş İle Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Değilse Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Değilse Nedeni Nedir?	Boş vaatler	Sayı 2	1	3	4	2	12	
		Sütun% 5,7%	4,5%	12,0%	25,0%	18,2%	11,0%	
	Yetersiz icraat	Sayı 6	1	8	2	1	18	
		Sütun% 17,1%	4,5%	32,0%	12,5%	9,1%	16,5%	
	Menfaatçilik	Sayı 10	4	7	3	3	27	
		Sütun% 28,6%	18,2%	28,0%	18,8%	27,3%	24,8%	
	Yeteneksiz/ Vasıfsız	Sayı 10	3	1	5	3	22	
Sütun% 28,6%		13,6%	4,0%	31,3%	27,3%	20,2%		
Hepsi aynı	Sayı 2	5	2	1	1	11		
	Sütun% 5,7%	22,7%	8,0%	6,3%	9,1%	10,1%		
Diğer nedenler	Sayı 5	8	4	1	1	19		
	Sütun% 14,3%	36,4%	16,0%	6,3%	9,1%	17,4%		
Toplam		Sayı 35	22	25	16	11	109	
		Sütun% 100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 3,493

P: ,010

Tablo 126'da en genç ve en yaşlı grup siyasi partilerin isteklerini karşılayamamasının nedenini çoğunlukla menfaatçilik ve yeteneksizlik ile vasıfsızlık olarak gösterirken 36-45 yaş grubu çoğunlukla yetersiz icraat olarak belirtmektedirler.

Tablo -127:

Yaş İle 3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Yaşınız?					Toplam
			18-25 yaş	26-35 yaş	36-45 yaş	46-55 yaş	56 ve üzeri yaş	
3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz?	AKP	Sayı	53	60	48	38	13	212
		Sütun%	37,9%	46,2%	39,3%	54,3%	38,2%	42,7%
	ANAP	Sayı	1	2	6	3	3	15
		Sütun%	,7%	1,5%	4,9%	4,3%	8,8%	3,0%
	BBP	Sayı			1	2		3
		Sütun%			,8%	2,9%		,6%
	BTP	Sayı			1			1
		Sütun%			,8%			,2%
	CHP	Sayı	25	23	26	7	9	90
		Sütun%	17,9%	17,7%	21,3%	10,0%	26,5%	18,1%
	DEHAP	Sayı	1	1				2
		Sütun%	,7%	,8%				,4%
	DSP	Sayı	2	2	4	2		10
		Sütun%	1,4%	1,5%	3,3%	2,9%		2,0%
	DYP	Sayı	2	7	6	2	3	20
		Sütun%	1,4%	5,4%	4,9%	2,9%	8,8%	4,0%
	GP	Sayı		1		1		2
		Sütun%		,8%		1,4%		,4%
	İP	Sayı					1	1
		Sütun%					2,9%	,2%
MHP	Sayı	25	25	24	11	4	89	
	Sütun%	17,9%	19,2%	19,7%	15,7%	11,8%	17,9%	
MP	Sayı	1		1			2	
	Sütun%	,7%		,8%			,4%	
ÖDP	Sayı			1			1	
	Sütun%			,8%			,2%	
SP	Sayı	1			3	1	5	
	Sütun%	,7%			4,3%	2,9%	1,0%	
Bağımsızlar	Sayı	2					2	
	Sütun%	1,4%					,4%	
Oy kullanmadı	Sayı	25	4	4			33	
	Sütun%	17,9%	3,1%	3,3%			6,7%	
Diğer	Sayı	2	5		1		8	
	Sütun%	1,4%	3,8%		1,4%		1,6%	
Toplam	Sayı	140	130	122	70	34	496	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 5,687

P: ,001

Tablo 127'de AKP'sine oy verenler en çok 46-55 yaş arası katılımcılar iken CHP'sine oy verenlerin en azı da yine bu yaş grubu olmuştur.

Tablo 113’de katılımcıların yaşları ile dostlarını seçerken nelere dikkat ettikleri ilişkisi incelendiğinde aynı siyasi görüşten olma 36-45 yaş grubunda daha fazlalaşmakta diğer gruplarda az oranda gözükmektedir. Tablo 121’de siyasi haber ve faaliyetlerin takip edilmesi ikinci öncelik olarak 36-45 yaş arası hariç yaş ile doğru orantılı olarak gazete ve dergilerden olmaktadır. Siyasi katılımı etkileyen içinde bulunulan çevre ve kitle iletişim araçları yaş ile ilgili olduğu gözükmektedir. 36- 45 yaş gurubunda kırılma noktası gözükmektedir.

Tablo 119’da yaş küçüldükçe arkadaşları ile ülke meselelerini ağırlıklı olarak bazen tartıştıklarını ifade etmişlerdir. Hiç tartışmayanlarda en az oran 36-45 arasındadır. Tablo 116’da en genç ve en yaşlı grup siyasi gösterileri diğer gruplara oranla daha az onaylamaktadır. Tablo 114’de genç yaş grubunda olanlar seçim kampanyaları sırasında siyasi toplantı ve mitinglere yaşlı gruba oranla daha az katılım gerçekleştirmişlerdir. Tablo 115’de herhangi bir siyasi parti yada parti adayı için en az çalışanların 18-25 yaş grubunda olduğu gözlenmektedir. Siyasi katılımında en genç yaş gurubunun diğer yaş guruplarına göre daha az aktif olduğu gözükmektedir.

Tablo 120’de 46-55 arası yaşlarla, parti propagandası ve ideoloji en az oy verme davranışını etkilediği, yaş oranı arttıkça parti propagandası ve ideolojinin etkisinin üçüncü öncelik olarak arttığını görmekteyiz. Parti adaylarının etkisi en çok en genç ve en yaşlı grup da gözükmekte, şahsiyetin etkisi ise en çok en yaşlı grup da etkisini göstermektedir. Tablo 123’de Türkiye’de yeni siyasi partilere ihtiyaç vardır diyenler 36-45 yaş grubuna kadar yaş arttıkça azalmakta, 36-45 yaş grubundan sonra yaş arttıkça artmaktadır. En genç ve en yaşlı grup çoğunlukla yeni siyasi partilere ihtiyaç vardır demektedir. Tablo 124’de politikacının belli bir yaşta olmasını isteyenler, katılımcıların yaşı arttıkça artmaktadır. Gençler başarılı olur diyenler, en genç ve en yaşlı gurubunda daha fazla oranda olmaktadırlar. 36-45 yaş grubuna kadar yaş büyüdükçe oran azalmakta, daha sonra yaş ile beraber artmaktadır. Yine yaş guruplarına göre Türkiye’de siyasi partilere ve siyasilere bakışın farklılık gösterdiği gözükmektedir. Bundan dolayı siyasi katılımı yaş arasında bir ilişki gözükmektedir.

Tablo 126’da en genç ve en yaşlı grup siyasi partilerin isteklerini karşılayamamasının nedenini çoğunlukla menfaatçilik ve yeteneksizlik ile vasıfsızlık olarak gösterirken 36-45 yaş grubu çoğunlukla yetersiz icraat olarak belirtmektedirler. Tablo 117’de en yaşlı ve en genç

grup menfaatçiliğe, 45 yaş üzeri alt yapı sorunlarına dikkat çekerken, orta yaş grubu Kırıkkale'nin su sorununa dikkat çekmektedir. Sorunları algılamada bile yaşın etkili olduğu gözükmektedir.

Tablo 118'de önceki yerel seçimde CHP'sine oy verenlerin çoğunluğunun 56 yaş yukarısı olduğu, 46-55 yaş arası katılımcının diğer yaş gruplarına göre daha az olarak CHP'sine oy verdikleri, yaş küçüldükçe daha az oranda bu partiye oy verdikleri gözükmektedir. MHP'sinde 46-55 yaş gurubunda daha çok oy verildiği, bu partiye verilen oylarında yaşın azalmasına bağlı olarak azaldığı gözükmektedir.

Tablo 127'de 3 kasım genel seçimlerinde AKP'sine oy verenler en çok 46-55 yaş arası katılımcılar iken CHP'sine oy verenlerin en azı da yine bu yaş grubu olmuştur. Tablo 122'de bugün bir genel seçim olsa AKP her yaş grubunda birinci gözükmektedir. Bu yaş grupları arasında en az desteği ise en yaşlı gruptan görmektedir. İkinci parti olarak ise CHP yer almaktadır. CHP'ye en fazla destek en yaşlı gruptan gelmektedir. DYP'ye en yüksek oyu yine en yaşlı grup vermektedir. Katılımcıların eski ve yeni seçimlerde oy verme davranışı yaş ile ilintili olduğu gözükmektedir.

Tablo 125'de tabii olarak yaş ile yerel seçimlerde oy kullanma sıklığı arasında doğru orantı vardır.

Yaş ile siyasi katılım arasında bir ilişki vardır diyerek sunduğumuz 1. varsayımımız doğrulanmaktadır. 36-45 yaş gurubunda siyasi katılım daha yoğun gözükmektedir. Siyasete ve siyasilere bakış farklılıkları diğer yaş gurupları arasında dikkat çekmektedir. 46-55 yaş gurubu siyasette daha çok istikrar isteyen yaş gurubu olabildiği ve 55 yaş ve üzerindeki yaşları temsil eden gurubun, diğer yaş guruplarına göre daha statükocu ve ideolojik yaklaşım sergilediği, bu araştırmanın bulgularından çıkarılabilmesi mümkün olsa da yeni araştırmalarla kanıtlanmaya muhtaçtır.

4.2.2. Cinsiyet İle İlgili Çapraz Tablolar ve t Testi Sonuçları

Bu alt bölümde öncelikle cinsiyet ile diğer bağımlı değişkenler arasındaki çapraz tablo dağılımlar incelenmiştir. Her tablonun altında ilgili t testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo -128:

Cinsiyet İle Gazete Okur Musunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Gazete Okur Musunuz?	Sürekli	Sayı	171	35	206
		Sütun%	49,7%	20,0%	39,7%
	Arasıra	Sayı	159	118	277
		Sütun%	46,2%	67,4%	53,4%
	Okumam	Sayı	14	22	36
		Sütun%	4,1%	12,6%	6,9%
Toplam	Sayı	344	175	519	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: -7,190 P: ,001

Tablo 128’de erkeklerin kadınlara göre daha fazla sürekli gazete okudukları, kadınların erkeklere göre daha fazla gazete okumam dedikleri gözlemlenmektedir. Kitle iletişim araçlarının siyasi katılıma etkisi varsa gazete okumanın erkeklerde daha fazla olması siyasi katılımı da erkeklerin kadınlara göre daha fazla yer alacağını göstermektedir.

Tablo -129:

Cinsiyet İle Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir?	Evet	Sayı	200	89	289
		Sütun%	59,3%	50,9%	56,4%
	Hayır	Sayı	62	35	97
		Sütun%	18,4%	20,0%	18,9%
	Bilmiyorum	Sayı	75	51	126
		Sütun%	22,3%	29,1%	24,6%
Toplam	Sayı	337	175	512	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: -1,963 P: ,049

Tablo 129’da erkeklerin kadınlara göre daha fazla aile üyelerinin aynı partiye oy verdiğini bilmesi, kadınların erkeklere göre daha fazla bu sorunun cevabını bilmemesi, kadınları erkeklere göre daha fazla hayır diye cevap vermeleri hanede erkeklerin, kadınların siyasi katılımını etkilediklerini göstermektedir.

Tablo -130:

Cinsiyet İle 3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiyeye Oy Verdiğiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiyeye Oy Verdiğiniz?	AKP	Sayı	125	92	217
		Sütun%	36,9%	55,1%	42,9%
	ANAP	Sayı	12	3	15
		Sütun%	3,5%	1,8%	3,0%
	BBP	Sayı	3	1	4
		Sütun%	,9%	,6%	,8%
	BTP	Sayı	1		1
		Sütun%	,3%		,2%
	CHP	Sayı	53	39	92
		Sütun%	15,6%	23,4%	18,2%
	DEHAP	Sayı	2		2
		Sütun%	,6%		,4%
	DSP	Sayı	7	3	10
		Sütun%	2,1%	1,8%	2,0%
	DYP	Sayı	18	2	20
		Sütun%	5,3%	1,2%	4,0%
	GP	Sayı	2	1	3
		Sütun%	,6%	,6%	,6%
	İP	Sayı	1		1
		Sütun%	,3%		,2%
	MHP	Sayı	75	15	90
		Sütun%	22,1%	9,0%	17,8%
	MP	Sayı	2		2
		Sütun%	,6%		,4%
	ÖDP	Sayı	1		1
		Sütun%	,3%		,2%
	SP	Sayı	3	2	5
		Sütun%	,9%	1,2%	1,0%
	Bağımsızlar	Sayı	2		2
		Sütun%	,6%		,4%
	Oy kullanmadım	Sayı	26	7	33
		Sütun%	7,7%	4,2%	6,5%
	Diğer	Sayı	6	2	8
		Sütun%	1,8%	1,2%	1,6%
Toplam		Sayı	339	167	506
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%

t: 4,423

P: ,001

Tablo 130'da kadınların erkeklere göre 3 Kasım 2002 genel seçimlerinde daha fazla AKP ve CHP'sine oy verdikleri tablodan anlaşılmaktadır.

Tablo -131:

**Cinsiyet İle Siyasi Parti Liderlerinin Uzun Süre Görevde Kalmaları
Konusunda Olumlu Düşünüyorsanız Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki
İlişki**

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Siyasi Parti Liderlerinin	Tecrübe kazandırır	Sayı	33	34	67
		Sütun%	28,4%	55,7%	37,9%
Uzun Süre Görevde Kalmaları	Ülkeye istikrar kazandırır	Sayı	60	21	81
		Sütun%	51,7%	34,4%	45,8%
Konusunda Olumlu Düşünüyorsanız	Partiye istikrar kazandırır	Sayı	13	3	16
		Sütun%	11,2%	4,9%	9,0%
Nedeni Nedir?	Diğer	Sayı	10	3	13
		Sütun%	8,6%	4,9%	7,3%
Toplam		Sayı	116	61	177
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%

t: 2,912

P: ,004

Ankete katılanlardan siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmalarını isteme nedenlerini, kadınlar erkeklere göre daha fazla olarak ‘tecrübe kazandırmaları’, erkekler kadınlara göre daha fazla olarak ‘ülkeye istikrar kazandırmaları’ olarak cevaplamışlardır.

Tablo -132:

**Cinsiyet İle Herhangi Bir Derneğe Üye Olup Olmama
Arasındaki İlişki**

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Herhangi bir derneğe üyemisiniz?	Evet	Sayı	74	11	85
		Sütun%	21,9%	6,3%	16,6%
	Hayır	Sayı	264	164	428
		Sütun%	78,1%	93,7%	83,4%
Toplam		Sayı	338	175	513
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%

t: -4,591

P: ,001

Erkek katılımcıların kadınlara oranla herhangi bir derneğe daha fazlaca üye oldukları gözükmektedir. Katılımcıların kadın olanlarının siyasi katılımında daha pasif oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo- 133:

**Cinsiyet İle Herhangi Bir Siyasi Partiye Üye Olup Olmama
Arasındaki İlişki**

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Herhangi bir siyasi partiye üye misiniz?	Evet	Sayı	54	10	64
		Sütun%	15,9%	5,7%	12,4%
	Hayır	Sayı	286	166	452
		Sütun%	84,1%	94,3%	87,6%
Toplam	Sayı	340	176	516	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: -3,363

P: ,001

Önceki tablo ile de ilintili olarak benzer şekilde erkeklerin bayanlara oranla daha fazla bir siyasi partiye üye oldukları anlaşılmaktadır. Siyasi katılımında kadınların daha pasif oldukları gözükmemektedir.

Tablo- 134:

**Cinsiyet İle Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyeliğiniz
Yok İse Bunun Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki**

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Bir Siyasi Parti Yada Parti	Siyasetten hoşlanmıyorum	Sayı	103	94	197
		Sütun%	39,8%	58,0%	46,8%
Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları	Hiçbir siyasi parti görüşlerimi yansıtmıyor	Sayı	15	10	25
		Sütun%	5,8%	6,2%	5,9%
Üyeliğiniz Yok İse Bunun Nedeni Nedir?	Eşim izin vermiyor	Sayı	6	9	15
		Sütun%	2,3%	5,6%	3,6%
	Hiç bir partiye üye olmadan da bişeyler	Sayı	75	28	103
		Sütun%	29,0%	17,3%	24,5%
	Doğurabileceği olumsuz sonuçlardan	Sayı	37	18	55
		Sütun%	14,3%	11,1%	13,1%
	Diğer	Sayı	23	3	26
		Sütun%	8,9%	1,9%	6,2%
Toplam		Sayı	259	162	421
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%

t: 4,352

P: ,001

Herhangi bir siyasi parti, gençlik teşkilatı/kadın kolları üyeliği olmamasının nedenlerinde; katılımcıların erkek olanları, 'hiçbir partiye üye olmadan da bir şeyler olabileceği' ve 'doğurabileceği olumsuz sonuçları' kadınlara göre daha fazla olduğu görülmektedir. 'Siyasetten hoşlanmamak', 'hiçbir siyasi parti görüşlerimi yansıtmıyor' ve

'eşim izin vermiyor' diye neden gösterenlerde kadınlar erkeklere göre daha çoğunluktadır. Kadınların erkeklere göre siyasete daha soğuk baktıkları ve siyasi katılımında erkeklere göre daha fazla eşlerinin etkisinde hareket ederek aktif siyasete uzak kaldıkları gözlemlenmektedir.

Tablo- 135:

Cinsiyet İle Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Seçim Kampanyaları Sırasında	Bir çok defa	Sayı	74	15	89
		Sütun%	22,0%	8,7%	17,5%
Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi?	Bir kaç defa	Sayı	107	37	144
		Sütun%	31,8%	21,5%	28,3%
	Hiç gitmedim	Sayı	155	120	275
		Sütun%	46,1%	69,8%	54,1%
Toplam		Sayı	336	172	508
		Sütun%	100,0%	100%	100,0%

t: -5,293

P: ,001

Tablo 135'de seçimler esnasında bir siyasi partinin toplantısına mitingine katılmak siyasal katılım için önemli bir göstergedir. Burada da erkeklerin seçimler esnasında bayanlara oranla daha fazla siyasal katılma gerçekleştirdikleri görülmektedir. Erkeklerde hiç gitmeyenlerin oranı %46,1 iken bayanların oranı %69,8'i bulmaktadır.

Tablo- 136:

Cinsiyet İle Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir Kişiyeye Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin Konuştunuz Veya Telkinde Bulundunuz Mu? Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir Kişiyeye Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin Konuştunuz Veya Telkinde Bulundunuz Mu?	Sık sık	Sayı	52	6	58
		Sütun%	15,8%	3,4%	11,5%
	Bir kaç defa	Sayı	57	24	81
		Sütun%	17,3%	13,7%	16,1%
	Çok az	Sayı	50	26	76
		Sütun%	15,2%	14,9%	15,1%
	Hiç	Sayı	124	106	230
		Sütun%	37,7%	60,6%	45,6%
	Cevapsız	Sayı	46	13	59
		Sütun%	14,0%	7,4%	11,7%
Toplam		Sayı	329	175	504
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%

t: -3,411

P: ,001

Tablo 136’da seçimler esnasında başkalarını ikna etmek amacıyla yapılan konuşma vb. faaliyetler de siyasal katılım göstergeleridir. Erkeklerin kadınlara oranla daha fazla siyasal katılım gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. Erkeklerin sadece %37,7’si kimse ile konuşmadığını ifa ederken bayanların %60,6’sı kimseyle konuşmadığını veya telkinde bulunmadığını belirtmiştir.

Tablo- 137:

Cinsiyet İle Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı?	Bir çok seçimde	Sayı	51	7	58
		Sütun%	16,7%	4,3%	12,4%
	Bazı seçimlerde	Sayı	33	10	43
		Sütun%	10,8%	6,1%	9,2%
	Bir iki seçimde	Sayı	46	17	63
		Sütun%	15,0%	10,4%	13,4%
	Hiç bir zaman	Sayı	176	129	305
		Sütun%	57,5%	79,1%	65,0%
Toplam	Sayı	306	163	469	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: -5,050

P: ,001

Seçimler esnasında bir siyasi parti için aktif olarak çalışmak kişinin siyasal katılımının en aktif faaliyetlerinden biridir. Yukarıdaki tabloda erkelerin kadınlara oranla seçimler esnasında daha fazla oranda siyasi parti yada adayı için çalıştıklarını görebiliriz.

Tablo- 138:

Cinsiyet İle Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun musunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun musunuz?	Evet	Sayı	62	9	71
		Sütun%	18,3%	5,4%	14,1%
	Hayır	Sayı	276	157	433
		Sütun%	81,7%	94,6%	85,9%
Toplam	Sayı	338	166	504	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: -3,972

P: ,001

Tablo138'de Kırıkkale'deki mevcut belediye hizmetlerinden memnuniyet konusunda kadınlar erkeklere oranla daha fazla olumsuz görüş belirtmişlerdir. Erkeklerin %18,3 ü belediye hizmetlerinden memnun iken bu oran bayanlarda sadece %5,4'tür.

Tablo- 139:

Cinsiyet İle Şu Anda Elinizde Bir Yetki Olsa Türkiye'de Hangi Uygulamayı Değiştirmek Yada Kaldırmak İsterdiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Şu Anda Elinizde Bir Yetki Olsa Türkiye'de Hangi Uygulamayı Değiştirmek Yada Kaldırmak İsterdiniz?	Ekonomi politikasını	Sayı	56	34	90
		Sütun%	20,5%	23,4%	21,5%
	Parti kapatma	Sayı	8	1	9
		Sütun%	2,9%	,7%	2,2%
	Türban yasağı	Sayı	55	55	110
		Sütun%	20,1%	37,9%	26,3%
	Dış politika	Sayı	12	2	14
		Sütun%	4,4%	1,4%	3,3%
	İşkence ve insan hakları ihlali	Sayı	24	10	34
		Sütun%	8,8%	6,9%	8,1%
	AB ile ilişkiler	Sayı	29	4	33
		Sütun%	10,6%	2,8%	7,9%
	Seçim sistemi	Sayı	27	1	28
		Sütun%	9,9%	,7%	6,7%
	Eğitim ve sağlık sistemi	Sayı	31	32	63
		Sütun%	11,4%	22,1%	15,1%
	Ordunun siyasetteki etkisini azaltmak	Sayı	21	4	25
Sütun%		7,7%	2,8%	6,0%	
Diğer	Sayı	10	2	12	
	Sütun%	3,7%	1,4%	2,9%	
Toplam	Sayı	273	145	418	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: 2,182

P: ,030

Tablo 139'da katılımcılardan erkeklerle kadınların ülke sorunlarına ilişkin görüşleri farklılaşmaktadır. Kadınlar ellerinde yetki olsa öncelikli olarak türban yasağını kaldırmayı ve daha sonra da ekonomik, eğitim ve sağlık konularına ağırlık vereceklerini erkeklere göre daha fazla oranda söylerken, erkekler öncelikli sorun olarak ekonomi politikalarını değiştireceklerini ve daha sonra da bayanlarla ortak görüşte olarak türban yasağını kaldıracaklarını ifade etmektedirler. Cinsiyet siyasi sorunlarda öncelikleri farklılaşmaktadır.

Tablo- 140:

Cinsiyet İle Belediye Seçimlerinde Adayın Sizinle Aynı İlçe Veya Beldeden Olması Sizin Oy Vermenizi Etkiler mi Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Belediye Seçimlerinde Adayın Sizinle Aynı İlçe Veya Beldeden Olması Sizin Oy Vermenizi Etkiler Mi?	Evet	Sayı	82	24	106
		Sütun%	24,6%	14,3%	21,1%
	Hayır	Sayı	252	144	396
		Sütun%	75,4%	85,7%	78,9%
Toplam		Sayı	334	168	502
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%

t: -2,673

P: ,008

Hemşehriciliğin oy vermede etkili olup olmadığının ölçüldüğü araştırmamızda erkeklerin kadınlara oranla daha fazla hemşehricilik yaptıkları ortaya çıkmıştır. Erkeklerin %24,6'sı, bayanların ise %14,3'ü adayın kendi hemşehrisi olmasını önemsemektedir.

Tablo- 141:

Cinsiyet İle Belediye Başkanı Olacak Kişide Görmek İstedığınız Birinci Özellik Nedir Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Belediye Başkanı Olacak Kişide Görmek İstedığınız Birinci Özellik Nedir?	Yüksek tahsil	Sayı	176	107	283
		Sütun%	53,3%	62,9%	56,6%
	Zengin olması	Sayı	4	2	6
		Sütun%	1,2%	1,2%	1,2%
	Şöhret	Sayı	2		2
		Sütun%	,6%		,4%
	Tecrübe	Sayı	70	31	101
		Sütun%	21,2%	18,2%	20,2%
	Karizmatik kişilik	Sayı	4	1	5
		Sütun%	1,2%	,6%	1,0%
	Siyasi görünüş benzerliği	Sayı	33	11	44
		Sütun%	10,0%	6,5%	8,8%
	Çevre ile iyi ilişkiler	Sayı	27	14	41
		Sütun%	8,2%	8,2%	8,2%
	Cemeatsal otoriteyi temsil etme	Sayı	4	1	5
		Sütun%	1,2%	,6%	1,0%
	Diğer	Sayı	10	3	13
		Sütun%	3,0%	1,8%	2,6%
Toplam		Sayı	330	170	500
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%

t: 1,962

P: ,049

Tablo 141’de hem erkekler hem de bayanlar belediye başkanı olacak kişide görmek istedikleri en önemli özelliği yüksek tahsil olarak belirtmişlerdir. Eğitimli kimselerin daha iyi hizmet sunacağına inanmaktadırlar. Daha sonraki özellikleri erkekler sırasıyla tecrübe, siyasi görüş benzerliği ve çevre ile iyi ilişkiler şeklinde belirtirken, bayanlar ise sırasıyla tecrübe, çevre ile yakın ilişkiler ve siyasi görüş benzerliğini öne çıkarmışlardır. Yüksek tahsili kadınlar erkeklere göre daha fazla tercih ederken tecrübe ve siyasi görüş benzerliğini erkekler kadınlara göre daha fazla tercih etmektedir. Siyasi katılımı cinsiyete göre adayda aranan özelliklerin değiştiği gözükmektedir.

Tablo- 142:

Cinsiyet İle Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız?	Sık sık	Sayı	118	22	140
		Sütun%	34,5%	12,6%	27,1%
	Bazen	Sayı	181	98	279
		Sütun%	52,9%	56,3%	54,1%
	Çok az	Sayı	27	35	62
		Sütun%	7,9%	20,1%	12,0%
	Hiç	Sayı	15	18	33
		Sütun%	4,4%	10,3%	6,4%
	Diğer	Sayı	1	1	2
		Sütun%	,3%	,6%	,4%
Toplam		Sayı	342	174	516
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%

t: -6,311

P: ,001

Yukarıdaki tabloda erkeklerin bayanlardan daha fazla oranda siyasi meseleleri arkadaşları ile tartıştıklarını görmekteyiz. Ülke meselelerini hiç tartışmayan bayanların oranı %10,3 iken aynı konuda erkeklerin oranı sadece %4,4’dür. Kadınlar erkeklere göre siyasi katılıma daha az ilgi göstermektedir.

Tablo 143’de yerel seçim olsa kadınların yarısından fazlası (%53,7), erkeklerin ise %36,9’u AKP’ye; erkeklerin 15,8’i kadınların %24,5’i CHP’ye oy vereceklerini belirtmişlerdir. Bayanlar bu iki parti üzerinde yoğunluk sergilerken erkekler diğer partilere de oy verebileceklerini belirtmektedirler. Kadınlar AKP, CHP, SHP’lerine erkeklere göre daha fazla oy kullanacaklarını belirtmişlerdir.

Tablo- 143:

Cinsiyet İle Yerel Seçimler Olsa Hangi Partiye Oy Vermeyi Düşünüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Yerel Seçimlerde Hangi Partiye Oy Vermeyi Düşünüyorsunuz?	AKP	Sayı	110	79	189
		Sütun%	36,9%	53,7%	42,5%
	CHP	Sayı	47	36	83
		Sütun%	15,8%	24,5%	18,7%
	DYP	Sayı	48	15	63
		Sütun%	16,1%	10,2%	14,2%
	MHP	Sayı	49	5	54
		Sütun%	16,4%	3,4%	12,1%
	SHP	Sayı	2	2	4
		Sütun%	,7%	1,4%	,9%
	SP	Sayı	7	2	9
		Sütun%	2,3%	1,4%	2,0%
	BBP	Sayı	5		5
		Sütun%	1,7%		1,1%
	DSP	Sayı	5	2	7
		Sütun%	1,7%	1,4%	1,6%
	ANAP	Sayı	2	1	3
		Sütun%	,7%	,7%	,7%
GP	Sayı	3		3	
	Sütun%	1,0%		,7%	
Bağımsız	Sayı	1	1	2	
	Sütun%	,3%	,7%	,4%	
Kararsız	Sayı	15	4	19	
	Sütun%	5,0%	2,7%	4,3%	
Hiçbiri	Sayı	4		4	
	Sütun%	1,3%		,9%	
Toplam	Sayı	298	147	445	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: 3,687

P: ,001

Tablo -144:

Cinsiyet İle Hep Aynı Siyasi Partiye mi Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Hep Aynı Siyasi Partiye Mi Oy Verdiniz?	Evet	Sayı	132	48	180
		Sütun%	40,0%	29,3%	36,4%
	Hayır	Sayı	198	116	314
		Sütun%	60,0%	70,7%	63,6%
Toplam	Sayı	330	164	494	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: -2,342

P: ,020

Tablo 144'de erkeklerin bayanlara oranla daha fazla hep aynı partiye oy vermedikleri ortaya çıkmaktadır. Bayanlar parti tutuculuğu konusunda erkeklerden daha az muhafazakar tavır sergilemektedir.

Tablo -145:

Cinsiyet İle Sizce Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip midir Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Sizce Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Midir?	Evet	Sayı	33	6	39
		Sütun%	9,7%	3,5%	7,6%
	Hayır	Sayı	136	51	187
		Sütun%	40,1%	29,7%	36,6%
	Kısmen	Sayı	170	115	285
		Sütun%	50,1%	66,9%	55,8%
Toplam		Sayı	339	172	511
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%

t: -3,917

P: ,001

Tablo 145'de Türkiye'deki mevcut siyasi partilerin bütün istekleri karşılayabilecek niteliklere sahip olup olmadıkları şeklindeki soruya erkek katılımcılar bayan katılımcılara oranla daha fazla hayır cevabını vermişlerdir. Bayanlar ise daha fazla oranda kısmen yanıtı uygun görmüşlerdir.

Tablo -146:

Cinsiyet İle Sizce Her Düşüncenin Mecliste Temsil Edilmesi Gerekir mi Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Sizce Her Düşüncenin Mecliste Temsil Edilmesi Gerekir mi?	Evet	Sayı	140	63	203
		Sütun%	42,4%	36,6%	40,4%
	Hayır	Sayı	66	13	79
		Sütun%	20,0%	7,6%	15,7%
	Kısmen	Sayı	124	96	220
		Sütun%	37,6%	55,8%	43,8%
Toplam		Sayı	330	172	502
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%

t: -2,802

P: ,005

Tablo 146'da erkeklerin ağırlıklı olarak %42,4'ü her düşüncenin mecliste temsil edilmesi gerektiğine inanırken, bayanların %55,8'i buna kısmen katılmaktadırlar.

Tablo -147:

Cinsiyet İle Mevcut Siyasi Partilerden Hangisi Sizin Sorunlarınıza Öncelik Vermektedir Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Mevcut Siyasi Partilerden Hangisi Sizin Sorunlarınıza Öncelik Vermektedir?	AKP	Sayı	84	44	128
		Sütun%	38,9%	46,3%	41,2%
	CHP	Sayı	34	28	62
		Sütun%	15,7%	29,5%	19,9%
	Hiçbiri	Sayı	56	17	73
		Sütun%	25,9%	17,9%	23,5%
	MHP	Sayı	22	3	25
		Sütun%	10,2%	3,2%	8,0%
	DSP	Sayı	4	1	5
		Sütun%	1,9%	1,1%	1,6%
	DYP	Sayı	9	1	10
		Sütun%	4,2%	1,1%	3,2%
	GP	Sayı	1		1
		Sütun%	,5%		,3%
	SHP	Sayı	2		2
		Sütun%	,9%		,6%
	SP	Sayı		1	1
		Sütun%		1,1%	,3%
	ANAP	Sayı	2		2
		Sütun%	,9%		,6%
BBP	Sayı	2		2	
	Sütun%	,9%		,6%	
Toplam	Sayı	216	95	311	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: 2,917

P: ,004

Tablo 147’de kadınlar erkeklere göre daha fazla oranda sırası ile AKP, CHP’sinin kendi sorunlarını çözebileceğine inanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla olarak hiçbir siyasi partinin kendi meselelerini çözemeyeceğine inanmaktadırlar.

Tablo -148:

Cinsiyet İle Genel Seçimlerde Oy Verirken Adayları mı, Partiyi mi Göz Önüne Alırsınız Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Genel Seçimlerde Oy Verirken Adayları mı, Partiyi mi Göz Önüne Alırsınız?	Adayları	Sayı	124	47	171
		Sütun%	37,2%	27,2%	33,8%
	Partiyi	Sayı	208	125	333
		Sütun%	62,5%	72,3%	65,8%
	Her ikisini de	Sayı	1	1	2
		Sütun%	,3%	,6%	,4%
Toplam	Sayı	333	173	506	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: -2,308

P: ,021

Tablo 148’de genel seçimlerde oy kullanırken aday mı yoksa parti mi ön plana çıkmaktadır şeklindeki sorumuza erkekler bayanlardan daha fazla oranda adayları, kadınlar erkeklerden daha fazla olarak partiyi ön planda tuttıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo -149:

Cinsiyet İle Oy Verdiğiniz Partinin Hangi Konulara Daha Fazla Öncelik Vermesini İstersiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Oy Verdiğiniz Partinin Hangi Konulara Daha Fazla Öncelik Vermesini İstersiniz?	Ekonomik sorunları çözmeye	Sayı	133	86	219
		Sütun%	45,7%	56,6%	49,4%
	Laiklik ilkesine sahip çıkmalı	Sayı	35	14	49
		Sütun%	12,0%	9,2%	11,1%
	Hak ve çıkarlarınızı korumalı	Sayı	14	7	21
		Sütun%	4,8%	4,6%	4,7%
	Asayiş sağlamalı ve terörü önlemeli	Sayı	4	2	6
		Sütun%	1,4%	1,3%	1,4%
	Yolsuzlukları önlemeli	Sayı	31	17	48
		Sütun%	10,7%	11,2%	10,8%
	Milli ve manevi değerlerimize sahip	Sayı	65	24	89
		Sütun%	22,3%	15,8%	20,1%
	Diğer	Sayı	8	2	10
		Sütun%	2,7%	1,3%	2,3%
Hepsi	Sayı	1		1	
	Sütun%	,3%		,2%	
Toplam	Sayı	291	152	443	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: 2,073

P: ,039

Tablo 149’da kadınlar erkeklere göre daha fazla olarak oy verdikleri partinin ekonomik sorunları çözmeye öncelik vermesini isterken erkekler kadınlara göre daha fazla olarak oy verdikleri partinin laiklik ilkesine ve milli ve manevi değerlere sahip çıkmasını istemektedir.

Tablo 150’de bugün bir yerel seçim olsa hangi partinin tercih edileceği sorusuna kadınlar erkeklere göre daha fazla olarak AKP, CHP’sini tercih edeceğini söylerken erkekler kadınlara göre daha fazla olarak MHP’sini tercih edeceğini söylemektedirler. Oy kullanmayacağını söyleyenlerde de kadınlar erkeklere göre daha fazladır. Oy verme olarak burada gözükken siyasi katılımı cinsiyetin siyasi katılımı ile bir ilişkisi olduğu gözükmektedir.

Tablo -150:

Cinsiyet İle Bugün Bir Yerel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Bugün Bir Yerel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz?	AKP	Sayı	136	87	223
		Sütun%	40,8%	51,2%	44,3%
	ANAP	Sayı	4		4
		Sütun%	1,2%		,8%
	BBP	Sayı	4		4
		Sütun%	1,2%		,8%
	CHP	Sayı	54	42	96
		Sütun%	16,2%	24,7%	19,1%
	DEHAP	Sayı	1		1
		Sütun%	,3%		,2%
	DSP	Sayı	5	1	6
		Sütun%	1,5%	,6%	1,2%
	DYP	Sayı	48	16	64
		Sütun%	14,4%	9,4%	12,7%
	Genç Parti	Sayı	2		2
		Sütun%	,6%		,4%
	MHP	Sayı	46	7	53
		Sütun%	13,8%	4,1%	10,5%
	SP	Sayı	4	3	7
		Sütun%	1,2%	1,8%	1,4%
Bağımsızlar	Sayı	2	1	3	
	Sütun%	,6%	,6%	,6%	
Oy kullanmayacam	Sayı	13	8	21	
	Sütun%	3,9%	4,7%	4,2%	
Diğer	Sayı	14	5	19	
	Sütun%	4,2%	2,9%	3,8%	
Toplam	Sayı	333	170	503	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: 2,270

P: ,024

Tablo 151'de katılımcıların hangi partiler konusunda kararsız oldukları şeklindeki soruya ise erkekler SP'si hariç sağ partilerde kadınlara göre daha fazla kararsızken, kadınların kararsızlığı erkeklere göre daha fazla olarak sol partilerde yoğunlaştığı gözükmektedir.

Tablo -151:

Cinsiyet İle Bugün Olabilecek Seçimde Kararsızsanız Birinci Olarak Hangi Parti Konusunda Kararsızsanız Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Bugün Olabilecek Seçimde Kararsızsanız Birinci Olarak Hangi Parti Konusunda Kararsızsanız?	AKP	Sayı	16	5	21
		Sütun%	57,1%	27,8%	45,7%
	DYP	Sayı	6	2	8
		Sütun%	21,4%	11,1%	17,4%
	MHP	Sayı	2		2
		Sütun%	7,1%		4,3%
	CHP	Sayı	4	5	9
		Sütun%	14,3%	27,8%	19,6%
	SP	Sayı		1	1
		Sütun%		5,6%	2,2%
	DSP	Sayı		4	4
		Sütun%		22,2%	8,7%
	SHP	Sayı		1	1
		Sütun%		5,6%	2,2%
Toplam	Sayı	28	18	46	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: -3,901

P: ,001

Tablo -152:

Cinsiyet İle Sizce Aktif Politikanın Yaşla İlgisi Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Sizce Aktif Politikanın Yaşla İlgisi Var mıdır?	Politikacı belli bir yaşta olmalı	Sayı	114	33	147
		Sütun%	34,3%	18,9%	29,0%
	Gençler daha başarılı olurlar	Sayı	72	43	115
		Sütun%	21,7%	24,6%	22,7%
	Yaş ile ilgisi yoktur	Sayı	141	94	235
		Sütun%	42,5%	53,7%	46,4%
	Diğer	Sayı	5	5	10
		Sütun%	1,5%	2,9%	2,0%
	Toplam	Sayı	332	175	507
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%

t: -3,589

P: ,001

Tablo 152'de aktif politikanın yaşla ilgisi var mıdır sorusuna bayanların yarısından fazlası (%53,7) hayır yanıtını verirken bu oran erkeklerde %42,5 şeklindedir. Kadınlar erkeklerle oranla daha fazla bir biçimde politikanın yaşla ilgisinin olmadığına inanmaktadırlar.

Tablo -153:

Cinsiyet İle Siyasi Liderlerin Tespitinde Delege Sistemini Beğeniyor musunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Siyasi Liderlerin Tespitinde Delege Sistemini Beğeniyor musunuz?	Evet	Sayı	162	50	212
		Sütun%	49,4%	32,3%	43,9%
	Hayır	Sayı	166	105	271
		Sütun%	50,6%	67,7%	56,1%
Toplam	Sayı	328	155	483	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: -3,581

P: ,001

Tablo 153’de kadınlar erkeklerden daha fazla oranda siyasi liderlerin seçiminde delege sistemine karşı gözükmetedir.

Tablo -154:

Cinsiyet İle Siyasi Partiler Kanunu İle Memur, Asker Ve Öğrencilerin Siyasi Parti Faaliyetlerine Katılamamaları Sizce Doğru mu Sorusu Arasındaki İlişki

			Cinsiyetiniz?		Toplam
			Erkek	Kadın	
Siyasi Partiler Kanunu İle Memur, Asker Ve Öğrencilerin Siyasi Parti Faaliyetlerine Katılamamaları Sizce Doğru Mu?	Evet	Sayı	162	105	267
		Sütun%	48,1%	60,3%	52,3%
	Hayır	Sayı	175	69	244
		Sütun%	51,9%	39,7%	47,7%
Toplam	Sayı	337	174	511	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	

t: 2,645

P: ,008

Tablo 154’de memur, asker ve öğrencilerin siyasi parti faaliyetlerine katılamamalarını kadınlar erkeklere oranla daha fazla onaylamaktadırlar. Siyasal katılımın geniş kitlelere ulaşması açısından erkeklerin daha özgürlükçü olduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 128’de erkeklerin kadınlara göre daha fazla sürekli gazete okudukları gözlemlenmektedir. Kitle iletişim araçlarının siyasi katılıma etkisi varsa gazete okumanın erkeklerde daha fazla olması siyasi katılımı da erkeklerin kadınlara göre farklılık gösterebileceğinin belirtisidir.

Tablo 129’da erkeklerin kadınlara göre daha fazla aile üyelerinin aynı partiye oy verdiğini bilmesi, kadınların erkeklere göre daha fazla bu sorunun cevabını bilmemesi,

kadınların erkeklere göre daha fazla hayır diye cevap vermeleri erkeklerin kadınlara göre siyasi katılıma daha fazla önem verdiğinin göstergesidir.

Tablo 142’te erkeklerin bayanlardan daha fazla oranda siyasi meseleleri arkadaşları ile tartıştıklarını, Tablo138’de Kırıkkale’deki mevcut belediye hizmetlerinden memnuniyet konusunda kadınlar erkeklere oranla daha fazla olumsuz görüş belirttiklerini, Tablo 139’da kadınlar ellerinde yetki olsa öncelikli ülke sorunu olarak türban yasağını kaldırmayı ve daha sonra da ekonomik, eğitim ve sağlık konularına ağırlık vereceklerini erkeklere göre daha fazla oranda söylerken, erkekler öncelikli sorun olarak ekonomi politikalarını değiştireceklerini ve daha sonra da bayanlarla ortak görüşte olarak türban yasağını kaldıracaklarını gözlemlenmektedir. Bu bulgulardan cinsiyet ile siyasi sorunlara bakışta ve önceliklerde bir ilişki olduğu çıkarılabilir.

Tablo 140’da siyasi adayın hemşehrısı olmasının oy verme davranışını etkileyeceğini erkekler kadınlara göre daha fazla tercih etmişlerdir. Tablo 141’de siyasi adayda aradığı özellik olarak yüksek tahsili kadınlar erkeklere göre daha fazla tercih ederken tecrübe ve siyasi görüş benzerliğini erkekler kadınlara göre daha fazla tercih etmektedir. Tablo 152’de kadınlar erkeklere oranla daha fazla bir biçimde politikanın yaşla ilgisinin olmadığına inanmaktadırlar. Tablo 131’de ankete katılanlardan siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmalarını isteme nedenlerini, kadınlar erkeklere göre daha fazla olarak ‘tecrübe kazandırmaları’, erkekler kadınlara göre daha fazla olarak ‘ülkeye istikrar kazandırmaları’ olarak cevaplamışlardır. Tablo 148’de genel seçimlerde oy kullanırken aday mı yoksa parti mi ön plana çıkmaktadır şeklindeki sorumuza erkekler bayanlardan daha fazla oranda adayları, kadınlar erkeklerden daha fazla olarak partiyi ön planda tuttıklarını ifade etmişlerdir. Siyasi aday ve siyasi parti liderinde aranan özellikler, siyasette kalma süreleri gibi siyasetçiye yönelik düşüncelerin cinsiyetle ilişkili olduğu gözlenmektedir.

Tablo 145’de Türkiye’deki mevcut siyasi partilerin bütün istekleri karşılayabilecek niteliklere sahip olup olmadıkları şeklindeki soruya erkek katılımcılar bayan katılımcılara oranla daha fazla hayır cevabını vermişlerdir. Bayanlar ise daha fazla oranda kısmen yanıtını uygun görmüşlerdir. Tablo 149’da kadınlar erkeklere göre daha fazla olarak oy verdikleri partinin ekonomik sorunları çözmeye öncelik vermesini isterken erkekler kadınlara göre

daha fazla olarak oy verdikleri partinin laiklik ilkesine ve milli ve manevi değerlere sahip çıkmasını istemektedir. Tablo 144’de erkeklerin bayanlara oranla daha fazla hep aynı partiye oy vermedikleri ortaya çıkmaktadır. Bayanlar parti tutuculuğu konusunda erkeklerden daha az muhafazakar tavır sergilemektedir. Partilerden beklentiler ile cinsiyet arasında bir ilişki mevcuttur.

Tablo 146’da erkeklerin ağırlıklı olarak %42,4’ü her düşüncenin mecliste temsil edilmesi gerektiğine inanırken, bayanların %55,8’i buna kısmen katılmaktadırlar. Tablo 153’de kadınlar erkeklerden daha fazla oranda siyasi liderlerin seçiminde delege sistemine karşı gözükmektedir. Tablo 154’de memur, asker ve öğrencilerin siyasi parti faaliyetlerine katılmamalarını kadınlar erkeklere oranla daha fazla onaylamaktadırlar. Siyasal katılımın geniş kitlelere ulaşması açısından erkeklerin daha özgürlükçü olduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 136’da seçimler esnasında başkalarını ikna etmek amacıyla yapılan konuşma vb. faaliyetler de erkekler kadınlara göre daha fazla bulunmuşlardır. Tablo 137’de erkeklerin kadınlara oranla seçimler esnasında daha fazla oranda siyasi parti yada aday için çalıştıklarını görebiliriz. Tablo 132’de erkek katılımcıların kadınlara oranla herhangi bir derneğe daha fazlaca üye oldukları gözükmektedir. Tablo 133’de önceki tablo ile de ilintili olarak benzer şekilde erkeklerin bayanlara oranla daha fazla bir siyasi partiye üye oldukları anlaşılmaktadır. Tablo 135’de siyasi miting ve toplantılara erkeklerin bayanlara oranla daha fazla katıldığı gözükmektedir. Siyasi katılımda kadınların daha pasif oldukları gözükmektedir.

Tablo 134’de herhangi bir siyasi parti, gençlik teşkilatı/kadın kolları üyeliği olmamasının nedenlerinde; katılımcıların erkek olanları, ‘hiçbir partiye üye olmadan da bir şeyler olabileceği’ ve ‘doğurabileceği olumsuz sonuçları’ kadınlara göre daha fazla tercih ettiği görülmektedir. ‘Siyasetten hoşlanmamak’, ‘hiçbir siyasi parti görüşlerimi yansıtmıyor’ ve ‘eşim izin vermiyor’ diye neden gösterenlerde kadınlar erkeklere göre daha çoğunluktadır. Kadınların erkeklere göre siyasete daha soğuk baktıkları ve siyasi katılımda erkeklere göre daha fazla eşlerinin etkisinde hareket ederek aktif siyasete uzak kaldıkları gözlemlenmektedir.

Tablo 130’da kadınların erkeklere göre 3 Kasım 2002 genel seçimlerinde daha fazla AKP ve CHP’sine oy verdikleri tablodan anlaşılmaktadır. Tablo 143’te yerel seçim olsa kadınların yarısından fazlası (%53,7), erkeklerin ise %36,9’u AKP’ye; erkeklerin 15,8’i kadınların %24,5’i CHP’ye oy vereceklerini belirtmişlerdir. Bayanlar bu iki parti üzerinde yoğunluk sergilerken erkekler diğer partilere de oy verebileceklerini belirtmektedirler. Kadınlar AKP, CHP, SHP’lerine erkeklere göre daha fazla oy kullanacaklarını belirtmişlerdir. Tablo 147’de kadınlar erkeklere göre daha fazla oranda sırası ile AKP, CHP’sinin kendi sorunlarını çözebileceğine inanmaktadırlar. Erkekler kadınlara göre daha fazla olarak hiçbir siyasi partinin kendi meselelerini çözemeyeceğine inanmaktadırlar. Tablo 150’de bugün bir yerel seçim olsa hangi partinin tercih edileceği sorusuna kadınlar erkeklere göre daha fazla olarak AKP, CHP’sini tercih edeceğini söylerken erkekler kadınlara göre daha fazla olarak MHP’sini tercih edeceğini söylemektedirler. Oy kullanmayacağını söyleyenlerde de kadınlar erkeklere göre daha fazladır. Oy verme olarak burada gözükten siyasi katılımında cinsiyetin siyasi katılımı bir ilişkisi olduğu gözükmektedir. Tablo 151’de katılımcıların hangi partiler konusunda kararsız oldukları şeklindeki soruya ise erkekler SP’si hariç sağ partilerde kadınlara göre daha fazla kararsızken, kadınların kararsızlığı erkeklere göre daha fazla olarak sol partilerde yoğunlaştığı gözükmektedir. Bu bulgulardan cinsiyet ile oy verme davranışı arasında bir ilişki olduğu gözlenmektedir.

Yukarıdaki bulguların ışığında, cinsiyet ile siyasi katılım arasında bir ilişki olduğuna dair 2. varsayımımız doğrulanmış olmaktadır. Kadınların isteklerine cevap verebilen partilerin oy oranının diğer partilere göre daha fazla olacağı ve kadınların erkeklere göre siyasi katılımında daha kararsız, istikrarlı, güvensiz olduklarına dair bulgular olmasına rağmen ayrıca araştırılması gerekmektedir.

4.2.3. Meslek İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları

Bu alt bölümde meslek ile diğer bağımlı değişkenler arasındaki çapraz tablolar incelenmiştir. Her tablonun altında o tablo ile ilgili tek yönlü varyans analiz sonuçları görülmektedir.

Tablo -155:

**Meslek İle Kendinizi Hangi Sosyal Tabakada Görüyorsunuz Sorusu
Arasındaki İlişki**

		Kendinizi Hangi Sosyal Tabakada Görüyorsunuz?			Toplam
		Alt	Orta	Üst	
Esnaf	Sayı	8	66	9	83
	Satır %	9,6%	79,5%	10,8%	100,0%
Ev hanımı	Sayı	24	52	3	79
	Satır %	30,4%	65,8%	3,8%	100,0%
Emekli	Sayı	14	20	5	39
	Satır %	35,9%	51,3%	12,8%	100,0%
Öğrenci	Sayı	18	38	7	63
	Satır %	28,6%	60,3%	11,1%	100,0%
Serbest meslek	Sayı	20	50	6	76
	Satır %	26,3%	65,8%	7,9%	100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı		3		3
	Satır %		100,0%		100,0%
Sağlık personeli	Sayı	1	7	1	9
	Satır %	11,1%	77,8%	11,1%	100,0%
İşçi	Sayı	9	23	1	33
	Satır %	27,3%	69,7%	3,0%	100,0%
Memur	Sayı	15	25	4	44
	Satır %	34,1%	56,8%	9,1%	100,0%
Öğretmen	Sayı	3	18	1	22
	Satır %	13,6%	81,8%	4,5%	100,0%
İşsiz	Sayı		9	2	11
	Satır %		81,8%	18,2%	100,0%
Teknisyen	Sayı	1	5	1	7
	Satır %	14,3%	71,4%	14,3%	100,0%
Toplam	Sayı	113	316	40	469
	Satır %	24,1%	67,4%	8,5%	100,0%

F: 1,852

P: ,044

Katılımcılardan bütün meslekler kendilerini çoğunlukla orta sosyal tabakada, en azınlıkla üst tabakada görmektedirler. Sadece güvenlik görevlilerinin tamamı, kendilerini orta tabakada hissetmektedir. Birde işsizlerden kendini alt tabakada kendini gören kimsenin olmadığı gözükmektedir.

Tablo -156:

Meslek İle Gazete Okur Musunuz Sorusu Arasındaki İlişki

		Gazete Okur Musunuz?			Toplam
		Sürekli	Arasıra	Okumam	
Esnaf	Sayı	49	34		83
	Satır %	59,0%	41,0%		100,0%
Ev hanımı	Sayı	11	50	17	78
	Satır %	14,1%	64,1%	21,8%	100,0%
Emekli	Sayı	25	11	4	40
	Satır %	62,5%	27,5%	10,0%	100,0%
Öğrenci	Sayı	14	48	2	64
	Satır %	21,9%	75,0%	3,1%	100,0%
Serbest meslek	Sayı	32	40	4	76
	Satır %	42,1%	52,6%	5,3%	100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı	3			3
	Satır %	100,0%			100,0%
Sağlık personeli	Sayı	2	7		9
	Satır %	22,2%	77,8%		100,0%
İşçi	Sayı	14	20		34
	Satır %	41,2%	58,8%		100,0%
Memur	Sayı	18	24	2	44
	Satır %	40,9%	54,5%	4,5%	100,0%
Öğretmen	Sayı	13	10		23
	Satır %	56,5%	43,5%		100,0%
İşsiz	Sayı	3	8		11
	Satır %	27,3%	72,7%		100,0%
Teknisyen	Sayı	5	2		7
	Satır %	71,4%	28,6%		100,0%
Toplam	Sayı	189	254	29	472
	Satır %	40,0%	53,8%	6,1%	100,0%

F: 7,715

P: ,001

Tablo 156'da esnaf, emekli, güvenlik görevlisi, öğretmenler, teknisyenlerin çoğunluğunun sürekli gazete okudukları gözlenmektedir.

Tablo -157:

**Meslek İle Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir Sorusu
Arasındaki İlişki**

			Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir?			Toplam
			Kendisi	Aile reisi	Aile büyükleri	
Mesleğiniz?	Esnaf	Sayı	67	14	2	83
		Satır %	80,7%	16,9%	2,4%	100,0%
	Ev hanımı	Sayı	61	13	4	78
		Satır %	78,2%	16,7%	5,1%	100,0%
	Emekli	Sayı	35	4	1	40
		Satır %	87,5%	10,0%	2,5%	100,0%
	Öğrenci	Sayı	57	6	1	64
		Satır %	89,1%	9,4%	1,6%	100,0%
	Serbest meslek	Sayı	56	16	4	76
		Satır %	73,7%	21,1%	5,3%	100,0%
	Güvenlik Görevlisi	Sayı	2	1		3
		Satır %	66,7%	33,3%		100,0%
	Sağlık personeli	Sayı	9			9
		Satır %	100,0%			100,0%
	İşçi	Sayı	29	6		35
		Satır %	82,9%	17,1%		100,0%
	Memur	Sayı	31	9	4	44
		Satır %	70,5%	20,5%	9,1%	100,0%
	Öğretmen	Sayı	23			23
		Satır %	100,0%			100,0%
	İşsiz	Sayı	8	3		11
		Satır %	72,7%	27,3%		100,0%
	Teknisyen	Sayı	7			7
		Satır %	100,0%			100,0%
Toplam		Sayı	385	72	16	473
		Satır %	81,4%	15,2%	3,4%	100,0%

F: 1,905

P: ,037

Tablo 157’de sağlık personeli ,öğretmen ve teknisyen mesleğinden olanların tamamı hanedeki hanımların oy verirken kendi kararlarına göre oy kullandıkları gözlenmektedir. Öğrenciler ve emeklilerde en yüksek oranlarda kadınların kendisinin karar verdiğini belirtmektedirler.

Tablo -158:**Meslek İle Herhangi Bir Derneğe Üye Misiniz Sorusu Arasındaki İlişki**

			Herhangi Bir Derneğe Üye Misiniz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Mesleğiniz?	Esnaf	Sayı	19	62	81
		Satır %	23,5%	76,5%	100,0%
	Ev hanımı	Sayı	3	75	78
		Satır %	3,8%	96,2%	100,0%
	Emekli	Sayı	5	34	39
		Satır %	12,8%	87,2%	100,0%
	Öğrenci	Sayı	14	50	64
		Satır %	21,9%	78,1%	100,0%
	Serbest meslek	Sayı	12	62	74
		Satır %	16,2%	83,8%	100,0%
	Güvenlik Görevlisi	Sayı		3	3
		Satır %		100,0%	100,0%
	Sağlık personeli	Sayı	3	6	9
		Satır %	33,3%	66,7%	100,0%
	İşçi	Sayı	2	31	33
		Satır %	6,1%	93,9%	100,0%
	Memur	Sayı	10	33	43
		Satır %	23,3%	76,7%	100,0%
	Öğretmen	Sayı	9	14	23
		Satır %	39,1%	60,9%	100,0%
	İşsiz	Sayı		11	11
		Satır %		100,0%	100,0%
	Teknisyen	Sayı	1	6	7
		Satır %	14,3%	85,7%	100,0%
Toplam		Sayı	78	387	465
		Satır %	16,8%	83,2%	100,0%

F: 2,884

P: ,001

Tablo 158'de öğretmen, esnaf ve memurun en yüksek oranda bir derneğe üye olduğu, işsiz, ev hanımı ve güvenlik görevlisinin diğer mesleklere göre daha fazla olarak bir derneğe üye olmadıkları gözlemlenmektedir.

Tablo -159:

Meslek İle Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyeliğiniz Yok İse Bunun Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki

		Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyeliğiniz Yok İse Bunun Nedeni Nedir?						
		Siyasetten hoşlanmıyorum	Hiçbir siyasi parti görüşlerimi yansıtmıyor	Eşim izin vermiyor	Hiç bir partiye üye olmadan da bişeyler yapılabilir	Doğurabileceği olumsuz sonuçlardan endişe duyuyorum	Diğer	Toplam
Esnaf	Sayı	33	7		17	7	3	67
	Satır %	49,3%	10,4%		25,4%	10,4%	4,5%	100,0%
Ev hanımı	Sayı	45	4	7	12	5	1	74
	Satır %	60,8%	5,4%	9,5%	16,2%	6,8%	1,4%	100,0%
Emekli	Sayı	16		2	8	3		29
	Satır %	55,2%		6,9%	27,6%	10,3%		100,0%
Öğrenci	Sayı	26	2		10	11	2	51
	Satır %	51,0%	3,9%		19,6%	21,6%	3,9%	100,0%
Serbest meslek	Sayı	25	7		19	6	3	60
	Satır %	41,7%	11,7%		31,7%	10,0%	5,0%	100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı	1				2		3
	Satır %	33,3%				66,7%		100,0%
Sağlık personeli	Sayı	2			3	2	1	8
	Satır %	25,0%			37,5%	25,0%	12,5%	100,0%
İşçi	Sayı	10		2	5	5	3	25
	Satır %	40,0%		8,0%	20,0%	20,0%	12,0%	100,0%
Memur	Sayı	10	2	1	11	5	3	32
	Satır %	31,3%	6,3%	3,1%	34,4%	15,6%	9,4%	100,0%
Öğretmen	Sayı	7	1		5	1	6	20
	Satır %	35,0%	5,0%		25,0%	5,0%	30,0%	100,0%
İşsiz	Sayı	3	1	1	3	3		11
	Satır %	27,3%	9,1%	9,1%	27,3%	27,3%		100,0%
Teknisyen	Sayı	1			3		2	6
	Satır %	16,7%			50,0%		33,3%	100,0%
Toplam	Sayı	179	24	13	96	50	24	386
	Satır %	46,4%	6,2%	3,4%	24,9%	13,0%	6,2%	100,0%

F: 2,710

P: ,002

Tablo 159'da ev hanımları, işsizler, emekliler ve işçiler diğer mesleklere göre daha fazla olarak 'eşim izin vermiyor' diye cevap verdikleri gözlenmektedir. Bütün meslek gruplarının yoğunluklu olarak siyasetten hoşlanmadıkları gözlemlenmektedir. Hane reisinin bazı meslek gruplarında siyasi katılımı etkili olduğu, bütün meslek gruplarının siyasetten uzaklaşarak siyasi katılımı daha pasifleştiği gözlemlenmektedir.

Tablo -160:

Meslek İle Eşiniz Siyasi Faaliyetlere Ne Oranda Katılıyor Sorusu Arasındaki İlişki

		Eşiniz Siyasi Faaliyetlere Ne Oranda Katılıyor?					Toplam
		Oy verme	Mitinglere ve toplantılara katılma	Parti yöneticiliği	Propaganda çalışmalarına katılma	Diğer	
Esnaf	Sayı	30	3	2			35
	Satır %	85,7%	8,6%	5,7%			100,0%
Ev hanımı	Sayı	38	1	1			40
	Satır %	95,0%	2,5%	2,5%			100,0%
Emekli	Sayı	20	2				22
	Satır %	90,9%	9,1%				100,0%
Öğrenci	Sayı		1				1
	Satır %		100,0%				100,0%
Serbest meslek	Sayı	23	1				24
	Satır %	95,8%	4,2%				100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı				1		1
	Satır %				100,0%		100,0%
Sağlık personeli	Sayı	4					4
	Satır %	100,0%					100,0%
İşçi	Sayı	18	1				19
	Satır %	94,7%	5,3%				100,0%
Memur	Sayı	25	1				26
	Satır %	96,2%	3,8%				100,0%
Öğretmen	Sayı	11					11
	Satır %	100,0%					100,0%
Teknisyen	Sayı	5				1	6
	Satır %	83,3%				16,7%	100,0%
Toplam	Sayı	174	10	3	1	1	189
	Satır %	92,1%	5,3%	1,6%	,5%	,5%	100,0%

F: 5,865

P: ,001

Tablo 160'da katılımcılardan esnaf meslek gurubuna dahil olanların eşleri siyasi katılımı daha aktif oldukları, diğer meslek mensuplarının eşlerinin sadece oy verme ile siyasi katılım yaptıkları gözlemlenmektedir.

Tablo -161:

Meslek İle Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi Sorusu Arasındaki İlişki

		Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi?			Toplam
		Bir çok defa	Bir kaç defa	Hiç gitmedim	
Esnaf	Sayı	17	23	43	83
	Satır %	20,5%	27,7%	51,8%	100,0%
Ev hanımı	Sayı	7	14	58	79
	Satır %	8,9%	17,7%	73,4%	100,0%
Emekli	Sayı	10	12	15	37
	Satır %	27,0%	32,4%	40,5%	100,0%
Öğrenci	Sayı	8	15	37	60
	Satır %	13,3%	25,0%	61,7%	100,0%
Serbest meslek	Sayı	11	28	36	75
	Satır %	14,7%	37,3%	48,0%	100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı			2	2
	Satır %			100,0%	100,0%
Sağlık personeli	Sayı		3	6	9
	Satır %		33,3%	66,7%	100,0%
İşçi	Sayı	9	11	14	34
	Satır %	26,5%	32,4%	41,2%	100,0%
Memur	Sayı	8	13	22	43
	Satır %	18,6%	30,2%	51,2%	100,0%
Öğretmen	Sayı	7	2	13	22
	Satır %	31,8%	9,1%	59,1%	100,0%
İşsiz	Sayı	1	1	8	10
	Satır %	10,0%	10,0%	80,0%	100,0%
Teknisyen	Sayı	1	2	4	7
	Satır %	14,3%	28,6%	57,1%	100,0%
Toplam	Sayı	79	124	258	461
	Satır %	17,1%	26,9%	56,0%	100,0%

F: 2,204

P: ,013

Tablo 161'de katılımcılardan işsiz, ev hanımı ve güvenlik görevlilerinin diğer mesleklere göre daha çoğunlukla siyasi miting ve toplantılara hiç gitmedikleri, bütün meslek gruplarının bu tür siyasi katılıma en az % 40 oranı civarında katılım göstermedikleri bulunmuştur. Sıklıkla siyasi miting ve toplantılara katılanların çoğunluğunu öğretmenler oluşturmaktadır. Bu bulgudan yola çıkarak siyasi katılıma bütün meslek gruplarının aktif olarak katılmadıkları, öğretmenlerin diğer meslek gruplarına göre daha fazla aktif oldukları işsiz ve ev hanımlarının en az aktif olukları söylenebilir.

Tablo -162:

Meslek İle Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir Kişiyi Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin Konuştunuz Veya Telkinde Bulundunuz mu Sorusu Arasındaki İlişki

		Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir Kişiyi Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin Konuştunuz Veya Telkinde Bulundunuz Mu?				Toplam
		Sık sık	Bir kaç defa	Çok az	Hiç	
Esnaf	Sayı	14	19	10	27	70
	Satır %	20,0%	27,1%	14,3%	38,6%	100,0%
Ev hanımı	Sayı	4	8	11	46	69
	Satır %	5,8%	11,6%	15,9%	66,7%	100,0%
Emekli	Sayı	7	9	4	16	36
	Satır %	19,4%	25,0%	11,1%	44,4%	100,0%
Öğrenci	Sayı	4	8	8	34	54
	Satır %	7,4%	14,8%	14,8%	63,0%	100,0%
Serbest meslek	Sayı	7	14	17	26	64
	Satır %	10,9%	21,9%	26,6%	40,6%	100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı			2		2
	Satır %			100,0%		100,0%
Sağlık personeli	Sayı	1	1	2	5	9
	Satır %	11,1%	11,1%	22,2%	55,6%	100,0%
İşçi	Sayı	7	2	5	15	29
	Satır %	24,1%	6,9%	17,2%	51,7%	100,0%
Memur	Sayı	4	10	3	17	34
	Satır %	11,8%	29,4%	8,8%	50,0%	100,0%
Öğretmen	Sayı	2	2	6	12	22
	Satır %	9,1%	9,1%	27,3%	54,5%	100,0%
İşsiz	Sayı	2	2	2	5	11
	Satır %	18,2%	18,2%	18,2%	45,5%	100,0%
Teknisyen	Sayı				4	4
	Satır %				100,0%	100,0%
Toplam	Sayı	52	75	70	207	404
	Satır %	12,9%	18,6%	17,3%	51,2%	100,0%

F: 2,550

P: ,004

Tablo162'de en az propaganda faaliyetlerinde bulunan meslek gurubu ev hanımları olurken en çok propaganda da bulunan meslek gurupları işçi, esnaf ve emekli olarak sıralanmaktadır. Ev hanımları propaganda faaliyetlerinde de siyasi katılıma daha azınlıkla katılmaktadırlar. Öğretmenlerin, memurların verdikleri cevaplara göre propaganda yapmadıkları gözükmektedir. Katılımcıların memur olmaları memurlara tanınan siyasi hakların günümüze kadar diğer vatandaşlara göre daha az olmasından kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Tablo -163:

**Meslek İle Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı Sorusu
Arasındaki İlişki**

		Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı?				Toplam
		Bir çok seçimde	Bazı seçimlerde	Bir iki seçimde	Hiç bir zaman	
Esnaf	Sayı	7	11	10	45	73
	Satır %	9,6%	15,1%	13,7%	61,6%	100,0%
Ev hanımı	Sayı	5	4	5	59	73
	Satır %	6,8%	5,5%	6,8%	80,8%	100,0%
Emekli	Sayı	8	5	5	16	34
	Satır %	23,5%	14,7%	14,7%	47,1%	100,0%
Öğrenci	Sayı	1	3	8	46	58
	Satır %	1,7%	5,2%	13,8%	79,3%	100,0%
Serbest meslek	Sayı	15	5	9	40	69
	Satır %	21,7%	7,2%	13,0%	58,0%	100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı	1		1	1	3
	Satır %	33,3%		33,3%	33,3%	100,0%
Sağlık personeli	Sayı			2	7	9
	Satır %			22,2%	77,8%	100,0%
İşçi	Sayı	7	2	6	17	32
	Satır %	21,9%	6,3%	18,8%	53,1%	100,0%
Memur	Sayı	7	3	6	26	42
	Satır %	16,7%	7,1%	14,3%	61,9%	100,0%
Öğretmen	Sayı	1	3	4	13	21
	Satır %	4,8%	14,3%	19,0%	61,9%	100,0%
İşsiz	Sayı	1		2	6	9
	Satır %	11,1%		22,2%	66,7%	100,0%
Teknisyen	Sayı			1	4	5
	Satır %			20,0%	80,0%	100,0%
Toplam	Sayı	53	36	59	280	428
	Satır %	12,4%	8,4%	13,8%	65,4%	100,0%

F: 2,912

P: ,001

Tablo 163'de ev hanımları, öğrenci, teknisyen ve sağlık personeli diğer meslek guruplarına göre daha fazla olarak bir siyasi parti veya adayı için çalışmadıklarını, emekliler, serbest meslek sahipleri ve memurların daha fazla çalıştıkları gözlemlenmektedir. Esnafın ve hanımlarının siyasi katılımında aktif olduklarını kabul edersek burada oluşan tezat desteklenen parti veya adayın dışında bir parti veya adayın kazanması ticari durumu etkilemesi olma ihtimali düşünülebileceği gibi aynı durumu emekliler (çocuklarının iş

durumunu düşünmesi) ve memurlarda da (tayin durumunu gözetmesi) inceleme konusu yapmak gerekecektir.

Tablo -164:

Meslek İle Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun musunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Mesleğiniz?	Esnaf	Sayı	21	59	80
		Satır %	26,3%	73,8%	100,0%
	Ev hanımı	Sayı	5	69	74
		Satır %	6,8%	93,2%	100,0%
	Emekli	Sayı	3	36	39
		Satır %	7,7%	92,3%	100,0%
	Öğrenci	Sayı	11	52	63
		Satır %	17,5%	82,5%	100,0%
	Serbest meslek	Sayı	10	65	75
		Satır %	13,3%	86,7%	100,0%
	Güvenlik Görevlisi	Sayı	2	1	3
		Satır %	66,7%	33,3%	100,0%
	Sağlık personeli	Sayı		9	9
		Satır %		100,0%	100,0%
	İşçi	Sayı	6	27	33
		Satır %	18,2%	81,8%	100,0%
	Memur	Sayı	5	39	44
		Satır %	11,4%	88,6%	100,0%
	Öğretmen	Sayı		21	21
		Satır %		100,0%	100,0%
	İşsiz	Sayı	1	8	9
		Satır %	11,1%	88,9%	100,0%
	Teknisyen	Sayı	1	6	7
		Satır %	14,3%	85,7%	100,0%
Toplam		Sayı	65	392	457
		Satır %	14,2%	85,8%	100,0%

F: 2,575

P: ,004

Tablo 164’de bütün meslek gurupları belediyenin hizmetlerinden memnuniyetsizlik gösterdikleri gözükmemektedir.

Tablo -165:

Meslek İle Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız Sorusu Arasındaki İlişki

		Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız?					Toplam
		Sık sık	Bazen	Çok az	Hiç	Diğer	
Esnaf	Sayı	23	43	12	5		83
	Satır %	27,7%	51,8%	14,5%	6,0%		100,0%
Ev hanımı	Sayı	3	43	18	13		77
	Satır %	3,9%	55,8%	23,4%	16,9%		100,0%
Emekli	Sayı	19	18	1	1		39
	Satır %	48,7%	46,2%	2,6%	2,6%		100,0%
Öğrenci	Sayı	14	40	7	2	1	64
	Satır %	21,9%	62,5%	10,9%	3,1%	1,6%	100,0%
Serbest meslek	Sayı	16	50	5	3		74
	Satır %	21,6%	67,6%	6,8%	4,1%		100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı	1	2				3
	Satır %	33,3%	66,7%				100,0%
Sağlık personeli	Sayı	4	4	1			9
	Satır %	44,4%	44,4%	11,1%			100,0%
İşçi	Sayı	8	19	3	4	1	35
	Satır %	22,9%	54,3%	8,6%	11,4%	2,9%	100,0%
Memur	Sayı	18	21	4	1		44
	Satır %	40,9%	47,7%	9,1%	2,3%		100,0%
Öğretmen	Sayı	10	11	1			22
	Satır %	45,5%	50,0%	4,5%			100,0%
İşsiz	Sayı	2	7	2			11
	Satır %	18,2%	63,6%	18,2%			100,0%
Teknisyen	Sayı	3	4				7
	Satır %	42,9%	57,1%				100,0%
Toplam	Sayı	121	262	54	29	2	468
	Satır %	25,9%	56,0%	11,5%	6,2%	,4%	100,0%

F: 6,046

P: ,001

Tablo 165’de ev hanımları ve işçiler diğer meslek guruplarına daha fazla olarak arkadaşlarıyla ülke meselelerini tartışmamaktadır. Emekliler, öğretmenler, sağlık personeli, teknisyen ve memurlar diğer meslek memurlarına göre daha fazla olarak ülke meselelerini arkadaşlarıyla tartışmaktadırlar.

Tablo -166:

Meslek İle Siyasi Haber Ve Faaliyetleri Birinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

	Siyasi Haber Ve Faaliyetleri Birinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz?								Toplam	
	Arkadaşlar	Televizyon	Radyo	Gazete ve dergi	Miting ve toplantılar	İnternet	Afiş ve panolar	Diğer		
Esnaf	Sayı	11	59	1	8	2			1	82
	Satır %	13,4%	72,0%	1,2%	9,8%	2,4%			1,2%	100,0%
Ev hanımı	Sayı	10	64	2		2		1		79
	Satır %	12,7%	81,0%	2,5%		2,5%		1,3%		100,0%
Emekli	Sayı	6	31		2					39
	Satır %	15,4%	79,5%		5,1%					100,0%
Öğrenci	Sayı	9	41		8	2			2	62
	Satır %	14,5%	66,1%		12,9%	3,2%			3,2%	100,0%
Serbest meslek	Sayı	6	52	1	7	3	2	2		73
	Satır %	8,2%	71,2%	1,4%	9,6%	4,1%	2,7%	2,7%		100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı		3							3
	Satır %		100,0%							100,0%
Sağlık personeli	Sayı	1	7		1					9
	Satır %	11,1%	77,8%		11,1%					100,0%
İşçi	Sayı	4	24		1	4		2		35
	Satır %	11,4%	68,6%		2,9%	11,4%		5,7%		100,0%
Memur	Sayı	6	33	1	1	2		1		44
	Satır %	13,6%	75,0%	2,3%	2,3%	4,5%		2,3%		100,0%
Öğretmen	Sayı	3	11		3	2	1	1	2	23
	Satır %	13,0%	47,8%		13,0%	8,7%	4,3%	4,3%	8,7%	100,0%
İşsiz	Sayı	4	6					1		11
	Satır %	36,4%	54,5%					9,1%		100,0%
Teknisyen	Sayı		2		2	1	2			7
	Satır %		28,6%		28,6%	14,3%	28,6%			100,0%
Toplam	Sayı	60	333	5	33	18	5	8	5	467
	Satır %	12,8%	71,3%	1,1%	7,1%	3,9%	1,1%	1,7%	1,1%	100,0%

F: 3,821

P: ,001

Tablo166'da bütün meslek guruplarını siyasi haber ve faaliyetleri televizyondan takip ettikleri, arkadaşlardan diyen meslek gurupları içinde en fazla kısmı işsizlerin oluşturduğunu gazete ve dergi diyen meslek gurupları içinde en fazla yer alanların öğrenci, sağlık personeli ve öğretmenlerin olduğu gözükmektedir. Siyasi katılımı kitle iletişim araçlarının etkisi kabul edilirse mesleklere göre de televizyon hariç diğer kitle iletişim araçları farklılık göstermektedir.

Tablo -167:

Meslek İle Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek Sorusu Arasındaki İlişki

		Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek?					Toplam
		Çok değerli	Değerli	Meslek olmamalıdır	Değersiz	Diğer	
Esnaf	Sayı	11	21	36	10	4	82
	Satır %	13,4%	25,6%	43,9%	12,2%	4,9%	100,0%
Ev hanımı	Sayı	12	19	39	5	1	76
	Satır %	15,8%	25,0%	51,3%	6,6%	1,3%	100,0%
Emekli	Sayı	12	11	11	3		37
	Satır %	32,4%	29,7%	29,7%	8,1%		100,0%
Öğrenci	Sayı	13	10	27	9	4	63
	Satır %	20,6%	15,9%	42,9%	14,3%	6,3%	100,0%
Serbest meslek	Sayı	7	18	34	6	6	71
	Satır %	9,9%	25,4%	47,9%	8,5%	8,5%	100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı	2	1				3
	Satır %	66,7%	33,3%				100,0%
Sağlık personel	Sayı	1	2	4		1	8
	Satır %	12,5%	25,0%	50,0%		12,5%	100,0%
İşçi	Sayı	5	7	16	5		33
	Satır %	15,2%	21,2%	48,5%	15,2%		100,0%
Memur	Sayı	7	9	23	1	2	42
	Satır %	16,7%	21,4%	54,8%	2,4%	4,8%	100,0%
Öğretmen	Sayı	2	2	16		3	23
	Satır %	8,7%	8,7%	69,6%		13,0%	100,0%
İşsiz	Sayı		3	4	3		10
	Satır %		30,0%	40,0%	30,0%		100,0%
Teknisyen	Sayı	1		5		1	7
	Satır %	14,3%		71,4%		14,3%	100,0%
Toplam	Sayı	73	103	215	42	22	455
	Satır %	16,0%	22,6%	47,3%	9,2%	4,8%	100,0%

F: 2,122

P: ,018

Tablo 167’de politikacılık genelde bütün meslek guruplarınca meslek olmamalı denirken çoğunlukla emekli ve güvenlik görevlileri değerli olarak gördüklerini beyan etmektedirler. İşsizler ise politikacılığı diğer meslek guruplarına göre daha fazla olarak değersiz görmektedirler.

Tablo -168:**Meslek İle Genel Seçimlerde Oy Verirken Adayları mı, Partiyi mi Göz Önüne Alırsınız Sorusu Arasındaki İlişki**

			Genel Seçimlerde Oy Verirken Adayları mı, Partiyi mi Göz Önüne Alırsınız?			Toplam
			Adayları	Partiyi	Her ikisini de	
Mesleğiniz?	Esnaf	Sayı	35	46		81
		Satır %	43,2%	56,8%		100,0%
	Ev hanımı	Sayı	22	55		77
		Satır %	28,6%	71,4%		100,0%
	Emekli	Sayı	15	22	1	38
		Satır %	39,5%	57,9%	2,6%	100,0%
	Öğrenci	Sayı	17	45		62
		Satır %	27,4%	72,6%		100,0%
	Serbest meslek	Sayı	28	41		69
		Satır %	40,6%	59,4%		100,0%
	Güvenlik Görevlisi	Sayı	1	2		3
		Satır %	33,3%	66,7%		100,0%
	Sağlık personeli	Sayı	2	7		9
		Satır %	22,2%	77,8%		100,0%
	İşçi	Sayı	14	21		35
		Satır %	40,0%	60,0%		100,0%
	Memur	Sayı	7	37		44
		Satır %	15,9%	84,1%		100,0%
	Öğretmen	Sayı	4	19		23
		Satır %	17,4%	82,6%		100,0%
	İşsiz	Sayı	1	9	1	11
		Satır %	9,1%	81,8%	9,1%	100,0%
	Teknisyen	Sayı	2	5		7
		Satır %	28,6%	71,4%		100,0%
Toplam		Sayı	148	309	2	459
		Satır %	32,2%	67,3%	,4%	100,0%

F: 2,022

P: ,025

Tablo 168’de bütün meslek gruplarının genel seçimlerde aday yerine daha çok partiyi dikkate aldıkları bulunmuştur. Adayı dikkate alanların içinde yoğunluğu esnaf, emekliler, serbest meslek sahipleri ve işçiler almaktadır.

Tablo -169:

Meslek İle Oy Verdiğiniz Partinin Hangi Konulara Daha Fazla Öncelik Vermesini İstersiniz Sorusu Arasındaki İlişki

	Oy Verdiğiniz Partinin Hangi Konulara Daha Fazla Öncelik Vermesini İstersiniz?								Toplam
	Ekonomik sorunları çözmeye	Laiklik ilkesine sahip çıkılmalı	Hak ve çıkarlarımızı korumalı	Asayiş sağlamalı ve terörü önlemeli	Yolsuzlukları önlemeli	Milli ve manevi değerlerimize sahip çıkılmalı	Diğer	Hepsi	
Esnaf	Sayı 38	3	1	2	9	16	1		70
	Satır % 54,3%	4,3%	1,4%	2,9%	12,9%	22,9%	1,4%		100,0%
Ev hanımı	Sayı 41	9	2		9	8			69
	Satır % 59,4%	13,0%	2,9%		13,0%	11,6%			100,0%
Emekli	Sayı 13	2	3		3	11	1		33
	Satır % 39,4%	6,1%	9,1%		9,1%	33,3%	3,0%		100,0%
Öğrenci	Sayı 27	4	4		4	12	1		52
	Satır % 51,9%	7,7%	7,7%		7,7%	23,1%	1,9%		100,0%
Serbest meslek	Sayı 26	9	4	1	6	13	3		62
	Satır % 41,9%	14,5%	6,5%	1,6%	9,7%	21,0%	4,8%		100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı 1	1							2
	Satır % 50,0%	50,0%							100,0%
Sağlık personeli	Sayı 7				1				8
	Satır % 87,5%				12,5%				100,0%
İşçi	Sayı 11	5	3		3	8	2		32
	Satır % 34,4%	15,6%	9,4%		9,4%	25,0%	6,3%		100,0%
Memur	Sayı 17	3	1	1	7	12			41
	Satır % 41,5%	7,3%	2,4%	2,4%	17,1%	29,3%			100,0%
Öğretmen	Sayı 12	4	1	1			1		19
	Satır % 63,2%	21,1%	5,3%	5,3%			5,3%		100,0%
İşsiz	Sayı 8					2		1	11
	Satır % 72,7%					18,2%		9,1%	100,0%
Teknisyen	Sayı 2	4				1			7
	Satır % 28,6%	57,1%				14,3%			100,0%
Total	Sayı 203	44	19	5	42	83	9	1	406
	Satır % 50,0%	10,8%	4,7%	1,2%	10,3%	20,4%	2,2%	,2%	100,0%

F: 1,887

P: ,039

Tablo 169’da oy verdikleri partiden öncelikli beklentilerinde ekonomik sorunların çözülmesini isteyenler arasında en azınlıkta emekli ve işçi, laiklik ilkesine sahip çıkılmasını isteyenler arasında diğerlerine göre çoğunlukta teknisyen, öğretmen, işçi, serbest meslek, ev hanımları meslek gurupları belirlenmiştir. Memurlar diğer meslek guruplarına göre daha fazla yolsuzlukların önlenmesini istemişlerdir. Emekliler ve memurlar milli ve manevi değerlere sahip çıkılmasını diğerlerine göre daha fazla talep etmektedirler. Partilerden beklentileri, bütün meslek guruplarının ekonomik sorunların çözülmesi olsa da diğer beklentilerde oran yönüyle ayrılmaktadır.

Tablo -170:

Meslek İle 3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki

		3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz?										Toplam
		AKP	ANAP	CHP	DSP	DYP	GP	MHP	SP	Oy kullanmadım	Diğer	
Esnaf	Sayı	35	1	9		6	2	17	1	5	3	82
	Satır %	42,7%	1,2%	11,0%		7,3%	2,4%	20,7%	1,2%	6,1%	3,7%	100,0%
Ev hanım	Sayı	47	1	17	1	2	1	5	1		1	77
	Satır %	61,0%	1,3%	22,1%	1,3%	2,6%	1,3%	6,5%	1,3%		1,3%	100,0%
Emekli	Sayı	19	1	3	1	2		8	2	1	1	38
	Satır %	50,0%	2,6%	7,9%	2,6%	5,3%		21,1%	5,3%	2,6%	2,6%	100,0%
Öğrenci	Sayı	16		13	3	1		10		13	1	59
	Satır %	27,1%		22,0%	5,1%	1,7%		16,9%		22,0%	1,7%	100,0%
Serbest meslek	Sayı	26	4	10		5		18	1	5	1	72
	Satır %	36,1%	5,6%	13,9%		6,9%		25,0%	1,4%	6,9%	1,4%	100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı	1		1				1				3
	Satır %	33,3%		33,3%				33,3%				100,0%
Sağlık personeli	Sayı	3		4				1		1		9
	Satır %	33,3%		44,4%				11,1%		11,1%		100,0%
İşçi	Sayı	13	3	6	1	1		8			1	34
	Satır %	38,2%	8,8%	17,6%	2,9%	2,9%		23,5%			2,9%	100,0%
Memur	Sayı	21	2	6	1	2		8		2		44
	Satır %	47,7%	4,5%	13,6%	2,3%	4,5%		18,2%		4,5%		100,0%
Öğretmen	Sayı	11	1	6	1			1		1		23
	Satır %	47,8%	4,3%	26,1%	4,3%			4,3%		4,3%		100,0%
İşsiz	Sayı	6						3		1		10
	Satır %	60,0%						30,0%		10,0%		100,0%
Teknisyen	Sayı	2		2	1			2				7
	Satır %	28,6%		28,6%	14,3%			28,6%				100,0%
Toplam	Sayı	200	13	77	9	19	3	82	5	29	8	458
	Satır %	43,7%	2,8%	16,8%	2,0%	4,1%	,7%	17,9%	1,1%	6,3%	1,7%	100,0%

F: 3,556

P: ,001

Tablo 170'de 3 Kasım 2002 genel seçimlerinde ev hanımları, işsizler, emekliler, öğretmen ve memurların AKP'sine, sağlık personelinin CHP'sine diğer meslek guruplarına göre daha fazla olarak oy verdikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 171'de 18 Nisan 1998 yerel seçiminde bütün meslek gurupları MHP'sine daha fazla oy vermesine rağmen öğretmenler ve sağlık personeli CHP'sine daha fazla oy vermişlerdir. Esnafın oy kullanmama oranları burada fazla çıkmaktadır. Memur, emekli, esnaf, serbest meslek sahibi ve ev hanımı meslek gurupları MHP'sini daha fazla olarak desteklemişlerdir.

Tablo -171:

Meslek İle 18 Nisan 1999 Yerel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki

		18 Nisan 1999 Yerel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz?									Toplam
		ANAP	BBP	CHP	DSP	DYP	MHP	SP	Oy kullanmadım	Diğer	
Esnaf	Sayı	12	5	8		9	22	5	12	3	77
	Satır %	15,6%	6,5%	10,4%		11,7%	28,6%	6,5%	15,6%	3,9%	100,0%
Ev hanımı	Sayı	12	2	14	2	6	20	4	6	3	70
	Satır %	17,1%	2,9%	20,0%	2,9%	8,6%	28,6%	5,7%	8,6%	4,3%	100,0%
Emekli	Sayı	6	2	5	2	6	11	4			36
	Satır %	16,7%	5,6%	13,9%	5,6%	16,7%	30,6%	11,1%			100,0%
Öğrenci	Sayı	3		2	3	1	2		36	1	48
	Satır %	6,3%		4,2%	6,3%	2,1%	4,2%		75,0%	2,1%	100,0%
Serbest meslek	Sayı	12	1	5	3	6	23	7	6	3	68
	Satır %	17,6%	1,5%	7,4%	4,4%	8,8%	33,8%	10,3%	8,8%	4,4%	100,0%
Güvenlik Görevlisi	Sayı			1			2				3
	Satır %			33,3%			66,7%				100,0%
Sağlık personeli	Sayı		1	2		1	1		3		8
	Satır %		12,5%	25,0%		12,5%	12,5%		37,5%		100,0%
İşçi	Sayı	7	1	5	3	2	8	2	2	1	31
	Satır %	22,6%	3,2%	16,1%	9,7%	6,5%	25,8%	6,5%	6,5%	3,2%	100,0%
Memur	Sayı	7	1	6	2	7	14		2	1	42
	Satır %	16,7%	2,4%	14,3%	4,8%	16,7%	33,3%		4,8%	2,4%	100,0%
Öğretmen	Sayı	3	1	7	2	4	3		2		22
	Satır %	13,6%	4,5%	31,8%	9,1%	18,2%	13,6%		9,1%		100,0%
İşsiz	Sayı	1					1		8		10
	Satır %	10,0%					10,0%		80,0%		100,0%
Teknisyen	Sayı			2	1		3		1		7
	Satır %			28,6%	14,3%		42,9%		14,3%		100,0%
Toplam	Sayı	63	14	57	18	42	110	22	78	12	422
	Satır %	14,9%	3,3%	13,5%	4,3%	10,0%	26,1%	5,2%	18,5%	2,8%	100,0%

F: 9,132

P: ,001

Tablo 155'de güvenlik görevlilerinin tamamı, kendilerini orta tabakada hissetmektedir. Birde işsizlerden kendini alt tabakada kendini gören kimsenin olmadığı gözükmektedir. Ekonomik durumun siyasi katılıma etkisinin olduğu kabul edilirse meslek guruplarının da dolaylı olarak siyasi katılımla ilişkili olduğu gözükmektedir.

Tablo 156'da esnaf, emekli, güvenlik görevlisi, öğretmenler, teknisyenlerin çoğunluğunun sürekli gazete okudukları gözlenmektedir. Tablo 166'da bütün meslek guruplarını siyasi haber ve faaliyetleri televizyondan takip ettikleri, arkadaşlardan diyen

meslek gurupları içinde en fazla kısmı işsizlerin oluşturduğunu gazete ve dergi diyen meslek gurupları içinde en fazla yer alanların öğrenci, sağlık personeli ve öğretmenlerin olduğu gözükmektedir. Siyasi katılımı kitle iletişim araçlarının etkisi kabul edilirse mesleklere göre de televizyon hariç diğer kitle iletişim araçları farklılık göstermektedir.

Tablo 165’de mesleklere göre ilişkili olarak ülke meselelerinin tartışıldığı belirlenmiştir. Tablo 159’da sağlık personeli ,öğretmen ve teknisyen mesleğinden olanların tamamı hanedeki hanımların oy verirken kendi kararlarına göre oy kullandıkları gözlenmektedir. Öğrenciler ve emeklilerde en yüksek oranlarda kadınların kendisinin karar verdiğini belirtmektedirler. Tablo 159’da ev hanımları, işsizler, emekliler ve işçiler diğer mesleklere göre daha fazla olarak ‘eşim izin vermiyor’ diye cevap verdikleri gözlenmektedir. Bütün meslek guruplarının yoğunluklu olarak siyasetten hoşlanmadıkları gözlemlenmektedir. Hane reisinin bazı meslek guruplarında siyasi katılımı etkili olduğu, bütün meslek guruplarının siyasetten uzaklaşarak siyasi katılımı daha pasifleştiği gözlemlenmektedir.

Tablo 162’de en az propaganda faaliyetlerinde bulunan meslek gurubu ev hanımları olurken en çok propaganda da bulunan meslek gurupları işçi, esnaf ve emekli olarak sıralanmaktadır. Ev hanımları propaganda faaliyetlerinde de siyasi katılımı daha azınlıkla katılmaktadırlar. Öğretmenlerin, memurların verdikleri cevaplara göre propaganda yapmadıkları gözükmektedir. Katılımcıların memur olmaları memurlara tanınan siyasi hakların günümüze kadar diğer vatandaşlara göre daha az olmasından kaynaklanabileceği düşünülebilir. Tablo 163’de ev hanımları, öğrenci, teknisyen ve sağlık personeli diğer meslek guruplarına göre daha fazla olarak bir siyasi parti veya aday için çalışmadıklarını, emekliler, serbest meslek sahipleri ve memurların daha fazla çalıştıkları gözlemlenmektedir. Esnafın ve hanımlarının siyasi katılımı aktif olduklarını kabul edersek burada oluşan tezat desteklenen parti veya adayın dışında bir parti veya adayın kazanması ticari durumu etkilemesi olma ihtimali düşünülebileceği gibi aynı durumu emekliler (çocuklarının iş durumunu düşünmesi) ve memurlarda da (tayin durumunu gözetmesi) inceleme konusu yapmak gerekecektir.

Tablo 167’de politikacılık genelde bütün meslek guruplarınca meslek olmamalı denirken çoğunlukla emekli ve güvenlik görevlileri değerli olarak gördüklerini beyan

etmektedirler. İşsizler ise politikacılığı diğer meslek guruplarına göre daha fazla olarak değersiz görmektedirler. Tablo 168'de bütün meslek guruplarının genel seçimlerde aday yerine daha çok partiyi dikkate aldıkları bulunmuştur. Adayı dikkate alanların içinde yoğunluğu esnaf, emekliler, serbest meslek sahipleri ve işçiler almaktadır.

Tablo 164'de bütün meslek gurupları belediyenin hizmetlerinden memnuniyetsizlik gösterdikleri gözükmemektedir. Tablo 169'da oy verdikleri partiden öncelikli beklentilerinde ekonomik sorunların çözülmesini isteyenler arasında en azınlıkta emekli ve işçi, laiklik ilkesine sahip çıkılmasını isteyenler arasında diğerlerine göre çoğunlukta teknisyen, öğretmen, işçi, serbest meslek, ev hanımları meslek gurupları belirlenmiştir. Memurlar diğer meslek guruplarına göre daha fazla yolsuzlukların önlenmesini istemişlerdir. Emekliler ve memurlar milli ve manevi değerlere sahip çıkılmasını diğerlerine göre daha fazla talep etmektedirler. Partilerden beklentileri, bütün meslek guruplarının ekonomik sorunların çözülmesi olsa da diğer beklentilerde oran yönüyle ayrılmaktadır.

Tablo 158'de öğretmen, esnaf ve memurun en yüksek oranda bir derneğe üye olduğu, işsiz, ev hanımı ve güvenlik görevlisinin diğer mesleklere göre daha fazla olarak bir derneğe üye olmadıkları gözlemlenmektedir. Tablo 160'da katılımcılardan esnaf meslek gurubuna dahil olanların eşleri siyasi katılımı daha aktif oldukları, diğer meslek mensuplarının eşlerinin sadece oy verme ile siyasi katılım yaptıkları gözlemlenmektedir. Tablo 161'de katılımcılardan işsiz, ev hanımı ve güvenlik görevlilerinin diğer mesleklere göre daha çoğunlukla siyasi miting ve toplantılara hiç gitmedikleri, bütün meslek guruplarının bu tür siyasi katılıma en az % 40 oranı civarında katılım göstermedikleri bulunmuştur. Sıklıkla siyasi miting ve toplantılara katılanların çoğunluğunu öğretmenler oluşturmaktadır. Bu bulgudan yola çıkarak siyasi katılıma bütün meslek guruplarının aktif olarak katılmadıkları, öğretmenlerin diğer meslek guruplarına göre daha fazla aktif oldukları işsiz ve ev hanımlarının en az aktif olmaları söylenebilir.

Tablo 170'de 3 Kasım 2002 genel seçimlerinde ev hanımları, işsizler, emekliler, öğretmen ve memurların AKP' ye, sağlık personelinin CHP'ye diğer meslek guruplarına göre daha fazla olarak oy verdikleri gözlemlenmektedir. Tablo 171'de 18 Nisan 1998 yerel seçiminde bütün meslek gurupları MHP' ye daha fazla oy vermesine rağmen öğretmenler ve

sağlık personeli CHP'sine daha fazla oy vermişlerdir. Esnafların oy kullanmama oranları burada fazla çıkmaktadır. Memur, emekli, esnaf, serbest meslek sahibi ve ev hanımı meslek gurupları MHP' ye daha fazla olarak desteklemişlerdir.

Seçimlerde kazanan partiler de dikkate alındığında yukarıda belirtilen bazı meslek guruplarının siyasi katılım da daha az aktif olmasına rağmen oy verme davranışıyla bile katılımı etkilediği ve yönlendirdiği, bazı meslek (öğretmenler v.b.) guruplarının siyasi katılımında daha fazla varlık gösterme çabasında oldukları, siyasi katılımında günümüze kadar olan sınırlılıklar dolayısıyla bütün meslek guruplarında propaganda faaliyetlerinde siyasi katılımın düzeyinin az olduğu görülmüştür. Meslek ile siyasi katılım arsında bir ilişki olduğu belirlenerek 3. Varsayımımızda doğrulanmış olmaktadır.

4.2.4. Eğitim İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları

Bu alt bölümde öncelikle eğitim ile diğer bağımlı değişkenler arasındaki çapraz dağılımlar incelenmiştir. Her tablonun altında o tablo ile ilgili varyans analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo -172:

Eğitim İle Dostlarınızı Seçerken En Çok Neye Dikkat Edersiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Dostlarınızı Seçerken	Mesleğimden biri olmasına	Sayı	2	4	9	4	19
		Sütun%	10,0%	2,9%	4,0%	3,2%	3,7%
En Çok Neye Dikkat Edersiniz?	Hemşehrim olmasına	Sayı	3	11	5	3	22
		Sütun%	15,0%	7,9%	2,2%	2,4%	4,3%
	Akrabadan olmasına	Sayı	3	17	5	2	27
		Sütun%	15,0%	12,1%	2,2%	1,6%	5,3%
	Aynı siyasi görüşten olmasına	Sayı		5	5	3	13
		Sütun%		3,6%	2,2%	2,4%	2,6%
	Ortak ilgilerimiz olmasına	Sayı	5	52	112	68	237
		Sütun%	25,0%	37,1%	50,2%	54,0%	46,6%
	Aynı dünya görüşünü paylaşmamıza	Sayı	5	35	71	39	150
		Sütun%	25,0%	25,0%	31,8%	31,0%	29,5%
	Diğer	Sayı	2	16	16	7	41
		Sütun%	10,0%	11,4%	7,2%	5,6%	8,1%
Toplam		Sayı	20	140	223	126	509
		Sütun%	100,0%	100,0%	100%	100,0%	100,0%

F: 3,967

P: ,008

Eğitim ile insanların dostlarını seçerken nelere dikkat ettikleri araştırıldığında, sadece okur yazar olanların meslek, hemşehri ve akraba kriterlerini diğer eğitim seviyelerindekilere oranla daha fazla önemsediklerini görmekteyiz. İnsanları birbirine dost olarak yakınlaştıran en önemli etkenin ise ortak ilgi alanları olduğu her eğitim seviyesinde görölmektedir ve eğitim arttıkça tercihte artmaktadır. Daha sonraki önemli kriter ise “aynı dünya görüşünü paylaşmak” gelmektedir.

Tablo -173:

Eğitim İle Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir?	Evet	Sayı	13	89	133	56	291
		Sütun%	65,0%	65,0%	58,6%	44,4%	57,1%
	Hayır	Sayı	1	25	39	31	96
		Sütun%	5,0%	18,2%	17,2%	24,6%	18,8%
	Bilmiyorum	Sayı	6	23	55	39	123
		Sütun%	30,0%	16,8%	24,2%	31,0%	24,1%
Toplam		Sayı	20	137	227	126	510
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 3,848

P: ,010

Tablo 173’de eğitim seviyesi düştükçe aile üyelerinin kişilerle aynı partiye oy verme oranları yükselmektedir. Ailede farklı parti tercihleri en yüksek üniversite mezunları arasında gözükmemektedir. Buradan eğitim seviyesi arttıkça siyasal katılımın bir şekli olan oy kullanma tercihinin daha da bağımsız hale geldiği sonucunu çıkarabiliriz.

Tablo 174’de ailedeki bayanların oy verme tercihleri tüm eğitim seviyelerinde ağırlıklı olarak kendilerine aittir. Ancak bu tercih eğitim seviyesi düştükçe kademeli olarak değişmektedir. Yani en az eğitilmiş kişilerin yer aldığı ailelerde bayanların oy verme tercihlerinin yarısı başkalarına aittir. Oysa üniversite düzeyinde eğitim görmüş kimselerin ailelerinde bayanların kendi iradeleri ile oy kullanabilme oranı oldukça yüksektir (% 92,9).

Tablo -174:

Eğitim İle Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Ailedeki Bayanların Hangi	Kendisi	Sayı	10	103	189	118	420
		Sütun%	50,0%	72,5%	82,9%	92,9%	81,2%
Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir?	Aile reisi	Sayı	7	29	35	7	78
		Sütun%	35,0%	20,4%	15,4%	5,5%	15,1%
	Aile büyükleri	Sayı	3	10	4	2	19
		Sütun%	15,0%	7,0%	1,8%	1,6%	3,7%
Toplam		Sayı	20	142	228	127	517
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 12,003

P: ,001

Tablo -175:

Eğitim İle Herhangi Bir Derneğe Üye misiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Herhangi Bir Derneğe Üye Misiniz?	Evet	Sayı	2	12	31	37	82
		Sütun%	10,5%	8,5%	14,0%	29,1%	16,1%
	Hayır	Sayı	17	129	190	90	426
		Sütun%	89,5%	91,5%	86,0%	70,9%	83,9%
Toplam		Sayı	19	141	221	127	508
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 7,994

P: ,001

Tablo 175’de eğitim seviyesi ile bir siyasi derneğe üye olmak arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Daha az eğitim gören kimselerin bir derneğe üyelik konusunda daha az orana sahip oldukları görülmektedir. Eğitim arttıkça bir derneğe üye olma oranı da artmaktadır.

Tablo 176’da eğitim seviyesi arttıkça ülke meseleleriyle mümkün olduğunca ve yakından ilgilenirim diyenlerin toplamı, eğitim arttıkça artmaktadır. Eğitim seviyesi azaldıkça ülke meselelerinin devlet adamlarını ilgilendirdiğini söyleyen katılımcılar azalmaktadır. Ülke meselelerine ilgi eğitim seviyesiyle birlikte artmaktadır.

Tablo -176:

Eğitim İle Ülke Meseleleri İle İlgilenir misiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Ülke Meseleleri ile İlgilenir misiniz?	Mesleğimi ilgilendirdiği kadar ilgilendiririm	Sayı Sütun%	1 5,0%	17 12,3%	21 9,6%	9 7,1%	48 9,6%
	Ülke meseleleri politikacıları ilgilendirir	Sayı Sütun%	1 5,0%	13 9,4%	11 5,0%	4 3,2%	29 5,8%
	Ülke meseleleri devlet adamlarını ilgilendirir	Sayı Sütun%	5 25,0%	20 14,5%	14 6,4%	4 3,2%	43 8,6%
	Mümkün olduğu kadar ilgilendiririm	Sayı Sütun%	8 40,0%	70 50,7%	137 62,8%	70 55,6%	285 56,8%
	Yakından ilgilendiririm	Sayı Sütun%	3 15,0%	12 8,7%	29 13,3%	32 25,4%	76 15,1%
	Diğer	Sayı Sütun%	2 10,0%	6 4,3%	6 2,8%	7 5,6%	21 4,2%
Toplam		Sayı Sütun%	20 100,0%	138 100,0%	218 100%	126 100,0%	502 100,0%

F: 5,427

P: ,001

Tablo -177:

Eğitim İle Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız?	Sık sık	Sayı Sütun%	4 20,0%	30 21,3%	64 28,4%	42 33,3%	140 27,3%
	Bazen	Sayı Sütun%	5 25,0%	76 53,9%	125 55,6%	70 55,6%	276 53,9%
	Çok az	Sayı Sütun%	8 40,0%	18 12,8%	26 11,6%	10 7,9%	62 12,1%
	Hiç	Sayı Sütun%	3 15,0%	16 11,3%	9 4,0%	4 3,2%	32 6,3%
	Diğer	Sayı Sütun%		1 ,7%	1 ,4%		2 ,4%
Toplam		Sayı Sütun%	20 100,0%	141 100,0%	225 100%	126 100,0%	512 100,0%

F: 7,356

P: ,001

Tablo 177’de eğitim seviyesi yükseldikçe kişilerin arkadaşları ile ülke meselelerini sık sık tartışma oranı artmaktadır. Hiç tartışmama oranı da eğitim seviyesi arttıkça azalmaktadır.

Tablo -178:**Eğitim İle Sizce Ülkenin En Önemli Sorunu Nedir Sorusu Arasındaki İlişki**

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Sizce Ülkenin En Önemli Sorunu Nedir?	İşsizlik	Sayı	12	94	133	63	302
		Sütun%	63,2%	81,0%	76,4%	65,6%	74,6%
	Sağlık	Sayı	1	3	1	3	8
		Sütun%	5,3%	2,6%	,6%	3,1%	2,0%
	Enflasyon	Sayı	1		2	2	5
		Sütun%	5,3%		1,1%	2,1%	1,2%
	Laiklik	Sayı		2	5	1	8
		Sütun%		1,7%	2,9%	1,0%	2,0%
	Terör	Sayı	2	2	1		5
		Sütun%	10,5%	1,7%	,6%		1,2%
	Düşünce ve inanç özgürlüğü	Sayı	1	8	10	9	28
		Sütun%	5,3%	6,9%	5,7%	9,4%	6,9%
	Rüşvet, mafya ve çeteleşme	Sayı	1	4	5	1	11
		Sütun%	5,3%	3,4%	2,9%	1,0%	2,7%
Demokrasi ve insan hakları	Sayı			2	8	10	
	Sütun%			1,1%	8,3%	2,5%	
Eğitim	Sayı	1	2	12	7	22	
	Sütun%	5,3%	1,7%	6,9%	7,3%	5,4%	
Diğer	Sayı		1	3	2	6	
	Sütun%		,9%	1,7%	2,1%	1,5%	
Toplam	Sayı	19	116	174	96	405	
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 2,931

P: ,033

Tablo 178'de ülkenin en önemli sorunu nedir sorusu eğitim seviyelerine göre incelenmiştir. Buna göre, tüm eğitim seviyesinde ülkenin en önemli meselesi işsizlik olarak belirtilmiştir. Okur yazar katılımcılar hariç eğitim seviyesi yükseldikçe en önemli sorun olarak görülen işsizliğin oranı da düşmektedir. Enflasyon eskisi kadar ciddiye alınan bir sorun olmaktan çıkmış gözükmektedir. Laiklik ise çok az bir oranda ülke meselesi olarak görülmektedir. Terör, rüşvet, çete ve mafyalaşma eğitim seviyesi düştükçe daha önem kazanmaktadır. Enflasyon, ilköğretim seviyesindeki grupça, laiklik, okur yazar grupça, terör, üniversite mezunu grupça, demokrasi ve insan hakları, okur yazar ve ilköğretim mezunu grupça sorun olarak görülmemektedir.

Tablo -179:

Eğitim İle Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Değilse Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Değilse Nedeni Nedir?	Boş vaatler	Sayı	1	6	4	2	13
		Sütun%	50,0%	25,0%	8,0%	6,1%	11,9%
	Yetersiz icraat	Sayı		6	9	2	17
		Sütun%		25,0%	18,0%	6,1%	15,6%
	Menfaatçilik	Sayı	1	5	10	11	27
		Sütun%	50,0%	20,8%	20,0%	33,3%	24,8%
	Yeteneksiz/Vasıfsız	Sayı		4	9	9	22
	Sütun%		16,7%	18,0%	27,3%	20,2%	
Hepsi aynı	Sayı		2	7	2	11	
	Sütun%		8,3%	14,0%	6,1%	10,1%	
Diğer nedenler	Sayı		1	11	7	19	
	Sütun%		4,2%	22,0%	21,2%	17,4%	
Toplam	Sayı		2	24	50	33	109
	Sütun%		100,0%	100,0%	100%	100,0%	100,0%

F: 3,864

P: ,011

Tablo 179'da siyasi partilerin katılımcıların isteklerini karşılamama nedeni olarak gösterilen 'boş vaatler' ve 'yetersiz icraat' oranları eğitim seviyesi artmasıyla azalmakta, 'menfaatçilik' ve 'yeteneksiz/vasıfsız' oranları eğitim seviyesiyle beraber artmaktadır.

Tablo 180'de siyasi parti liderinde aranan birinci özellik olarak görülen 'etkili siyaset yapabilme ve halka karşı dürüst olmak' oranı, eğitim seviyesi arttıkça azalmakta, 'ekonomik ve sosyal sorunları çözebilme' oranı, eğitim seviyesi arttıkça artmaktadır. Bütün eğitim seviyelerinde en çok parti liderinde 'halka karşı dürüst olması' en çok oranı bulmuştur.

Tablo -180:

Eğitim İle Bir Siyasi Parti Liderinde Aradığınız Birinci Önemli Nitelik Nedir Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Bir Siyasi Parti Liderinde Aradığınız Birinci Önemli Nitelik Nedir?	Gençlik ve dinamiklik	Sayı	6	20	52	16	94
		Sütun%	31,6%	14,4%	24,8%	13,4%	19,3%
	Yaşlılık ve deneyimli olmak	Sayı	1	4	6	4	15
		Sütun%	5,3%	2,9%	2,9%	3,4%	3,1%
	Güzel konuşma yeteneği	Sayı		6	8	8	22
		Sütun%		4,3%	3,8%	6,7%	4,5%
	Etkili siyaset yapabilme	Sayı	1	29	23	13	66
		Sütun%	5,3%	20,9%	11,0%	10,9%	13,6%
	Halka karşı dürüst olmak	Sayı	6	47	68	32	153
		Sütun%	31,6%	33,8%	32,4%	26,9%	31,4%
	Ekonomik ve sosyal sorunları çözebilme	Sayı	1	15	37	23	76
		Sütun%	5,3%	10,8%	17,6%	19,3%	15,6%
	Demokrat olma	Sayı	3	7	8	16	34
		Sütun%	15,8%	5,0%	3,8%	13,4%	7,0%
Dindar olma	Sayı	1	11	6	6	24	
	Sütun%	5,3%	7,9%	2,9%	5,0%	4,9%	
Eşinin ve ailesinin tutum ve davranışları	Sayı			1		1	
	Sütun%			,5%		,2%	
Diğer	Sayı			1	1	2	
	Sütun%			,5%	,8%	,4%	
Toplam		Sayı	19	139	210	119	487
		Sütun%	100,0%	100,0%	100%	100,0%	100,0%

F: 2,677

P: ,047

Tablo -181:

Eğitim İle Oy Vermediğiniz Siyasi Partilerin De Size Uygun Ve Doğru Görüşleri Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Oy Vermediğiniz Siyasi Partilerin De Size Uygun Ve Doğru Görüşleri Var mıdır?	Evet	Sayı	10	86	159	92	347
		Sütun%	52,6%	64,2%	72,3%	78,0%	70,7%
	Hayır	Sayı	9	48	61	26	144
		Sütun%	47,4%	35,8%	27,7%	22,0%	29,3%
Toplam		Sayı	19	134	220	118	491
		Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 3,035

P: ,029

Tablo 181'de tüm eğitim seviyesindeki gruplar ağırlıklı olarak oy vermedikleri partilerin de doğru görüşlerinin olabileceğini belirtmektedirler. Eğitim seviyesi arttıkça parti diğer partilerinde doğrularının olabileceği görüşü artmaktadır.

Tablo -182:

Eğitim İle 3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz?	AKP	Sayı	13	67	92	45	217
		Sütun%	65,0%	47,5%	42,2%	36,6%	43,2%
	ANAP	Sayı		5	7	2	14
		Sütun%		3,5%	3,2%	1,6%	2,8%
	BBP	Sayı		1	3		4
		Sütun%		,7%	1,4%		,8%
	BTP	Sayı				1	1
		Sütun%				,8%	,2%
	CHP	Sayı	4	23	36	29	92
		Sütun%	20,0%	16,3%	16,5%	23,6%	18,3%
	DEHAP	Sayı			1	1	2
		Sütun%			,5%	,8%	,4%
	DSP	Sayı		1	4	5	10
		Sütun%		,7%	1,8%	4,1%	2,0%
	DYP	Sayı	1	9	6	4	20
		Sütun%	5,0%	6,4%	2,8%	3,3%	4,0%
	Genç Parti	Sayı		1	2		3
		Sütun%		,7%	,9%		,6%
	İP	Sayı				1	1
		Sütun%				,8%	,2%
	MHP	Sayı	2	25	41	21	89
		Sütun%	10,0%	17,7%	18,8%	17,1%	17,7%
	MP	Sayı		1	1		2
		Sütun%		,7%	,5%		,4%
	SP	Sayı		3	2		5
		Sütun%		2,1%	,9%		1,0%
	Bağımsızlar	Sayı			1	1	2
		Sütun%			,5%	,8%	,4%
	Oy kullanmadım	Sayı		3	17	12	32
		Sütun%		2,1%	7,8%	9,8%	6,4%
	Diğer	Sayı		2	5	1	8
		Sütun%		1,4%	2,3%	,8%	1,6%
Toplam		Sayı	20	141	218	123	502
		Sütun%	100,0%	100,0%	100%	100,0%	100,0%

F: 2,867

P: ,036

Tablo 182’de 2002 genel seçiminde partilere verilen oy oranları incelenmiştir. Buna göre tüm eğitim seviyesindeki katılımcılar birinci olarak AKP’sini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. İkinci parti olarak CHP’si gelmektedir. MHP’si ise üçüncü parti olarak görülmektedir. AKP’sini tercih edenler eğitim seviyesi arttıkça azalmaktadırlar. Daha fazla eğitilmiş grup ise CHP’sini tercih etmişlerdir.

Tablo -183:

Eğitim İle Gazete Okur musunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Gazete Okur Musunuz?	Sürekli	Sayı	2	52	90	61	205
		Sütun %	10,0%	36,6%	39,8%	48,0%	39,8%
	Arasıra	Sayı	8	74	131	62	275
		Sütun %	40,0%	52,1%	58,0%	48,8%	53,4%
	Okumam	Sayı	10	16	5	4	35
		Sütun %	50,0%	11,3%	2,2%	3,1%	6,8%
Toplam	Sayı	20	142	226	127	515	
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 13,779

P: ,001

Tablo 183’de eğitim seviyesi arttıkça gazete okuma oranı da artmaktadır.

Tablo -184:

Eğitim İle Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi?	Bir çok defa	Sayı	2	19	43	25	89
		Sütun %	10,5%	13,8%	19,2%	20,5%	17,7%
	Bir kaç defa	Sayı	4	32	73	33	142
		Sütun %	21,1%	23,2%	32,6%	27,0%	28,2%
	Hiç gitmedim	Sayı	13	87	108	64	272
		Sütun %	68,4%	63,0%	48,2%	52,5%	54,1%
Toplam	Sayı	19	138	224	122	503	
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 2,655

P: ,048

Tablo 184’de siyasi toplantı ve mitinge gitme, eğitim seviyesi düştükçe artmaktadır. Siyasi katılımında aktiflik eğitim seviyesi arttıkça azalmaktadır.

Tablo -185:**Eğitim İle Şimdiye Kadar Kaç Yerel Seçimde Oy Kullandınız Sorusu Arasındaki İlişki**

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Şimdiye Kadar Kaç Yerel Seçimde Oy Kullandınız?	1	Sayı	1	8	41	30	80
		Sütun %	7,1%	6,4%	21,9%	30,3%	18,8%
	2	Sayı	1	22	35	18	76
		Sütun %	7,1%	17,6%	18,7%	18,2%	17,9%
	3	Sayı	2	25	29	23	79
		Sütun %	14,3%	20,0%	15,5%	23,2%	18,6%
	4	Sayı	4	15	29	8	56
		Sütun %	28,6%	12,0%	15,5%	8,1%	13,2%
	5 ve yukarı	Sayı	6	55	53	20	134
		Sütun %	42,9%	44,0%	28,3%	20,2%	31,5%
Toplam		Sayı	14	125	187	99	425
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 10,119

P: ,001

Tablo -186:**Eğitim İle Şimdiye Kadar Kaç Genel Seçimde Oy Kullandınız Sorusu Arasındaki İlişki**

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Şimdiye Kadar Kaç Genel Seçimde Oy Kullandınız?	1	Sayı	1	8	26	21	56
		Sütun %	7,1%	8,5%	20,3%	28,4%	18,1%
	2	Sayı	1	12	21	16	50
		Sütun %	7,1%	12,8%	16,4%	21,6%	16,1%
	3	Sayı	2	21	21	15	59
		Sütun %	14,3%	22,3%	16,4%	20,3%	19,0%
	4	Sayı	4	13	20	6	43
		Sütun %	28,6%	13,8%	15,6%	8,1%	13,9%
	5 ve yukarı	Sayı	6	40	40	16	102
		Sütun %	42,9%	42,6%	31,3%	21,6%	32,9%
Toplam		Sayı	14	94	128	74	310
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 6,958

P: ,001

Tablo -187:

Eğitim İle Hanenizde Siyasi Parti Tercihii Farklı Olan Var mı Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Hanenizde Siyasi Parti Tercihii Farklı Olan Var mı?	Evet	Sayı	2	37	81	67	187
		Sütun %	11,1%	26,6%	36,7%	56,8%	37,7%
	Hayır	Sayı	16	102	140	51	309
		Sütun %	88,9%	73,4%	63,3%	43,2%	62,3%
Toplam	Sayı	18	139	221	118	496	
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 10,962

P: ,001

Tablo 187’de eğitim seviyesinin artmasıyla hanedeki siyasi tercihi farklı olanların oranı da artmaktadır. Eğitim seviyesi arttıkça tutuculuktan daha uzaklaşmakta, hane büyüklerinin siyasi katılımında etkisi azalmaktadır.

Tablo -188:

Eğitim İle Siyasi Haber Ve Faaliyetleri Birinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Siyasi Haber Ve Faaliyetleri Birinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz?	Arkadaşlar	Sayı	4	22	27	16	69
		Sütun %	20,0%	15,5%	12,1%	12,8%	13,5%
	Televizyon	Sayı	14	111	161	77	363
		Sütun %	70,0%	78,2%	71,9%	61,6%	71,0%
	Radyo	Sayı		1	4		5
		Sütun %		,7%	1,8%		1,0%
	Gazete ve dergi	Sayı	2	2	14	17	35
		Sütun %	10,0%	1,4%	6,3%	13,6%	6,8%
	Miting ve toplantılar	Sayı		3	13	5	21
		Sütun %		2,1%	5,8%	4,0%	4,1%
	İnternet	Sayı			2	3	5
		Sütun %			,9%	2,4%	1,0%
	Afiş ve panolar	Sayı		3	3	3	9
		Sütun %		2,1%	1,3%	2,4%	1,8%
	Diğer	Sayı				4	4
		Sütun %				3,2%	,8%
Toplam	Sayı	20	142	224	125	511	
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 6,100

P: ,001

Tablo188’de siyasi haber ve faaliyetlerin birinci olarak ‘televizyon ve arkadaşlar’ dan takip edenlerin oranı eğitim seviyesi arttıkça azalmaktadır. Gazete ve dergiden takip edenlerin oranı da eğitim seviyesine göre pozitif olarak artmasına rağmen okur yazar olanlar üniversite mezunlarından sonra daha fazla oranda belirmiştir. İnternet sadece lise ve üniversite mezunlarında gözükmektedir.

Tablo -189:

Eğitim İle Siyasi Haber Ve Faaliyetleri İkinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
Siyasi Haber Ve Faaliyetleri İkinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz?	Arkadaşlar	Sayı	3	14	13	10	40
		Sütun %	42,9%	13,7%	7,4%	9,3%	10,2%
	Televizyon	Sayı	3	17	31	27	78
		Sütun %	42,9%	16,7%	17,6%	25,2%	19,9%
	Radyo	Sayı		22	28	10	60
		Sütun %		21,6%	15,9%	9,3%	15,3%
	Gazete ve dergi	Sayı	1	46	92	49	188
		Sütun %	14,3%	45,1%	52,3%	45,8%	48,0%
	Miting ve toplantılar	Sayı		1	2	2	5
		Sütun %		1,0%	1,1%	1,9%	1,3%
	İnternet	Sayı			4	4	8
		Sütun %			2,3%	3,7%	2,0%
	Afiş ve panolar	Sayı		2	6	5	13
		Sütun %		2,0%	3,4%	4,7%	3,3%
Toplam	Sayı	7	102	176	107	392	
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 4,141

P: ,007

Tablo 189’da eğitim seviyesine göre siyasi haber ve faaliyetleri televizyondan ve radyodan izleme oranı, eğitim seviyesi arttıkça azalmaktadır.

Tablo 190’da eğitim seviyesi arttıkça, ANAP, DYP, MHP ve SP’ partilerine oy verenlerin oranının azalırken CHP ve DSP’sine oy verenlerin oranının arttığı bulunmuştur. Oy kullanmadım diyenlerde, eğitim seviyesi arttıkça artış göstermiştir.

Tablo -190:

Eğitim İle 18 Nisan 1999 Yerel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Eğitim Durumunuz?				Toplam
			Sadece okur yazar	İlköğretim	Lise	Üniversite	
18 Nisan 1999 Yerel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz?	ANAP	Sayı	5	22	31	10	68
		Sütun %	27,8%	16,3%	15,7%	8,8%	14,7%
	BBP	Sayı		5	9	2	16
		Sütun %		3,7%	4,5%	1,8%	3,4%
	BTP	Sayı		1			1
		Sütun %		,7%			,2%
	CHP	Sayı	2	17	28	21	68
		Sütun %	11,1%	12,6%	14,1%	18,6%	14,7%
	DSP	Sayı	1	5	7	8	21
		Sütun %	5,6%	3,7%	3,5%	7,1%	4,5%
	DYP	Sayı	1	19	17	9	46
		Sütun %	5,6%	14,1%	8,6%	8,0%	9,9%
	MHP	Sayı	5	45	48	22	120
		Sütun %	27,8%	33,3%	24,2%	19,5%	25,9%
	MP	Sayı		1	2	1	4
		Sütun %		,7%	1,0%	,9%	,9%
	SP	Sayı	3	12	7	3	25
		Sütun %	16,7%	8,9%	3,5%	2,7%	5,4%
	YTP	Sayı			1		1
		Sütun %			,5%		,2%
Oy kullanmadım	Sayı	1	5	40	35	81	
	Sütun %	5,6%	3,7%	20,2%	31,0%	17,5%	
Diğer	Sayı		3	8	2	13	
	Sütun %		2,2%	4,0%	1,8%	2,8%	
Toplam	Sayı	18	135	198	113	464	
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 2,867

P: ,036

Tablo 172'te eğitim ile insanların dostlarını seçmesi arasında bir ilişki bulunmaktadır. Kişinin bulunduğu çevre ve gurubun siyasi katılımı etkisi olduğu kabul edilerek eğitimin siyasi katılımı bir ilişkisi olduğu dolaylı olarak söylenebilir.

Tablo 183'de eğitim seviyesi arttıkça gazete okuma oranı da arttı, tablo 188'de siyasi haber ve faaliyetlerin birinci olarak takip edilen kaynaklarla eğitim seviyesi arasında ilişki olduğu, tablo 189'da eğitim seviyesine göre siyasi haber ve faaliyetleri televizyondan ve radyodan izleme oranı, eğitim seviyesi arttıkça azalmaktadır. Kitle iletişim araçlarının siyasi katılımı etkisi olduğu kabul edilirse takip edilen kitle iletişim araçlarıyla eğitim düzeyi arasında bir ilişki olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 176'da siyasi meselelere olan ilgi eğitim seviyesiyle birlikte arttığı ve tablo 180'de ülkenin en önemli sorunu eğitim seviyeleri ile ilgili olarak değiştiği görülmektedir. Siyasi meselelere duyulan ilgi ve sorunların yorumlanması siyasete olan ilgi düzeyini gösterdiğinden, siyasete ilgi de siyasi katılımı etkilediğinden eğitimin siyasi katılımı ile ilişkisi olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 173, tablo 187 ve tablo 174'de hanede farklı siyasi görüşe mensup kişilerin bulunması, aile üyelerinin oy verme katılımı, ailede kadınlarının aile üyelerinin etkisi ile oy kullanma durumları, eğitim seviyeleriyle bir ilişki içinde olduğundan dolayı ailenin siyasi katılımına etkisi olduğu kabul edilerek eğitimin, siyasi katılım ile bir ilişkisi olduğu gözlenmektedir.

Tablo 181, tablo 179 ve 180'de parti ve parti adayları hakkında düşüncelerin eğitim seviyeleri ile ilişkili olması ile siyasi katılımı eğitimin bir ilişkisi olduğu belirlenmektedir.

Tablo 177, tablo 175 ve tablo 184'de siyasi katılımı aktifliğin eğitim seviyesi ile ilgisinin olduğu ve böylelikle siyasi katılımı eğitimin doğrudan bir ilişki içinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 182 ve tablo 190'de siyasi katılımı açık göstergelerinden olan oy verme davranışının eğitim ile bir ilişki içinde olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki veriler ile 4.ü varsayımımız olan eğitim ile siyasi katılım üzerinde bir ilişkinin olduğu doğrulanmış olmaktadır. Seçmenlerin eğitim seviyesi arttıkça, bazı partilerin oy oranının niye arttığı, bazılarının niye azaldığı, okur yazar olan gurup ile üniversite mezunu gurubun bazı görüş ve davranışlarının örtüşmesinin niçin olduğu başka araştırmalarla ortaya konulması gereken sorunlardır.

4.2.5. Gelir İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları

Bu alt bölümde öncelikle gelir ile diğer bağımlı değişkenler arasındaki çapraz tablo dağılımları yapılmış ve ilgili tablonun altında varyans analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo- 191:**Ekonomik Gelir İle Kendinizi Hangi Sosyal Tabakada Görüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişk**

Sosyal Tabaka		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?					Toplam
		250 Milyon dan az	250-500 Milyon	501 Milyon -1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	
Alt	Sayı	8	61	34	3	2	108
	Sütun%	21,1%	42,7%	17,9%	6,7%	20,0%	24,5%
Orta	Sayı	28	72	148	38	5	298
	Sütun%	73,7%	50,3%	77,9%	84,4%	50,0%	67,7%
Üst	Sayı	2	10	8	4	3	34
	Sütun%	5,3%	7,0%	4,2%	8,9%	30,0%	7,7%
Toplam	Sayı	38	143	190	45	10	440
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 10,408

P: ,001

Ekonomik gelir insanların toplumsal tabakalarını belirlemede en önemli etkenlerden biridir. Burada ekonomik gelir ile sosyal tabaka arasında pozitif bir korelasyon mevcuttur. Yani gelir azaldıkça kişilerin kendilerini hissettikleri sosyal tabaka da düşmektedir.

Tablo- 192:**Ekonomik Gelir İle Herhangi Bir Konuda Başınız Sıkıştığında Danışmak Veya Yardım İstemek İçin En Çok Kime Baş Vurursunuz Sorusu Arasındaki İlişki**

Kime Baş vurursunuz?		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?					Toplam
		250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	
Aile fertlerine	Sayı	19	60	101	23	2	214
	Sütun%	50,0%	42,0%	53,2%	52,3%	20,0%	48,7%
Akrabalara	Sayı	4	14	19	3		41
	Sütun%	10,5%	9,8%	10,0%	6,8%		9,3%
Arkadaş ve komşulara	Sayı	6	44	40	7	1	98
	Sütun%	15,8%	30,8%	21,1%	15,9%	10,0%	22,3%
İlgili resmi makamlara	Sayı	2	6	12	4	3	27
	Sütun%	5,3%	4,2%	6,3%	9,1%	30,0%	6,2%
Din damlarına	Sayı		4	4	1	2	11
	Sütun%		2,8%	2,1%	2,3%	20,0%	2,5%
Yaşlılara	Sayı	2	3	4	2	1	12
	Sütun%	5,3%	2,1%	2,1%	4,5%	10,0%	2,7%
Hemşehri derneklerine	Sayı	1	1	4	2		8
	Sütun%	2,6%	,7%	2,1%	4,5%		1,8%
Diğer	Sayı	4	11	6	2	1	28
	Sütun%	10,5%	7,7%	3,2%	4,5%	10,0%	6,4%
Toplam	Sayı	38	143	190	44	10	439
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 2,328

P: ,042

Tablo 192’de kişilerin ekonomik gelir durumları ile başları sıkıştığında hangi makama başvuracakları konusu arasındaki ilişki incelendiğinde genel olarak birinci faktör aile fertleri olmaktadır. Daha sonra ise arkadaş ve komşular gelmektedir. En yüksek gelire sahip kimseler sadece aile fertlerini ve akrabalarını yardım alacakları makamlar olarak görmektedirler. Din adamlarına başvuracaklarını belirtenler arasında ise gelirleri 1,5-2 milyar arasında olan grup en fazla orana sahiptir. Bu konuda hemşehricilik pek de önemsenen bir makam olarak gözükmemektedir.

Tablo- 193:

Ekonomik Gelir İle Herhangi Bir Derneğe Üye misiniz Sorusu Arasındaki İlişki

Dernek Üyeliği	Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam	
	250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	-1,5 Milyar	,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri		
Evet	Sayı	2	15	37	11	4	4	73
	Sütun%	5,1%	10,5%	19,7%	25,6%	40,0%	30,8%	16,7%
Hayır	Sayı	37	128	151	32	6	9	363
	Sütun%	94,9%	89,5%	80,3%	74,4%	60,0%	69,2%	83,3%
Toplam	Sayı	39	143	188	43	10	13	436
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 3,505

P: ,004

Tablo 193’de herhangi bir derneğe üye olup olmama gelir faktörü göz önüne alınarak incelendiğinde, ekonomik gelir arttıkça derneğe üye olma oranının da arttığı anlaşılmaktadır.

Tablo 194’de gelir gruplarına göre Kırıkkale’nin sorunları incelendiğinde, tüm gelir grupları birinci sorun olarak su sorununu göstermektedirler. Su sorununu en alt gelir grubu oransal olarak en büyük sorun görmektedir. Yine tüm gelir gruplarınca ikinci temel sorun Kırıkkale’deki işsizlik sorunudur. Ota gelir grubu ise işsizliği oransal olarak en büyük sorun görmektedir. Kırıkkale’de yönetim sorunu vardır diyenler içinde en büyük oranı ise en yüksek gelire sahip grup dillendirmektedir.

Tablo 194:**Ekonomik Gelir İle Sizce Kırıkkale'nin En Önemli Sorunu Nedir Sorusu Arasındaki İlişki**

Kırıkkale'nin En Önemli Sorunu	Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam
	250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri	
Altyapı	Sayı	4	15	19	4	1	43
	Sütun%	11,4%	10,7%	10,6%	9,5%	10,0%	10,2%
Su	Sayı	17	77	68	15	2	183
	Sütun%	48,6%	55,0%	37,8%	35,7%	20,0%	43,6%
Yol	Sayı	5	8	28	1		42
	Sütun%	14,3%	5,7%	15,6%	2,4%		10,0%
Çevre	Sayı	1	5	3	4	1	14
	Sütun%	2,9%	3,6%	1,7%	9,5%	10,0%	3,3%
Kentleşme	Sayı	1	6	7	6		21
	Sütun%	2,9%	4,3%	3,9%	14,3%		5,0%
Kültür	Sayı		1	4	3	2	11
	Sütun%		,7%	2,2%	7,1%	20,0%	2,6%
Eğitim	Sayı		3	4	2	1	10
	Sütun%		2,1%	2,2%	4,8%	10,0%	2,4%
İşsizlik	Sayı	6	20	36	6	1	71
	Sütun%	17,1%	14,3%	20,0%	14,3%	10,0%	16,9%
Yönetim	Sayı		2	5	1	1	12
	Sütun%		1,4%	2,8%	2,4%	10,0%	2,9%
Çok sorun var	Sayı	1	3	4		1	10
	Sütun%	2,9%	2,1%	2,2%		10,0%	2,4%
Ulaşım	Sayı			2			2
	Sütun%			1,1%			,5%
Hizmet	Sayı					1	1
	Sütun%					7,7%	,2%
Toplam	Sayı	35	140	180	42	10	420
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 4,220

P: ,001

Tablo 195'de ekonomik gelir ile kişilerin arkadaşları ile ülke meselelerini tartışma arasındaki ilişki incelendiğinde gelir düzeyi yükseldikçe insanların ülke meselelerine ilgilerinin arttığı görülmektedir. Ülke meselelerini sık sık arkadaşları ile tartışan grup en fazla oranda gelir düzeyi en yüksek olan gruptur.

Tablo 195:**Ekonomik Gelir İle Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız Sorusu Arasındaki İlişki**

Ülke Meselelerini Tartışma	Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam
	250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri	
Sık sık	Sayı 3 Sütun% 7,7%	Sayı 30 Sütun% 20,8%	Sayı 63 Sütun% 33,5%	Sayı 12 Sütun% 26,7%	Sayı 5 Sütun% 50,0%	Sayı 7 Sütun% 53,8%	Sayı 120 Sütun% 27,3%
Bazen	Sayı 23 Sütun% 59,0%	Sayı 91 Sütun% 63,2%	Sayı 90 Sütun% 47,9%	Sayı 26 Sütun% 57,8%	Sayı 4 Sütun% 40,0%	Sayı 3 Sütun% 23,1%	Sayı 237 Sütun% 54,0%
Çok az	Sayı 9 Sütun% 23,1%	Sayı 14 Sütun% 9,7%	Sayı 22 Sütun% 11,7%	Sayı 4 Sütun% 8,9%	Sayı 1 Sütun% 10,0%	Sayı 2 Sütun% 15,4%	Sayı 52 Sütun% 11,8%
Hiç	Sayı 4 Sütun% 10,3%	Sayı 8 Sütun% 5,6%	Sayı 12 Sütun% 6,4%	Sayı 3 Sütun% 6,7%		Sayı 1 Sütun% 7,7%	Sayı 28 Sütun% 6,4%
Diğer	Sayı Sütun%	Sayı 1 Sütun% ,7%	Sayı 1 Sütun% ,5%				Sayı 2 Sütun% ,5%
Toplam	Sayı 39 Sütun% 100,0%	Sayı 144 Sütun% 100,0%	Sayı 188 Sütun% 100,0%	Sayı 45 Sütun% 100,0%	Sayı 10 Sütun% 100,0%	Sayı 13 Sütun% 100,0%	Sayı 439 Sütun% 100,0%

F: 2,487

P: ,031

Tablo 196:**Ekonomik Gelir İle Hep Aynı Siyasi Partiye mi Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki**

Aynı Siyasi Partiye Oy Verme	Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam
	250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri	
Evet	Sayı 18 Sütun% 46,2%	Sayı 35 Sütun% 25,9%	Sayı 64 Sütun% 35,6%	Sayı 17 Sütun% 38,6%	Sayı 4 Sütun% 40,0%	Sayı 10 Sütun% 76,9%	Sayı 148 Sütun% 35,2%
Hayır	Sayı 21 Sütun% 53,8%	Sayı 100 Sütun% 74,1%	Sayı 116 Sütun% 64,4%	Sayı 27 Sütun% 61,4%	Sayı 6 Sütun% 60,0%	Sayı 3 Sütun% 23,1%	Sayı 273 Sütun% 64,8%
Toplam	Sayı 39 Sütun% 100,0%	Sayı 135 Sütun% 100,0%	Sayı 180 Sütun% 100,0%	Sayı 44 Sütun% 100,0%	Sayı 10 Sütun% 100,0%	Sayı 13 Sütun% 100,0%	Sayı 421 Sütun% 100,0%

F: 3,581

P: ,004

Tablo 196'da ekonomik gelir düzeyi en yüksek olan grubun oransal olarak ve ağırlıklı olarak (%76,9) en yüksek düzeyde hep aynı siyasi partiyi desteklediğini görmekteyiz. Gelir düzeyi arttıkça aynı siyasi partiye oy verme oranı da artmaktadır. En fazla oranda parti değiştiren gelir grubu 250-500 milyon aylık geliri olan grup gözükmemektedir.

Tablo 197:

Ekonomik Gelir İle Siyasi Haber Ve Faaliyetleri Birinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

Siyasi Haberlerin Takip Edildiği Kaynak		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?					Toplam
		250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	
Arkadaşlar	Sayı	4	21	25	3	2	55
	Sütun%	10,5%	14,9%	13,1%	6,7%	20,0%	12,6%
Televizyon	Sayı	29	105	134	32	8	9
	Sütun%	76,3%	74,5%	70,2%	71,1%	80,0%	69,2%
Radyo	Sayı		1	2			3
	Sütun%		,7%	1,0%			,7%
Gazete ve dergi	Sayı	4	8	11	6		2
	Sütun%	10,5%	5,7%	5,8%	13,3%		15,4%
Miting ve toplantılar	Sayı		4	11	1		16
	Sütun%		2,8%	5,8%	2,2%		3,7%
İnternet	Sayı		1		2		1
	Sütun%		,7%		4,4%		7,7%
Afiş ve panolar	Sayı		1	5	1		1
	Sütun%		,7%	2,6%	2,2%		7,7%
Diğer	Sayı	1		3			4
	Sütun%	2,6%		1,6%			,9%
Toplam	Sayı	38	141	191	45	10	13
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 2,305

P: ,044

Tablo 197'de ekonomik gelir düzeyi ne olursa olsun televizyonlar siyasi haber ve yorumları ilk elden haber edinme kaynağı olarak görülmektedir. Araştırma sonucuna göre medyanın diğer organları siyasi haber edinme açısından televizyonun yanında pek de silik kalmaktadır. Farklı gelir grupları arasından gazete ve dergiler ise haber edinme kaynağı olarak en fazla oranda en yüksek gelir grubu tarafından tercih edilmektedir. Daha alt gelir grupları ise oransal olarak gazete ve dergiler yerine arkadaşlarından siyasi haberleri edindiklerini belirtmişlerdir.

Tablo- 198:

Ekonomik Gelir İle Kendinizi Siyasi Düşünce Olarak Nasıl Tanımlıyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

Siyasi Düşünce		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam
		250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri	
Demokrat	Sayı	4	36	42	4	3	3	92
	Sütun%	11,8%	26,1%	23,9%	9,8%	30,0%	23,1%	22,3%
İslamcı	Sayı	7	11	8		1		27
	Sütun%	20,6%	8,0%	4,5%		10,0%		6,6%
Komünist	Sayı		2	5				7
	Sütun%		1,4%	2,8%				1,7%
Liberal	Sayı	1	2	5				8
	Sütun%	2,9%	1,4%	2,8%				1,9%
Milliyetçi	Sayı	9	22	44	11	2	3	91
	Sütun%	26,5%	15,9%	25,0%	26,8%	20,0%	23,1%	22,1%
Muhafazakar	Sayı	5	40	32	11	2	2	92
	Sütun%	14,7%	29,0%	18,2%	26,8%	20,0%	15,4%	22,3%
Sosyal demokrat	Sayı	6	11	23	7	2	4	53
	Sütun%	17,6%	8,0%	13,1%	17,1%	20,0%	30,8%	12,9%
Sosyalist	Sayı			2	1			3
	Sütun%			1,1%	2,4%			,7%
Ülkücü	Sayı	1	8	11	5		1	26
	Sütun%	2,9%	5,8%	6,3%	12,2%		7,7%	6,3%
Diğer	Sayı	1	6	4	2			13
	Sütun%	2,9%	4,3%	2,3%	4,9%			3,2%
Toplam	Sayı	34	138	176	41	10	13	412
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 2,349

P: ,040

Tablo 198'de en alt gelire sahip olan katılımcılar oransal olarak en fazla kendilerini milliyetçi ve İslamcı olarak gördüklerini ifade etmektedirler. Daha sonra ise sosyal demokrat ve muhafazakarlık gelmektedir. Gelir seviyesi 250-500 milyon olan grup ise daha çok kendilerini muhafazakar ve demokrat olarak nitelendirmektedir. 500 milyon-1 milyar arası gelire sahip olan grup ise ağırlıklı olarak kendilerini milliyetçi ve demokrat olarak görmekteler. 1-1,5 milyar arası gelir grubu ise milliyetçi ve muhafazakar, 1,5-2 milyar gelire sahip grup daha fazla oranda demokrat ve en üst gelir grubu ise kendilerini daha fazla oranda sosyal demokrat görmektedirler. Sosyal demokrat kişilik oranı, gelir arttıkça artmaktadır. Görüldüğü gibi gelir düzeyi farklılaştıkça katılımcılar kendilerini farklı kimliklerle ifade etmektedirler.

Tablo- 199:**Ekonomik Gelir İle Bugün Bir Yerel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz Sorusu Arasındaki İlişki**

Yerel Seçim Olsa		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?					2 Milyar üzeri	Toplam
		250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar		
AKP	Sayı	16	68	78	20	6	1	189
	Sütun%	44,4%	47,6%	41,7%	47,6%	75,0%	8,3%	44,2%
ANAP	Sayı		1	1	1			3
	Sütun%		,7%	,5%	2,4%			,7%
BBP	Sayı		1	1	2			4
	Sütun%		,7%	,5%	4,8%			,9%
CHP	Sayı	7	26	39	4	1	4	81
	Sütun%	19,4%	18,2%	20,9%	9,5%	12,5%	33,3%	18,9%
DEHAP	Sayı		1					1
	Sütun%		,7%					,2%
DSP	Sayı			3	2			5
	Sütun%			1,6%	4,8%			1,2%
DYP	Sayı	6	23	21	6		1	57
	Sütun%	16,7%	16,1%	11,2%	14,3%		8,3%	13,3%
Genç Parti	Sayı			2				2
	Sütun%			1,1%				,5%
MHP	Sayı	1	16	21	5		2	45
	Sütun%	2,8%	11,2%	11,2%	11,9%		16,7%	10,5%
SP	Sayı	1		3				4
	Sütun%	2,8%		1,6%				,9%
Bağımsızlar	Sayı	1	1	1				3
	Sütun%	2,8%	,7%	,5%				,7%
Oy kullanmayacam	Sayı	3	3	8			1	15
	Sütun%	8,3%	2,1%	4,3%			8,3%	3,5%
Diğer	Sayı	1	3	9	2	1	3	19
	Sütun%	2,8%	2,1%	4,8%	4,8%	12,5%	25,0%	4,4%
Toplam	Sayı	36	143	187	42	8	12	428
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 3,085

P: ,010

Tablo 199’da bugün bir yerel seçim olsa hangi partiyi desteklersiniz şeklindeki soruya farklı gelir grupları çok da farklı cevaplar vermemişlerdir. Sadece en yüksek gelir grubuna ait katılımcılar daha yüksek oranda CHP’yi tercih edeceklerini ifade etmişlerdir. Diğer gelir grupları ise ağırlıklı olarak AKP’ni destekleyeceklerini belirtmişlerdir. İkinci parti olarak CHP, üçüncü parti olarak DYP ve dördüncü parti olarak da MHP gözükmektedir. En yüksek gelir grubu AKP’ni en az destekleyen grup iken yine aynı grup MHP’ni en yüksek oranda desteklemektedir.

Tablo 200:**Ekonomik Gelir İle Oy Vermeyle Bir Şeylerin Değişeceğine İnanmıyorsanız Neden Sorusu Arasındaki İlişki**

Oy Vermeyle Bir Şeyler Değişir mi?	Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam
	250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri	
Bir şey Değişmez			1	1	1	1	4
Sayı			10,0%	100,0%	50,0%	100,0%	17,4%
Sütun%							
Zihniyet değişmeli		1	1		1		3
Sayı		14,3%	10,0%		50,0%		13,0%
Sütun%							
Güven vermeli			3				3
Sayı			30,0%				13,0%
Sütun%							
Menfaatçilik olmamalı	1	2	1				4
Sayı	50,0%	28,6%	10,0%				17,4%
Sütun%							
İcraat yapmıyorlar	1						1
Sayı	50,0%						4,3%
Sütun%							
Diğer nedenler		4	4				8
Sayı		57,1%	40,0%				34,8%
Sütun%							
Toplam	2	7	10	1	2	1	23
Sayı	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Sütun%							

F: 3,201

P: ,032

Tablo 200’de siyasal katılımın en önemli göstergesi olan oy verme davranışı ile bir şeylerin değişmeyeceğine inanalar da vardır. Her ne kadar da vatandaş olarak oy kullanılsa da kimi kesimler oy verme ile bir şeylerin değişeceğine inanmamaktadırlar. Yukarıdaki tabloda oy verme ile bir şeylerin değişmeyeceğine inanmayanların nedenleri gösterilmektedir. Buna göre; sırasıyla siyasetteki menfaatçilik olduğu görüşü ön plana çıkmaktadır. Ayrıca belli oranda siyasete güvensizlik ve zihniyetin değişmesi gerektiğine olan inanç da ortaya çıkmaktadır.

Tablo 201’de gelir arttıkça gazete okuma oranının arttığı gözükmektedir.

Tablo -201:**Ekonomik Gelir İle Gazete Okur Musunuz Sorusu Arasındaki İlişki**

		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam
		250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri	
Sürekli	Sayı	10	45	88	23	8	7	181
	Sütun%	26,3%	31,0%	46,3%	51,1%	80,0%	50,0%	41,0%
Arasıra	Sayı	25	86	92	21	2	7	233
	Sütun%	65,8%	59,3%	48,4%	46,7%	20,0%	50,0%	52,7%
Okumam	Sayı	3	14	10	1			28
	Sütun%	7,9%	9,7%	5,3%	2,2%			6,3%
Toplam	Sayı	38	145	190	45	10	14	442
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 4,484

P: ,001

Tablo -202:**Ekonomik Gelir İle Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyelüğünüz Yok İse Bunun Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki**

		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam
		250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri	
Siyasetten hoşlanmıyorum	Sayı	19	66	69	17		4	175
	Sütun%	52,8%	56,9%	45,4%	45,9%		33,3%	48,5%
Hiçbir siyasi parti görüşlerimi yansıtmıyor	Sayı	3	2	7	1		3	16
	Sütun%	8,3%	1,7%	4,6%	2,7%		25,0%	4,4%
Eşim izin vermiyor	Sayı	3	1	5	2		1	12
	Sütun%	8,3%	,9%	3,3%	5,4%		8,3%	3,3%
Hiç bir partiye üye olmadan da bişeyler yapılabilir	Sayı	7	22	38	11	4	2	84
	Sütun%	19,4%	19,0%	25,0%	29,7%	50,0%	16,7%	23,3%
Doğurabileceği olumsuz sonuçlardan endişe duyuyorum	Sayı	4	22	15	4	2	1	48
	Sütun%	11,1%	19,0%	9,9%	10,8%	25,0%	8,3%	13,3%
Diğer	Sayı		3	18	2	2	1	26
	Sütun%		2,6%	11,8%	5,4%	25,0%	8,3%	7,2%
Toplam	Sayı	36	116	152	37	8	12	361
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 3,006

P: ,011

Tablo 202’te katılımcıların üye olmama sebebi ‘siyasetten hoşlanmıyorum’ oranı gelir arttıkça azalmaktadır. ‘hiçbir partiye üye olmadan da bir şeyler yapılabilir’ sebebinin oranı gelire birlikte artmaktadır. Tablo 203’te gelir arttıkça siyasi partilerin isteklerini karşılamadığı inancına sahip olanların oranı da artmaktadır. Partilerden beklentilerin, tablo 204’ü de göz önüne aldığımızda gelir arttıkça azaldığı gözlemlenmektedir.

Tablo -203:**Ekonomik Gelir İle Sızce Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Midir Sorusu Arasındaki İlişki**

		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam
		250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri	
Evet	Sayı	2	10	13	6			31
	Sütun%	5,3%	7,0%	7,0%	13,3%			7,1%
Hayır	Sayı	13	41	74	20	1	8	157
	Sütun%	34,2%	28,9%	40,0%	44,4%	10,0%	57,1%	36,2%
Kısmen	Sayı	23	91	98	19	9	6	246
	Sütun%	60,5%	64,1%	53,0%	42,2%	90,0%	42,9%	56,7%
Toplam	Sayı	38	142	185	45	10	14	434
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 2,470

P: ,032

Tablo -204:**Ekonomik Gelir İle Önceki Yerel Seçimde Hangi Partiyeye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki**

		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam
		250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri	
CHP	Sayı	9	11	34	4	2	3	63
	Sütun%	27,3%	10,4%	22,2%	10,8%	25,0%	27,3%	18,1%
MHP	Sayı	8	35	48	12	4	6	113
	Sütun%	24,2%	33,0%	31,4%	32,4%	50,0%	54,5%	32,5%
ANAP	Sayı		10	16	4			30
	Sütun%		9,4%	10,5%	10,8%			8,6%
DYP	Sayı	2	16	16	4		1	39
	Sütun%	6,1%	15,1%	10,5%	10,8%		9,1%	11,2%
FP	Sayı	8	17	28	5	2		60
	Sütun%	24,2%	16,0%	18,3%	13,5%	25,0%		17,2%
DSP	Sayı		4	4	3			11
	Sütun%		3,8%	2,6%	8,1%			3,2%
BBP	Sayı	1	4	1	1			7
	Sütun%	3,0%	3,8%	,7%	2,7%			2,0%
Oy kullanmadım	Sayı	5	9	6	4		1	25
	Sütun%	15,2%	8,5%	3,9%	10,8%		9,1%	7,2%
Toplam	Sayı	33	106	153	37	8	11	348
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 2,939

P: ,013

Tablo 204’de en alt gelir gurubunun daha çoğunlukla CHP’ne oy verdiği, CHP ve MHP’ne oy verenlerin gelir düzeyi arttıkça arttığı gözlenmektedir.

Tablo -205:

Ekonomik Gelir İle Sizce Aktif Politikanın Yaşla İlgisi Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki

		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam
		250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri	
Politikacı belli bir yaşta olmalı	Sayı	6	33	59	18	5	2	123
	Sütun%	16,2%	23,1%	31,7%	41,9%	50,0%	14,3%	28,4%
Gençler daha başarılı olurlar	Sayı	9	31	47	7		3	97
	Sütun%	24,3%	21,7%	25,3%	16,3%		21,4%	22,4%
Yaş ile ilgisi yoktur	Sayı	21	76	77	17	5	9	205
	Sütun%	56,8%	53,1%	41,4%	39,5%	50,0%	64,3%	47,3%
Diğer	Sayı	1	3	3	1			8
	Sütun%	2,7%	2,1%	1,6%	2,3%			1,8%
Toplam	Sayı	37	143	186	43	10	14	433
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 2,348

P: ,040

Tablo 205’de en üst ve en alt gelir gurubu ‘yaş ile ilgisi yoktur ve politikacı belli bir yaşta olmalı’ cevabını daha çoğunlukla vermişlerdir. Gelir arttıkça, politikacının belli bir yaşta olması gerektiğine inananların oranı artmakta ve yaş ile ilgisinin olmadığını söyleyenlerin oranı azalmaktadır.

Tablo -206:**Ekonomik Gelir İle 3 Kasım 2002 Milletvekili Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki**

		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?						Toplam
		250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar	2 Milyar üzeri	
AKP	Sayı	12	73	80	15	6	3	189
	Sütun%	32,4%	51,8%	42,6%	34,1%	66,7%	23,1%	43,8%
ANAP	Sayı		6	9				15
	Sütun%		4,3%	4,8%				3,5%
BBP	Sayı			1	2			3
	Sütun%			,5%	4,5%			,7%
CHP	Sayı	8	18	36	7	3	4	76
	Sütun%	21,6%	12,8%	19,1%	15,9%	33,3%	30,8%	17,6%
DEHAP	Sayı		1	1				2
	Sütun%		,7%	,5%				,5%
DSP	Sayı	1	2	5	2			10
	Sütun%	2,7%	1,4%	2,7%	4,5%			2,3%
DYP	Sayı	1	5	10	2			18
	Sütun%	2,7%	3,5%	5,3%	4,5%			4,2%
GP	Sayı			1	1			2
	Sütun%			,5%	2,3%			,5%
İP	Sayı			1				1
	Sütun%			,5%				,2%
MHP	Sayı	7	20	34	13		3	77
	Sütun%	18,9%	14,2%	18,1%	29,5%		23,1%	17,8%
MP	Sayı			1				1
	Sütun%			,5%				,2%
SP	Sayı	1	1	1				3
	Sütun%	2,7%	,7%	,5%				,7%
Bağımsızlar	Sayı		2					2
	Sütun%		1,4%					,5%
Oy kullanmadım	Sayı	4	11	7	2		2	26
	Sütun%	10,8%	7,8%	3,7%	4,5%		15,4%	6,0%
Diğer	Sayı	3	2	1			1	7
	Sütun%	8,1%	1,4%	,5%			7,7%	1,6%
Toplam	Sayı	37	141	188	44	9	13	432
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 3,248

P: ,007

Tablo 206'da en üst ve en alt gelir gurubu haricinde gelir arttıkça, AKP'ne oy verenlerin oranının azaldığı, CHP'ne oy verenlerin oranının arttığı gözlemlenmektedir.

Tablo -207:

Ekonomik Gelir İle 18 Nisan 1999 Yerel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki

		Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?					Toplam	
		250 Milyondan az	250-500 Milyon	501 Milyon-1 Milyar	1-1,5 Milyar	1,5-2 Milyar		2 Milyar üzeri
ANAP	Sayı	4	16	24	10	1	1	56
	Sütun%	12,9%	12,1%	13,6%	24,4%	11,1%	8,3%	13,9%
BBP	Sayı	1	5	3	4			13
	Sütun%	3,2%	3,8%	1,7%	9,8%			3,2%
BTP	Sayı	1						1
	Sütun%	3,2%						,2%
CHP	Sayı	8	6	33	4	2	4	57
	Sütun%	25,8%	4,5%	18,6%	9,8%	22,2%	33,3%	14,2%
DSP	Sayı	2	6	9	2	1		20
	Sütun%	6,5%	4,5%	5,1%	4,9%	11,1%		5,0%
DYP	Sayı		17	23	4			44
	Sütun%		12,9%	13,0%	9,8%			10,9%
MHP	Sayı	5	34	47	8	3	6	103
	Sütun%	16,1%	25,8%	26,6%	19,5%	33,3%	50,0%	25,6%
MP	Sayı			3				3
	Sütun%			1,7%				,7%
SP	Sayı	1	9	6	3	2		21
	Sütun%	3,2%	6,8%	3,4%	7,3%	22,2%		5,2%
YTP	Sayı		1					1
	Sütun%		,8%					,2%
Oy kullanmadım	Sayı	5	34	25	6		1	71
	Sütun%	16,1%	25,8%	14,1%	14,6%		8,3%	17,7%
Diğer	Sayı	4	4	4				12
	Sütun%	12,9%	3,0%	2,3%				3,0%
Toplam	Sayı	31	132	177	41	9	12	402
	Sütun%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 2,592

P: ,025

Tablo 207, tablo 204'ü teyit için hazırlanmıştır. Yerel seçimlerde en alt gelir gurubunun diğer partilere nazaran CHP'ne daha fazla oy kullandığı burada da gözlenmektedir.

Ekonomik gelir insanların toplumsal tabakalarını belirlemede en önemli etkenlerden biridir. Araştırmamızda bu ilişki incelenmiş tablo 191'de ekonomik gelir ile sosyal tabaka arasında pozitif bir korelasyon mevcuttur. Beklendiği gibi gelir azaldıkça kişilerin kendilerini hissettikleri sosyal tabaka da düşmektedir. Bu yüzden katılımcıların, sosyo-ekonomik durumunu tespit ederken ekonomik durumu üzerinde durulmuştur.

Tablo 197’de ekonomik durum ile kitle iletişim araçlarının takibi arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Tablo 201’de gelir arttıkça gazete okuma oranının arttığı gözükmektedir.

Tablo 192’te katılımcıların zor durumda kaldığında baş vurdukları merciler ekonomik durumları ile ilgilidir. Tablo 194’de katılımcıların şehirlerindeki sorunları algılamaları ile ekonomik durumları arasında bir ilişki mevcuttur.

Tablo 198’de gelir düzeyi ile siyasi kimlik tanımlaması arasında bir ilişki mevcuttur. Tablo 196’da ekonomik durum ile aynı partiye oy verme arasında bir bağ bulunmuştur. Tablo 203’te gelir arttıkça siyasi partilerin isteklerini karşılamadığı inancına sahip olanların oranı da artmaktadır. Partilerden beklentilerin, tablo 202’yi de göz önüne aldığımızda gelir arttıkça azaldığı gözlemlenmektedir. Tablo 199 ve tablo 205’de katılımcıların politikacı ve oy verecekleri parti ile ekonomik durumları arasında bir ilişki gözlenmektedir. Tablo 195’de ekonomik durum ile siyasi meselelere duyulan ilgi arasında bir bağlantı olduğu gözükmektedir. Tablo 193’de herhangi bir derneğe üye olup olmama ekonomik durumla herhangi bir şekilde ilişkilidir. Tablo 202’de katılımcıların siyasi parti veya derneğe üye olmama sebepleri ile ekonomik durumları arasında bir ilişki olduğu gözlemlenmektedir. Tablo 200’de katılımcıların, ekonomik durumu ve oy verme davranışları ile ilgili düşünceleri arasında bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 204’de en alt gelir gurubunun daha çoğunlukla CHP’ne oy verdiği, CHP ve MHP’ne oy verenlerin gelir düzeyi arttıkça arttığı gözlenmektedir. Tablo 206’da en üst ve en alt gelir gurubu haricinde gelir arttıkça, AKP’ne oy verenlerin oranının azaldığı, CHP’ne oy verenlerin oranının arttığı gözlemlenmektedir. Tablo 207, tablo 204’ü teyit için hazırlanmıştır. Yerel seçimlerde en alt gelir gurubunun diğer partilere nazaran CHP’ne daha fazla oy kullandığı burada da gözlenmektedir.

Sosyo-ekonomik durum ile siyasi katılım arasında bir ilişkinin olduğu gözlemlenerek 5. varsayımımız da doğrulanmış olmaktadır. Gelir düzeylerini tespit ederken, katılımcıların sözleri esas alınmadan, en alt ve en üst gelir gurupları ayrı bir incelemeye tâbi tutulması yeni bulguların da bulunmasını sağlayacağını düşündürmektedir.

4.2.6. Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans

Analiz Sonuçları

Bu bölümde aile içi oy kullanma tercihleri ile diğer bağımlı değişkenler arasındaki çapraz tablo dağılımlar incelenmiştir. Her tablonun altında o tablo ile ilgili varyans analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo -208:

Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Gazete Okur Musunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir?			Toplam
			Kendisi	Aile reisi	Aile büyükleri	
Gazete Okur Musunuz?	Sürekli	Sayı	179	25	3	207
		Sütun %	42,5%	31,3%	15,8%	39,8%
	Arasına	Sayı	222	45	10	277
		Sütun %	52,7%	56,3%	52,6%	53,3%
	Okumam	Sayı	20	10	6	36
		Sütun %	4,8%	12,5%	31,6%	6,9%
Toplam		Sayı	421	80	19	520
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 10,220

P: ,001

Tablo 208’de gazete okuma arttıkça ailedeki bayanların oy verme davranışını kendilerinin belirleme oranı da artmaktadır.

Tablo -209:

Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir Sorusu Arasındaki İlişki

			Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir?			Toplam
			Kendisi	Aile reisi	Aile büyükleri	
Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir?	Evet	Sayı	210	66	14	290
		Sütun %	50,1%	88,0%	73,7%	56,5%
	Hayır	Sayı	91	4	2	97
		Sütun %	21,7%	5,3%	10,5%	18,9%
	Bilmiyorum	Sayı	118	5	3	126
		Sütun %	28,2%	6,7%	15,8%	24,6%
Toplam		Sayı	419	75	19	513
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 17,825

P: ,001

Tablo 209’da kendi oy tercihini kullanan bayanların hanesinde diğerlerine göre daha azınlıkla aynı partiye oy verildiği gözükmektedir.

Tablo -210:

Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Herhangi Bir Dini Cemaat Veya Tarikata Dahil misiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir?			Toplam
			Kendisi	Aile reisi	Aile büyükleri	
Herhangi Bir Dini Cemaat Veya Tarikata Dahil misiniz?	Evet	Sayı	20	8	4	32
		Sütun %	4,8%	10,3%	21,1%	6,3%
	Hayır	Sayı	394	70	15	479
		Sütun %	95,2%	89,7%	78,9%	93,7%
Toplam		Sayı	414	78	19	511
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 5,404

P: ,005

Tablo 210’da hanedeki oy verme davranışına kendisi karar veren bayanların diğerlerine göre daha az dini cemaat ve tarikata dahil oldukları tespit edilmiştir.

Tablo -211:

Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Herhangi Bir Dini Cemaat Veya Tarikata Dahilseniz Bu Sizin Oy Verme Davranışınızı Etkiler mi Sorusu Arasındaki İlişki

			Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir?			Toplam
			Kendisi	Aile reisi	Aile büyükleri	
Herhangi Bir Dini Cemaat Veya Tarikata Dahilseniz Bu Sizin Oy Verme Davranışınızı Etkiler Mi?	Evet	Sayı	6	4	4	14
		Sütun %	24,0%	44,4%	100,0%	36,8%
	Hayır	Sayı	19	5		24
		Sütun %	76,0%	55,6%		63,2%
Toplam		Sayı	25	9	4	38
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 5,315

P: ,010

Tablo 211’de cemaat ve tarikata dahil olan katılımcılardan hanede oy verme davranışını kendisi belirleyen bayanların, diğerlerine göre daha fazla olarak cemaat ve tarikata dahil olmalarının oy verme davranışını etkileyeceği bulunmuştur.

Tablo -212:**Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Kendinizi Hangi Kimlikle Tanımlarsınız Sorusu Arasındaki İlişki**

			Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir?			Toplam
			Kendisi	Aile reisi	Aile büyükleri	
Kendinizi Hangi Kimlikle Tanımlarsınız?	Müslüman	Sayı	71	28	8	107
		Sütun %	17,0%	35,4%	42,1%	20,8%
	Türk	Sayı	36	10	4	50
		Sütun %	8,6%	12,7%	21,1%	9,7%
	Kürt	Sayı	1		1	2
		Sütun %	,2%		5,3%	,4%
	Türk/İslam	Sayı	96	17	1	114
		Sütun %	23,0%	21,5%	5,3%	22,1%
	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı	Sayı	211	24	5	240
		Sütun %	50,6%	30,4%	26,3%	46,6%
	Diğer	Sayı	2			2
		Sütun %	,5%			,4%
	Toplam	Sayı	417	79	19	515
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 14,467

P: ,001

Tablo 212’de oy verme davranışını kendisi belirleyen bayanların diğerlerine oranla daha fazla olarak kendilerini çoğunlukla Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak görmektedirler. İkinci olarak kendilerini tanımladıkları kimlik Türk-İslâm olmuştur. Kimliklerini Müslüman ve Türk olarak tanımlayanlar diğerlerine göre daha azınlıktadır.

Tablo -213:**Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Herhangi Bir Siyasi Partiye Üye misiniz Sorusu Arasındaki İlişki**

			Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir?			Toplam
			Kendisi	Aile reisi	Aile büyükleri	
Herhangi Bir Siyasi Partiye Üye misiniz?	Evet	Sayı	44	17	4	65
		Sütun %	10,5%	22,1%	21,1%	12,6%
	Hayır	Sayı	376	60	15	451
		Sütun %	89,5%	77,9%	78,9%	87,4%
Toplam	Sayı	420	77	19	516	
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 4,675

P: ,010

Tablo 213’de oy verme davranışını kendisi belirleyen bayanların bir partiye üye olmaları diğerlerine göre daha azınlıktadır.

Tablo -214:

Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyeliğiniz Yok İse Bunun Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki

			Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir?			Toplam
			Kendisi	Aile reisi	Aile büyükleri	
Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyeliğiniz Yok İse Bunun Nedeni Nedir?	Siyasetten hoşlanmıyorum	Sayı	173	20	5	198
		Sütun %	50,6%	31,7%	31,3%	47,0%
	Hiçbir siyasi parti görüşlerimi yansıtmıyor	Sayı	20	2	3	25
		Sütun %	5,8%	3,2%	18,8%	5,9%
	Eşim izin vermiyor	Sayı	7	7	1	15
		Sütun %	2,0%	11,1%	6,3%	3,6%
	Hiç bir partiye üye olmadan da bişeyler yapılabilir	Sayı	84	16	2	102
		Sütun %	24,6%	25,4%	12,5%	24,2%
	Doğurabileceği olumsuz sonuçlardan endişe	Sayı	36	15	4	55
		Sütun %	10,5%	23,8%	25,0%	13,1%
	Diğer	Sayı	22	3	1	26
		Sütun %	6,4%	4,8%	6,3%	6,2%
Toplam		Sayı	342	63	16	421
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 3,599

P: ,028

Tablo 214’de oy verme davranışını kendileri belirleyen bayanların üye olmamalarının nedenini, diğerlerine göre daha fazla oranda siyasetten hoşlanmamaları olarak bulunmuştur.

Tablo 215’de bütün katılımcıların çoğunlukla ülke meseleleriyle mümkün olduğu kadar ilgilendikleri bulunmuştur. Oy verme davranışını kendisi belirleyen bayanların diğerlerine göre daha fazla oranda ülke meseleleriyle mümkün olduğunca ilgilendikleri gözlenmektedir.

Tablo -215:

Aile İçi Oy Kullanma Tercihleri İle Ülke Meseleleri İle İlgilenir misiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Ailedeki Bayanların Hangi Partiye Oy Vereceklerine Kim Karar Verir?			Toplam
			Kendisi	Aile reisi	Aile büyükleri	
Ülke Meseleleri İle İlgilenir misiniz?	Mesleğimi ilgilendirdiği kadar ilgilenirim	Sayı	33	15	2	50
		Sütun %	8,0%	19,7%	10,5%	9,9%
	Ülke meseleleri politikacıları ilgilendirir	Sayı	19	7	3	29
		Sütun %	4,6%	9,2%	15,8%	5,7%
	Ülke meseleleri devlet adamlarını ilgilendirir	Sayı	32	8	4	44
		Sütun %	7,8%	10,5%	21,1%	8,7%
	Mümkün olduğu kadar ilgilenirim	Sayı	249	31	7	287
		Sütun %	60,4%	40,8%	36,8%	56,6%
Yakından ilgilenirim	Sayı	62	11	3	76	
	Sütun %	15,0%	14,5%	15,8%	15,0%	
Diğer	Sayı	17	4		21	
	Sütun %	4,1%	5,3%		4,1%	
Toplam	Sayı	412	76	19	507	
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 5,873

P: ,003

Tablo 129'da cinsiyetin aile üyelerinin oy verme davranışı ile ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Tablo 157 ve tablo 159'da mesleğin hane halkının oy verme davranışıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Tablo 173, tablo 187 ve tablo 192'de eğitim ile aile üyelerinin, tablo 174'de eğitim ile ailedeki bayanların oy verme tercihlerinin aralarında bir iletişim olduğu bulunmuştur. Cinsiyet, meslek ve eğitim ile dolaylı olarak ailenin siyasi katılımı bir ilişkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo 208'de gazete okuma ile hane reisinin etkisi ile oy verme arasındaki ilişki, kitle iletişim araçlarıyla siyasi katılım arasında bir ilişkinin olduğu kabul edilirse hane reisinin, hanenin diğer üyelerinin oy verme davranışı üzerine etkisi olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 215'de siyasi meselelere ilgi, tablo 210 ve tablo 211'de cemaat ve tarikatlarla ilgili yaklaşımların ve tablo 212'de tanımlanan kimliğin, hane reisinin hane halkının oy verme davranışına etkisi ile ilişkilerinin olduğu gözlenmektedir.

Tablo 209, tablo 213 ve tablo 214'de hane reisinin hanenin diğer üyelerinin oy verme davranışını üzerinde etkili olduğu gözlemlenmektedir.

Yukarıdaki bulgular ile ailenin siyasi katılımı bir ilişkisinin olduğu belirlenmektedir. Aynı zamanda hane reisinin, hane halkının oy verme davranışına etkisi olduğuna dair 6. varsayımımız doğrulanmaktadır.

4.2.7. Kitle İletişim Araçları İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları

Bu bölümde kitle iletişim araçları ile diğer bağımlı değişkenler arasındaki çapraz tablo dağılımlar incelenmiştir. Her tablonun altında o tablo ile ilgili varyans analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo -216:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Kendinizi Hangi Sosyal Tabakada Görüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

		Kendinizi Hangi Sosyal Tabakada Görüyorsunuz?			Toplam
		Alt	Orta	Üst	
Arkadaşlar	Sayı	21	42	5	68
	Satır %	30,9%	61,8%	7,4%	100,0%
Televizyon	Sayı	88	252	26	366
	Satır %	24,0%	68,9%	7,1%	100,0%
Radyo	Sayı	4	2		6
	Satır %	66,7%	33,3%		100,0%
Gazete ve dergi	Sayı	4	26	4	34
	Satır %	11,8%	76,5%	11,8%	100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı	2	16	2	20
	Satır %	10,0%	80,0%	10,0%	100,0%
İnternet	Sayı	1	3	1	5
	Satır %	20,0%	60,0%	20,0%	100,0%
Afiş ve panolar	Sayı		6	3	9
	Satır %		66,7%	33,3%	100,0%
Diğer	Sayı		4		4
	Satır %		100,0%		100,0%
Toplam	Sayı	120	351	41	512
	Satır %	23,4%	68,6%	8,0%	100,0%

F: 2,891

P: ,006

Tablo 216'da katılımcıların siyasi haber ve faaliyetleri radyo dışında diğer kaynaklardan takip edenler, çoğunlukla kendilerini orta sosyal tabakada olarak tanımlamaktadırlar. Radyo ile takip edenlerin çoğunluğu kendilerini alt sosyal tabakada görmektedir.

Tablo 217'de internetten takip edenlerin en çok oranda gazete okudukları, radyodan takip edenlerin gazete okumayanların içinde çoğunlukla oldukları gözlemlenmektedir.

Tablo -217:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Gazete Okur musunuz Sorusu Arasındaki İlişki

		Gazete Okur Musunuz?			Toplam
		Sürekli	Arasıra	Okumam	
Arkadaşlar	Sayı	23	36	9	68
	Satır %	33,8%	52,9%	13,2%	100,0%
Televizyon	Sayı	139	203	22	364
	Satır %	38,2%	55,8%	6,0%	100,0%
Radyo	Sayı	2	2	2	6
	Satır %	33,3%	33,3%	33,3%	100,0%
Gazete ve dergi	Sayı	23	12	1	36
	Satır %	63,9%	33,3%	2,8%	100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı	8	12	1	21
	Satır %	38,1%	57,1%	4,8%	100,0%
İnternet	Sayı	4	1		5
	Satır %	80,0%	20,0%		100,0%
Afiş ve panolar	Sayı	3	5	1	9
	Satır %	33,3%	55,6%	11,1%	100,0%
Diğer	Sayı	2	3		5
	Satır %	40,0%	60,0%		100,0%
Toplam	Sayı	204	274	36	514
	Satır %	39,7%	53,3%	7,0%	100,0%

F: 2,339

P: ,023

Tablo -218:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Herhangi Bir Siyasi Partiyeye Üye misiniz Sorusu Arasındaki İlişki

		Herhangi Bir Siyasi Partiyeye Üye misiniz?		Toplam
		Evet	Hayır	
Arkadaşlar	Sayı	10	59	69
	Satır %	14,5%	85,5%	100,0%
Televizyon	Sayı	35	327	362
	Satır %	9,7%	90,3%	100,0%
Radyo	Sayı	1	5	6
	Satır %	16,7%	83,3%	100,0%
Gazete ve dergi	Sayı	6	28	34
	Satır %	17,6%	82,4%	100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı	8	12	20
	Satır %	40,0%	60,0%	100,0%
İnternet	Sayı		5	5
	Satır %		100,0%	100,0%
Afiş ve panolar	Sayı	1	8	9
	Satır %	11,1%	88,9%	100,0%
Diğer	Sayı	3	2	5
	Satır %	60,0%	40,0%	100,0%
Toplam	Sayı	64	446	510
	Satır %	12,5%	87,5%	100,0%

F: 4,260

P: ,001

Tablo 218’de miting ve toplantılardan takip edenlerin, diğerlerine göre daha fazla oranda siyasi partiye üye olmaktadır.

Tablo -219:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Siyasi Faaliyetlere Ne Oranda Katılıyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

		Siyasi Faaliyetlere Ne Oranda Katılıyorsunuz?					Toplam
		Oy verme	Mitinglere ve toplantılara katılma	Parti yöneticiliği	Propaganda çalışmalarına katılma	Diğer	
Arkadaşlar	Sayı	62	2		2		66
	Satır %	93,9%	3,0%		3,0%		100,0%
Televizyon	Sayı	336	3	6	5	5	355
	Satır %	94,6%	,8%	1,7%	1,4%	1,4%	100,0%
Radyo	Sayı	6					6
	Satır %	100,0%					100,0%
Gazete ve dergi	Sayı	33		1			34
	Satır %	97,1%		2,9%			100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı	19					19
	Satır %	100,0%					100,0%
İnternet	Sayı	3			1	1	5
	Satır %	60,0%			20,0%	20,0%	100,0%
Afiş ve panolar	Sayı	8				1	9
	Satır %	88,9%				11,1%	100,0%
Diğer	Sayı	4				1	5
	Satır %	80,0%				20,0%	100,0%
Toplam	Sayı	471	5	7	8	8	499
	Satır %	94,4%	1,0%	1,4%	1,6%	1,6%	100,0%

F: 3,884

P: ,001

Tablo 219’de bütün guruplar çoğunlukla olarak siyasi katılımını oy verme davranışı ile gerçekleştirmektedir.

Tablo 220’de, internet ve radyodan takip edenlerin diğerlerine göre daha çok oranda siyasi toplantı ve mitinge katılmadığını, afiş ve panolardan takip edenlerin diğerlerine oranla daha fazla katıldıkları gözlenmektedir.

Tablo -220:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi Sorusu Arasındaki İlişki

		Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi?			Toplam
		Bir çok defa	Bir kaç defa	Hiç gitmedim	
Arkadaşlar	Sayı	8	20	36	64
	Satır %	12,5%	31,3%	56,3%	100,0%
Televizyon	Sayı	53	99	205	357
	Satır %	14,8%	27,7%	57,4%	100,0%
Radyo	Sayı	2		4	6
	Satır %	33,3%		66,7%	100,0%
Gazete ve dergi	Sayı	9	10	17	36
	Satır %	25,0%	27,8%	47,2%	100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı	7	9	5	21
	Satır %	33,3%	42,9%	23,8%	100,0%
İnternet	Sayı	1	1	3	5
	Satır %	20,0%	20,0%	60,0%	100,0%
Afiş ve panolar	Sayı	5	2	1	8
	Satır %	62,5%	25,0%	12,5%	100,0%
Diğer	Sayı	3		2	5
	Satır %	60,0%		40,0%	100,0%
Toplam	Sayı	88	141	273	502
	Satır %	17,5%	28,1%	54,4%	100,0%

F: 3,657

P: ,001

Tablo 221’de, arkadaşlarından siyasi haber ve faaliyetleri takip edenlerin, belediye başkan adayının hemşehrisi olmasına diğerlerine göre daha fazla oranda etkilenmektedir.

Tablo -221:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Belediye Seçimlerinde Adayın Sizinle Aynı İlçe Veya Beldenin Olması Sizin Oy Vermenizi Etkiler mi Sorusu Arasındaki İlişki

		Belediye Seçimlerinde Adayın Sizinle Aynı İlçe Veya Beldenin Olması Sizin Oy Vermenizi Etkiler Mi?		Toplam
		Evet	Hayır	
Arkadaşlar	Sayı	28	38	66
	Satır %	42,4%	57,6%	100,0%
Televizyon	Sayı	67	286	353
	Satır %	19,0%	81,0%	100,0%
Radyo	Sayı	1	4	5
	Satır %	20,0%	80,0%	100,0%
Gazete ve dergi	Sayı	4	32	36
	Satır %	11,1%	88,9%	100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı	5	16	21
	Satır %	23,8%	76,2%	100,0%
İnternet	Sayı		5	5
	Satır %		100,0%	100,0%
Afiş ve panolar	Sayı		7	7
	Satır %		100,0%	100,0%
Diğer	Sayı	2	2	4
	Satır %	50,0%	50,0%	100,0%
Toplam	Sayı	107	390	497
	Satır %	21,5%	78,5%	100,0%

F: 3,858

P: ,001

Tablo -222:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Yerel Seçimlerde Başkan Adayı Tercihinizi Etkiler mi Sorusu Arasındaki İlişki

		Yerel Seçimlerde Başkan Adayı Tercihinizi Etkiler mi?		Toplam
		Evet	Hayır	
Arkadaşlar	Sayı	48	6	54
	Satır %	88,9%	11,1%	100,0%
Televizyon	Sayı	226	77	303
	Satır %	74,6%	25,4%	100,0%
Radyo	Sayı	4		4
	Satır %	100,0%		100,0%
Gazete ve dergi	Sayı	28	6	34
	Satır %	82,4%	17,6%	100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı	15	4	19
	Satır %	78,9%	21,1%	100,0%
İnternet	Sayı	2	2	4
	Satır %	50,0%	50,0%	100,0%
Afiş ve panolar	Sayı	3	5	8
	Satır %	37,5%	62,5%	100,0%
Diğer	Sayı	4	1	5
	Satır %	80,0%	20,0%	100,0%
Toplam	Sayı	330	101	431
	Satır %	76,6%	23,4%	100,0%

F: 2,263

P: ,029

Tablo 222’te internet, afiş ve panolardan takip eden katılımcıların, diğerlerine göre daha fazla oranda yerel seçimlerde parti adayının oy verme davranışını etkiledi gözükmektedir.

Tablo -223:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Siyasi Parti Liderlerinin Uzun Süre Görevde Kalmaları Konusunda Olumsuz Düşünüyorsanız Nedeni Nedir Sorusu Arasındaki İlişki

		Siyasi Parti Liderlerinin Uzun Süre Görevde Kalmaları Konusunda Olumsuz Düşünüyorsanız Nedeni Nedir?				Toplam
		Partiye ilgi azalır	Demokrasi nin gelişimini engeller	Gençlerin siyasi geleceğini engeller	Diğer	
Arkadaşlar	Sayı	7	10	24	2	43
	Satır %	16,3%	23,3%	55,8%	4,7%	100,0%
Televizyon	Sayı	20	43	137	11	211
	Satır %	9,5%	20,4%	64,9%	5,2%	100,0%
Radyo	Sayı	1	1	3		5
	Satır %	20,0%	20,0%	60,0%		100,0%
Gazete ve dergi	Sayı		7	5	3	15
	Satır %		46,7%	33,3%	20,0%	100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı	4	2	7		13
	Satır %	30,8%	15,4%	53,8%		100,0%
İnternet	Sayı			1	1	2
	Satır %			50,0%	50,0%	100,0%
Afiş ve panolar	Sayı		1	3		4
	Satır %		25,0%	75,0%		100,0%
Diğer	Sayı				2	2
	Satır %				100,0%	100,0%
Toplam	Sayı	32	64	180	19	295
	Satır %	10,8%	21,7%	61,0%	6,4%	100,0%

F: 2,244

P: ,031

Tablo 223’de diğerlerine göre daha fazla oranda gazete ve dergiden takip edenler, demokrasinin geleceğini etkileyeceği için siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmalarına karşı çıkarken diğer katılımcılar gençlerin siyasi geleceğini engelleyeceği için karşı çıkmaktadırlar.

Tablo -224:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Sizce Her Düşüncenin Mecliste Temsil Edilmesi Gerekir mi Sorusu Arasındaki İlişki

		Sizce Her Düşüncenin Mecliste Temsil Edilmesi Gerekir mi?			Toplam
		Evet	Hayır	Kısmen	
Arkadaşlar	Sayı	31	14	19	64
	Satır %	48,4%	21,9%	29,7%	100,0%
Televizyon	Sayı	142	51	162	355
	Satır %	40,0%	14,4%	45,6%	100,0%
Radyo	Sayı	2	2	2	6
	Satır %	33,3%	33,3%	33,3%	100,0%
Gazete ve dergi	Sayı	9	9	17	35
	Satır %	25,7%	25,7%	48,6%	100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı	8	2	11	21
	Satır %	38,1%	9,5%	52,4%	100,0%
İnternet	Sayı	4	1		5
	Satır %	80,0%	20,0%		100,0%
Afiş ve panolar	Sayı	6		2	8
	Satır %	75,0%		25,0%	100,0%
Diğer	Sayı		1	3	4
	Satır %		25,0%	75,0%	100,0%
Toplam	Sayı	202	80	216	498
	Satır %	40,6%	16,1%	43,4%	100,0%

F: 2,194

P: ,034

Tablo -225:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek Sorusu Arasındaki İlişki

		Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek?					Toplam
		Çok değerli	Değerli	Meslek olmamalıdır	Değersiz	Diğer	
Arkadaşlar	Sayı	19	15	21	7	3	65
	Satır %	29,2%	23,1%	32,3%	10,8%	4,6%	100,0%
Televizyon	Sayı	51	87	168	32	15	353
	Satır %	14,4%	24,6%	47,6%	9,1%	4,2%	100,0%
Radyo	Sayı	3	1	2			6
	Satır %	50,0%	16,7%	33,3%			100,0%
Gazete ve dergi	Sayı	7	6	16	4	2	35
	Satır %	20,0%	17,1%	45,7%	11,4%	5,7%	100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı	3	4	13		1	21
	Satır %	14,3%	19,0%	61,9%		4,8%	100,0%
İnternet	Sayı			4		1	5
	Satır %			80,0%		20,0%	100,0%
Afiş ve panolar	Sayı			6	1	1	8
	Satır %			75,0%	12,5%	12,5%	100,0%
Diğer	Sayı			2	1	2	5
	Satır %			40,0%	20,0%	40,0%	100,0%
Toplam	Sayı	83	113	232	45	25	498
	Satır %	16,7%	22,7%	46,6%	9,0%	5,0%	100,0%

F: 3,458

P: ,001

Tablo 224’de radyo, gazete ve dergiden siyasi haber ve faaliyetleri takip edenlerin, mecliste her düşüncenin temsil edilmesine diğerlerine oranla daha fazla karşı çıktıkları gözlenmektedir.

Tablo 225’de radyodan takip edenler çoğunlukla politikayı değerli bulurken, diğer kaynakları takip edenler çoğunlukla politikacılık meslek olmamalıdır demektedir.

Tablo -226:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Vatandaş Olarak Vermiş Olduğunuz Oyun Siyasi Sistemde Nasıl Etkili Olabileceğini Düşünüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

		Vatandaş Olarak Vermiş Olduğunuz Oyun Siyasi Sistemde Nasıl Etkili Olabileceğini Düşünüyorsunuz?			Toplam
		Bir şey değişeceğine inanmıyorum	Oyla çok az şey değişir	Oyla çok şey değişir	
Arkadaşlar	Sayı	9	18	40	67
	Satır %	13,4%	26,9%	59,7%	100,0%
Televizyon	Sayı	46	68	244	358
	Satır %	12,8%	19,0%	68,2%	100,0%
Radyo	Sayı	1		5	6
	Satır %	16,7%		83,3%	100,0%
Gazete ve dergi	Sayı	4	4	23	31
	Satır %	12,9%	12,9%	74,2%	100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı	5	6	10	21
	Satır %	23,8%	28,6%	47,6%	100,0%
İnternet	Sayı	1		4	5
	Satır %	20,0%		80,0%	100,0%
Afiş ve panolar	Sayı		3	6	9
	Satır %		33,3%	66,7%	100,0%
Diğer	Sayı	4	1		5
	Satır %	80,0%	20,0%		100,0%
Toplam	Sayı	70	100	332	502
	Satır %	13,9%	19,9%	66,1%	100,0%

F: 3,231

P: ,002

Tablo 226’da miting, toplantılar ve internetten takip edenler diğerlerine öre daha fazla oranda vermiş olduğu oyla bir şeylerin değişeceğine inanmazken, radyo ve internetten takip edenler oy ile çok şey değişeceğine inanmaktadırlar.

Tablo -227:

Siyasi Haber ve Faaliyetlerin Takip Edildiği Kaynak İle Sizce Siyasi Partilerin İl Ve İlçelerde Teşkilatlanmasının En Önemli Faydası Nedir Sorusu Arasındaki İlişki

	Sizce Siyasi Partilerin İl Ve İlçelerde Teşkilatlanmasının En Önemli Faydası Nedir?					Toplam
	Mahalli meselelerin hükümete iletilmesi	Siyasi katılımı kolaylaştırıp artırması	Şahsi problemlerin çözümüne yardımcı olması	Vatandaş devlet idaresinde söz sahibi yapması	Diğer	
Arkadaşlar	Sayı 16	15	13	18	1	63
	Satır % 25,4%	23,8%	20,6%	28,6%	1,6%	100,0%
Televizyon	Sayı 161	53	58	66	5	343
	Satır % 46,9%	15,5%	16,9%	19,2%	1,5%	100,0%
Radyo	Sayı 3	1		1		5
	Satır % 60,0%	20,0%		20,0%		100,0%
Gazete ve dergi	Sayı 9	10	3	7	2	31
	Satır % 29,0%	32,3%	9,7%	22,6%	6,5%	100,0%
Miting ve toplantılar	Sayı 6	5		9	1	21
	Satır % 28,6%	23,8%		42,9%	4,8%	100,0%
İnternet	Sayı 1			2	1	4
	Satır % 25,0%			50,0%	25,0%	100,0%
Afiş ve panolar	Sayı 1	2	3	2		8
	Satır % 12,5%	25,0%	37,5%	25,0%		100,0%
Diğer	Sayı	1			2	3
	Satır %	33,3%			66,7%	100,0%
Toplam	Sayı 197	87	77	105	12	478
	Satır % 41,2%	18,2%	16,1%	22,0%	2,5%	100,0%

F: 3,274

P: ,002

Tablo 227’de katılımcılar yoğun oranlarda farklı tercihlerde bulunmaktadır.

Tablo 121’de yaşın, tablo 128’de cinsiyetin, tablo 156’da mesleğin, tablo 183 tablo188 ve tablo 189’da eğitimin, tablo 197 ve tablo 201’de ekonomik durumun, kitle iletişim araçlarının seçimiyle bir ilişki içinde olduğunu tespit etmiştik. Kitle iletişim araçlarının izlenmesi ile siyasi katılım arasında dolaylı olarak bir ilişkinin varlığını bu tablolardan söyleyebiliriz

Tablo 216’da izlenen kitle iletişim araçlarıyla sosyal durum arasında bir ilişki gözlemlenmiştir. Sosyal durum ile ilgili varsayımımızın doğruluğuna göre kitle iletişim araçlarının takibi ile siyasi katılım arasında bir bağ bulunduğu söylenebilir.

Tablo 217’de internetten takip edenlerin en çok oranda gazete okudukları, radyodan takip edenlerin gazete okumayanların içinde çoğunlukla oldukları gözlemlenmektedir.

Tablo 221 ve tablo 223’de de politikacı, Tablo 224’de Tablo 225’de politika hakkındaki düşüncelerin kitle iletişim araçları izleme ile bir ilişki içinde olduğu bulunmuştur.

Tablo 218’de kitle iletişim araçlarının izlenmesi ile siyasi parti ve derneklere üye olma, tablo 222’de miting ve toplantılara katılma aralarında bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Tablo 222, tablo 226, tablo 227 ve tablo 119’da kitle iletişim araçlarının oy verme davranışıyla bir ilişkisi olduğu gözlenmiştir.

Kitle iletişim araçlarının izlenmesi ile siyasi katılım arasında bir ilişkinin olduğu bulunarak 7. varsayımımız doğrulanmış bulunmaktadır.

4.2.8. Siyaset ve Siyasilere Güven İle İlgili Çapraz Tablolar ve Varyans Analiz Sonuçları

Bu bölümde siyaset ve siyasilere güven ile diğer bağımlı değişkenler arasındaki çapraz tablo dağılımlar incelenmiştir. Her tablonun altında o tablo ile ilgili varyans analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo -228:

Türkiye’deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Herhangi Bir Derneğe Üye misiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Sizce Türkiye’deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip midir?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Herhangi Bir Derneğe Üye Misiniz?	Evet	Sayı	7	41	37	85
		Sütun %	17,9%	22,2%	13,3%	16,9%
	Hayır	Sayı	32	144	242	418
		Sütun %	82,1%	77,8%	86,7%	83,1%
Toplam		Sayı	39	185	279	503
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 3,175

P: ,043

Tablo 228’de siyasi partilerin beklentilerini karşılayacağına inanmayanlar derneklere daha fazla üye olmaktadır.

Tablo -229:

Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Hep Aynı Siyasi Partiye mi Oy Verdiniz Sorusu Arasındaki İlişki

			Sizce Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip midir?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Hep Aynı Siyasi Partiye mi Oy Verdiniz?	Evet	Sayı	23	63	91	177
		Sütun %	60,5%	35,0%	33,8%	36,3%
	Hayır	Sayı	15	117	178	310
		Sütun %	39,5%	65,0%	66,2%	63,7%
Toplam		Sayı	38	180	269	487
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 5,323

P: ,005

Tablo 229'da siyasi partilerin beklentilerini karşılayacağına inanmayanlar daha çok oranda hep aynı siyasi partiye oy kullandığı belirlenmektedir.

Tablo -230:

Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Oy Verme Davranışınızı Etkileyen Birinci Etmen Nedir Sorusu Arasındaki İlişki

			Sizce Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip midir?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Oy Verme Davranışınızı Etkileyen Birinci Etmen Nedir?	Parti propagandası	Sayı	3	17	41	61
		Sütun %	8,3%	9,8%	15,1%	12,7%
	Din	Sayı	6	16	38	60
		Sütun %	16,7%	9,2%	14,0%	12,5%
	İdeoloji	Sayı	5	25	37	67
		Sütun %	13,9%	14,5%	13,7%	14,0%
	Sosyo-ekonomik ilerleme programı	Sayı	11	55	104	170
		Sütun %	30,6%	31,8%	38,4%	35,4%
	Parti adayları	Sayı	5	32	39	76
		Sütun %	13,9%	18,5%	14,4%	15,8%
	Aile	Sayı	2	5	2	9
		Sütun %	5,6%	2,9%	,7%	1,9%
	Şahsiyet	Sayı	4	19	8	31
		Sütun %	11,1%	11,0%	3,0%	6,5%
	Kadın parti adayı	Sayı		1	1	2
		Sütun %		,6%	,4%	,4%
	Erkek parti adayı	Sayı		1		1
		Sütun %		,6%		,2%
	Diğer	Sayı		2	1	3
		Sütun %		1,2%	,4%	,6%
Toplam		Sayı	36	173	271	480
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 8,452

P: ,001

Tablo 230'da siyasi partilerin isteklerini karşılayabilirliğine inananların da inanmayanlarında yakın oranlarda oy verme davranışlarını birinci olarak sosyo-ekonomik ilerleme programı olarak etkilemektedir.

Tablo -231:

Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Siyasi Parti Liderinin Uzun Süre Görevde Kalmaları Konusunda Ne Düşünüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Sizce Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Midir?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Siyasi Parti Liderinin Uzun Süre Görevde Kalmaları Konusunda Ne Düşünüyorsunuz?	Olumlu	Sayı	21	65	97	183
		Sütun %	56,8%	34,9%	34,3%	36,2%
	Olumsuz	Sayı	16	121	186	323
		Sütun %	43,2%	65,1%	65,7%	63,8%
Toplam		Sayı	37	186	283	506
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 3,709

P: ,025

Tablo 231'de siyasi partilerin beklentilerini karşılamadığını söyleyenler siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmalarına daha fazla oranda olumsuz bakmaktadır.

Tablo -232:

Türkiye'deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek Sorusu Arasındaki İlişki

			Sizce Türkiye'deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Midir?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek?	Çok değerli	Sayı	12	29	40	81
		Sütun %	31,6%	16,6%	14,2%	16,4%
	Değerli	Sayı	12	29	72	113
		Sütun %	31,6%	16,6%	25,6%	22,9%
	Meslek olmamalıdır	Sayı	13	82	137	232
		Sütun %	34,2%	46,9%	48,8%	47,0%
	Değersiz	Sayı		25	20	45
		Sütun %		14,3%	7,1%	9,1%
	Diğer	Sayı	1	10	12	23
		Sütun %	2,6%	5,7%	4,3%	4,7%
Toplam		Sayı	38	175	281	494
		Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

F: 6,724

P: ,001

Tablo 232’de siyasi partilere güveni olmayan katılımcıların politikacılığı değersiz buldukları, güveni olanlara göre daha fazla oranda meslek olmaması gerektiğine inandıkları bulunmuştur.

Tablo -233:

Türkiye’deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Siyasetçilerin Kendi Menfaatlerini Ön Plana Çıkardığı Veya Ona Göre Hareket Ettiğine İnanıyor musunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Sizce Türkiye’deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Midir?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Siyasetçilerin Kendi Menfaatlerini Ön Plana Çıkardığı Veya Ona Göre Hareket Ettiğine İnanıyor Musunuz?	Evet	Sayı	15	114	88	217
		Sütun %	38,5%	62,0%	31,3%	43,1%
	Hayır	Sayı	12	28	28	68
		Sütun %	30,8%	15,2%	10,0%	13,5%
	Kısmen	Sayı	12	42	165	219
		Sütun %	30,8%	22,8%	58,7%	43,5%
Toplam	Sayı	39	184	281	504	
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 32,080

P: ,001

Tablo 233’de siyasi partilerin beklentilerini karşılayamayacaklarına inananlar, politikacıların kendi menfaatlerini ön plana çıkardıklarına daha fazla inanmaktadırlar.

Tablo -234:

Türkiye’deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Türkiye’de Yeni Siyasi Partilere İhtiyaç Var mıdır Sorusu Arasındaki İlişki

			Sizce Türkiye’deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Midir?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Türkiye’de Yeni Siyasi Partilere İhtiyaç Var mıdır?	Evet	Sayı	7	61	50	118
		Sütun %	18,9%	34,5%	17,9%	23,9%
	Hayır	Sayı	30	116	229	375
		Sütun %	81,1%	65,5%	82,1%	76,1%
Toplam	Sayı	37	177	279	493	
	Sütun %	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

F: 8,659

P: ,001

Tablo 234’de siyasi partilere güveni olmayanlar, güveni olanlara göre daha fazla oranda yeni siyasi partilere ihtiyaç olduğunu belirtirken, kendi içlerinde yeni siyasi partilere ihtiyaç olmadığını daha fazla oranda belirtmektedir.

Tablo -235:

Türkiye’deki Siyasi Partilerden Beklentiler İle Vatandaş Olarak Vermiş Olduğunuz Oyun Siyasi Sistemde Nasıl Etkili Olabileceğini Düşünüyorsunuz Sorusu Arasındaki İlişki

			Sizce Türkiye’deki Siyasi Partiler Bütün İsteklerinizi Karşılatabilecek Özelliklere Sahip Midir?			Toplam
			Evet	Hayır	Kısmen	
Vatandaş Olarak Vermiş Olduğunuz Oyun Siyasi Sistemde Nasıl Etkili Olabileceğini Düşünüyorsunuz?	Bir şey değişeceğine inanmıyorum	Sayı Sütun %	7 18,4%	35 19,3%	26 9,3%	68 13,7%
	Oyla çok az şey değişir	Sayı Sütun %	5 13,2%	40 22,1%	57 20,4%	102 20,5%
	Oyla çok şey değişir	Sayı Sütun %	26 68,4%	106 58,6%	196 70,3%	328 65,9%
Toplam		Sayı Sütun %	38 100,0%	181 100,0%	279 100,0%	498 100,0%

F: 5,038

P: ,007

Tablo 235’de katılımcılar çoğunlukla oyla çok şey değişeceğine inanırken, siyasi partilere güveni olmayanlar, güveni olanlara göre daha az olarak çok şeyin değişeceğine inanmaktadırlar.

Tablo 123 ve tablo 126’da yaşın, tablo 134 ve tablo 145’de cinsiyetin, tablo 159 ve tablo 167’de mesleğin, tablo 179, tablo 180, tablo 200 ve tablo 214’de ailenin, politika ve politikacılara olan güvenle ilişkilerinin olduğu belirlenmiştir. Yaş, cinsiyet, meslek ve ailenin siyasi katılımı ile bir ilişki içinde olduğu belirlendiğinden dolayı olarak bu tablolardan dolayı olarak politikacı ve politikaya güven ile siyasi katılım arasında bir ilişki olduğu söylenebilir.

Tablo 231, tablo 232, tablo 233 ve tablo 234’de politika ve politikacı ile ilgili görüşlerin, duyulan güven ile bir ilişki içinde olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 228’de siyasi partilerin beklentilerini karşılayacağına inanmayanlar derneklere daha fazla üye olmaktadır.

Tablo 229, tablo 230 ve tablo 235’de oy verme davranışı ile politika ve politikacıya güven arasında bir ilişkinin olduğu belirlenmektedir.

Böylece, 8. varsayımımız olan politika ve politikacılara güven ile siyasi katılım arasında bir ilişki olduğu doğrulanmış olmaktadır.

SONUÇ

Siyasal demokrasinin gelişmesini incelediğimiz zaman, toplumlarda siyasal düşüncelerin ve kurumların iktisadi ve sosyal gelişmelerden bağımsız yada soyutlanmış olarak ortaya çıkmadığı hemen dikkati çekiyor. Sanayi üretim teknikleri insanları daha büyük yerleşme birimlerinde yaşamaya doğru itmiş, şehirleşme hem haberleşmeyi yoğunlaştırmış hem de okur yazarlığı ve eğitim düzeyini artırmıştır. Aynı türden işler yapan, aynı yaşam biçimini paylaşan ve diğer topluluklardan farklı gereksinimleri ve çıkarları olduğunu algılamaya başlayan insan topluluklarının belirlenmesiyle, toplum tabaklaşma ve sınıfsal olgusu da gelişmiştir. Sosyal tabaka ve sınıfların siyasal sistemi kendi lehlerine etkileme ve denetleme çabalarına girişmeleri, iktidar sahipleri tarafından başlangıçta direnişle karşılanmışsa da, çeşitli mücadelelerden sonra, iktidarın herkesle paylaşılacağı anlayışı yaygınlaşmıştır.

Çağdaş sosyo-ekonomik baskılar, siyasal katılımın yaygınlaşması destekleyici niteliktedir. İktisadi kalkınma yolundaki ülkelerde katılcı eğilimler, kısmen iktisadi, sosyal nedenlere bağlı olarak biçimlenirken, kısmen de gelişmiş ülkelerden gelen etkilerle güçlenmektedir. Gelişmiş ülkelerin kendilerinde de farklılaşma artmakta, çeşitli gruplar siyasal sistemi kendi destekleri yönünde etkilemenin yolu olarak katılımı görmektedirler.

Günümüzde en yaygın siyasal örgütlenme biçimi olan ulusal devletin özünü oluşturan ilkelere bir tanesi iktidarın gücünü yönetilenlerden almasıdır. İktidarın ilahi kaynaklara dayandığı düşüncesinin bırakılarak, yönetilenlerin, rızasına dayandırılması uzun bir siyasal değişim süreci sonunda ortaya çıkmıştır. Sanayi devriminden sonra, yönetimden etkilenenler, giderek toplum adına uyulması zorunlu kararlar alma işlemine katılmak isteği göstermişler, bir çok toplumda uzun, zaman zaman kanlı, çatışmalar cereyan etmiş, sonuçta tüm yönetilenlerin siyasal sürece katılma hakkında sahip oldukları anlayışı gelişerek yerleşmeye başlamıştır.

Siyasi katılım, kişilerin siyasi sistemle olan münasebetlerini ifade eden bir kavram olması ve bu münasebetlerin kişiden kişiye değişmesi, münasebetlerin mahiyetini incelemeyi gerekli kılmaktadır. Nitekim bazı fertler siyasi sistemi olduğu gibi kabul ederler. Dolayısıyla bazılarını sistemle olan münasebetleri pasif kalırken diğerleri aktif davranışlar içerisinde bulunurlar. İlk olarak siyasi katılım, açık veya gizli olabilir. İkinci olarak, siyasi katılım bağımsız (otonom), yani ferdin kendi isteğiyle gerçekleşebileceği gibi, itaatkar, yani istenilen davranışlarda bulunma şeklinde de gerçekleşebilir. İtaat şeklinde beliren bu davranışlara uyarılmış veya mobilize katılımı denmektedir. Üçüncü katılım yaklaşan veya sakınan şeklinde cereyan eder. Yaklaşan katılımı, katılan fert ile obje arasındaki münasebet pozitifdir. Sakınan katılımı ise negatif münasebet söz konusudur.

Siyasi katılım, bazı saikler doğrultusunda gerçekleşmektedir. Dört eşit saikin insanları siyasete katılımı sevk ettiği belirtilir. Bunlar kişisel bağlılık, dayanışma, çıkar ve vatandaşlık duygusu saikleridir. Kişisel bağlılığa dayanan katılımı, seçmen grupları, geleneksel liderlere karşı kişisel bağlılıkları ve bağımlılıkları sonucu, onlar tarafından siyasi katılımı yöneltilirler. Dayanışmadan doğan katılımı ise ferdin, mensup olduğu sosyal gruba (köy, dini, cemaat, sosyal sınıf, vb.) olan bağlılığını göstermek üzere, o grubun çoğunluğu yönünde katılım faaliyetlerine girişmesidir. Bir başka şekilde, insanlar, çıkar saikinden hareketle siyasi katılımı bulunabilirler. Söz konusu çıkarlara, kayırma, iltimas, nakdi ödemeler, çeşitli bayındırlık ilişkileri, eğitim hizmetleri, vergi, af vb gibileri gösterilebilir (Tatar 1997:100).

Son olarak da siyasi katılım vatandaşlık duygusuna dayanabilir. Bu ise bir ahlaki yükümlülük duygusundan, bir görev hissinden doğan katılımıdır. Bunlardan başka siyasi katılımı cemiyet içerisinde yerleşmiş bulunan normlar ve değerlerden soyutlanmamış değildir. Bu norm ve değerler, vatandaşların mesuliyetlerini belirlemekte, bir takım davranışlarda bulunmayı sevk edip, uygun bir zemin hazırlarken, bazı davranışları sınırlandırmakta ve engellemektedir. Söz konusu durumu, cinsiyet rollerinin belirlenmesinde, ahlaki olanla olmayanın belirlenmesinde, gayelerin ve vasıtaların çerçevesinin çizilmesinde görmek mümkündür. Bütün bunlara ilave olarak, siyasi

katılım, ferдин ve cemiyetin geçmişiyile de alakalıdır. Cemiyetin tarihi süreç içerisinde yaşamış olduğu önemli olaylar, skandallar, başarılar ferдин geçmişten getirdiği tecrübelerle birleştiginde, ferдин bu gününü oluşturmaktadır.

Bir takım değerler, inançlar, tutumlar, yönelimler ve beklentilerle donanmış olan birey siyasal sistem içinde, belirli bir yaştan itibaren rol oynamaya başlayacaktır. Onun oynayacağı siyasal rolün sınırları veya ondan siyasal topluluğun üyesi olarak beklenenler ve bu bağlamdaki yükümlülükleri siyasal kültür ve siyasal yapı tarafından belirlenecektir. Siyasal katılma olayı öncelikle bir davranış olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak burada davranıştan kasıt herhangi bir davranıştan kasıt herhangi bir davranış olmayıp bireyin kendisi için öznel bir anlamı olan davranıştır. Bireyin siyasal yaşama katılmasından bahsedebilmek için onun davranışlarının otoritelerinin kararlarını etkilemek üzere yönlendirmesi gerekir. Bireyin, otoritelerinin kararlarıyla kendi yaşantısı arasında bir bağ kurabilmesi veya onların kararlarını kendisi tarafından etkilenebileceğini düşünmesi yada en azından bu kararların etkilerinden kendisini, kendi yapacağı davranışlarla koruyabileceğini düşünmesiyle otoritelerin kararlarını etkilemek üzere davranışta bulunması mümkündür. Otoritelerin kararlarıyla kendi davranış arasındaki bağların varlığını algılayamadığı veya algılamadığı sürece bireyin, otoritelerin davranışlarını etkilemek üzere davranışta bulunması olanaksızdır.

Burada tanımlamış olduğumuz biçimiyle davranışta bulunan bireyin kendisine özel anlam ifade eden davranışına, Max Weber'den kaynaklanan bir ifadeyle eylem adını vermekteyiz. Dolayısıyla siyasal katılımdan bahsetmek, temel itibariyle bireylerin siyasal eylemlerinden bahsetmektedir. Siyasal katılma siyasal topluluğun bir üyesi olan bireyin otoritelerinin kararlarını etkilemek için yaptığı, bireyi siyasal karar alıcılar ile temas içine sokan bir eylemden oluşur.

Siyasal katılım kavramı üzerinde müşterek bir tanıma ulaşılmış değildir. Söz konusu farklılıkları göz önünde bulundurarak tanımları, dar anlamlı ve geniş kapsamlı olmak üzere iki kısımda incelemek mümkündür. Dar anlamıyla yapılan tanımlar, siyasi katılımın bazı husus ve biçimlerini dışında bırakmaktadır. Bu tanımlar, ancak bazı şartlar

dahilindeki davranışları siyasi katılım olarak nitelendirmektedirler. Bir davranışın siyasal katılıma olanak addedilmesi için onun siyasal topluluk üyesi olan birey tarafından tasarlanmış bir eylem olması gerekir. Siyasi katılım, kişinin otonom olarak yaptığı tercihler ve verdiği kararlar sonucunda siyasal karar mevkilerine gelecek olanları veya bu mevkilerine gelecek olanları veya bu mevkilere elerinde bulundurdukları etkilemek üzere yaptıkları eylem ve faaliyetlerdir (Kalaycıoğlu 1983:10). Bir başka görüşe göre siyasi katılım vatandaşların hükümetçe alınan kararları etkilemek üzere tasarlanmış faaliyetlerini ifade etmektedir. Tanım tutum ve davranışlarından çok faaliyetler üzerinde durmaktadır ayrıca kamu işleriyle sürekli ve mesleki icabı olarak uğraşan kişileri tanım dışında bırakmaktadır.

Kimi siyasal düşünürler ise hükümetin kararlarını etkilemeye yönelik, hukuki dışı, şiddetçi veya barışçı, başarıya ulaşmış veya ulaşamamış bütün çabaları siyasi katılım olarak nitelendirmektedir. Ancak bu tanım kamu çalışanlarını, hükümet dışı faaliyetleri ve tutumları dışarıda bırakmaktadır.

Geniş anlamıyla siyasi katılım tanımları ise davranışın yanında tutumları da içermektedir. Bu çerçevede, siyasi katılı vatandaşlarının siyasi sistem karşısındaki durumlarını, tutumlarını ve davranışlarını gösteren bir kavram olarak izah edilmektedir. Siyasi katılıma kişilerin siyasi ilgi, bilgi ve tutumları da eklenmesi gerekir. Çünkü yapılacak tanımın kişinin siyasetle ilgi derecesi, kendi siyasi bakımından etkin hissetmesi, çerçevesindeki insanlara güvenmesi gibi katılıma ile ilgisi olan olguları kavraması gerekir. Her türlü davranışı ilgilendiren ve tutumlardan ayırmak mümkün değildir. Bu manada siyasi davranış da belli bir süreç içerisinde gelişen ahlaka ve tutumların harekete geçiriliş şeklinde belirlenen bir ifade edilmiş tarzıdır.

Çalışmamızda frekans dağılımı tablolarından elde edilen sonuçlara göre; katılımcıların % 68,4'ü kendini orta tabakada görmektedir. Yine katılımcıların % 49,7'si yani yaklaşık yarısı herhangi bir konuda başı sıkıştığında yardım istemek için aile fertlerine başvurduklarını belirtmektedir. Bu da aile kurumunun yardımlaşma ve dayanışma konusunda etkisini hala sürdürdüğünü göstermektedir.

Siyasal katılımı etkili olan gazete ve dergi okuma oranlarının hiç de düşük olmadığını anlamaktayız. Yine gazetelerin okunma amacının haber ve siyasi gelişmeleri takip etmek olduğunu görmekteyiz.

Yüksek oranda aile üyelerinin benzer partiyi tercih ettiği sonucu ortaya çıkmıştır. Yine çok yüksek oranda katılımcılar herhangi bir dini cemaat yada tarikata dahil olmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar en yüksek oranda kendilerini Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı kimliği ile tanımlamaktadırlar.

Siyasal katılımı etkili olan diğeri bir örnek de siyasi parti ve dernek üyesi olup olmamadır. Katılımcıların büyük oranda herhangi bir derneğe (%83,5) ve siyasi partiye (%87,4) üye olmadıkları anlaşılmaktadır. Katılımcıların büyük oranda ülke meseleleri ile ilgilendiklerini ancak siyasal katılımın çok büyük oranda oy verme düzeyinde kaldığını anlamaktayız. Özellikle seçimler sırasında propaganda faaliyetlerine katılma miting ve toplantılara gitme oranlarının oldukça düşük olduğunu görmekteyiz.

Kırıkkale'nin en önemli sorunu olarak su ve işsizlik belirtilmektedir. Toplam olarak %70 civarında katılımcı ilin altyapı sorunlarına ilişkin şikayetlerini belirtmişlerdir. Büyük oranda belediye hizmetlerinden memnuniyetsizlik duyulmaktadır. Neden olarak da yetersizlik ve tembellik gösterilmektedir. İlin belediye başkanı olacak kişisinde yüksek tahsil, tecrübe ve insanlarla iyi ilişkiler geliştirmesi gibi özellikler aranmaktadır. Ülkenin en önemli sorunu olarak da işsizlik gösterilmektedir.

Katılımcılar son dönemlerde parti değiştirdiklerini ve bunun nedeni olarak da büyük oranda ülkenin kötü yönetildiğini vurgulamaktadırlar. Partilere oy verirken birinci olarak partilerin sosyal ve ekonomik programlarına baktıklarını, ikinci olarak da partinin adaylarını dikkate aldıklarını söylemektedirler. Türkiye'deki siyasi partilerin tüm istekleri karşılayacak niteliklere sahip olmadığını düşünenlerin oranı da oldukça yüksektir. Mevcut partileri menfaatçi olmak ve yeteneksiz olmakla suçlayanlar da vardır.

Siyasi haber ve faaliyetler birinci kaynak olarak televizyonlardan, daha sonra ise gazete, dergi ve radyolardan takip edilmektedir. Siyasi parti liderlerinde aranan en

önemli özellik dürüstlüktür. Daha sonra ise genç ve dinamik olması ve ekonomik ve sosyal sorunları çözebilecek yetenekte olması gelmektedir. Siyasi liderlerin çok uzun süre görevde kalmaları gençlerin önünü tıkayacağı gerekçesiyle uygun görülmemektedir. Aynı şekilde politikacılığın bir meslek haline dönüştürülmemesi gerektiğine inananların oranı da oldukça yüksektir.

Farklı düşüncelerin tamamının mecliste temsil edilmesi gerektiği görüşü ağır basmakta ve bunun nedeni olarak da demokrasi ve düşünce özgürlüğü öne sürülmektedir. Bu görüşe katılmayanlar ise ülkenin geleceği ve bölücülük tehlikesi nedenleri ile karşı fikirler belirtmektedirler.

Siyasilerin menfaatçilikten uzak olmaları gerektiği, iktidarda ve muhalefette halkın beklentilerinin karşılanması, iktidar ve muhalefet ilişkilerinin uyum ve anlayış içerisinde olması gerekliliği belirtilmektedir. Genel seçimlerde oy kullanırken parti tercihinin adayın önüne geçtiği, yerel seçimlerde ise adayın partinin önünde olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcılar siyasi düşünce olarak kendilerini daha çok sırasıyla muhafazakar, milliyetçi ve demokrat olarak tanımlamaktadırlar. Demokrat kimseyi ise toplumun çıkarlarını gözeten ve bu anlamda parti ayrımcılığı yapmayan kişi olarak betimlemektedirler.

Oy verdikleri partiden öncelikli olarak ekonomik sorunların çözümü daha sonra da milli ve manevi değerlerin korunması beklenmektedir. Kırıkkale’de bugün bir genel seçim olsa oyların yarısını, yerel seçim olsa yarıya yakınına AKP’nin alacağı gözükmektedir. Ayrıca birinci olarak DEHAP’ın ikinci olarak da Genç Parti’nin en fazla antipati uyandıran partiler olduğu sonucu çıkmaktadır. Yine bir oyla çok şeyin değişeceği şeklindeki görüş oldukça itibar görmektedir. Siyasi liderlerin seçiminde delege sistemi büyük oranda destek görmemektedir.

Son olarak Atatürk ilkeleri sizin için ne anlam ifade ediyor sorusuna verilen cevaplarda öne çıkan yargı bu ilkelerin hiçbir zaman vazgeçilmez olduğudur. Küçük bir oranda ise bu ilkelerin günümüz şartlarına uymadığı şeklinde sonuç çıkmıştır.

Çapraz tablolardan elde edilen sonuçlara göre; bir derneğe üye olma, seçimler sırasında kendi partileri lehine propaganda yapma ve aktif olarak çalışma konularında erkeklerin bayanlara oranla daha fazla siyasal katılım gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. Bu da siyasetin erkek işi olduğu konusundaki toplum içerisinde yaygın olan görüşü pekiştirici nitelikte bir sonuçtur. Zaten gerek parti teşkilatlarına gerekse de meclisteki cinsiyet dağılımına bakıldığında erkeklerin ezici oranda bayanların önünde olduklarını rahatlıkla görebiliriz.

Ülke sorunlarına ilişkin olarak, bayanlar siyasal konulara daha az önem verirken erkekler ekonomi ve siyaset konularında daha hassas davranmaktadırlar. Bayanlar kendilerini daha yakından ilgilendiren eğitim ve sağlık gibi konularda erkeklerden daha hassas davranmaktadırlar.

Ülkemiz siyasal yaşamında hemşehricilik son derece önemli bir etkidir. Hemşehriciliğin oy vermede etkili olup olmadığının ölçüldüğü araştırmamızda erkeklerin kadınlara oranla daha fazla hemşehricilik yaptıkları ortaya çıkmıştır.

Hem erkekler hem de bayanlar belediye başkanı olacak kişide görmek istedikleri en önemli özelliği yüksek tahsil olarak belirtmişlerdir. Eğitimli kimselerin daha iyi hizmet sunacağına inanmaktadırlar. Hem erkekler için hem de bayanlar için siyasilerin benzer siyasi görüşte olması ve siyasi tecrübeleri eğitimden daha sonra zikredilmektedir.

Erken bir yerel seçim olması durumunda bayanlar daha çok AKP ve CHP arasında dağılırken erkekler AKP ve CHP'nin yanı sıra MHP ve DYP'ye de sıcak bakmaktadırlar. Anlaşılan bayanlar sağ ve sol merkez partiler olarak iki partiyi iki eksene yerleştirmiş iken erkekler sağda MHP ve DYP yi de hala göz ardı etmemişlerdir.

Erkekler bayanlara oranla ülke meselelerinde daha ilgilidirler. Araştırmamızda da erkeklerin bayarlardan daha fazla oranda ülke meselelerini arkadaşları ile tartıştıklarını görmekteyiz.

Erkekler bayanlara kıyasla parti tutuculuğu konusunda daha muhafazakar görünmekte. Ayrıca mevcut partilerin ülke meselelerini çözebilecek nitelikte olduğuna inanan erkeklerin oranı bayanların oranından fazladır.

Her düşüncenin mecliste temsil edilmesi konusunda bayanlar erkeklere oranla daha demokratik tavır takınmaktadır. Erkeklerin bayanlara kıyasla daha katı ve kesin inançlara sahip olduğu ve kimi kesimlere daha az hoşgörü içerisinde olduklarını söyleyebiliriz.

Erkekler kadınlardan daha fazla oranda mevcut partilerin sorunlarına çözüm üretemeyeceğine inanmaktadır. Kadınlar erkeklere göre siyasilerden daha fazla ümitkar gözükmektedir. Erkekler ve bayanlar seçimlerde ağırlıklı olarak adayı değil partiyi desteklediklerini ifade etmişlerdir. Ancak kıyaslama yapıldığında erkeklerin bayanlardan daha fazla oranda adaya önem verdiklerini görebiliriz.

Hem erkek hem de bayan katılımcılar ekonomik sorunların çözüm bekleyen sorunlar arasında birinci sırayı aldığını ifade etmektedirler. Bu sorunun ciddiyetine inanan bayanların oranı erkeklerin oranından daha fazladır. İkinci mesele ise milli ve manevi değerlere sahip çıkmak olarak belirlenmiştir. Bu konuya ise erkekler bayanlardan daha fazla sahip çıkmaktadır.

Erkekler kadınlardan daha fazla oranda politikanın yaşla ilgili olduğuna inanmaktadırlar. Kadınlar yaşlıların da politika yapabileceği konusunda erkeklere göre daha iyimserdirler. Ancak her iki kesim de benzer oranlarda gençlerin bu işi daha iyi yapabileceği şeklinde inançları vardır.

Katılımcıların yaşları ile diğer değişkenler arasındaki ilişkilere bakıldığında da ilginç sonuçlar elde edilmiştir. İlk olarak dost seçiminde nelere dikkat edildiği sorusuna ileri yaşlardaki katılımcılar daha genç olanlara oranla daha fazla seçici oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Gençler ağırlıklı olarak (%54,1) ortak ilgi alanlarını dost seçiminde öne çıkarırken en yaşlı grup aynı dünya görüşünü (%35,3) dost seçiminde daha önemli görmektedir.

Yaş ilerledikçe siyasi parti etkinliklerine katılımın arttığı şeklinde bir sonuç elde edilmiştir. Gençlerin siyasi parti toplantıları ve mitinglerine ilgisi yaşlı gruba göre daha azdır. Buradan gençlerin depolitizasyon sürecini daha hızlı yaşadıkları sonucuna varabiliriz. Siyasi parti yada aday için çalışma konusunda ise orta yaş grubunun genç ve ileri yaş grubuna göre daha aktif çalıştığını görmekteyiz. Bu konuda siyasal katılım düzeyi orta yaş grubunun daha fazla olduğunu söyleyebiliriz.

Tüm yaş grupları ağırlıklı olarak mevcut belediye hizmetlerini yetersiz gördükleri için memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. İkinci sırada ise benzer oranlarda tembellik gelmektedir. Ayrıca en yaşlı grup menfaatçiliğe ve alt yapı sorunlarına dikkat çekerken, orta yaş grubu Kırıkkale'nin su sorununa dikkat çekmektedir.

Tüm yaş grupları ağırlıklı olarak ülke meselelerini sık sık tartışmadıklarını, bu sorunları bazen tartıştıklarını belirtmişlerdir. En yaşlı grup ise ülke meselelerini arkadaşları ile en fazla tartışan gruptur. Bunu günlük yaşantımızda da gözlemlemek mümkündür.

Yaş grupları farklılaştıkça oy verme kriterleri de değişmektedir. En yaşlı grup için en önemli oy verme kriterleri partinin adayları ve adayın şahsiyeti iken daha genç gruplar için bunların yanında parti propagandaları ve ideoloji de önemlidir.

Türkiye'de yeni siyasi partilere ihtiyaç vardır diyenler arasında en genç ve en yaşlı grup öne çıkmaktadır. Orta yaş grubu ise ağırlıklı olarak yeni siyasi partiye ihtiyaç olmadığı kanısındadır.

Eğitim seviyesi düştükçe aile üyelerinin kişilerle aynı partiye oy verme oranları yükselmektedir. Ailede farklı parti tercihleri en yüksek üniversite mezunları arasında gözükmektedir. Buradan eğitim seviyesi arttıkça siyasal katımda önemli bir araç olan oy kullanma tercihinin daha da bağımsız hale geldiği sonucunu çıkarabiliriz.

Eğitim ile bayanların oy kullanma tercihleri arasında da sıkı ilişkiler mevcuttur. Eğitim seviyesi arttıkça bayanlara oy kullanma konusunda tercih kullandırma seviyesi de artmaktadır. Kimi zaman bayanların eşleri yada ailedeki diğer reis bayanların hangi

partiyeye oy kullanacağını tespit etmek ister. Bu istek eğitim seviyesi düştükçe artmaktadır.

Eğitim seviyesi arttıkça hem bir derneğe üye olma oranı hem de ülke meselelerine olan ilginin de arttığı görülmektedir. Diğer bir deyişle en az eğitilmiş derneklere en az üye ve ülke meseleleri ile en az ilgilenen gruptur. Benzer şekilde eğitim seviyesi yükseldikçe kişilerin arkadaşları ile ülke meselelerini tartışma oranı artmaktadır.

Tüm eğitim seviyesinde ülkenin en önemli meselesi işsizlik olarak belirtilmiştir. Enflasyon eskisi kadar ciddiye alınan bir sorun olmaktan çıkmış gözükmektedir. Laiklik ise çok az bir oranda ülke meselesi olarak görülmektedir. Terör ise sadece en az eğitilmiş grup tarafından ön plana çıkarılmaktadır. Demokrasi ve insan hakları sorunu sadece üniversite düzeyindeki eğitilmiş grup tarafından ciddiye alınmaktadır.

Eğitim seviyesi değiştiğinde partilere ve siyasilere bakış açısı da değişmektedir. Araştırmamızda sadece okur yazar olanlar siyasilerin boş vaatler peşinde koştuklarını ve menfaatçi olduklarını eşit oranlarda ifade etmişlerdir. İlköğretim seviyesinde eğitilmiş olanlar ise daha çok boş vaat ve yetersiz icraat üzerinde durmaktadır. Lise ve üniversite seviyesinde eğitilmiş olan katılımcılar ise siyasileri daha çok menfaatçi olmakla ve yeteneksizlikle suçlamaktadırlar.

Ekonomik gelir ile diğer değişkenler arasındaki ilişkilerde hem t test yoluyla hem de çapraz tablolar aracılığıyla araştırılmıştır. Buna göre ekonomik gelir insanların toplumsal tabakalarını belirlemede en önemli etkenlerden biridir. Araştırmamızda bu ilişki incelenmiş ve şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: ekonomik gelir ile sosyal tabaka arasında pozitif bir korelasyon mevcuttur. Beklendiği gibi gelir azaldıkça kişilerin kendilerini hissettikleri sosyal tabaka da düşmektedir.

Herhangi bir derneğe üye olup olmama gelir faktörü göz önüne alınarak incelendiğinde, ekonomik gelir arttıkça derneğe üye olma oranının da arttığı anlaşılmaktadır. Bu sonuç daha önce değindiğimiz eğitim değişkeni ile benzerlik göstermektedir.

Kırıkkale'nin pek çok sorunu vardır. Bu sorunlar gelir gruplarına göre incelendiğinde ise şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Tüm gelir grupları birinci sorun olarak su sorununu göstermektedirler. Su sorununu en alt gelir grubu oransal olarak en büyük sorun görmektedir. Yine tüm gelir gruplarınca ikinci temel sorun Kırıkkale'deki işsizlik sorunudur. Ota gelir grubu ise işsizliği oransal olarak en büyük sorun görmektedir. Kırıkkale'de yönetim sorunu vardır diyenler içinde en büyük oranı ise en yüksek gelire sahip grup dillendirmektedir.

Araştırmamızda elde edilen bir diğer sonuç da ekonomik gelir düzeyi arttıkça insanların ülke meselelerine olan ilgileri artmaktadır. Ekonomik gelir ile kişilerin arkadaşları ile ülke meselelerini tartışma arasındaki ilişki incelendiğinde gelir düzeyi yükseldikçe insanların ülke meselelerine ilgilerinin arttığı görülmektedir. Ülke meselelerini sık sık arkadaşları ile tartışan grup en fazla oranda gelir düzeyi en yüksek olan gruptur.

Ekonomik gelir düzeyi en yüksek olan grubun oransal olarak ve ağırlıklı olarak en yüksek düzeyde hep aynı siyasi partiyi desteklediğini görmekteyiz. Diğer gelir grupları ise ağırlıklı olarak hep aynı siyasi partiyi desteklemediklerini dönemsel olarak parti değiştirdiklerini ifade etmişlerdir.

Ekonomik gelir düzeyi ne olursa olsun televizyonlar % 72,4'lük yüksek bir oranla siyasi haber ve yorumları ilk elden haber edinme kaynağı olarak görülmektedir. Gazete ve dergiler ise haber edinme kaynağı olarak en fazla oranda en yüksek gelir grubu tarafından tercih edilmektedir. Daha alt gelir grupları ise oransal olarak gazete ve dergilerden daha fazla arkadaşlarından siyasi haberleri edindiklerini belirtmişlerdir.

Araştırmamızda gelir düzeyi ile kendilerini tanımladıkları kimlikler arasında ilginç sonuçlar ortaya çıkmıştır. Diğer bir deyişle, gelir seviyesi farklılaştıkça farklı kimlikler ortaya çıkmaktadır. En alt gelire sahip olan katılımcılar oransal olarak en fazla kendilerini milliyetçi ve İslamcı olarak gördüklerini ifade etmektedirler. Daha sonra ise sosyal demokrat ve muhafazakarlık gelmektedir. Gelir seviyesi 250-500 milyon olan grup ise daha çok kendilerini muhafazakar ve demokrat olarak nitelendirmektedir. 500

milyon-1 milyar arası gelire sahip olan grup ise ağırlıklı olarak kendilerini milliyetçi ve demokrat olarak görmekteler. 1-1,5 milyar arası gelir grubu ise milliyetçi ve muhafazakar, 1,5-2 milyar gelire sahip grup daha fazla oranda demokrat ve en üst gelir grubu ise kendilerini daha fazla oranda sosyal demokrat görmektedirler. Görüldüğü gibi gelir düzeyi farklılaştıkça katılımcılar kendilerini farklı kimliklerle ifade etmektedirler.

Bugün bir yerel seçim olsa hangi partiyi desteklersiniz şeklindeki soruya farklı gelir grupları çok da farklı cevaplar vermemişlerdir. Sadece en yüksek gelir grubuna ait katılımcılar daha yüksek oranda CHP'yi tercih edeceklerini ifade etmişlerdir. Diğer gelir grupları ise ağırlıklı olarak AKP'yi destekleyeceklerini belirtmişlerdir. İkinci parti olarak CHP, üçüncü parti olarak DYP ve dördüncü parti olarak da MHP gözükmektedir. En yüksek gelir grubu AKP'yi en az destekleyen grup iken yine aynı grup MHP'yi en yüksek oranda desteklemektedir.

Siyasal katılımın en önemli göstergesi olan oy verme davranışı ile bir şeylerin değişmeyeceğine inanalar da vardır. Her ne kadar da vatandaş olarak oy kullanılsa da kimi kesimler oy verme ile bir şeylerin değişeceğine inanmamaktadırlar. Buna göre; araştırmamızda sırasıyla siyasette menfaatçilik olduğu görüşü ön plana çıkmaktadır. Ayrıca belli oranda siyasete güvensizlik ve zihniyetin değişmesi gerektiğine olan inanç da vurgulanmaktadır.

KAYNAKÇA

- AKBAL, İsmail (1998), **Siyasal Katılımın Bir Boyutu Olarak Siyasal Etkenlik Duygusu**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- AKŞİT, Bahattin (1985), **Köy, Kasaba ve Kentlerde Toplumsal Değişme**. Ankara: Turhan Kitabevi.
- ALKAN, T., ERGİL, Doğu (1980), **Siyaset Psikolojisi: Siyasal Toplumsallaşma ve Yabancılaşma**. Ankara: Turhan Kitabevi.
- ALMOND, G., VERBA, S. (1989), **The Civic Culture**. London: Revisited Sage Publication.
- ALTIN, Yakup (1995), **21. Yüzyıla Doğru İlimiz Kırıkkale**. Ankara: Gri Ajans Yayınları.
- (2000), **Yeni Bin yılda Kırıkkale**. Ankara: Çetin Ofset ve Matbaacılık.
- (2001), **Tarih, Kültür, Çevre-Kırıkkale**. Ankara: Çetin Ofset Matbaacılık.
- ATAKLI, Can (1997), "*Basın Siyaset İlişkilerinde Yozlaşma*," **Yeni Türkiye Dergisi**. s:14.
- ATALAY, Beşir (1983), **Sanayileşme ve Sosyal Değişme (Kırıkkale Araştırması)**. Ankara: DPT Yayınları.
- AYATA, Ayşe Güneş (1993), "*Geleneksel ve Modern Dayanışma*" **Gecekondularda Aileler Arası Geleneksel Dayanışmanın Çağdaş Organizasyonlara Dönüşümü** içinde. Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayını, ss: 251-341.
- AZİZ, Aysel (1982), **Toplumsallaşma ve Kitleleşme İletişim**. Ankara: A.Ü. Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları.
- BARNES, S., KEASE, M. (1979), **Political Action: Mass Participation in Five Western Democracies**. Los Angeles: Beverly Hills.
- BAYKAL, Deniz (1970), **Siyasal Katılma: Bir Davranış İncelemesi**. Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını.
- CANOĞLU, Ayşe (1989), **Talcott Parsons'ın Amerikan Sosyolojisine Katkıları**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇAĞLAYAN, Handan (1994), "*Kadın İşçilerin Sendikal ve Demokratik Katılımı*" **Türkiye'de Sendikacılık Hareketleri** içinde. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayını.

ÇAHA, Ömer (1996), “*Siyasal Parti Üyelerinde Siyasal Katılım Düzeyi: Kırıkkale Örneği*”, **Yeni Türkiye Dergisi**. s:9, s:205-247.

ÇAM, Esat (1990), **Siyaset Bilimine Giriş**. İstanbul: Der Yayınları.

ÇOLAK, Ali (1991), **Siyasal Katılma ve Yabancılaşma**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DAHL, Robert A. (1996), **Demokrasi ve Eleştirileri**. (Çev. L. KÖKER), Ankara: Yetkin Yayınları.

DAVER, Bülent (1968), “*Kadınların Siyasal Hakları*”, **A.Ü.S.B.F Dergisi**. C: 23,

----- (1972), **Siyaset Bilimine Giriş**. Ankara.

DAWSON, R. ve PREVIT, K. (1991), **Political Socialization**. 3. basım, Boston: Little Brown.

DE TOUCQUEVILLE, Alexis (1994), **Amerika’da Demokrasi**. (Çev: İ. Sezal, F. Dilber), Ankara: Yetkin Yayınları.

DEMİR, Fevzi. (1998), **Anayasa Hukukuna Giriş**. İzmir: Barış Yayınları.

DİE Türkiye İstatistik Yıllığı 1999, Yayınları, Ankara, 2000.

DİE Türkiye İstatistik Yıllığı 2003, Ankara, 2004.

DREYER, E. C. ve ROSENBAUM W.A. (1970), **Political Opinion and Behaviour**. U.S.A: Wadsworth Publishing Company.

DUVERGER, Maurice (1995), **Siyaset Sosyolojisi**. İstanbul: Varlık Yayınları.

Ekonomik Ve Sosyal Göstergeler-Kırıkkale. (1999), Ankara: DİE Yayınları.

ERDOĞAN, Mehmet (1994), **Kırıkkale İlinin Cumhuriyet Döneminde Ekonomik ve Toplumsal Önemi, İllerde Belirleyici Sektörlerin Yeri, Önemi ve Geleceğin Planlanması**. Kırıkkale Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Kırıkkale.

ERDOĞAN, Mustafa (1999), **Türkiye’de Anayasalar ve Siyaset**. Ankara: Liberte Yayınları.

----- (2000), **Demokrasi, Laiklik, Resmi İdeoloji**. 2.Baskı, Ankara: Liberte Yayınları.

EROĞUL, Cem (1999), **Devlet Yönetimine Katılma Hakkı**. Ankara: İmge Kitabevi.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref ve AKILLIOĞLU, Tekin (1992), **Yönetim Hukuku**. Ankara: Turhan Kitabevi.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref (1993), **Açıklamalı Türk Anayasaları**. Ankara: Turhan Kitabevi.

----- (1998), **Anayasa Hukuku**. Ankara: Turhan Kitabevi.

GÜLMEN, Yüksel (1979), **Türk Seçmen Davranışı:1960-1970**. İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul: Güryay Matbaacılık.

İNAN, Ömer (1995), **Kırıkkale Ekonomi Raporu**. Kırıkkale: Kırıkkale Ticaret ve Sanayi Odası.

İSMET, Giritli (1992), **İdare Hukuku**. İstanbul: HAK Yayını.

KALAYCIOĞLU, Ersin (1983), **Karşılaştırmalı Siyasal Katılma-Siyasal Eylemlerin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme**. İstanbul: İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fak. Yayını.

----- (1984), **Çağdaş Siyasal Bilim: Teori Olgu ve Süreçler**. İstanbul: Beta Yayınları.

KALAYCIOĞLU, Ersin ve SARIBAY, A. Yaşar (1996), **Türkiye’de Siyaset:Süreklilik ve Değişim**. İstanbul: DER Yayınları.

KAPANİ, Münci (1977), **Demokratik Teori Alanında Bazı Yeni Görüş ve Tartışmalar**. Ankara: A.Ü. Hukuk Fak. Yayını.

----- (1993), **Kamu Hürriyetleri**. Ankara: Yetkin Yayınları.

----- (1998), **Politika Bilimine Giriş**. 10. b., İstanbul: Bilgi Yayınevi.

KAVANAGH, Dennis (1983), **Political Science and Political Behaviour**. London: George Allan &Unwin Ltd.

KEANE, John (1993), **Sivil Toplum ve Devlet Avrupa’da Yeni Yaklaşımlar**. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Kırıkkale Sanayi Ve Ticaret İl Müdürlüğü (1998), **Yayınlanmamış Üretim Sektörü Araştırması**.

Kırıkkale Valiliği-Kıktav (1998), **3 Temmuz 1997 Mühimmat Fabrikasında Yangın ve Patlama, Dünden Yarına Kırıkkale**, Kırıkkale: KİKTAV Yayınları.

KIŞLALI, A. Taner (1993), **Siyasal Çatışma ve Uzlaşma**. İmge Yayınları, Ankara,.

----- (1998), **Siyasal Sistemler**. 4. Baskı, Ankara: İmge Yayınları.

----- (1999), **Siyaset Bilimi**. Ankara: İmge Yayınları.

KOÇAOĞLU, Mehmet (1998), **Anayasa Hukuku**. Ankara: YÖK Matbaası.

KÖSEMİHAL, N. Şazi (1971), **Durkheim Sosyolojisi**. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- KURTKAN, Amiran (1976), **Genel Sosyoloji**. İstanbul: İ. Ü. İktisat Fakültesi Yayını.
- MARDİN, Şerif (1995), **Türkiye’de Toplum ve Siyaset-Makaleler I.** (Der. M. Türköne-T. Önder), 5. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- MILBRATH, W. Lester (1962), **Political Participation: How and Why Do Citizens Get Involved in Politics?**. Chicago: Rand McNally.
- NIE, H. N., VERBA, S., CONVERSE, P. E. (1989), **Siyasal Katılma ve Oy Verme Davranışı**. (Çev. İ. Turan ve T. Karamustafaoğlu), Ankara: Türk Siyasi İlimler Derneği Yayını.
- OZANKAYA, Özer (1995), **Temel Toplumbilim Terimleri Sözlüğü**. İstanbul: Cem Yayınevi.
- ÖRSDEMİR, Vural A. (2000), **İşletmelerin Sorunları ve Kırıkkale Örneği**. Kırıkkale: Kırıkkale Sanayi ve Ticaret Odası Yayını, No:3, Ankara: Kubad Matbaacılık.
- ÖZBUDUN, Ergun (1975), **Türkiye’de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma**. Ankara: A. Ü. Siyasal Bilimler Fak. Yayınları.
- ÖZER, Atilla (1984), **Gerekçeli ve 1961 Anayasası İle Mukayeseli 1982 Anayasası**. Ankara: Bilim Yayınları.
- ÖZKALP, Enver (1995), **Sosyolojiye Giriş**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 87.
- ÖZTÜRK, Metin O. (1993), **Ordu ve Politika**. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- POWEL, G. Bingam (1999), **Çağdaş Demokrasiler**. (Çev. M. TURAN), Ankara: TÜDEV ve Siyasal İlimler Derneği Ortak Yayını.
- SARIBAY, A. Yaşar (1985), **Türkiye’de Modernleşme, Din ve Parti Politikası**. Bursa: Özden Kardeşler Matbaası.
- (1992), **Siyasal Sosyoloji**. Ankara: Gündoğan Yayınevi.
- (1995), **Postmodernite, Sivil Toplum ve İslam**. İstanbul: İletişim Yayınları.
- (2000), **Kamusal Alan, Diyalojik Demokrasi, Sivil İtiraz**. İstanbul: Alfa Yayınları.
- SELÇUK, Sami (1998), **Zorba Devletten Hukukun Üstünlüğüne**. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- SENCER, Muzaffer (1974), **Türkiye’de Sınıfsal Yapı ve Siyasal Davranışlar (Alan Araştırması)**. İstanbul: May Yayınları.

- ŞENOL, Dolunay (2003), **Temmuz 1997 Tarihli Patlama ve Kırıkkale (Sosyolojik bir Araştırma)**. Ankara: Yardımcı Ofset.
- TALASLI, Gülay (1996), **Siyaset Çıkmazında Kadın**. Ankara: TODAİ Yayınları.
- TATAR, Taner (1997), **Siyaset Sosyolojisi**. İstanbul: Turan Yayıncılık.
- TEKELİ, Şirin (1976), **David Easton ve Genel Sistem Teorisi**. İstanbul: Güryay Matbaacılık.
- TEZCAN, Mahmut (1995), **Toplumsal Değişme**. Ankara: Feryal Matbaası.
- TEZİÇ, Erdoğan (1991), **Anayasa Hukuku**. İstanbul: Beta Yayınları.
- TOKGÖZ, Oya (1979), **Siyasal Haberleşme ve Kadın**. Ankara: A.Ü. Siyasal Bilimler Fak. Yayını.
- (1994), *“Kadın Seçmen İmgesi: Türkiye’de Kadının Bireysel Katılımı Üzerine Bir Deneme”* **Amme İdaresi Dergisi**. C.:27, S:4.
- TOSUN, Erdoğan (2001), **Devlet Sivil Toplum İlişkisi**. Bursa: Alfa Yayınları.
- TURAN, İter (1986), **Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış**. 3. b., İstanbul: DER Yayınları.
- TURHAN, Mehmet (1995), **Siyaset ve Anayasa**. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- TÜRKKAHRAMAN, Mimar (2000), **Türkiye’de Siyasal Sosyalleşme ve Siyasal Sembolizm**. İstanbul: Birey Yayınları.
- UNAT, N. Abadan (1985), *“Prof. Dr. İter Turan’ın Ulusal Egemenlik ve Siyasal Katılma Konulu Tebliğ Üzerine Yorum”*, **1. Milli Egemenlik Sempozyumu**. Ankara.
- UYSAL, A. Birkan (1984), **Siyasal Katılma ve Katılma Davranışına Ailenin Etkisi**. Ankara: TODAİE Yayını.
- ÜLKER, Halil (1989), **Halkla İlişkiler**. Bolu: Bolu İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını.
- (1988), **Toplumsal Yapı ve Yönetim İlişkisi Üzerine Bir Deneme**. Bolu: Bolu İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını.
- WEBER, Max (1987), **Sosyoloji Yazıları**, (Çev: T. PARLA), İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları.
- YÜCEKÖK, Ahmet (1983), **Siyaset Sosyolojisi Açısından Türkiye’de Parlâmentonun Evrimi**. Ankara: A.Ü. Siyasal Bilimler Fak. Yayını.
- (1987), **Siyasetin Toplumsal Tabanı**. Ankara: A.Ü. Siyasal Bilimler Fak. Yayını.

EK-1**Asıl Memleket?**

Memleket	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Keskin	71	13,5	14,3
Kırıkkale Merkez	70	13,4	14,1
Kırşehir	46	8,8	9,3
Yozgat	30	5,8	6,0
Ankara	22	4,2	4,4
Çankırı	20	3,8	4,0
Kars	14	2,7	2,8
Çorum	13	2,5	2,6
Nevşehir	13	2,5	2,6
Delice	13	2,5	2,6
Kayseri	11	2,1	2,2
Balışlı	11	2,1	2,2
Bahşılı	9	1,7	1,8
Adana	8	1,5	1,6
Konya	8	1,5	1,6
Ahılı	8	1,5	1,6
Kalecik	7	1,3	1,4
Kulaksız	6	1,1	1,2

Sulakyurt	6	1,1	1,2
Erzincan	6	1,1	1,2
Sivas	5	1,0	1,0
Trabzon	5	1,0	1,0
Kırıkköy	5	1,0	1,0
Yahşihan	5	1,0	1,0
Erzurum	4	,8	,8
Çelebi	4	,8	,8
Hacılar	4	,8	,8
Hasandede	4	,8	,8
Malatya	3	,6	,6
K.Maraş	3	,6	,6
Çiçekdağı	3	,6	,6
Taşköprü	3	,6	,6
Adıyaman	2	,4	,4
Afyon	2	,4	,4
Balıkesir	2	,4	,4
Bingöl	2	,4	,4
Burdur	2	,4	,4
Bursa	2	,4	,4
Çanakkale	2	,4	,4
Eskişehir	2	,4	,4

G.Antep	2	,4	,4
Giresun	2	,4	,4
İstanbul	2	,4	,4
İzmir	2	,4	,4
Kocaeli	2	,4	,4
Tokat	2	,4	,4
Bayburt	2	,4	,4
Karaman	2	,4	,4
Ağrı	1	,2	,2
Amasya	1	,2	,2
Antalya	1	,2	,2
Aydın	1	,2	,2
Bilecik	1	,2	,2
Bolu	1	,2	,2
Denizli	1	,2	,2
Diyarbakır	1	,2	,2
Edirne	1	,2	,2
Elazığ	1	,2	,2
Isparta	1	,2	,2
Kastamonu	1	,2	,2
Kütahya	1	,2	,2
Manisa	1	,2	,2

Niğde	1	,2	,2
Ordu	1	,2	,2
Rize	1	,2	,2
Samsun	1	,2	,2
Sinop	1	,2	,2
Uşak	1	,2	,2
Van	1	,2	,2
Bartın	1	,2	,2
Ara Toplam	494	94,3	100,0
Cevapsız	30	5,7	
Toplam	524	100,0	

EK-2

T TESTLERİ VE VARYANS ANALİZ SONUÇLARI

Yaş (Bağımsız) Değişkeni İle Diğer Bağımlı Değişkenler Arasındaki Tek Yönlü Varyans (One-Way Anova) Analizi Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	F Değeri	P Değeri
Dostlarınızı seçerken en çok neye dikkat edersiniz?	3,364	,010
Boş zamanlarınızı daha çok neyle değerlendiriyorsunuz?	3,814	,005
Eşiniz siyasi faaliyetlere ne oranda katılıyor?	4,524	,002
Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı ve mitinge gittiniz mi?	2,479	,043
Seçimlerde herhangi bir siyasi parti yada aday için çalıştınız mı?	3,381	,010
Halkın siyasi kararlarını etkilemek amacıyla yaptığı gösterileri nasıl değerlendiriyorsunuz?	2,498	,042
Mevcut belediye hizmetlerinden memnun değilseniz nedeni nedir?	2,535	,040
Önceki yerel seçimde hangi partiye oy verdiniz?	3,990	,003
Arkadaşlarınızla ülke meselelerini tartışır mısınız?	2,718	,029
Şimdiye kadar kaç yerel seçimde oy kullandınız?	160,7	,001
Şimdiye kadar kaç genel seçimde oy kullandınız?	140,9	,001
Oy verme davranışınızı etkileyen üçüncü etmen nedir?	2,815	,026
Türkiye'deki siyasi partiler bütün isteklerinizi karşılayabilecek özelliklere sahip değilse nedeni nedir?	3,493	,010
Siyasi haber ve faaliyetleri ikinci olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?	2,438	,047
3 Kasım 2002 Milletvekili Genel Seçimi'nde hangi partiye oy verdiniz?	5,687	,001
Bugün bir genel seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz?	3,351	,010
Türkiye'de yeni siyasi partilere ihtiyaç var mıdır?	2,483	,043
Sizce aktif politikanın yaşla ilgisi var mıdır?	2,572	,037

Cinsiyet (Bağımsız) Değişkeni İle Diğer Bağımlı Değişkenler Arasındaki T Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	T Değeri	P Değeri
Gazete okur musunuz?	-7,190	,001
Aile üyeleri sizinle aynı partiye mi oy verir?	-1,963	,049
Herhangi bir derneğe üye misiniz?	-4,591	,001
Herhangi bir siyasi partiye üye misiniz?	-3,363	,001
Bir siyasi parti yada parti gençlik teşkilatı/kadın kolları üyeliğiniz yok ise bunun nedeni nedir?	4,352	,001
Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı ve mitinge gittiniz mi?	-5,293	,001
Seçimler sırasında başkalarıyla bir kişiye veya bir partiye oy vermeleri için konuştunuz veya telkinde bulundunuz mu?	-3,411	,001
Eşiniz seçimler sırasında başkalarıyla bir kişiye veya bir partiye oy vermeleri için konuştu veya telkinde bulundu mu?	2,884	,004
Seçimlerde herhangi bir siyasi parti yada aday için çalıştınız mı?	-5,050	,001
Eşiniz seçimlerde herhangi bir siyasi parti yada aday için çalıştı mı?	2,367	,019
Şu anda elinizde bir yetki olsa Türkiye'de hangi uygulamayı değiştirmek yada kaldırmak isterdiniz?	2,182	,030
Mevcut belediye hizmetlerinden memnun musunuz?	-3,972	,001
Belediye seçimlerinde adayın sizinle aynı ilçe veya beldeden olması sizin oy vermenizi etkiler mi?	-2,673	,008
Belediye başkanı olacak kişide görmek istediğiniz birinci özellik nedir?	1,962	,049
Yerel seçimlerde hangi partiye oy vermeyi düşünüyorsunuz?	3,687	,001
Arkadaşlarınızla ülke meselelerini tartışır mısınız?	-6,311	,001
Şimdiye kadar kaç genel seçimde oy kullandınız?	2,996	,003
Hep aynı siyasi partiye mi oy verdiniz?	-2,342	,020
Sizce Türkiye'deki siyasi partiler bütün isteklerinizi karşılayabilecek özelliklere sahip midir?	-3,917	,001
Siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmaları konusunda olumlu düşünüyorsanız nedeni nedir?	2,912	,004
Sizce her düşüncenin mecliste temsil edilmesi gerekir mi?	-2,802	,005
Mevcut siyasi partilerden hangisi sizin sorunlarınıza öncelik vermektedir?	2,917	,004
Genel seçimlerde oy verirken adayları mı, partiyi mi göz önüne alırsınız?	-2,308	,021
Oy verdiğiniz partinin hangi konulara daha fazla öncelik vermesini istersiniz?	2,073	,039
3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde hangi partiye oy verdiniz?	4,423	,001
Bugün bir yerel seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz?	2,270	,024
Bugün olabilecek seçimde kararsızsanız birinci olarak hangi parti konusunda kararsızsınız?	-3,901	,001
Bugün olabilecek seçimde kararsızsanız üçüncü olarak hangi parti konusunda kararsızsınız?	-2,474	,027
Sizce aktif politikanın yaşla ilgisi var mıdır?	-3,589	,001
Siyasi liderlerin tespitinde delege sistemini beğeniyor musunuz?	-3,581	,001
Siyasi partiler kanunu ile memur, asker ve öğrencilerin siyasi parti faaliyetlerine katılmamaları sizce doğru mu?	2,645	,008

Aile İçi Oy Kullanma (Bağımsız) Değişkeni İle Diğer Bağımlı Değişkenler Arasındaki Tek Yönlü Varyans (One-Way Anova) Analizi Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	F Değeri	P Değeri
Dostlarınızı Seçerken En Çok Neye Dikkat Edersiniz?	19,907	,001
Gazete Okur Musunuz?	10,220	,001
Gazeteleri Seçerken En Çok Neye Dikkat Edersiniz?	3,298	,038
Haberleri Ve Siyasi Programları En Çok Takip Ettiğiniz Tv. Kanalları Hangileridir?	4,225	,015
Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir?	17,825	,001
Herhangi Bir Dini Cemaat Veya Tarikata Dahil misiniz?	5,404	,005
Herhangi Bir Dini Cemaat Veya Tarikata Dahilseniz Bu Sizin Oy Verme Davranışınızı Etkiler Mi?	5,315	,010
Kendinizi Hangi Kimlikle Tanımlarsınız?	14,467	,001
Herhangi Bir Siyasi Partiye Üye misiniz?	4,675	,010
Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyeliğiniz Yok İse Bunun Nedeni Nedir?	3,599	,028
Ülke Meseleleri İle İlgilenir misiniz?	5,873	,003
Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi?	3,077	,047
Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir Kişiye Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin Konuştunuz Veya Telkinde Bulundunuz Mu?	4,532	,011
Eşiniz Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir Kişiye Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin Konuştu Veya Telkinde Bulundu Mu?	3,230	,042
Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı?	10,803	,001
Eşiniz Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştı mı?	6,016	,003
Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun musunuz?	3,579	,029
Belediye Seçimlerinde Adayın Sizinle Aynı İlçe Veya Beldeden Olması Sizin Oy Vermenizi Etkiler Mi?	7,467	,001
Arkadaşlarınızla Ülke Meselelerini Tartışır mısınız?	8,298	,001
Hep Aynı Partiye Oy Verdiyseniz Bu Partiyi Tercih Etme Sebebiniz Nedir?	7,087	,001
Oy Verme Davranışınızı Etkileyen Üçüncü Etmen Nedir?	3,993	,020
Hanenizde Siyasi Parti Tercihini Farklı Olan Var mı?	10,256	,001
Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek?	3,476	,032
Oy Verdiğiniz Partinin Hangi Konulara Daha Fazla Öncelik Vermesini İstersiniz?	4,461	,012
Tercih Ettiğiniz Partiye Karşı Yöneltilen Eleştirilerde Kabul Ettiğiniz Yönler Var mı?	12,589	,001

**Aylık Gelir (Bağımsız) Değişkeni İle Diğer Bağımlı Değişkenler Arasındaki Tek Yönlü Varyans
(One-Way Anova) Analizi Testi Sonuçları**

Bağımlı Değişkenler	F Değeri	P Değeri
Kendinizi hangi sosyal tabakada görüyorsunuz?	10,408	,001
Herhangi bir konuda başınız sıkıştığında danışmak veya yardım istemek için en çok kime baş vurursunuz?	2,328	,042
Gazete okur musunuz?	4,484	,001
Herhangi bir derneğe üye misiniz?	3,505	,004
Bir siyasi parti yada parti gençlik teşkilatı/kadın kolları üyeliğiniz yok ise bunun nedeni nedir?	3,006	,011
Sizce Kırıkkale'nin en önemli sorunu nedir?	4,220	,001
Önceki yerel seçimde hangi partiye oy verdiniz?	2,939	,013
Arkadaşlarınızla ülke meselelerini tartışır mısınız?	2,487	,031
Şimdiye kadar kaç yerel seçimde oy kullandınız?	2,511	,030
Hep aynı siyasi partiye mi oy verdiniz?	3,581	,004
Eşiniz hep aynı siyasi partiye mi oy verdi?	2,360	,042
Sizce Türkiye'deki siyasi partiler bütün isteklerinizi karşılayabilecek özelliklere sahip midir?	2,470	,032
Siyasi haber ve faaliyetleri birinci olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?	2,305	,044
Siyasi haber ve faaliyetleri üçüncü olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?	2,986	,012
Kendinizi siyasi düşünce olarak nasıl tanımlıyorsunuz?	2,349	,040
3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde hangi partiye oy verdiniz?	3,248	,007
18 Nisan 1998 Yerel Seçimi'nde hangi partiye oy verdiniz?	2,592	,025
Bugün bir yerel seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz?	3,085	,010
Oy vermeye bir şeylerin değişeceğine inanmıyorsanız neden?	3,201	,032
Sizce aktif politikanın yaşla ilgisi var mıdır?	2,348	,040

Eğitim (Bağımsız) Değişkeni İle Diğer Bağımlı Değişkenler Arasındaki Tek Yönlü Varyans (One-Way Anova) Analizi Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	F Değerı	P Değerı
Dostlarınızı seçerken en çok neye dikkat edersiniz?	3,967	,008
Gazete okur musunuz?	13,779	,001
Aile üyeleri sizinle aynı partiye mi oy verir?	3,848	,010
Ailedeki bayanların hangi partiye oy vereceklerine kim karar verir?	12,003	,001
Herhangi bir derneğe üye misiniz?	7,994	,001
Ülke meseleleri ile ilgilenir misiniz?	5,427	,001
Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı ve mitinge gittiniz mi?	2,655	,048
Belediye başkanı olacak kişide görmek istediğiniz üçüncü özellik nedir?	3,325	,020
Arkadaşlarınızla ülke meselelerini tartışır mısınız?	7,356	,001
Sizce ülkenin en önemli sorunu nedir?	2,931	,033
şimdiye kadar kaç yerel seçimde oy kullandınız?	10,119	,001
şimdiye kadar kaç genel seçimde oy kullandınız?	6,958	,001
Hanenizde siyasi parti tercihi farklı olan var mı?	10,962	,001
Türkiye'deki siyasi partiler bütün isteklerinizi karşılayabilecek özelliklere sahip değilse nedeni nedir?	3,864	,011
Siyasi haber ve faaliyetleri birinci olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?	6,100	,001
Siyasi haber ve faaliyetleri ikinci olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?	4,141	,007
Bir siyasi parti liderinde aradığınız birinci önemli nitelik nedir?	2,677	,047
Oy vermediğiniz siyasi partilerin de size uygun ve doğru görüşleri var mıdır?	3,035	,029
3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde hangi partiye oy verdiniz?	2,867	,036
18 Nisan 1998 Yerel Seçimi'nde hangi partiye oy verdiniz?	4,465	,004
Bugün olabilecek seçimde kararsızsanız ikinci olarak hangi parti konusunda kararsızsanız?	4,320	,012

Meslek (Bağımsız) Değişkeni İle Diğer Bağımlı Değişkenler Arasındaki Tek Yönlü Varyans (One-Way Anova) Analizi Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	F Değeri	P Değeri
Kendinizi hangi sosyal tabakada görüyorsunuz?	1,852	,044
Boş zamanlarınızı daha çok neyle değerlendiriyorsunuz?	3,095	,001
Gazete okur musunuz?	7,715	,001
Ailedeki bayanların hangi partiye oy vereceklerine kim karar verir?	1,905	,037
Herhangi bir derneğe üye misiniz?	2,884	,001
Bir siyasi parti yada parti gençlik teşkilatı/kadın kolları üyeliğiniz yok ise bunun nedeni nedir?	2,710	,002
Eşiniz siyasi faaliyetlere ne oranda katılıyor?	5,865	,001
Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı ve mitinge gittiniz mi?	2,204	,013
Seçimler sırasında başkalarıyla bir kişiye veya bir partiye oy vermeleri için konuştunuz veya telkinde buldunuz mu?	2,550	,004
Seçimlerde herhangi bir siyasi parti yada aday için çalıştınız mı?	2,912	,001
Sizce Kırıkkale'nin en önemli sorunu nedir?	2,045	,023
Mevcut belediye hizmetlerinden memnun musunuz?	2,575	,004
Yerel seçimlerde hangi partiye oy vermeyi düşünüyorsunuz?	1,837	,046
Arkadaşlarınızla ülke meselelerini tartışır mısınız?	6,046	,001
Şimdiye kadar kaç yerel seçimde oy kullandınız?	11,836	,001
Şimdiye kadar kaç genel seçimde oy kullandınız?	13,535	,001
Siyasi haber ve faaliyetleri birinci olarak hangi kaynaktan takip ediyorsunuz?	3,821	,001
Sizce politikacılık nasıl bir meslek?	2,122	,018
Genel seçimlerde oy verirken adayları mı, partiyi mi göz önüne alırsınız?	2,022	,025
Oy verdiğiniz partinin hangi konulara daha fazla öncelik vermesini istersiniz?	1,887	,039
3 Kasım 2002 Milletvekiliği Genel Seçimi'nde hangi partiye oy verdiniz?	3,556	,001
18 Nisan 1999 Yerel Seçimi'nde hangi partiye oy verdiniz?	9,132	,001

Kitle İletişim Araçları (Bağımsız) Değişkeni İle Diğer Bağımlı Değişkenler Arasındaki Tek Yönlü Varyans (One-Way Anova) Analizi Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	F Değeri	P Değeri
Kendinizi Hangi Sosyal Tabakada Görüyorsunuz?	2,891	,006
Herhangi Bir Konuda Başınız Sıkıştığında Danışmak Veya Yardım İstemek İçin En Çok Kime Baş Vurursunuz?	2,421	,019
Dostlarınızı Seçerken En Çok Neye Dikkat Edersiniz?	3,226	,002
Gazete Okur Musunuz?	2,339	,023
Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir?	2,169	,036
Herhangi Bir Derneğe Üye İseniz Bu Derneğin Amacı Nedir?	2,166	,046
Herhangi Bir Siyasi Partiye Üye misiniz?	4,260	,001
Bir Siyasi Parti Yada Parti Gençlik Teşkilatı/Kadın Kolları Üyeliğiniz Yok İse Bunun Nedeni Nedir?	2,510	,016
Siyasi Faaliyetlere Ne Oranda Katılıyorsunuz?	3,884	,001
Eşiniz Siyasi Faaliyetlere Ne Oranda Katılıyor?	3,132	,004
Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi?	3,657	,001
Eşiniz Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gitti Mi?	3,156	,004
Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı?	2,117	,041
Eşiniz Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştı mı?	3,701	,001
Belediye Seçimlerinde Adayın Sizinle Aynı İlçe Veya Beldeden Olması Sizin Oy Vermenizi Etkiler Mi?	3,858	,001
Belediye Başkanı Olacak Kişide Görmek İstedığınız Birinci Özellik Nedir?	2,420	,019
Belediye Başkanı Olacak Kişide Görmek İsteddiğiniz İkinci Özellik Nedir?	2,320	,025
Önceki Yerel Seçimde Hangi Partiye Oy Verdiniz?	2,201	,033
Yerel Seçimlerde Hangi Partiye Oy Vermeyi Düşünüyorsunuz?	2,577	,013
Yerel Seçimlerde Başkan Adayı Tercihinizi Etkiler mi?	2,263	,029
Sizce Ülkenin En Önemli Sorunu Nedir?	5,607	,001
Şimdiye Kadar Kaç Yerel Seçimde Oy Kullandınız?	2,782	,008
Oy Verme Davranışınızı Etkileyen Birinci Etmen Nedir?	2,044	,048
Hanenizde Siyasi Parti Tercihi Farklı Olan Var mı?	2,895	,006
Siyasi Haber Ve Faaliyetleri İkinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz?	12,404	,001
Bir Siyasi Parti Liderinde Aradığımız İkinci Önemli Nitelik Nedir?	3,031	,004
Siyasi Parti Liderlerinin Uzun Süre Görevde Kalmaları Konusunda Olumsuz Düşünüyorsanız Nedeni Nedir?	2,244	,031
Sizce Her Düşüncenin Mecliste Temsil Edilmesi Gerekir mi?	2,194	,034
Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek?	3,458	,001
Günümüz Türkiye'sinde Siyasetçilerde Görmek İsteddiğiniz En Önemli Özellik Nedir?	2,673	,010
Genel Seçimlerde Oy Verirken Adayları mı, Partiyi mi Göz Önüne Alırsınız?	2,255	,029
Yerel Seçimlerde Oy Verirken Adayları mı, Partiyi mi Göz Önüne Alırsınız?	2,637	,011
Vatandaş Olarak Vermiş Olduğunuz Oyun Siyasi Sistemde Nasıl Etkili Olabileceğini Düşünüyorsunuz?	3,231	,002
Sizce Siyasi Partilerin İl Ve İlçelerde Teşkilatlanmasının En Önemli Faydası Nedir?	3,274	,002
Siyasi Liderlerin Tespitinde Delege Sistemini Beğeniyor musunuz?	2,643	,011
Siyasi Partiler Kanunu İle Memur, Asker Ve Öğrencilerin Siyasi Parti Faaliyetlerine Katılamamaları Sizce Doğru Mu?	2,360	,022

Siyasi Partilerin Beklentileri Karşılması (Bağımsız) Değişkeni İle Diğer Bağımlı Değişkenler Arasındaki Tek Yönlü Varyans (One-Way Anova) Analizi Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	F Değeri	P Değeri
Aile Üyeleri Sizinle Aynı Partiye mi Oy Verir?	4,738	,009
Kendinizi Hangi Kimlikle Tanımlarsınız?	4,697	,010
Herhangi Bir Derneğe Üye Misiniz?	3,175	,043
Herhangi Bir Derneğe Üye İseniz Bu Derneğin Amacı Nedir?	4,853	,010
Herhangi Bir Siyasi Partiye Üye İseniz Bu Partinin Adı Nedir?	3,663	,032
Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi?	4,479	,012
Halkın Siyasi Kararlarını Etkilemek Amacıyla Yaptığı Gösterileri Nasıl Değerlendiriyorsunuz?	5,707	,004
Sizce Kırıkkale'nin En Önemli Sorunu Nedir?	5,148	,006
Belediye Başkanı Olacak Kişide Görmek İstedığınız İkinci Özellik Nedir?	5,632	,004
Yerel Seçimlerde Hangi Partiye Oy Vermeyi Düşünüyorsunuz?	4,497	,012
Şimdiye Kadar Kaç Genel Seçimde Oy Kullandınız?	7,471	,001
Hep Aynı Siyasi Partiye Mi Oy Verdiniz?	5,323	,005
Eşiniz Hep Aynı Siyasi Partiye Mi Oy Verdi?	3,325	,038
Oy Verme Davranışınızı Etkileyen Birinci Etmen Nedir?	8,452	,001
Oy Verme Davranışınızı Etkileyen Üçüncü Etmen Nedir?	7,572	,001
Siyasi Parti Veya Aday Tercihinizde Eşinizin Fikrini Alır Mısınız?	3,233	,040
Siyasi Parti Liderinin Uzun Süre Görevde Kalmaları Konusunda Ne Düşünüyorsunuz?	3,709	,025
Sizce Her Düşüncenin Mecliste Temsil Edilmesi Gerekir mi?	16,132	,001
Sizce Politikacılık Nasıl Bir Meslek?	6,724	,001
Mevcut Siyasi Partilerden Hangisi Sizin Sorunlarınıza Öncelik Vermektedir?	3,379	,035
Siyasetçilerin Kendi Menfaatlerini Ön Plana Çıkardığı Veya Ona Göre Hareket Ettiğine İnanıyor Musunuz?	32,080	,001
Genel Seçimlerde Oy Verirken Adayları mı, Partiyi mi Göz Önüne Alırsınız?	12,792	,001
Yerel Seçimlerde Oy Verirken Adayları mı, Partiyi mi Göz Önüne Alırsınız?	7,202	,001
Oy Verdiğiniz Partinin Hangi Konulara Daha Fazla Öncelik Vermesini İstersiniz?	3,514	,031
3 Kasım 2002 Milletvekili Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz?	5,789	,003
Bugün Bir Genel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz?	11,771	,001
Bugün Bir Yerel Seçim Olsa Hangi Partiye Oy Verirsiniz?	22,818	,001
Türkiye'de Yeni Siyasi Partilere İhtiyaç Var mıdır?	8,659	,001
Vatandaş Olarak Vermiş Olduğunuz Oyun Siyasi Sistemde Nasıl Etkili Olabileceğini Düşünüyorsunuz?	5,038	,007
Sizce Aktif Politikanın Yaşla İlgisi Var mıdır?	4,526	,011
Sizce Siyasi Partilerin İl Ve İlçelerde Teşkilatlanmasının En Önemli Faydası Nedir?	4,088	,017
Siyasi Partiler Kanunu İle Memur, Asker Ve Öğrencilerin Siyasi Parti Faaliyetlerine Katılamamaları Sizce Doğru Mu?	4,060	,018
Tercih Ettiğiniz Partiye Karşı Yöneltilen Eleştirilerde Kabul Ettiğiniz Yönler Var mı?	3,849	,022

Siyasetçilerde Görülmesi İstenilen En Önemli Özellik (Bağımsız) Değişkeni İle Diğer Bağımlı Değişkenler Arasındaki Tek Yönlü Varyans (One-Way Anova) Analizi Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	F Değeri	P Değeri
Kendinizi Hangi Sosyal Tabakada Görüyorsunuz?	3,167	,001
Gazeteleri Seçerken En Çok Neye Dikkat Edersiniz?	2,002	,023
Haberleri Ve Siyasi Programları En Çok Takip Ettiğiniz TV. Kanalları Hangileridir?	3,478	,001
Herhangi Bir Dini Cemaat Veya Tarikata Dahil misiniz?	3,235	,001
Herhangi Bir Siyasi Partiye Üye misiniz?	2,421	,005
Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gittiniz mi?	3,284	,001
Eşiniz Seçim Kampanyaları Sırasında Herhangi Bir Siyasi Toplantı Ve Mitinge Gitti Mi?	2,466	,006
Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir Kişiyeye Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin Konuştunuz Veya Telkinde Bulundunuz Mu?	2,138	,014
Eşiniz Seçimler Sırasında Başkalarıyla Bir Kişiyeye Veya Bir Partiye Oy Vermeleri İçin Konuştu Veya Telkinde Bulundu Mu?	1,997	,029
Seçimlerde Herhangi Bir Siyasi Parti Yada Aday İçin Çalıştınız mı?	2,513	,003
Sizce Kırkkale'nin En Önemli Sorunu Nedir?	1,807	,045
Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun musunuz?	2,382	,006
Mevcut Belediye Hizmetlerinden Memnun Değilseniz Nedeni Nedir?	1,885	,036
Yerel Seçimlerde Hangi Partiye Oy Vermeyi Düşünüyorsunuz?	3,467	,001
Sizce Ülkenin En Önemli Sorunu Nedir?	2,268	,009
Şimdiye Kadar Kaç Yerel Seçimde Oy Kullandınız?	2,117	,015
Hep Aynı Partiye Oy Vermediyseniz Parti Değiştirme Sebebiniz Nedir?	2,391	,007
Oy Verme Davranışınızı Etkileyen Üçüncü Etmen Nedir?	4,069	,001
Hanenizde Siyasi Parti Tercihini Farklı Olan Var mı?	2,380	,006
Siyasi Haber Ve Faaliyetleri Birinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz?	2,451	,004
Siyasi Haber Ve Faaliyetleri İkinci Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz?	2,041	,020
Siyasi Haber Ve Faaliyetleri Üçüncü Olarak Hangi Kaynaktan Takip Ediyorsunuz?	2,452	,005
Bir Siyasi Parti Liderinde Aradığınız İkinci Önemli Nitelik Nedir?	2,558	,003
Siyasi Parti Liderinin Uzun Süre Görevde Kalmaları Konusunda Ne Düşünüyorsunuz?	1,840	,040
Siyasetçilerin Kendi Menfaatlerini Ön Plana Çıkardığı Veya Ona Göre Hareket Ettiğine İnanıyor Musunuz?	1,906	,032
Genel Seçimlerde Oy Verirken Adayları mı, Partiyi mi Göz Önüne Alırsınız?	3,429	,001
Kendinizi Siyasi Düşünce Olarak Nasıl Tanımlıyorsunuz?	2,407	,005
3 Kasım 2002 Milletvekilliği Genel Seçimi'nde Hangi Partiye Oy Verdiniz?	1,947	,028
Türkiye'de Yeni Siyasi Partilere İhtiyaç Var mıdır?	2,799	,001
Sizce Ülkemizde Kaç Parti Olmalıdır?	2,588	,002
Sizce Aktif Politikanın Yaşla İlgisi Var mıdır?	2,629	,002
Sizce Siyasi Partilerin İl Ve İlçelerde Teşkilatlanmasının En Önemli Faydası Nedir?	1,996	,023
Siyasi Liderlerin Tespitinde Delege Sistemini Beğeniyor musunuz?	1,929	,030
Siyasi Partiler Kanunu İle Memur, Asker Ve Öğrencilerin Siyasi Parti Faaliyetlerine Katılamamaları Sizce Doğru Mu?	2,241	,009
Tercih Ettiğiniz Partiye Karşı Yöneltilen Eleştirilerde Kabul Ettiğiniz Yönler Var mı?	1,914	,031

EK-3
SİYASİ KATILIMIN SOSYOLOJİK ÖZELLİKLERİ
(KIRIKKALE UYGULAMASI)
ANKET FORMU

1. Cinsiyetiniz: E () K ()
2. Yaşınız
1) () 18-25 2) () 26-35 3) () 36-45 4) () 46-55 5) () 56- +
3. Mesleğiniz:.....
4. Eğitim durumunuz?
1) () Okur – yazar 2) () İlköğretim 3) () Lise 4) () Üniversite
5. Hangi mahallede oturuyorsunuz?:.....
6. Kaç yıldır Kırıkkale’de yaşıyorsunuz?
1) () Bir yıldan az 2) () 1-5 yıl arası 3) () 6-11 yıl arası 4) () 11-15 yıl arası 5) () 15 yıldan fazla
7. Kırıkkale’ye nereden geldiniz?
1) () Köy 2) () Kasaba 3) () İlçe 4) () Başka bir il
8. Aslen nerelisiniz? (köy- kent olarak)
Belirtiniz,.....
9. Oturduğunuz evde:
1) () Kiracı 2) () Ev sahibi
3)Diğer:.....
10. Aylık ortalama geliriniz ne kadar?.....
11. Kendinizi hangi sosyal tabakada görüyorsunuz?
1) () Alt 2) () Orta 3) () Üst
12. Herhangi bir konuda başınız sıkıştığında danışmak veya yardım istemek için en çok kime başvurursunuz?
1) () Aile fertlerine 5) () Din adamlarına
2) () Akrabalara 6) () Yaşlılara
3) () Arkadaş ve komşulara 7) () Hemşehri derneklerine
4) () İlgili resmi makamlara 8) () Diğer, belirtiniz
13. Dostlarınızı seçerken en çok neye dikkat edersiniz?
1) () Mesleğimden biri olmasına 5) () Ortak ilgi ve alakalarımız olmasına
2) () Hemşehrim olmasına 6) () Aynı dünya görüşünü paylaşmamıza
3) () Akrabadan olmasına 7) ()Diğer, belirtiniz
- 4) () Aynı siyasi görüşten olmasına
14. Boş zamanlarınızı daha çok neyle değerlendiriyorsunuz ? Öncelik sırasına göre (1,2 şeklinde) işaretleyiniz.
1) () Sinema /Tiyatro 6) () Konser ve sergilere giderim
2) () Kitap,gazete,dergi okurum 7) () Sohbet toplantılarına katılırim
3) () Lokal,çay evi,kahvehane vb. yerlere giderim 8) () Spor yaparım
4) () Siyaset ile ilgili toplantılara katılırim 9) Diğer, belirtiniz.....
5) () Çeşitli alanlarda faaliyet gösteren dernek vb. örgütlerdeki etkinliklere katılırim
15. Gazete okur musunuz?
1) () Sürekli 2) () Ara sıra 3) () Okumam
16. Gazeteleri seçerken en çok neye dikkat edersiniz?
1) () Bol resimli olmasına 4) () Haber yorumlarına
2) () Bol haber vermesine 5) () Lotaryaya
3) () Dünya görüşüne uygun olmasına 6) () Diğer, belirtiniz
17. Haberleri ve siyasi programları en çok takip ettiğiniz T.V. kanalları hangileridir?
1) () ATV 3) () SHOW TV 5) () Kanal D 7) () TRT 9) () STAR 11) () TGRT
2) () NTV 4) () CNN TÜRK 6) () KANAL7 8) () STV 10) () TV 8 12) () BRT
13) () Diğer, belirtiniz
18. Aile üyeleri sizinle aynı partiye mi oy veriyor?
1) () Evet 2) () Hayır 3) () Bilmiyorum

19. Ailedeki bayanların hangi partiye oy vereceklerine kim karar verir?
1) () Kendisi 2) () Aile reisi 3) () Aile büyükleri
20. Herhangi bir dini cemaat veya tarikata dahil misiniz?
1) () Evet 2) () Hayır
21. Dahilseniz bu sizin oy verme davranışınızı etkiler mi?
1) () Evet 2) () Hayır
22. Hangi mezheptensiniz?
1) () Alevi 2) () Hanefi 3) () Şii 4) () Sünni 5) () Şafi
6) () Diğer, belirtiniz
23. Kendinizi hangi kimlikle tanımlarsınız?
1) () Müslüman 2) () Türk 3) () Kürt 4) () Türk- İslam 5) () Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı
6) () Gayri Müslim 7) () Diğer, belirtiniz
24. Herhangi bir derneğe üye misiniz?
1) () Evet 2) () Hayır
25. Evetse derneğin amacı nedir?
1) () Siyasi 2) () Fikri 3) () Dini 4) () Sportif 5) () Ekonomik-ticari
6) () Diğer, belirtiniz
26. Herhangi bir siyasi partiye üye misiniz?
1) () Evet 2) () Hayır
27. Evet ise hangi siyasi partiye üyesiniz?
Belirtiniz.....
28. Çevrenizde karşılaşmış olduğunuz sorunların çözümü için belediye, valilik,vb. yerlere müracaat eder misiniz?
1) () Mutlaka ilgili makamlara bildirir takip ederim 5) () Çok önemli problemleri bildiririm
2) () Tek başıma netice alabileceğime inanmam 6) () Grup halinde olursa katılırım
3) () Sorunun benim girişimlerimle çözülmeyeceğine inanır ve bir girişimde bulunmam
4) () Şahsımı ilgilendiren problemleri iletirim 7) () Diğer, belirtiniz
29. 'Bir siyasi parti yada parti gençlik teşkilatı-kadın kolları üyeliği bulunmayanlar' için neden üye değilsiniz?
1) () Siyasetten hoşlanmıyorum 4) () Hiçbir partiye üye olmadan da bir şeyler yapılabilir
2) () Hiçbir siyasi parti görüşlerimi yansıtmıyor 5) () Doğurabileceği olumsuz sonuçlardan endişe duyuyorum
3) () Eşim izin vermiyor 6) () Diğer, belirtiniz
30. 'Bir siyasi parti yada parti gençlik teşkilatı-kadın kolları üyeliği bulunanlar' için üye olmanızın nedeni nedir?
1) () İş bulabilmek yada menfaat elde etmek için
2) () Üyesi olduğum partinin siyasi görüşlerini paylaştığım için
3) () Üyesi olduğum siyasi partinin liderini beğendiğim için
4) () Siyasal alanda sesimi duyurmanın en iyi yolunun bu olduğunu düşünüyorum
5) () Siyasal katılma hak ve özgürlüğümü özgür bir vatandaş ve bilinçli bir vatandaş olarak kullanmak için
6) () Diğer, belirtiniz
31. Ülke meseleleri ile ilgilenir misiniz?
1) () Mesleğimi ilgilendirdiği kadar ilgilenirim 4) () Mümkün olduğu kadar ilgilenirim
2) () Ülke meseleleri politikacıları ilgilendirir 5) () Yakından ilgilenirim
3) () Ülke meseleleri devlet adamlarını ilgilendirir 6) () Diğer, belirtiniz
32. Siyasi faaliyetlere ne oranda katılıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)
Kendiniz: Eşiniz: Kendiniz: Eşiniz:
1) Oy verme () () 2) Mitinglere ve toplantılara katılma () ()
3) Parti Yöneticiliği () () 4) Propaganda çalışmalarına katılma () ()
5) () Diğer.....
33. Seçim kampanyaları sırasında herhangi bir siyasi toplantı veya mitinge gittiniz mi?
Kendiniz: Eşiniz:
1) Birçok defa () ()
2) Birkaç defa () ()
3) Hiç gitmedim () ()

34. Seçimler sırasında başkalarıyla bir kişiye veya bir partiye oy vermeleri için konuştuğunuz, telkinde bulunduğunuz oldu mu?

Kendiniz: 1) () Sık sık 2) () Birkaç defa 3) () Çok az 4) () Hiç 5) () Cevapsız

Eşiniz: 1) () Sık sık 2) () Birkaç defa 3) () Çok az 4) () Hiç 5) () Cevapsız

35. Seçimlerde herhangi bir siyasi parti ya da aday için çalıştınız mı?

Kendiniz:

Eşiniz:

Kendiniz:

Eşiniz:

1) Bir çok seçimde () 2) Bazı seçimlerde ()

3) Bir-iki seçimde () 4) Hiç ()

5) Cevapsız ()

36. Halkın siyasi kararlarını etkilemek amacıyla yaptığı gösterileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

1) () Karşıyım, kesinlikle onaylamıyorum ve yasa dışı buluyorum 2) () İzinli gösterileri onaylıyorum

3) () İnsanlar yanlış gördükleri her uygulamaya izin almadan da olsa karşı olmalıdırlar

4) () Bu tür eylemlerle sonuç alınabileceğini sanmıyorum

5) () Diğer, belirtiniz

37. Şu anda elinizde bir yetki olsa, Türkiye'deki hangi uygulamayı değiştirmek ya da kaldırmak isterdiniz?

1) () Ekonomi politikasını 6) () AB ile ilişkiler

2) () Parti kapatma 7) () Seçim sistemi

3) () Türban yasağı 8) () Eğitim ve sağlık sistemi

4) () Dış politika 9) () Ordunun siyasetteki etkisini azaltmak

5) () İşkence ve insan hakları ihlali 10) () Diğer, belirtiniz

38. Sizce Kırıkkale'nin en önemli sorunu nedir?

Belirtiniz,.....

39. Şu anki belediye hizmetlerinden memnun musunuz?

1) () Evet 2) () Hayır

40. Hayır ise neden ?

Belirtiniz,.....

41. Belediye seçimlerinde adayın sizinle aynı ilçe veya beldeden olması sizin oy vermenizi etkiler mi?

1) () Evet 2) () Hayır

42. Belediye başkanı olacak (siyasetçi olacak) kişide görmek istediğiniz özellikler nelerdir? Öncelik sırasına göre (1,2,3 şeklinde) işaretleyiniz.

1) () Yüksek tahsil 5) () Karizma tik bir kişiliğe sahip olma

2) () Zengin olması 6) () Siyasi görüşüne yakın olması

3) () Şöhret 7) () Çevreyle iyi ilişkilerde bulunma

4) () Tecrübe 8) () Cemaatsal otoriteyi temsil etme

9) () Diğer, belirtiniz

43. Önceki yerel seçimde hangi partiye oy verdiniz?

Belirtiniz,.....

44. Yerel seçimlerde hangi partiye oy vermeyi düşünüyorsunuz?

Belirtiniz,.....

45. Yerel seçimlerde başkan adayı parti seçimini etkiler mi?

Belirtiniz,.....

46. Arkadaşlarınızla ülke meselelerini tartışır mısınız?

1) () Sık sık 2) () Bazen 3) () Çok az 4) () Hiç

5) () Diğer, belirtiniz

47. Sizce ülkenin en önemli sorunu aşağıdakilerden hangisidir?

1) () İşsizlik 6) () Düşünce ve inanç özgürlüğü

2) () Sağlık 7) () Rüşvet mafya çeteleşme

3) () Enflasyon 8) () Demokrasi ve insan hakları

4) () Laiklik 9) () Eğitim

5) () Terör 10) () Diğer, belirtiniz

8. Şimdiye kadar kaç yerel, kaç genel seçimde oy kullandınız?
Yerel; 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ()
Genel; 1 () 2 () 3 () 4 () 5 ()
9. Hep aynı siyasi partiye mi oy verirsiniz?
Kendiniz: Eşiniz: Kendiniz: Eşiniz:
1) Evet () () 2) Hayır () ()
10. Hayır ise partiyi değiştirme sebebiniz nedir?
Belirtiniz,.....
11. Evetse bu partiyi tercih etme sebebiniz nedir?
1) () Bizim aile bu partiyi destekler 6) () İdeolojisi
2) () Yakın akrabalarım bu partide 7) () Kadrosu
3) () Parti liderini seviyorum 8) () Dinime önem vermesi
4) () Partiyeye hemşehrilik duygularıyla bağlıyım 9) () Amblemi, bayrağı
5) () Ülke sorunlarını çözeceğine inanıyorum 10) () Diğer, belirtiniz
12. Oy verme davranışınızı etkileyen etmenler nelerdir? Öncelik sırasına göre (1,2,3 şeklinde) işaretleyiniz.
1) () Parti propagandası 6) () Aile
2) () Din 7) () Şahsiyet
3) () İdeoloji 8) () Parti adayının kadın olması
4) () Ekonomik ve sosyal ilerleme programı 9) () Parti adayının erkek olması
5) () Parti adayları 10) () Diğer, belirtiniz
13. Seçimlerde, beğendiğiniz bir aday desteklemediğiniz bir partiden aday olsa tercihiniz ne olur?
1) () Adaya oy verirdim 3) () Projesine göre oy verirdim
2) () Adaya oy vermezdim 4) () Diğer, belirtiniz
14. Hanenizde siyasi parti tercihi farklı olan var mı?
1) () Evet 2) () Hayır
15. Siyasi parti veya aday tercihinizde eşinizin fikrini alır mısınız?
1) () Evet 2) () Hayır
16. Sizce Türkiye de siyasi partiler bütün isteklerinizi karşılayabilecek özelliklere sahip midir?
1) () Evet 2) () Hayır 3) () Kısmen
17. Cevabınız hayır ise neden?
Belirtiniz,
18. Siyasi haber ve faaliyetleri hangi kaynaktan takip ediyorsunuz? Öncelik sırasına göre (1,2,3 şeklinde) işaretleyiniz.
1) () Arkadaşlar 5) () Miting ve toplantılar
2) () Televizyon 6) () İnternet
3) () Radyo 7) () Afiş ve panolardan
4) () Gazete ve dergi 8) () Diğer, belirtiniz
19. Bir siyasi parti liderinde aradığımız en önemli nitelik nedir? Öncelik sırasına göre (1,2,3 şeklinde) işaretleyiniz.
1) () Gençlik ve dinamiklik 7) () Ekonomik ve sosyal sorunları çözebilme başarısı
2) () Yaşlılık ve deneyimli olmak 8) () Demokrat olma
3) () Güzel konuşma yeteneği 9) () Dindar olma
4) () Estetik güzellik 10) () Eşinin ve ailesinin tutum ve davranışları
5) () Etkili siyaset yapabilme 11) () Diğer, belirtiniz
20. Siyasi parti liderlerinin uzun süre görevde kalmaları hakkında ne düşünüyorsunuz?
1) () Olumlu 2) () Olumsuz
21. Olumlu ise neden?
1) () Tecrübe kazandırır 3) () Partiyeye istikrar kazandırır
2) () Ülkeye istikrar kazandırır 4) () Diğer, belirtiniz

62. Olumsuz ise neden?

- 1) () Partiye ilgi azalır 3) () Gençlerin siyasi geleceğini engeller
2) () Demokrasinin gelişimini engeller 4) Diğer.....

63. Sizce her düşüncenin mecliste temsil edilmesi gerekir mi?

- 1) () Evet 2) () Hayır 3) () Kısmen

64. Evetse neden?

Belirtiniz,.....

65. Hayırsa neden?

Belirtiniz,.....

66. Sizce oy vermediğiniz siyasi partilerin de size uygun doğru görüşleri var mıdır?

- 1) () Evet 2) () Hayır

67. Sizce politikacılık nasıl bir meslek?

- 1) () Çok değerli 4) () Değersiz
2) () Değerli 5) () Diğer, belirtiniz
3) () Meslek olmamalıdır

68. İktidar muhalefet ilişkilerinde en çok arzu ettiğiniz özelliğin ne olmasını istersiniz?

Belirtiniz,.....

69. Günümüz Türkiye’inde siyasetçilerde görmek istediğiniz en önemli özellik nedir?

Belirtiniz,.....

70. Sizce mevcut siyasi partilerden hangisi sizin sorunlarınıza öncelik vermektedir?

Belirtiniz,.....

71. Siyasetçinin kendi menfaatlerini ön plana çıkardığı veya ona göre hareket ettiğine inanıyor musunuz?

- 1) () Evet 2) () Hayır 3) () Kısmen

72. Sizce siyasette en önemli amaç nedir?

- 1) () Huzur ve düzeni sağlamak 4) () Doğrudan ülke ihtiyaçlarına yönelme
2) () Düşünce özgürlüğü 5) () Diğer, belirtiniz
3) () Yönetimde halkın beklentilerini karşılamak

73. Genel seçimlerde oy verirken adayları mı göz önüne alırsınız partiyi mi?

- 1) () Adayları 2) () Partiyi

74. Yerel seçimlerde oy verirken adayları mı göz önüne alırsınız partiyi mi?

- 1) () Adayları 2) () Partiyi

75. Kendinizi siyasi düşünce olarak nasıl tanımlıyorsunuz?

- 1) () Demokrat 6) () Muhafazakar
2) () İslamcı 7) () Sosyal demokrat
3) () Komünist 8) () Sosyalist
4) () Liberal 9) () Ülkücü
5) () Milliyetçi 10) () Diğer, belirtiniz

76. Sizce ‘demokrat bir kişi’ tanımına aşağıdakilerden hangisi uymaktadır?

- 1) () Sempati duyduğu partiyi her şartta destekleyen kişidir
2) () Parti programlarını öğrenerek çıkarlarına uygun partiye oy veren kişidir
3) () Toplumun çıkarlarını gözeten her partiye oy verebilen kişidir
4) () Diğer, belirtiniz

77. Oy verdiğiniz partinin aşağıdaki konulardan hangisine daha fazla öncelik vermesini istersiniz?

- 1) () Ekonomik sorunları çözmeye 4) () Asayiş sağlamalı ve terörü önlemeli
2) () Laiklik ilkesine sahip çıkmalı 5) () Yolsuzlukları önlemeli
3) () Hak ve çıkarlarımızı korumalı 6) () Milli ve manevi değerlerimize sahip çıkmalı
7) () Diğer, belirtiniz

78. 3 Kasım 2002 milletvekili genel seçimlerinde hangi partiye oy verdiniz?

1) () AKP	5) () CHP	9) () GENÇ PARTİ	13) () MP	17) () YP
2) () ANAP	6) () DEHAP	10) () İP	14) () ÖDP	18) () YTP
3) () BBP	7) () DSP	11) () LDP	15) () SP	19) () Bağımsızlar
4) () BTP	8) () DYP	12) () MHP	16) () TKP	20) () Oy kullanmadım
21) () Diğer, belirtiniz				

79. 18 nisan 1999 yerel seçimlerinde hangi partiye oy verdiniz?

1) () ANAP	5) () DSP	9) () LDP	13) () SP	17) () Bağımsızlar
2) () BBP	6) () DYP	10) () MHP	14) () TKP	18) () Oy kullanmadım
3) () BTP	7) () HADEP	11) () MP	15) () YP	19) () Diğer, belirtiniz
4) () CHP	8) () İP	12) () ÖDP	16) () YTP	

80. Bugün bir genel seçim olsa hangi partiye oy verirdiniz?

1) () AKP	5) () CHP	9) () GENÇ PARTİ	13) () MP	17) () YP
2) () ANAP	6) () DEHAP	10) () İP	14) () ÖDP	18) () YTP
3) () BBP	7) () DSP	11) () LDP	15) () SP	19) () Bağımsızlar
4) () BTP	8) () DYP	12) () MHP	16) () TKP	20) () Oy kullanmayacağım
21) () Diğer, belirtiniz				

81. Bugün bir yerel seçim olsa hangi partiye oy verirdiniz?

1) () AKP	5) () CHP	9) () GENÇ PARTİ	13) () MP	17) () YP
2) () ANAP	6) () DEHAP	10) () İP	14) () ÖDP	18) () YTP
3) () BBP	7) () DSP	11) () LDP	15) () SP	19) () Bağımsızlar
4) () BTP	8) () DYP	12) () MHP	16) () TKP	20) () Oy kullanmayacağım
21) () Diğer, belirtiniz				

82. Kararsızsanız hangi partiler arasında kararsızsanız?

- 1.....
- 2.....
- 3.....

83. Aşağıdaki partilerden hangisine asla oy vermezsiniz?

1) () AKP	5) () CHP	9) () GENÇ PARTİ	13) () MP	17) () YP
2) () ANAP	6) () DEHAP	10) () İP	14) () ÖDP	18) () YTP
3) () BBP	7) () DSP	11) () LDP	15) () SP	
4) () BTP	8) () DYP	12) () MHP	16) () TKP	

84. Türkiye’de yeni siyasi partilere ihtiyaç var mıdır?

- 1) () Evet 2) () Hayır

85. Sizce ülkemizde kaç parti olmalıdır?

- 1) () Tek parti 4) () Hiç biri
2) () İki parti 5) () Diğer, belirtiniz
3) () Çok parti

86. Vatandaş olarak vermiş olduğunuz oyun siyasi sistemde ne kadar etkili olabileceğini düşünüyor sunuz?

- 1) () Bir şey değişeceğine inanmıyorum 2) () Oyla çok az şey değişir 3) () Oyla çok şey değişir

87. Oy vermeye bir şeylerin değişmeyeceğine inanmıyorsanız neden?

- () Belirtiniz

88. Sizce aktif politikanın yaşla ilgisi var mı?

- 1) () Politikacı belli bir yaşta olmalı 3) () Yaş ile ilgisi yoktur
2) () Gençler daha başarılı olurlar 4) () Diğer, belirtiniz

89. Sizce siyasi partilerin il ve ilçelerde teşkilatlanmasının en önemli faydası nedir?

- 1) () Mahalli meselelerin hükümete iletilmesi 3) () Şahsi problemlerin çözümüne yardımcı olması
2) () Siyasi katılımı kolaylaştırıp artırması 4) () Vatandaş devlet idaresinde söz sahibi yapması
5) () Diğer, belirtiniz

90. Siyasi liderlerin tespitinde delege sistemini beğeniyor musunuz?
1) () Evet 2) () Hayır
91. Siyasi partiler kanunu ile memur asker ve öğrencilerin siyasi parti faaliyetlerine katılamamaları sizce doğru mudur?
1) () Evet 2) () Hayır
92. Tercih ettiğiniz partinin görüşlerine karşı yöneltilen tenkitlerin kabul ettiğiniz yönü var mıdır?
1) () Evet 2) () Hayır
93. Atatürk ilkeleri sizin için ne anlam ifade ediyor?
1) () Hiçbir zaman vazgeçilemez
2) () Günümüz şartlarına uymamaktadır
3) () Bazı ilkeler anlamını yitirmiştir

Yardımlarınız İçin Teşekkürler

